

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1118316/2

בבית הדין הרבני האזורי אשדוד

לפני כבוד הדיינים:

הרב משה אמסלם – אב"ד, הרב יצחק רבינוביץ, הרב שמואל צבי פריד

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ליאן קהת ועו"ד גילור ידידיה נחום)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רפי שדמי)

הנדון: חיוב האשה לקבל גט בפירוד ממושך בזיווג שני וחיוב כתובה

פסק דין

בפנינו -

מחד,

תביעותיו של הבעל:

לחייב את האישה לקבל את גיטה, לקבוע כי איבדה את זכאותה לכתובתה כמו גם למזונותיה החל ממועד התביעה, להכריז עליה מורדת, לאשרר את הסכם הממון אשר נחתם בין הצדדים ואושר ע"י נוטריון עובר לנישואי הצדדים, להורות בצו על סילוק ידה ועל פינויה המידי של האישה מדירת הבעל ברח' א' באשדוד ולחייב את האישה בדמי שימוש ראויים בגין השימוש שעושה האישה בדירה החל מחודש ינואר 2015 כולל הוצאות אחזקת הבית.

ומאידך,

תביעותיה של האישה:

לדחות את תביעת הגירושין של הבעל מחוסר עילה, לפסוק כי אין לחייב את הנתבעת בגירושין, לחייב את הבעל במלא כתובתה של האישה ולקבוע מנגנון של פיצויי גירושין (בהתאם לדרישת האישה ולאור הסכמתה לקבל את גיטה בשל היעדר סיכוי לשלום בית באשמתו ובעטיו של הבעל אשר עזבה לאנחות חרף רצונה ושאיפתה לשלום בית עת בגד בה עם אשת איש כשזו היא הסיבה היחידה לטעמה לתביעת הגירושין של הבעל), להורות על ביטול 'הסכם הממון' הנ"ל אשר לדידה של האישה נרקם כמזימה לייצר מעין ביטוח משפטי עבור הבעל ואשר לא נחתם מעולם בין הצדדים, להורות על חלוקה שווה בכל הזכויות הרשומות ע"ש הבעל בנכסיו המרובים שנרכשו במהלך הנישואין ולחייב את הבעל במזונותיה של האישה רטרואקטיבית ממועד התביעה.

רקע עובדתי

הצדדים נישאו זל"ז, ביום 30.12.2007, נישואים שניים, כדמו"י, בעיר אילת.

לצדדים אין ילדים משותפים.

לכל אחד מן הצדדים ילדים מנישואין קודמים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לטענת הבעל, טרם נישואי הצדדים, ביום 27.12.2007, חתמו הצדדים על הסכם ממון אשר אושר ע"י עו"ד נוטריון מר א. ח.

מאידך גיסא, לטענת האישה ביום זה הצדדים כבר היו יחד באילת לרגל החתונה הקרבה והיא לא חתמה על הסכם ממון מעולם.

נקדים ונצטט סעיפים רלוונטיים מתוך הסכם הממון :

"הואיל והבעל והאישה [להלן "הצדדים"] הסכימו ביניהם להינשא זל"ז כדמו"י [להלן "הנישואין"]

והואיל והצדדים מעוניינים להסדיר ביניהם עם נישואיהם את יחסי הממון ויחסים אחרים כפי שיפורט להלן.

והואיל והצדדים מסכימים ביניהם כי מבלי לפגוע בהסכם זה, יהיו לכלל ההתנאות שביניהם בהסכם זה תוקף של תנאי כתובה.

...

2. הצדדים מצהירים כי חוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ט – 1937 [להלן "החוק"] יחול על היחסים שביניהם, בכפוף לשינויים שהוסכמו בהסכם זה.

3. הצדדים מצהירים ומסכימים כי הזכות לאיזון משאבים ולמימוש זכות איזון המשאבים מכוח החוק, תיקנה לכל אחד מהצדדים בהתקיים אחד מן המקרים הבאים:

א. במקרים הקבועים בחוק.

ב. בתום 10 יום מיום שהגיש אחד הצדדים תביעה לגירושין ו/או להתרת הנישואין [להלן "תביעת גירושין"] נגד משנהו, לבית הדין / משפט המוסמך.

4. הצדדים מצהירים כי הסכימו ביניהם שאין בחייהם המשותפים ו/או בנישואין כשלעצמם, לפגוע בקניינם ואין בהם משום הקניית זכויות בנכסי השני או הטלת אחריות לחובות השני.

5. להלן נכסי הבעל שאין לאזן את שווים, והשייכים לבעל בלבד:

א. דירה ברחוב אג' – אשדוד הידועה ...

ב. דירת גן ברחוב א' – אשדוד הידועה ...

ג. משרד תיווך ... אשדוד.

ד. רכב מסוג מיצובישי ...

ה. חשבון בנק מס' ... בבנק לאומי.

חשבון בנק מס' ... בבנק הפועלים.

ו. כל זכות אחרת שיש לבעל ערב הנישואין ולא מפורטת לעיל וכל מתנה ו/או ירושה שיקבל הבעל בתקופת החיים המשותפים.

ז. כל זכות ו/או נכס שירכש הבעל, בין על ידו בין ע"י אדם אחר, לרבות דירה על שמו. להלן נכסי האישה שאין לאזן את שווים, והשייכים לאישה בלבד.

א. חשבון בנק מס' ... בבנק הפועלים.

ב. כל זכות אחרת שיש לאישה ערב הנישואין ולא מפורטת לעיל וכל מתנה ו/או ירושה שתקבל האישה בתקופת החיים המשותפים.

ג. כל זכות ו/או נכס שתירכש האישה, בין על ידה בין ע"י אדם אחר, לרבות דירה על שמה.

6. מוסכם במפורש בין הצדדים כי במקרה של פרוד חו"ח בין בני הזוג או פקיעת הנישואין לא יהיה בן הזוג השני זכאי לשום טובת הנאה ...

...

12. הצדדים מבקשים לאשר הסכם זה כחלק בלתי נפרד מכתובתם.

13. הצדדים מאשרים ומצהירים כי קיבלו קניין כדין בהקשר לכל התחייבויותיהם בהסכם זה.

הסכם הממון נערך ואושר ע"י משרד עו"ד ונוטריון עו"ד א. ח. בזה"ל:

"אני הח"מ ... ולאחר שקראתי לבני הזוג את הסכם הממון המצורף והמסומן באות א' (להלן – "ההסכם") ותרגומו לשפה הצרפתית המובנת להם והמסומן באות ב' (להלן: "התרגום") הוצג בפני בני הזוג ולאחר שבני הזוג הצהירו בפני כי עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבינם את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משמעותו ותוצאותיו ונחה דעתי שהצהרתם אמת, חתמו בנוכחותי על ההסכם מרצונם הטוב והחופשי...".

יצויין כי הבעל הציג בפני ביה"ד שני העתקי מקור של הסכם הממון אשר היו ברשותו. לשני ההעתקים צורף גם הסכם הממון בעברית עליו חתומים הצדדים וכן הסכם מתורגם לשפה הצרפתית עליו לא חתומים הצדדים. עוד יצויין כי הסכם הממון בעברית לא סומן באות א' וההסכם המתורגם לצרפתית לא סומן באות ב'. מעבר לכך, יוער כי בהסכם הממון אשר היה מצוי כעותק מקור במשרדו של עו"ד א. ח., לא היה העתק התרגום לשפה הצרפתית.

אירוע אלימות ראשון

ביום 18.3.12 לאחר ויכוח במשרד התיווך של הבעל, אירע אירוע במסגרתו נפלה/הופלה האישה מהכיסא במשרד, כדלהלן, ואשר בעטיו הוזמנה משטרה לבעל.

לדברי הבעל המשטרה הוזמנה ע"י האישה בעוד שלדברי האישה המזכירה או אחד הנוכחים במשרד הם אלו שהזמינו את המשטרה.

לטענת האישה - הבעל זרק אותה לרצפה באותו מועד, ועל כן לאחר מעורבותה של המשטרה מסרה את גירסתה לאירוע (בעניין זה יעויין להלן בגירסתה השונה/המעודנת של האישה במסגרת תסקיר המבחן).

לטענת הבעל - הוא הזיז את הכיסא והאישה נפלה, הוא לא הפיל אותה לרצפה. לטענתו, גם האישה עצמה הודתה בסופו של דבר, שהנפילה נגרמה כתוצאה מתזוזת הכיסא ולא במכוון.

ביום 13.3.14 הוגש לבית המשפט השלום בקרית גת, תסקיר של קצינת מבחן ע. ס. ל. , בה נכתב בין היתר כך:

"תיאר את הקשר הזוגי באופן חיובי וכן את הקשר עם ילדיה של אשתו.

....

ביחס לעבירה הנידונה, הנ"ל נמצא אשם בעבירת תקיפת בת זוג. לדבריו, מודה במיחוס לו ומצטער על אופן השתלשלות הדברים. הופתע כי הדבר נחשב כעבירה פלילית וירשם ככזה. תיאר את אירוע העבירה כטעות שנעשתה בתום לב, ללא הפעלת כוח או כוונה לפגיעה באשתו. תאר מערכת יחסים תקינה בין בני לבין אשתו וכן בין אשתו לבין משפחתו.

שלל אלימות כלשהי בהתנהלותו, במשפחתו, בעבר וכיום וכן שלל אלימות זוגית. התרשמנו כי, הנ"ל חווה את מעורבותו בעבירה באופן מרתיע, מבטא חרטה על הפגיעה באשתו ועל היותו מעורב בהליך משפטי ...

ביום 12.3.14, קיימנו פגישה עם אשתו, המתלוננת בתיק זה ... ביחס לנסיבות העבירה מסרה כי, חל ויכוח בינה לבין בעלה הקשור במתיחות בין אחותו המתגוררת בצרפת לבינה. מסרה כי מתיחות זו נוצרה לאחרונה על רקע אי הסכמה נקודתית, וכי אינה מאפיינת את אופי הקשר בכללותו. מדבריה עולה כי, בעלה התקשה להבין את המניעים לסירובה לשוחח עם אחותו ומאחר ואחותו שיתפה אותו, באמצעות הטלפון, כי אשתו ניתקה את הטלפון ואינה עונה לה, הדבר עורר ביניהם ויכוח. לדבריה, התנהגותו של בעלה כלפיה באותה עת לא הובנה כהלכה. תיארה כי, מקובל במשפחתם לצאת להירגע ולהסתובב מעט בחוץ לצורך שינוי אווירה וכי הדבר משפיע לטובה. לדבריה, עת התווכחו, בעלה ניסה לשכנע אותה לצאת מהמשרד ולשנות אווירה וניסה לסובב את הכיסא על מנת לאפשר לה לקום אך היא נפלה ונחבלה, התרכזה בכאבה וסירבה לקבל ממנו עזרה. לדבריה, הבינה מיד שלא התכוון לכך, המזכירה במשרד הוזמנה אמבולנס כי התרשמה מכאבים עזים מהם סובלת ובעלה ביקש מחבר שיבוא לסייע לאשתו מאחר והבין כי אשתו אינה מוכנה להסתייע בו עקב כעסה על נפילתה. לדבריה, לא שקלה פניה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למשטרה לצורך הגשת תלונה, אך, נאמר לה בבית החולים שעליה לדווח במשטרה אודות מקרה זה. מסרה כי חשבה שאלו הם הנהלים ולכן הגיעה למשטרה".

בין התאריכים 21.1.2015-2.12.2014 יצאו הצדדים לחופשה בארצות הברית, כאשר לדברי הבעל השעות הייתה במסגרת טיול מחווה זוגי שאירגן לצדדים לרגל יום הנישואין וכניסיון לשפר את מערכת היחסים הזוגית בכדי להציל את הבית ולשמור על שלימות התא המשפחתי.

מיד לאחר חזרתו לארץ, בחודש ינואר 2015 עזב הבעל את בית מגורי הצדדים ועבר להתגורר לדבריו בבית אמו כאשר האישה נותרה להתגורר בבית הרשום ע"ש הבעל ברח' א' יחד עם בנה לסירוגין ויחד עם בתה.

לדברי ב"כ הבעל, כבר ביום 20.5.15 פנה אליה הבעל וביקש ממנה כי תייצגו לשם הגשת תביעת גירושין כנגד האישה. לשם כך מפנה ב"כ הבעל לחשבונית של משרדה מיום 21.5.15 אלא שהעניין הושהה בפועל כשנתיים.

בסביבות חודש פברואר 2016 ניסו הצדדים לחזור לשלום בית בתיווכו של עו"ד מר א. ח. הצדדים עשו שבת ביחד והאווירה הייתה חיובית. לדברי האישה הבעל באותו זמן אמר לה כי הוא רוצה לחזור להיות איתה ביחד (פרוטוקול מיום 15.5.18 עמוד 14).

בחג הפסח תשע"ו (אפריל 2016) הזמינה האישה את הבעל לעשות את ליל הסדר בביתם, הבעל נעתר לבקשתה כשדבריו היה זה במסגרת ניסיון נוסף להשיב את שלום הבית. לטענתו, בליל סדר זה, האישה פגעה בו עת לא כיבדה אותו לערוך את הסדר, למרות רצונו, והעדיפה לכבד בעריכת הסדר את בנה.

במהלך חודש יולי 2016 החליף הבעל את כל דלתות הבית, כשדברי הבעל זה נעשה כמחווה של רצון טוב שלו כלפי האישה שכן באותו זמן האישה, ששהתה בחו"ל, חזרה לארץ לנישואי בנה באוגוסט 2016 בכדי שתרגיש יותר טוב.

בכך ביקש הבעל להוכיח את כנות מאמציו ורצונו לשמור על הבית.

מאידך, האישה אישרה את האמור אך בתוספת ההסתייגות כי התשלום עבור הדלתות בוצע בעקבות עיסקת נדל"ן שביצעו במשרדם כשבתמורה לכך קיבלו את הדלתות האמורות חלף הדלתות הישנות בבית אשר היו כבר מתולעות.

ביום 26.8.16 הגיש הבעל ע"י ב"כ בקשה ליישוב סכסוך בבית המשפט לענייני משפחה באשדוד.

ביום 27.2.17 חתמו הצדדים על טופס 3 בו הם מבקשים להאריך את תקופת עיכוב ההליכים וזאת עד ליום 8.4.17.

ביום 1.3.17 אישר בית המשפט לענייני משפחה את הארכת תקופת ההליכים עד לתאריך המבוקש.

אלא שביום 5.3.17 הודיע ב"כ האישה לבית המשפט לענייני משפחה כי מרשתו מבקשת לסיים את הליך יישוב סכסוך.

ביום 19.3.17 הגישה ב"כ הבעל לביה"ד את תביעת הבעל לגירושין אליה נכרכו התביעות למזונות אישה, להכרזה על האישה כמורדת, לחלוקת הרכוש ולאכיפת הסכם הממון.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יצויין כי לבעל משרד תיווך נכסים... כשהאישה עובדת יחד עימו באותו משרד גם בעת ניהול ההליכים המשפטיים וזאת עד פיטוריה בתחילת שנת 2018, כדלהלן.

ביום 7.5.17 הגיש ב"כ האישה את תביעתה של האישה להורות על ביטולו של הסכם הממון - אשר צורף על ידי הבעל בכתב תביעתו לגירושין - כאשר לטענתו, כנ"ל, חתימת האישה זוייפה באשר מעולם לא נחתם בין הצדדים כל הסכם ממון ועכ"פ לא נערך ונחתם ביום 27.12.07.

להוכחת הנ"ל טען ב"כ האישה כי בתאריך אשר נחזה וצויין כמועד בו נכתב ההסכם, שהו הצדדים בכלל במלון באילת לצורך חתונתם. לטענתו, זיוף התאריך בוצע מכיוון שאישור הסכם ממון ע"י נוטריון יכול להתבצע אך ורק לפני הנישואין. ב"כ האישה ציין לפגמים בהסכם כגון הלשון "ויחסים אחרים" והעובדה שלא צויין בו תאריך הנישואין למרות שהאירוע נחזה להיות רק ארבעה ימים טרם מועד הנישואין ועוד.

עוד טען ב"כ האישה כי האישה לא ראתה מעולם את ההסכם ולא קיבלה מעולם כל העתק ממנו. עוד ציין כי נכתב שיש להסכם 'נספח ב' המתרגם את המסמך לצרפתית בעוד שהתרגום כלל לא צורף להסכם הממון אשר ניתן לידי האישה כשביקשה אותו מעו"ד א. ח., כמו כן אין חתימות על התרגום. עוד העיר כי האישה איננה דוברת עברית תקינה, אף לא כיום ובוודאי שלא הבינה עברית בשנת 2007.

השתלשלות ההליכים המשפטיים :

ביה"ד שמע את הצדדים וב"כ בקשב רב כמו גם קיבל את עדויות העדים בתיק ונחשף לחומר רב כמובא בפרוטוקולי הדיונים בעניינם, באורך וברוחב.

תביעת הגירושין של הבעל הוגשה כאמור ביום 19.3.17.

הדיונים התקיימו במועדים דלהלן:

14.6.17

30.10.17

21.2.18

21.3.18

15.5.18

27.6.18

18.7.18

11.10.18

להלן נצטט קטעים רלוונטיים מפרוטוקולי הדיון ומהחלטות ביה"ד בתיק.

ביום 14.6.17 התקיים דיון ראשון בין הצדדים וכך נכתב לפרוטוקול:

"הבעל: כן, אנחנו בנפרד כבר 3 שנים. אני רוצה להתגרש, התחנתני בגיל 50 והיה לי דרך בשביל לבנות דירה עם שלום ושלווה, אחרי החתונה גיליתי נחש בבית ולא יכולתי יותר, אחר כך ניסיתי ובסוף היא סילקה אותי מהבית, ההתנהגות שלה היתה בשביל זה. בזמן שאני בחוץ, אני רואה אותה כל יום,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זה בלי סוף, אין אפשרות לחיות עם נחש ככה, כעת אנחנו בקשר רק בעבודה וזה קשה מאוד. אני גר אצל אמא שלי שהיא בת 85, היא גרה בבית שלי, אחרי שעשינו הסכם ממון והכול, נתתי לה אפשרות לעשות שלום בית, או לסיים בכבוד, בלי בית המשפט, היא לא רוצה כלום.

ביה"ד: אתה רוצה היום שלום בית?

הבעל: בכלל לא.

ביה"ד: מתי הצעת לה שלום בית.

הבעל: בזמן שיצאתי מהבית, לפני שנתיים. אני לקחתי את הילדים שלה לבית שלי, לא לקחתי את הילדים שלי, הם גרים לבד. הבת שלי בת 15 גרה בצרפת, היא באה כל הזמן. היא חשבה שאני עשיר, היא עבדה עלי, וביום אחרי הנישואין זה היה לגמרי משהו אחר, יומיים אחרי החתונה היה לנו דיבור אם אתה רוצה להתגרש, מילים שלא שמעתי אף פעם בחיים שלי, היא מקללת כל הזמן, מדברת שאני בן זונה, שאני הומו, 3 שנים כבר אין לנו קשר אינטימי, חוץ מקשר אינטימי לפני שנה פעם אחת, ולפני החתונה היא לא היתה ככה, היא אהבה את זה, אחרי החתונה זה היה גמור לגמרי. אני לקחתי לגדל את הילדים שלה, בזמן הזה, הבן שלה נתן לה מכה.

...

האישה: אני לא רוצה להתגרש, אני כל הזמן רוצה לעשות שלום, ולא עשינו בדרך נכונה, היה חבר שלו שרצה לעשות שלום, וזה לא היה ממש, אני חושבת שהוא בן אדם לא רע, הוא צריך לתקן דברים חשובים, אני והוא, ובעזרת ה'.

ביה"ד: את מאשרת שאתם 3 שנים לא ביחד?

האישה: היו תקופות שחזרנו.

ביה"ד: מתי פעם אחרונה קיימתם יחסי אישות?

האישה: לפני החתונה של הבן שלי, ביולי 2016. הוא נכנס לפני החתונה של הבן שלי, כדי לעשות שלום, אז אני כיבדתי אותו, הוא בא עם הבת שלו מחו"ל, ס., גידלתי אותה כבת שלי, אני כל החיים שלי גדלתי בבית של רבנים... גדלנו בדרך רק של שלום, כל החיים שלי היה רק שלום, אני לא צעירה, אני בת 55.

ביה"ד: הוא טוען על קללות נוראיות.

האישה: בחיים שלי לא דיברתי ככה, אני לא ידבר ככה, לא גדלתי ככה, אפשר לברר על המשפחה שלי, זה לא הבית שבו גדלתי.

ביה"ד: הוא משקר.

האישה: כדי לצאת ולשים משהו עלי לא אמת, זה לא אמת, אני יכולה להישבע בספר תורה, שאף פעם לא אמרתי, למדתי בבית של ההורים שלי, רק כיבדתי אותו, כמו אשה, כמו עובדת, עבדתי 11 שנה משעה 9 בבוקר, עובדת מחוץ לעיר, הולכת למרוקו, כל הלקוחות שלנו זה ממרוקו, 99%, היה שולח אותי להביא לקוחות, והייתי מכבדת אותו, אני יכולה להביא 20 עדים שיעידו מה עשיתי במרוקו, חוץ מזה יש לי אמא שם חולה אלצהיימר, 2 אחיות חולות סרטן, אז גם הייתי באה לבקר אותם, כי אני היחידה שיכולה לטפל. אחות שלי הקטנה היא במצב ממש סופני.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: את אוהבת אותו?

האישה: כן, מכל הלב, הוא יודע שאני אוהבת אותו.

ביה"ד: אתם עוד עובדים ביחד?

האישה: כן. זה משרד....

ב"כ הבעל: חיכינו לדיון הזה, כדי להפריד גם את המשרד. הוא גרוש יש לו 4 ילדים מנישואין קודמים, לה יש 2 ילדים מנישואין קודמים, האישה עוטה על עצמה כיסוי ראש, היא מעולם לא הולכת עם כיסוי ראש, יש טלוויזיה בעסק, יש שם קללות נמרצות בנוכחות אנשים, כמו שהיא משחקת כאן את הבכי האומלל הזה, זה בושע וחרפה. היא רוצה לסחוט כמה שיותר, מהיום הראשון, התעללות בבני משפחתו, באמא שלו.

ביה"ד: מה זה לסחוט, יש הסכם?

ב"כ הבעל: היא רוצה לבטל את ההסכם. יש הסכם ממון והפרדה רכושית, אנחנו מוכנים להתגרש לפי הסכם הממון. אנחנו ניסינו בתיק הזה לעשות גישור, ביחידת הסיוע ובעוד אמצעים, כל הזמן יש עוד בקשות, האישה הזאת רוצה סחיטה.

ביה"ד: היא לא רוצה לפי כללי ההסכם?

ב"כ הבעל: בוודאי שיותר מההסכם. היא מאיימת עליו, מגישה תלונות במשטרה, מאיימת עליו בפניה למס הכנסה, הכתה את בתו, כמעט היא הכתה את אמא שלו, ההצגה של הצדיקה, זה קשה לראות, אם כבודכם יראו את הסרטים זה לא אותו בן אדם, אנחנו לא עשינו שום דבר מעבר למה שאפשר, חיכינו לדיון אולי כבודכם יסייעו בעדנו לסיום הסאגה בהסכם גירושין כולל, אין ביננו דיבור ישיר.

ביה"ד: מה נקודת המחלוקת?

ב"כ הבעל: היא רוצה דירה, למה? אם יש הסכמה לנהל ניסיון לסיים את הסאגה, ננהל.

...

ב"כ האישה: מבחינת האדון זה עובד ככה, לפי מה שאני אומר או לא יהיה כלום, זו היתה השיטה הפריכאלית שהמשפחה התנהלה, היא נתנה לו את כל הכבוד, ארוחות, ימי הולדת, עשתה כל מה שהאדון אמר לה, תעבדי, תסעי למרוקו תביאי לקוחות, כל מה שאתה אומר קדוש. הרב פ. חיתן אותם, ראו כמה תחבולה יש כאן, אמר הרב רבינוביץ הסכם ממון מתגרשים לפי זה. עשה עו"ד ח., עו"ד מלומד, שהוא גם עד בכתובה, עשו הסכם ממון שהוא מאוד מאוזן, הכל לו לה כלום, מה עם הכתובה, יש כתובה של מיליון ש"ח, אנחנו כעת לא מדברים על כסף, שלא ניגרר למחוזות אחרים, יש לנו מספיק נתונים, שלא ע"פ דרך הישר האדון הולך, הכל תחמנות כספית, הרב פ. יודע מה נעשה כאן, יש כאן כתובה של האישה, הוא ערך חו"ק, העד עו"ד ח., לא אמר שיש הסכם ממון, הכל כאן פלילי, ותרגילים, האישה מוכנה לעשות הכל, יגידו הצגות וכו', ויש לה הקלטות וצילומים, האישה מוכנה ללא שום תנאים, לעשות הכל, היא דיברה על יועץ נישואין, שיפנה אותם ביה"ד, שיראו אם זה קשר שאפשר לדבק, או שלא, לא רוצה להגיד דברים על האיש הזה, יש לנו מספיק נתונים, על נשים נוספות, דירות זימה, שביקש ממנה לצרף אישה למיטה. עכשיו מבחינתו יש הסכם ממון, למה הוא התחתן? היה לה קשרים במרוקו, אחד הרבנים הכי חשובים במרוקו....

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הגישה חברתי בקשה לפירוט יציאה מן הארץ, העניין של מרוקו, זה בגלל הקשרים שלה, היהודים שם קנו נכסים בישראל, והקניה נעשו במחציתה, המשרד שלו... היא שפחה חרופה שלו, עובדת שם 6 ימים בשבוע, מקבלת ממנו 4,000 ש"ח בחודש. נבדוק את העניינים ונראה, אני רק אומר לא כצעקתו הדברים יעשו בצורה מאוזנת ושקולה, יש כאן הרבה תהיות, אני מציע לבדוק אפשרויות אחרות, שביה"ד יורה על הפניית הצדדים למומחה מטעם ביה"ד הדובר בשפה הצרפתית.

ביה"ד: למה לא הוגשה תביעת שלום בית.

ב"כ האישה: לימדו אותי שבכל תביעת גירושין ביה"ד מברר את נושא שלום בית. לא לפי כתבם לפי דבריהם.

ביה"ד: עומדים בפני הבעל וב"כ והם אומרים מדובר כאן בהצגה גדולה וכו', הכל כאן משחק אין כאן שלום בית, זו העמדה שלהם, האישה אומרת אני רוצה שלום בית, מושכל ראשון זה להגיש תביעת שלום בית.

ב"כ האישה: אותי לימדו, כל תביעת גירושין, זה שכתבו 4 עמודי מלל, לא עושה רושם, ביה"ד מברר, אם צריך להעשיר את קופת המדינה ב-400 ש"ח זה משהו אחר, הרי ממילא אנחנו אומרים את זה.

ביה"ד: 3 שנים לא חיים ביחד בבית, איפה האישה הייתה כל הזמן?

ב"כ האישה: העובדה הזו לא הוכחה, כי הגב' אמרה שביוולי הם קיימו יחסי אישות, הם היו באותה תקופה באמריקה, והעו"ד אמר שיש לו מפתח של הדירה. מה שאין מחלוקת שהם עובדים ביחד במשרד שלהם היא איתו כל יום, היא גרה בדירה שלו והוא משלם את אחזקת הדירה, זו דירה יוקרתית, עם בריכה, והדירה בבעלותו, העובדות שהם היו ביחד ביולי, ויש לו מפתח לדירה, אי אפשר לומר שזה סופני, שאי אפשר לחזור אחורה, רואים כאן אנושיות, והגב' עובדת אצלו למרות שכאילו לא היו יכולים להסתכל אחד על השני.

ביה"ד: הם חיים בשלום בית ביום ולא בלילה?

ב"כ האישה: אני לא מבין את החוכמות האלה, אני אומר שאין כאן פער עמוק שלא ניתנים לאיחוי.

ביה"ד: כמה שנים יש ביניכם בעיות?

האישה: אנחנו נשואים משנת 2007, הבעיות התחילו לפני 4 שנים, הוא הכניס ספר תורה על אבא שלו, אני רציתי לעשות הכל בד"ץ, אחותו ואמא שלו לא דתיים, הם לא נתנו לי לטבול את הכלים, והיה ריב, אחר כך הוא נתן לי מכות, מזה הלכנו למשטרה, היינו במשרד היה 7 ימים של ריב, ואמא שלי היתה בבית שלי, היה צועק, לקחתי את אמא שלי לדירה אחרת, מזה התחילו הבעיות.

ביה"ד: כמה זמן הוא לא גר בבית שלך? בקביעות כמה זמן הוא לא חי בבית?

האישה: שנתיים.

ביה"ד: מתי הייתם באמריקה ביחד?

האישה: בדצמבר 2015.

ב"כ הבעל: 2014.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה: יכול להיות.

ביה"ד: יש לך רכוש?

האישה: לא.

ביה"ד: העלית טענה ברמז על הסכם יחסי ממון.

ב"כ האישה: זה מזויף. הרב הראשי גם יעיד על זה. אנחנו רוצים שיבדק אפשרות לחזור. אנחנו טוענים כשהסתיים עניין מרוקו בגלל חוק הלבנת הון הוא לא צריך אותה אז הוא רוצה להתגרש. יש כתובה של מיליון ש"ח, אבל היא לא רוצה כסף.

ביה"ד: אני שומע שעשית ספר תורה, אומרת האישה שהיא אוהבת אותך, אתם עובדים ביחד אומר עו"ד שדמי זה נישואין שניים שלכם, אולי עובר ביניכם משהו לא טוב, אם נפנה אתכם לאיש מקצוע, אולי נבדוק אפילו דרך הרב פ., אם באמת יש סיכוי ואפשר להחזיר ביניכם אולי זה הכי טוב, לא בטוח שזה יצליח, אולי לתת סיכוי לבדיקה, אם יצליח מה טוב לפחות לבדוק. היא אומרת שהיא אוהבת אותך, והיא מוכנה לעשות הכל.

הבעל: שנתיים וחצי לא היה ביננו כלום, היינו בארה"ב פעם אחרונה שהיה לפני כן היה פעם אחת שנה לפני, והיא אמרה שהיא מצטערת על זה. זהו. שנתיים וחצי לא היה כלום. בארה"ב הייתי במכונית, היא אמרה לי מפה אתה לא יוצא אני מתקשרת למשטרה שנתת מכה, והייתי בשקט כל החופש הזה, זה הבסיס שלה להפחיד אותי עם משטרות, לא היה לי שום קשר במשטרה, רק היא כל 5 דקות אני אטלפן למשטרה, אני לא יכול ככה, זה במשרד, זה בבית, זה נחש, זה דוגמא של דתיה מבחוח, בפנים זה משהו אחר. המשפחה שלה עם כל הכבוד, הייתי בהילולא והכל, זו מישהי אחרת, זה משהו אחר, זה לא הדוגמא שאתם רואים עם כיסוי ראש והכל. היא קריזיונרית, היא מאמינה לשקר שלה.

האישה: אפשר ללכת למשרד, יש שם פתק, תראו את המכה שלו על הקיר. למה הלכתי למשטרה? הוא נתן לי מכות במשרד, אנשים הזמינו משטרה, הוא עצבני מאוד. הוא זרק אותי מהכסא, אנשים מבחוח הזמינו משטרה ואמבולנס, הבת שלו נכנסה אמרה תקימו את הכלבה הזו שהמשטרה לא תבוא, אני זועקת מכאבים, אני אומרת את האמת, בביה"ד, אני התחנתתי איתו באהבה שלימה.

הבעל: אם היא אומרת את כל זה, למה היא רוצה להישאר איתי, אני רע מאוד.

האישה: זה היה הכל בגלל ספר תורה, שעשו לו לחץ בני המשפחה שלו.

הבעל: זה בכלל לא היה בקטע הזה.

ביה"ד: רצית להרביץ לאמא שלו?

האישה: חס וחלילה, אני לקחתי את אמא שלו לצדיקים. סיפור אחד, הייתי בצרפת התקשרתי אליו שאמא שלו חולה, הוא אמר אני נכנס לקולנוע תעשי מה שאת רוצה, היא יכולה להעיד, היא אישה ישרה, לקחתי אותה לחו"ל, כיבדתי אותה כמו אמא שלי, כל המשפחה שלי אוהבים אותה, היא יכולה להעיד.

הבעל: עשינו ספר תורה ע"ש אבא שלי, זה המשפחה שלי, אמא שלי, אחותי, אחי ואני עם הילדים שלי. ביום הזה היא רבה עם כל המשפחה שלי,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם אחותי עם אמא שלי, היא קיבלה את כל המשפחה שלה כמו מלך, מה אני? כלום. זה ספר תורה של אבא שלי.

ביה"ד: למה היא עשתה את זה?

הבעל: כי הכל בשבילה, כל החיים היא הייתה ככה.

..."

ביום 9.7.17 ניתנה החלטת ביה"ד מהדיון הנ"ל בגדרה נקבע כי:

לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ, מחליט ביה"ד בזאת כי -

א. על הצדדים לגלות אחריות ראויה ולבחון בכובד ראש את המשך דרכם ואת עתיד משפחתם.

ב. בזכות האישה להגיש תביעת שלום בית, כחפצה. נהיר ובהיר כי שומה על האישה להוכיח לבעל את כנות רצונה בהשבת שלום ביתה על כנו, באומר ובמעש. מאידך גיסא, על הבעל לפתוח פתח של תקווה למיצוי ההליכים לבחינת עתידו של התא המשפחתי.

ג. בזכות הצדדים לפנות להליך ייעוץ נישואין מקצועי אצל הרב ד. ש, כדי שיבחן את מערכת היחסים הזוגית והמשפחתית וידריכם בעצות טובות ליישור ההדורים ביניהם ברוח טובה ובנפש חפצה. במסגרת זו, יהיה על הצדדים להעלות את מכלול טיעוניהם ההדדיים בשום שכל ובכבוד הדדי.

ביה"ד מבקש לקבל חו"ד הנ"ל מיד עם גיבושה.

ד. בהיעדר שיתוף פעולה מתחייב עם הנ"ל ימליץ ביה"ד לצדדים ולב"כ להידבר יחדיו באופן אינטנסיבי ולפעול לגיבוש הסכמות ראויות במכלול הסוגיות התלויות ועומדות ביניהם.

ה. על הצדדים וב"כ לעדכן את ביה"ד אודות כל הנ"ל בתוך 60 יום ממועד קבלת החלטה זו, וביה"ד יתן את המשך החלטתו, בהתאם.

ו. יובהר ויודגש כי בהיעדר הסכמות ובהיעדר שיתוף פעולה עם הנ"ל, יורה ביה"ד על זימונם של הצדדים לדיוני הוכחות בתביעות המונחות לפניו, בכפוף להגשת בקשה מתאימה ובהתאם לתקנות ולדין.

ביום 10.7.17 הוגשה בקשת ב"כ הבעל לקביעת מועד לדיון הוכחות במסגרתה ציינה כי הבעל איננו מעוניין בהליך של ייעוץ לנישואין באשר הנישואין גוועו זה מכבר. לטענתה, ההידברות בין הצדדים מוצתה עוד טרם החלו ההליכים וכי כל רצונה של האישה הוא אך ורק בכדי לסחוט כספית את הבעל ומשכך - אין מנוס מקיום דיוני הוכחות.

ביום 12.7.17 הורה ביה"ד להעביר את הבקשה הנ"ל לתגובת האישה וב"כ.

ביום 23.7.17 הוגשה תגובת ב"כ האישה במסגרתה הלין על כך שעוד טרם יבשה הדיו על החלטת ביה"ד הנ"ל לא אבה הבעל לתת הזדמנות כל שהיא לביצוע החלטת ביה"ד כפי שהיא,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכבר אצה רצה לו הדרך לזמן דיון הוכחות. כמו כן עידכן ב"כ האישה כי האישה כבר פנתה ליועץ אליו הפנה ביה"ד בהחלטה הנ"ל.

ביום 25.7.17 הורה ביה"ד על זימונם של הצדדים לדיון הוכחות, בצירוף המלצה חוזרת-נוספת להפניית הצדדים להליך מקצועי של ייעוץ נישואין בהתאם להחלטת ביה"ד הנ"ל.

ביום 30.8.17 הוגשה בקשת ב"כ האישה למנות לצדדים יועץ נישואין חלופי וזאת לנוכח היעדר שיתוף פעולה מטעם היועץ אליו הופנו הצדדים.

ביום 3.9.17 הוגשה התנגדותה של ב"כ הבעל למינוי יועץ נישואין חלופי, מכל הטעמים אשר כבר הוזכרו בבקשתה לקביעת מועד דיון, כך שלשיטתה אין כל צורך ועניין במינוי יועץ נישואין חלופי.

ביום 23.8.17 זומנה האישה לשימוע לפני פיטורין אצל הבעל, אשר נקבע ליום 27.8.17.

לדברי הבעל האישה התחמקה מלהופיע לשימוע עת לדבריה שהתה בחופשת מחלה.

ביום 14.9.17 זומנה האישה בשנית לשימוע אשר נקבע ליום 18.9.17.

באותו יום פנתה ב"כ האישה (בעניין זה) עו"ד מ. ש. לב"כ הבעל וציינה כי הבעל אישר לאישה חופשה לשם נסיעה לפריז כבר ביום 17.9.17 וכי האישה קנתה כבר כרטיס, כך שהאישה לא תוכל להגיע לשימוע במועד הנ"ל.

בתשובת ב"כ הבעל כתבה כי הבעל לא אישר את החופשה הנטענת לאישה וכי השימוע יתקיים במועדו.

יצויין, כי לבסוף נדחה השימוע בהסכמה ליום 4.10.17.

אירוע אלימות שני

ביום 14.9.17 התרחש במשרד אירוע כאשר לדברי האישה הבעל איים עליה ובעקבות כך היא הגישה תלונה במשטרה. לדברי הבעל, הוא לא איים על האישה כלל, אלא להיפך האישה היא זו שקיללה אותו. הבעל צירף תמלול הקלטה של האירוע. כמו כן העיד את מר ז'. ר. אודות האירוע, כדלהלן. לדברי הבעל סיבת התלונה למשטרה הייתה אך ורק בכדי להיפטר מהצורך להופיע אל השימוע במועד אליו זומנה.

ביום שישי, 15.9.17 כ"ד אלול תשע"ז, בשעה 05:04 (בהתאם לפרוטוקול בית המשפט) נעצר הבעל ע"י משטרת ישראל, וזאת בעקבות תלונתה של האישה על כך שהוא עוקב אחריה ומאיים עליה.

באותו יום האריך בית משפט את מעצרו של הבעל עד ליום 17.9.17.

יצויין כי במענה לשאלת ב"כ הבעל, 'מי שרוצה להתגרש זה החשוד?' השיב החוקר מר ש. ב. כן. מנגד, לא ניתן לומר שהצד השני לא מעוניין לגירושין אך הוא לא מסכים לבקשה והתנאים שהוא מבקש. לפי מה שהיא מתארת שהוא מבקש ממנה לחתום על מסמך שכל הרכוש שלו.

באותו יום הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי ובהסכמה עם הפרקליטות שוחרר הבעל למעצר בית אצל ילדיו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום 18.9.17 הוגשה לביה"ד בקשה ע"י ב"כ הבעל למתן צו הגנה כנגד האישה, וזאת בעקבות האירועים דלעיל.

ביום 19.9.17 הגיב ב"כ האישה לבקשה הנ"ל.

ביום 25.9.17 הורה ביה"ד על צו הגנה הדדי למשך 30 יום בעטיו גם נאסר על האישה להיכנס לבית העסק...

ביום 30.10.17 התקיים דיון שני בין הצדדים.

להלן נצטט קטעים מפרוטוקול הדיון:

ב"כ האישה: הגיש הבעל תביעת גירושין כרוכה, הכריכה שבה היא גם בנושא של מזונות האישה, בתחילת חודש אוקטובר פיטר הבעל את האישה שעבדה איתו, ... מרשתי מגיעה לה מזונות, היא מחזיקה במכונית, תלוש השכר עמד על 4,000 ש"ח אבל זה לא היה המשכורת היחידה, אני מבקש את כבודכם בטרם ניכנס לעובי הקורה אני חושב שראוי שהנושא הזה ידון.

...

...

ביה"ד: נתחיל בחקירה בשאלת הגירושין/שלום בית.

...

ביה"ד: אתה מוזהר לומר את האמת, כל מי שלא אומר אמת בבית הדין צפוי להיענש בהתאם לחוק.

ש. האם תוכל לספר לביה"ד על הנושא של הסכם הממון שנחתם ביניכם?

ת. התחתנו בגיל 50 היה לי חיים לפני כן, ובאמת אני עברתי הרבה בשביל שיהיה חיים, באתי עם קצת כסף מצרפת וקניתי כמה דברים כאן, כשהכרתי אותה, בתחילה לא דיברנו על חתונה, אחר כך כשדיברנו על חתונה אמרתי אני צריך הסכם ממון, זה הגיוני כשיש לי ילדים ונכדים, היא הסכימה ועשינו הסכם ממון כל אחד נשאר עם שלו.

ש. אתה יכול לספר לנו איך התדרדרה מערכת היחסים ביניכם.

...

ת. אני יספר על החיים שלי, התחתנתי בגיל 50, עם רצון לעשות משהו משפחתי, לקחתי את הילדים שלה לבית שלי, זה היה לא זמן טוב עם הילד שלה, היא נתנה מכה, הוא נתן לה מכה, כשלקחתי אותה לקחתי עם כל הלב, התחתנתי, עשיתי חתונה באילת, משהו גדול, ביום לפני החתונה היה חניה, היא לא התנהגה בכבוד למשפחה שלי, העברתי את זה, בשביל אהבה, אחר כך ראיתי שהיא סרטן, היא נכנסה בבית משפט והיא רואה אותי היא עשתה תנועות עם אצבעות.

האישה: חס וחלילה.

ביה"ד: אתה אומר שמתחילה לא היה טוב.

ת. מבחינת הבלגן עם המשפחה שלי, היא לא רצתה לעשות חניה, אני העברתי על זה, עשינו חתונה ונכנסו לבית, כשנכנסתי בבית, היא חיפשה ריב, היא אמרה לי יומיים אחרי החתונה, אם אתה רוצה להתגרש, תתגרש. אחר כך כל יום היה משהו, אני שמתי אותה בבית שלי, כשכיום אני לא גר בה, זה חשוב לי, שעבדתי כמו חמור בשביל הדירה הזו, בבית שלי אני לא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יכול לגור, אני גר אצל אמא שלי בת 85, כל זמן שיש לי בלגן איתה אמא פוחדת. זה כואב לי, הייתי בבית חולים 3 פעמים בשביל הלב, אני לא יכול אני בגיל 60 אני רוצה שלום, שקט, היא מחפשת רק מלחמה.

ש. תספר על היחס שלה אליך?

ת. היא מקללת מול האנשים, מול החברים, מול המשפחה.

...

ש. תספר על היחס שלה איך היא מתייחסת אלייך?

ת. היא קוראת לי בן זונה, ..., אמא שלך היא זונה, כל הדברים האלה ועוד יותר, הומו, שאני לא יכול לעשות כלום, שאני לא קורא בעברית, ככה היא אומרת מול אנשים במשרד, דברים כאלה היא עשתה ממני סמרטוט לא חדש, ישן שהיא יכולה לדרוך עלי, נמאס לי, אני רוצה להתגרש, זה לא משהו שבא מידי, זה 3 שנים שיצאתי מהבית אני פוחד ממנה. כל פעם שלא נראה לה משהו היא מאיימת במשטרה, וככה היא עשתה בסוף, בשביל השימוע שהיא לא רצתה לבוא, היא הלכה למשטרה, העו"ד אמרה לי ביום שהיה האירוע, שאני אלך למשטרה, אמרתי לה זה לא הדרך שלי, היא הלכה למשטרה, היא ידעה שאני נכנס לכלא, ואני ישן שם, כשהשופט רצה עימות היא לא הייתה בארץ, כשהוא שמע את העדים, המשטרה ידעו שזה לא אמת, ויצאתי, נשארתי 3 ימים אצל בן שלי, איזה פנים יש לי מול הילדים שלי.

...

ש. תספר לנו על האירוע שאירע ב-13.9 וב-14.9 במשרד.

ת. ב-13.9.17 היא נכנסה למשרד, היא כעסה על המזכירה שהחלפנו את הקוד של יד 2, היא אמרה למזכירה, שאני נותן למזכירה מכה, היא הייתה בשוק, ואמרה לה איפה ראית את זה, היא בכתה, יום למחרת המזכירה לא באה לעבוד, שלחתי לה הודעה בווצאפ שאני רוצה שימוע מידי, שבגללה המזכירה לא באה לעבוד, יום אחרי ב-14.9 באה למשרד קיללה אותי, בן זונה, הומו, וכל הקללות הרגילות שלה, יש הקלטה של היום הזה, אחר כך יש שלט במשרד, אני יושב ברחוב, היא זרקה את השלט, ועשתה בלגן, ראיתי בלגן, סגרתי את הדלת, והלכתי לשתות קפה, בזמן הזה צלצלתי לעו"ד שלי להתיעץ מה לעשות, היא אמרה שאני צריך ללכת למשטרה, לא רציתי ולא הלכתי. בשעה 4:30 בבוקר מישהו דופק בדלת, קמתי לא היה אף אחד בבית, פתחתי את הדלת, היה משטרה, הם אמרו שהם צריכים אותי, באתי איתם לתחנה, הם חקרו אותי, שהיא התלוננה שאמרתי שאני רוצה להרוג אותה, שאני עוקב אחריה, זה עדיין בחקירה, הם שמו אותי בכלא, עם אזיקים, ולקחו אותי לבית משפט באשקלון, השופט האריך את המעצר, עד שיהיה עימות, שמו עלי אזיקים ביד וברגל, פעם ראשונה שיש לי בעיה עם המשטרה.

האישה: פעמיים.

ביה"ד מתרה שוב באישה.

ת. שמו אותי בכלא באשקלון, החוקר שמע את העדים שהיו במשרד באותו יום, והם שחררו אותי לבית, זה היה יום שישי לפני ר"ה, אם לא היה המזל שהחוקר בדק, הייתי נשאר כל ר"ה בכלא, בגלל שהיא לא הייתה בארץ, ולא היה אפשרות לעשות עימות. הם שמו יומיים במעצר בית אצל הבן שלי, איזה פנים יש לזה, שהם צריכים לחתום לי ערבות, הבן והבת שלי, זה לא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הגיוני בגיל שלי, אני צריך את הגירושין האלה, אני פוחד ממנה וכל דבר, אני רוצה שהיא לא תתקרב אלי יותר.

ביה"ד: אתה בעצם אומר, שהיא התלוננה נגדך תלונת שווא?

ת. כן, לא היה כלום, היא בהיסטריה לגמרי, היא התלוננה שאני רציתי להרוג אותה, ושאני עוקב אחריה. ביום הזה יצאתי מהבית קפה הייתי עם אופנוע, זה ישן מאוד, 20 שנה, והג'יפ שלי כבר 15 שנה, יצאתי מבית קפה הייתי ברמזור היא באה לצד השני, היא עצרה את המכונית באמצע הרחוב, ועשתה לי תנועה באצבעות, וצילמה אותי, זה היה קרוב לבית שלי. היא התלוננה שאני עוקב אחריה, וזה כל הזמן ככה. זה היה בסיס שלה.

ביה"ד לאישה: התלוננת נגדו במשטרה?

האישה: כבר פעמיים, כל הזמן הוא אומר לי אני יהרוג אותך, אני ישים אותך מתחת לאדמה, אני בת צדיקים, אני הולכת לתבוע את בעלי, כשאני רציתי שלום בית, כאן ליד המשרד הוא לא אומר ליד המצלמות, הוא יוצא ומקלל את אבא שלי ז"ל, את אמא שלי, אחותי חולה קשה מאוד, הלכתי מהר לחו"ל להיות איתה כי אין לה ילדים ואין לה בעל, הוא אומר לי, מה את רוצה כבר 5 שנים היא חולה, מספיק שהיא תמות, זה כאבים, כל הזמן קיבלתי מכות, נמאס לי מאבא שלי מאמא שלך, מאחיות שלך, שתמות.

ביה"ד: הוא היה אומר לך הרבה פעמים שהוא ישים אותך מתחת לאדמה.

האישה: כן, בבית קיבלתי הרבה מכות, בבית היה ספר תורה, הוא דפק אותי על הקיר, המשטרה אמרה לו זה אסור, למה כי הוא רצה שהבן שלי יצא מהבית והבן שלו יכנס. קיבלתי מכות כי קניתי בד"ץ, קיבלתי מכות כי רציתי טבילה.

ביה"ד: אם ככה למה את רוצה אותו.

האישה: כי אמא שלי כל הזמן אמרה תעשי שלום.

ביה"ד: אם בן אדם מאיים שירצח אותך את לא מפחדת.

האישה: כשאני שומעת את האופנוע, כולי רועדת.

ביה"ד: אז למה את לא מתגרשת, זה לא בריא.

האישה: אני לא רוצה לעשות רע לאמא שלי.

ביה"ד: אמא שלך תשמח, שתגרשי מכוה בעל רע, לדברייך.

האישה: כל הזמן אבא שלי אמר לי אל תגרשי, לפעמים טוב שמיכה עם חורים, מבלי שמיכה בכלל. כל העדים שהוא הביא כאן בחוץ, אכלו אצלי, עשו שבתות, חגים, כל הזמן, אני מארחת את כל החברים שלו, עושה הכל בשבילו.

ש. תתייחס לדברי האישה.

ת. אני מדבר על אחותה שהיא חולה, אני עשיתי טיסה לצרפת, שהבן דוד שלי מומחה למחלה הזו, לקחתי אותה.

ביה"ד: היא אוהבת אותך?

ת. לא, זה רק דיבור. בבסיס היא רוצה להרוג אותי, כמו נחש, היא אוכלת אותי לאט לאט, אני לא יכול להיות ככה, עשיתי למשפחה שלה הרבה כבוד, זה משפחה גדולה, זה לא אומר שהאישה הזו היא טובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. ספר לביה"ד על האירוע של ספר התורה לאבא שלך.

ת. לקחתי את אחותה, שהרופא שלה בצרפת אמר לה שיש לה 6 חודשים לחיות, לקחתי אותה לבן דוד שלי, והוא עשה פגישה בפריז, הוא היה השליח לעזור לה, וכבר 5 שנים היא חיה, אף פעם לא אמרתי מילה על זה.

ש. אתה יכול לספר על ספר תורה שעשתה המשפחה שלך לאבא שלך?

ת. רציתי לעשות ספר תורה רק באולם, היא אמרה לי נעשה בבית, הסכמתי, כל מה שהיא ביקשה הסכמתי, זה היה הבעיה, שאני חלש מולה, הייתי חלש, עד היום האחרון שהיא שמה אותי בכלא, היה ספר תורה, המשפחה שלי שהיא תרמה את ספר התורה, לע"נ אבא שלי, היא קיבלה אותם על הפנים, היא זרקה אותם מהבית, וההורים שלי, אמא שלי ואחותי הם לא אכלו, אתם מבינים את זה? בגלל זה היה האירוע הראשון.

ש. מה היה האירוע הראשון.

ביה"ד: הבלגן התחיל אז.

ת. כן, אז היה בלגן.

ש. מה היה אחרי זה?

ת. ... אחרי האירוע הזה אחותי צלצלה למשרד כל הזמן היא מנתקת לה את הטלפון, עד שכעסתי, ואמרתי לה תצאי מהמשרד, מאותו יום היא התחילה לדבר רע, לפני זה היה קצת, אבל לא ככה, היא התחילה לדבר בלי כבוד. לקחתי את הכסא כדי שהיא תצא, היא לא רצתה, גררתי את הכסא, היא נפלה מהכיסא ולכן היא הזמינה משטרה בפעם הראשונה.

ביה"ד: באיזה תאריך זה היה?

ת. לא זוכר, אחרי ספר תורה. לפני 5-6 שנים, 2012.

ב"כ הבעל: 18.3.12.

ביה"ד: הגשת תלונה?

האישה: לא, הוא זרק אותי על הרצפה, זרק עלי את התמונה של אבא שלי ז"ל, הוא התקשר לח. (העו"ד א. ח.), הוא הוציא את כולם, ואני לא הייתי בהכרה, אנשים ראו שאני ברצפה, אנשים או מזכירה הזמינו משטרה, לא אני.

ביום 2.11.17 ביקשה ב"כ הבעל להאריך את צו ההגנה כנגד האישה.

ביום 8.11.17 נעתר ביה"ד למבוקש והורה על הארכת צו ההגנה למשך 3 חודשים.

ביום 8.11.17, במסגרת החלטת ביה"ד מהדיון הנ"ל, נקבע כי:

לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ, מחליט ביה"ד בזאת כי -

א. על מזכירות ביה"ד לזמן את הצדדים להמשך דיון הוכחות בהתאם למבוקש.

בדיון שיקבע יחקרו הצדדים ע"י ב"כ, בהתאם למוסכם.

ב. בפנינו בקשת ב"כ האישה לפסיקת מזונות זמניים עבור האישה נוכח שינוי הנסיבות מהדיון הקודם. מאידך, טוענת ב"כ הבעל שהאישה איננה זכאית למזונות כלל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מלבד זאת טוענת ב"כ הבעל כי בכל אופן עד לקיום דיון ההוכחות כתביעת המזונות - יש לאשה ממה להתקיים – מכספי הפיצויים המגיעים לה מהבעל. נוכח חילוקי הדעות והעמדות של הצדדים וב"כ בשאלת חיוב מזונות האישה ולאור הנתונים בתיק, כפי המובא בפרוטוקול הדיון מיום י' מרחשוון תשע"ח, 30.10.17 - מבהיר ביה"ד כי בשלב זה לא ניתן לקבוע את זכאות האישה למזונות וזאת עד לאחר השלמת הליך החקירות וההוכחות בתיק. למותר לציין כי הכרעת ביה"ד בנושא המבוקש תוחל רטרואקטיבית ממועד התביעה.

ג. ביה"ד שב וממליץ לצדדים ולב"כ להידבר יחדיו באופן אינטנסיבי ולפעול בשום שכל ובאחריות ראויה לגיבוש הסכמות ראויות, אשר ייתרו המשך התכתשות משפטית אשר אחריתה מי ישורנה.

ד. בזכות הצדדים וב"כ לעדכן את ביה"ד אודות המו"מ ביניהם ובכל התפתחות בעניינם וביה"ד יתן את המשך החלטתו בהתאם.

במהלך נובמבר 2017 לטענת האישה, ועל פי עדות מר י. ב., אשר ערך מעקבים אחר אשתו גב' א. ב. (הנטענת), פגש את אשתו יחד עם הבעל, כאשר אשתו עוברת מריכבה לרכב הבעל.

ביום 7.1.18 הגיש הבעל תלונה במשטרת ישראל אודות הפרת צו ההגנה ע"י המשיבה.

ביום 21.2.18 התקיים דיון שלישי בפני ביה"ד בו נמשכה חקירת הבעל ע"י ב"כ.

להלן נצטט קטעים רלוונטיים מתוך הפרוטוקול :

..."

ב"כ הבעל: אני ישמח שחברי יספר מה הייתה דרישת מרשתו ביחידת הסיוע בשביל להתגרש.

ב"כ האישה: האדון הציע לה מיליון ש"ח פלוס כל התכולה, אני ביקשתי את כל הדירה.

ב"כ הבעל: בחיים לא הציע את זה.

הבעל: מה פתאום.

ב"כ האישה: אני ישמיע את זה עכשיו. אני אמרתי לחברתי צריכים לקנות למרשתי דירה, בהקלטה הוא אמר לה תמשיכי לגור שם 5 שנים בלי תמורה, הוא אמר את זה בפיו, אני ישמיע את זה.

ב"כ הבעל: כיום הוא לא מסכים לתת לה שום דבר.

ב"כ האישה: הוא אמר, יש את זה מוקלט.

הבעל: לא רציתי להתגרש, רציתי שלום בית הרבה זמן, מהאירוע הראשון שאמרתי בשביל הספר תורה, רציתי שלום בית, הייתי בשקט כל הזמן. כשהיה האירוע הראשון עם המשטרה כשהיא הלכה לבית חולים, היא שמה אותי מחוץ לבית עם הילדה שלי, היא זרקה אותי.

ב"כ הבעל חוקרת את הבעל:

...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. אחרי האירוע שהיה במשרד, שהיה משטרה והכל, בגלל זה, הכל עבר לרע, היא אומרת כל חמש דקות אני אטלפן למשטרה אתה נכנס לכלא, כל הדברים האלה. כל יום פחדתי להיכנס הביתה, זה היה במשרד זה היה בבית כל הזמן ככה, בן זונה והומו כל הדברים האלה.

ש. ספר לביה"ד דברים שהיא עשתה בבית כלפיך באופן אישי?

הבעל קשה לי, יש לי דפיקות.

הבעל יושב שותה ונרגע.

ת. כל יום שהיה דיבור קטן ביננו היה סקנדל בבית, היא זרקה כמה פעמים דברים על הראש שלי, לדו' היה ריב בשבת, אמא שלי היתה בבית היא זרקה אותה מהבית.

ש. איך היא זרקה.

ת. היא זרקה את כל השולחן על הרצפה, אחרי זה אמא שלי לא הרגישה טוב היא הלכה לבית ברגל, היא שומרת שבת, בגיל 85.

ש. ג'. (האשה) ידעה שהיא שומרת שבת?

ת. בוודאי. היא התנהגה רע כל הזמן, מקללת מול המשפחה שלי מול החברים שלי, כל הזמן זה היה רע, אני הייתי בשקט כל הזמן, אבל זה מפריע לבריאות שלי ולהרגשה שלי יום יום.

...

ש. אתה יכול לספר לנו על פעם קודמת שניסית לעשות שלו"ב לגבי הטיוול בארה"ב, בדצמבר 14.

ת. לא היה לנו כל כך טוב בזוגיות, אמרתי אני ינסה לעשות משהו טוב, זה היה יום נישואין אמרתי לה נלך לארה"ב כרצונה, מאז שנכנסו לשדה תעופה עד שחזרנו זה היה מוות, כל הדברים שלה, במטוס היא לא רצתה לשבת על ידי, היא רצתה שאני ישב בשורה אחרת, כי זה לא היה מתאים לה. אחר כך כשהיינו בניו יורק במכונית היא אמרה לי עכשיו אנחנו בארה"ב אתה לא יוצא מכאן, אני מתלוננת למשטרה שאתה נתת לי מכה, ולא תצא מארה"ב כך כל הזמן הייתי בפחד. זה מיום האירוע המשטרה הראשון, כל הזמן היא חשבה שהיא חזקה, כל הזמן היא זורקת את זה בשביל שאני יהיה בשקט, ולא אומר כלום.

ש. אתה יכול לספר על התנהגויות שלה במשרד עצמו שגרמו לזה.

ת. במשרד היא כעסה, היא מדברת בקול רם, מול הלקוחות היא זורקת שאני לא קורא בעברית, שאני מינוס של מינוס.

ש. מה הכוונה.

ת. כל המילים שהיא אומרת כל הזמן שאני הומו וכו' זה כל הזמן חוזר על עצמו. כל הזמן שאמרתי תהיי בשקט אל תדברי ככה, היא אומרת אוקיי אני אטלפן למשטרה להתלונן שהכית.

ב"כ הבעל: אני מבקשת להשמיע הקלטה אחת.

ב"כ האישה: יש דרך להציג ראיה מוקלטת, לתמלל שמא חיברו מילים למילים מפי אותו אומר, זאת הדרך להצגת תמליל של שיחות.

ב"כ הבעל: נציג את התמליל, הוא יקבל את הכל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: היא יכולה להשמיע את ההקלטה.

מושמעת ההקלטה בצרפתית.

ב"כ הבעל: זה הסגנון רצינו שתשמעו את הטונציה של הדברים.

הבעל: אתם רואים שאני לא אומר כלום, אני מדבר רק בשקט, ככה זה כל הזמן, היא עומדת עלי לא נותנת לי לנשום.

...

ש. כל הסיפורים שהיא זרקה אתכם מהבית, את אמא שלך, את הבת שלך, זה היה לפני מרץ 17.

ת. לפני.

...

ש. תספר על המצב הכלכלי שלך, איך אתה מסתדר?

ת. אני לקחתי כמה הלוואות, כדי לאפס את החשבון, אתם יכולים לראות את דף החשבון שלי,

ב"כ הבעל מציגה מסמך מהבנק.

ת. לקחתי הלוואה לשלם לה פיצויים, אני במצב לא טוב בעסק, שלש שנים של בלגן, היא עושה לי בלגן במשרד כל הזמן.

ש. כמה הכנסה יש לך, מה נשאר לך?

ת. זו אישה שרוצה שלום בית? היא מדברת רק על הכסף, זה רק הבסיס שלה זה רק כסף, זה מישהי שהיא רוצה שלום בית? היא ביקשה שלום בית בשביל להישאר בדירה שלי, שאני משלם את הכל. יש לי כמה הלוואות בשביל הדירה שלי, דירה שאני משלם 2,500 ש"ח משכנתא, אני מקבל 4,800 ש"ח שכירות, עוד דירה שאני משלם 3,500 ש"ח משכנתא לחודש ואני מקבל 4,000 ש"ח והדירה הזאת שאני משלם 5,000 ש"ח בערך משכנתא ואני לא מקבל עבודה כלום, בדירה הזאת אני קניתי בתחילה, שהיה לי דירה במרינה ומכרתי ועם הכסף הזה קניתי עוד דברים.

...

ש. למה אתה לא מוכן לתת לאשה שום דבר.

ת. רציתי לעשות משהו בצורה נכונה, לפני הבלגן הזה, אבל ככה זה לא שווה לתת לה שקל אחד.

ש. כשאתה עושה חשבון מה נכנס לך מהמשכנתאות מה נשאר לך מהנכסים שלך כל חודש?

ת. נכנס כסף אבל זה יוצא למשכנתא, בדרך כלל בעסק אני עושה ממוצע 15,000 ש"ח בזה אני משלם את המשכנתא של הדירה שלי בה ג' (האשה) מתגוררת כיום. היא גרה בדירה שלי ואני גר אצל אמא שלי אני בגיל 61, זה לא כל כך הגיוני, שאני עבדתי כל החיים, שהיא מקבלת משהו שאני עבדתי, כשהיה לנו הסכם ממון והכל, אני לא יכול להבין את הדרך הזו.

"..."

ביום 25.2.18 ניתנה החלטת ביה"ד בזה"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ מחליט ביה"ד בזאת כי –
- א. בדיון ההוכחות הקבוע לצדדים ליום רביעי ה' ניסן תשע"ח, 21/3/18 יחקר הבעל ע"י ב"כ האישה.
  - ב. על הבעל וב"כ להעביר לביה"ד ולב"כ האישה את כלל המסמכים שהוצגו במהלך הדיון.
  - ג. בזכות הצדדים וב"כ להעביר לביה"ד ולצד שכנגד את כלל המסמכים והאסמכתאות המשפטיות וההלכתיות אותם הם חפצים להציג לאישוש טיעוניהם.
  - ד. בזכות הצדדים וב"כ להעביר לביה"ד רשימת עדים אותם היו מעוניינים לזמן למתן עדות וביה"ד יתן את החלטתו בהתאם.
  - ה. בשולי החלטה זו ונוכח נסיבות ונתוני התיק, שב ביה"ד וממליץ לצדדים ולב"כ להתעלות מעל משקעי העבר ולהידבר יחדיו בכבוד הדדי לגיבוש הסכמות ראויות במכלול הסוגיות התלויות והעומדות ביניהם "והאמת והשלום אהבו".

ביום 15.3.18 ביקשה ב"כ הבעל שוב להאריך את צו ההגנה.

ביום 18.3.18 נעתר ביה"ד למבוקש והורה על הארכת צו ההגנה כמבוקש.

ביום 21.3.18 התקיים דיון רביעי במסגרתו חקר ב"כ האישה את הבעל.

להלן נצטט קטעים מתוך הפרוטוקול הרלוונטיים לפסק הדין:

..."

ב"כ האישה חוקר את הבעל:

ביה"ד: אתה מוזהר לומר את האמת מי שלא אומר אמת בבית הדין צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

...

ש. אני אומר לך, שבפסח – אפריל לפני שנתיים עשיתם יחד ליל הסדר בבית.

ת. זה אמת. לא עשיתי את כל הסדר, אני הייתי יום אחד. לא הייתי גר בבית. הייתי שם, היא הזמינה אותי בתור אורח.

ש. זה היה בבית שלך?

ת. כן, כשרציתי לעשות את הסדר, הבן שלה הוא עשה את הסדר במקומי.

ש. אבל באת באפריל?

ת. אתה שואל אני עונה, אני באתי, רציתי לעשות שלום בית, זה הגיוני שאני באתי.

ש. רצית לעשות שלום בית?

ת. כן, בתום לב.

ש. בין השנים 2007 להיום, אתה עובד באותו מקום עבודה?

ת. כן.

ש. מ-2007 עד היום אתה משלם משכנתא על הנכסים שלך?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. כן.
- ש. מהעבודה שלך מההכנסה שלך?
- ת. לא רק, גם מהכסף שהיה לי לפני.
- ...
- ש. זה נכון שהחתונה שלכם היתה במלון הנסיכה באילת?
- ת. כן.
- ש. באיזה יום?
- ת. 30.12 לא זוכר את היום בשבוע.
- ש. יכול להיות יום ראשון.
- ת. יכול להיות, אם אתה אומר אני מסכים.
- ש. נכון שבאו אורחים מצרפת?
- ת. כן, קצת מהמשפחה שלי וקצת מהמשפחה שלה.
- ש. אתם ארגנתם להם חדרים במלון?
- ת. כן.
- ש. אתם באתם לפני החתונה?
- ת. כן. אני חושב שבאתי לפני שבת, עשינו שם שבת.
- ש. הרב ח. פ. חיתן אתכם?
- ת. כן.
- ש. זה נכון יהיה לומר שכל השנים מ-2007 עד 4.16 היית נאמן לאשתך?
- ת. כן.
- ש. כמה פעמים היית בגרוזיה - בגיאורגיה?
- ת. אף פעם.
- ש. אתה נוסע לפריז הרבה פעמים?
- ת. כן, אני הולך לבקר את הבת שלי.
- ש. אתה נוסע לבד?
- ת. כן, תמיד, אף אחד לא היה איתי.
- ש. אתה צרפת לכתב התביעה שלך הסכם, אתה יודע על מה אני מדבר? – מציג לביה"ד ולבעל את ההסכם ממון שצורף לתביעה, מי עשה את זה?
- ת. א. ח. (העו"ד).
- ש. להסכם הה יש גם תרגום, מי תרגם את זה?
- ת. אין לי מושג.
- ש. צרפת נייר ואתה לא יודע מי עשה אותו?
- ת. תשאל את א. ח..

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. בסעיף 12 להסכם הממון כתוב הצדדים מבקשים לאשר הסכם זה כחלק בלתי נפרד מכתובתם, אתה מבין את העברית הזאת, גם לך יש כתובה?

ת. כן.

ש. מה זה כתובתם?

ת. כתובה מה שחתמתי מול הרבנות.

ש. כשאני פותח את התרגום שתרגמת או שתרגמו לך, תקרא את סעיף 12.

ת. קורא בצרפתית. ומתרגם, אנחנו מסכימים שאנחנו חותמים על זה ברצון חופשי, כשאנחנו יודעים מה אנחנו עושים.

ש. איפה כתוב כתובה?

ת. אל תדאג על זה.

ש. ראית את הנייר.

ת. לא שמת לב. אני לא עשיתי את החוזה. אני חתמתי על החוזה. לא עשיתי אותו.

ש. תראה לי איפה חתמת על הצרפתית.

ת. על העברית חתמתי. היה כל הדפים ביחד וחתמנו.

ש. מה כתוב כאן למעלה, 27.12.2006.

ת. הוא מבקש משהו שאני לא יודע, כי לא עשיתי.

ביה"ד: אתה לא צריך להצטרף.

ש. התחתנת ב-2006?

ת. לא ב-30.12.2007.

ש. באיזה יום חתמת?

ת. ב-27.12.2007 אני חושב שזה היה יום חמישי, אם אתה אומר, אני לא בטוח על כלום.

ש. אני אומר לך שבאותו יום היית במלון הנסיכה באילת עם האורחים מפר"ז?

ת. יכול להיות בערב, אני נוסע עם מכונית, הייתי בבוקר כאן ובערב שם.

ש. אתה עד לפני 3 חודשים, כמדומני עבדת עם אשתך ביחד?

ת. כן.

ש. אתה מכיר את חתימות אשתך?

ת. כן.

ש. ומה שצירפת זה החתימה של אשתך?

ת. כן, חתמנו אחד ליד השני.

ש. האם אתה ראית בעיניים שלך את אשתך חותמת על הסכם ממון?

ת. כן. היינו ביחד.

ש. זה נכון שעד חודש 2.2018 עבדתם ביחד?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. כן.

ש. למה?

ת. אני לא רצייתי לעשות משהו אחר, היא רצתה להישאר במשרד, זה היה עבודה, היא מזכירה שלי ויש לה קשר עם לקוחות, זה כל כך הגיוני, אבל מזמן שהיה אירוע הראשון היא שברה את הכל.

ש. האם תוכל להגיד במשפט אחד או שניים, למה אתה רוצה להתגרש?

ת. היא רעה, והייתה רעה עם המשפחה שלי, היא עשתה הכל, כדי להפריד אותי מהמשפחה שלי, ועשיתי הכל הפוך, לקחתי את הילדים שלה, בבית שלי, בכנפיים שלי, לקחתי את הילדים שלה, שהם היו על הפנים, נתנו לה מכה, לקחתי אותם על הכנפיים שלי, מי יכול לעשות את זה בגיל שאני התחתנתי.

ש. אתה לא אומר אמת מתחילת העדות שלך, אני אומר לך, שלא רק פרקת את המשפחה כאן אלא פרקת עוד משפחה?

ת. לא.

ש. אתה יודע לאיזה משפחה אני מתכווין?

ת. לא.

ש. אני אומר לך שאתה עוד לפני פסח 2016 היה לך קשר עם נשים אחרות?

ת. לא.

ש. אני אומר לך שעוד לפני אפריל 2016 אתה קיימת יחסי מין עם אישה נשואה?

ת. לא.

ש. אני אומר לך שיש לנו עדויות לכך, שאתה במשך שלש שנים, מנהל רומן עם גב' א. ב., שבעלה תפס אתכם ביחד ב... , ואשר היא מתגרשת ב-7.5 בפני כב' הרב צדוק, הוא ראה אתכם ביחד בג'פ.

ת. זה לא נכון.

ש. מתי פעם אחרונה דיברת עם אתי?

ת. אני לא יודע.

ביה"ד: תגיד בערך?

ת. יכול להיות כמה חודשים.

ש. היית עם גב' ב. בחו"ל?

ת. לא, אף פעם.

ש. אני אומר לך, שאתה דיברת עם א. (הנטענת), ואמרת לה שאתם צריכים לתכנן את העדויות לביה"ד הרבני?

ת. לא.

ש. אתה יודע שהיא מתגרשת?

ת. יכול להיות, אני לא יודע.

ש. לא שכבת איתה?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. לא, היא היתה לקוחה שלי.
- ש. היא היתה מתקשרת למשרד?
- ת. זה היה לקוחות שלי, זהו.
- ביה"ד: אתה מופתע ממה ששואלים אותך?
- ת. כן.
- ב"כ האישה: רצית לדעת מי העדים, א. ב. זה העדים.
- ש. לא היית אצל זונות בתל אביב?
- ת. לא, אף פעם לא.
- ש. אני מדבר שאתה איתה בקשר לפני פסח 2016.
- ת. לא. אני עשיתי הכל בשביל לעשות שלום בית, כשהלכתי לארצות הברית, נתתי אפשרות אחרון, והיא ידעה מזה.
- ש. היא ידעה שיש לך קשר עם א. ב.?
- ת. מה הקשר בין אחד לשני, אני מדבר על הזוגיות שלי, על המשפחה שלי.
- ש. א. ב. הייתה באוטו שלך?
- ת. לא.
- ש. איזה אוטו יש לך?
- ת. ג'יפ פאג'רו.
- ש. איזה אוטו יש לאתי?
- ת. אין לי מושג.
- ש. אתה יודע שב-1:30 י. ב. בעלה, ראה אותך ב..., שירדה מהאוטו שלה לאוטו שלך? אתה יודע מזה?
- ת. בכלל לא.
- ש. לא היית איתה אף פעם בחו"ל?
- ת. לא.
- ש. לא בהכרח נסעת באותה טיסה, אבל נפגשתם בחו"ל?
- ת. לא.
- ש. אף פעם לא היית איתה בדירה של אמא שלך ב...?
- ת. לא, וגם לא היית איתי באוטו.
- ...
- ש. אתה מוכן שבית הדין יוציא צו לפלט שיחות?
- ת. אין בעיה.
- ש. מתי א. ב. היתה לקוחה שלך?
- ת. אני לא זוכר.
- ש. לפני כמה זמן?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. יכול להיות שנתיים או שלש שנים, משהו כזה.

...

ש. מאז לא ראית אותה?

ת. ראיתי אותה ברחוב, שלום בוקר טוב וכו'.

ש. לא נפגשת איתה ביחידות, קפה, אוטו, סקס?

ת. יכול להיות קפה, סקס לא.

ש. איפה היא גרה?

ת. היא היתה גרה ב...

ש. אתה יודע איזה מכונת יש לא?

ת. לא יודע.

ש. אני אומר לך שב-7.11.17 היא החנתה את האוטו מסוג קאיה שחורה, עם מס' רישוי... בחניון שבסמוך ל... , ונכנסה לגי'פ מציבושי, מס' רישוי... זה האוטו שלך?

ת. כן.

ש. ועל האוטו כתוב...?

ת. היא אף פעם לא נכנסה לאוטו שלי, אני לא יודע על מה אתה מדבר.

ש. אתה יודע שחזרתם באותו סיבוב ב-1:40 לפנות בוקר, הבעל י. ב., חזרתם היא ירדה מהאוטו ונכנסה, שם היה בעלה.

ת. היא לא ירדה מהאוטו שלי, אני לא יודע.

ש. ב-2006 לא היית בגיאורגיה?

ת. לא.

...

ש. איפה כתוב בהסכם הזה שההסכם תורגם?

ת. כשהיינו מול העורך דין, שהוא מדבר צרפתית הוא עשה לנו תרגום בצרפתית בגלל זה חתמתי.

ש. תרגום בכתב?

ת. בפה.

ש. איפה זה כתוב?

ת. הוא הסביר.

ש. איפה זה כתוב.

ת. הוא הסביר לנו, אני מאמין בנוטריון.

ש. למה לא חתמת על העמוד הראשון?

ת. אני לא יודע, איפה שהוא אמר שצריך לחתום.

ש. אני אומר לך, שאתה יודע להגיד לביה"ד, שהחתימה הזאת – מציג חתימה, איננה חתימה של אשתך?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. זה כן חתימה של אשתי.

ש. בטוח.

ת. אתה אומר שהיא לא חתמה.

ש. כן.

ת. תכתוב את זה.

ש. התרגום היה נוטריוני?

ת. כן בוודאי.

ש. התרגום?

ת. לא מדבר על התרגום, ראיתי את ההסכם בעברית, הוא הסביר לנו וחתמנו מולו.

ש. למה הוא צירף גם תרגום בצרפתית.

ת. תשאל את א. ח..

...

ש. היית אצלו לפני שנסעת לאילת?

ת. יכול להיות ככה, לפי התאריך ככה זה נראה, אם לפי התאריך ב-27 היינו באילת, בבוקר היינו אצלו.

ש. אני אומר לך ב-26.12 הייתם באילת, יש לי מסמך ממלון....

ב"כ הבעל: אני מתנגדת לשאלה, הם הגישו תביעה, ושם הם כתבו דברים אחרים, בכתב התביעה הם טענו שהם נסעו ב-27.12 אי אפשר כל רגע לבלבל את האנשים.

האישה: ב-27.12 בשעה 3:00 בבוקר.

...

ש. אחרי שחתמת על ההסכם, מה עשית איתו?

ת. לא יודע, יכול להיות ששמנו בבית ואחר כך הלכתי, היה לי בית במרינה. שמתי והלכתי לאילת.

...

ש. האם זה נכון לדברך, אחרי שחתמת על הסכם ממון נסעת הביתה למרינה שמת את ההסכם ונסעת לאילת למלון הנסיכה ולא עניין אותך ההסכם הזה יותר.

ת. בכלל זה לא עניין. כשאני התחנתני היא קיבלה הרבה כסף מחו"ל לא ידעתי מאיפה לא עניין אותי, היה לי כסף שלי, זה לא היה ענייני, חתמנו על החוזה, הלכנו, זה לא משהו חדש, הייתי בגיל 50, היה לי משפחה היה לה משפחה, זה לא העניין.

ש. איפה חתמת על ההסכם?

ת. אצל א. ח..

ש. לא רק שלא עניין אותך אחרי שחתמת, לא דיברת על זה אף פעם, עד הסכסוך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. מה זה לאף אחד, בוודאי שדיברנו על זה, כשעשיתי פגישה עם כל הילדים שלי, אמרתי להם לפני החתונה כשעשיתי איתם פגישה עם הילדים שלי, חוץ מהקטנה שזה לא היה עניינה, כי היא הייתה קטנה, אמרתי לשלושת הילדים אל תדאגו עשיתי הסכם ממון, כל הדברים שלי זה שלי, ולא הולך לכל מקום, זה בעתיד בשבילכם.

ביה"ד: עו"ד שדמי אומר שהוא שואל על אחרי אתה מדבר על לפני.

ת. בטוח שדברנו גם אחרי.

ביה"ד: עם מי?

ת. דיברנו עם ג'. (האשה), היא אמרה כל הזמן למה שמת את המכוננית בהסכם ממון, זה לא יפה. היא קנתה שלש מכונניות בזמן שהיינו ביחד, מאיפה הכסף שלה. אין לה שלש מכונניות, אבל היא קנתה שלש מכוניות חדשות אחד אחרי השני.

...

ש. אתה יודע איפה אמא שלך מנהלת חשבון בנק?

ת. כן, בבנק הבינלאומי.

ש. הפקדת שם כסף?

ת. יכול להיות שכן.

ש. מה אתה עושה בחשבון של אמא שלך?

ת. אני שמתי כסף שהיא רצה לשים בבנק, היא בגיל 85 הגיוני שאני יעזור לה, אבל זה לא מיליונים, יש לה 5,000 יורו, שלא בטוח שיש את זה בבנק, יכול להיות רק 2,000 יורו, על הסכום הזה אתה רוצה לדבר.

...

ש. נכון שאחרי הגשת תביעת הגירושין, הצעת לשלם לאשתך מיליון ש"ח.

ת. כל דבר שאני יכולתי לומר לפני, זה לא אקטואלי, כשהיא עשתה נזק כל כך גדול, כשאני נכנסתי לכלא, שהיא משקרת במשטרה זה סוף העולם, כשאני צריך להישאר בר"ה בכלא זה סוף העולם, אני לא מסכים כלום.

ביה"ד: התשובה ברורה, אני הבנתי את התשובה שהיא כן.

ש. יש לי הקלטה שאתה מדבר בקולך, היה או לא היה.

ת. אני רוצה לשמוע. הוא לא שואל, הוא אומר שיש, אני רוצה לשמוע.

ש. נתת הצעה או לא?

ת. כשאני חתמתי על הכתובה, חתמתי מיליון, אבל מכל הלב, זה לא היה בשביל לגרש, זה כמו שאני עושה מיליארדים, כעת אתה מדבר על משהו אחר, אני לא יודע.

ש. האם אתה הצעת לאשתך אחרי תביעת הגירושין לשלם לה מיליון ש"ח?

ת. אותו תשובה.

ביה"ד: כן או לא.

ת. כן. אבל בזמן הזה אני לא יכולתי, ואני לא יכול, ולא רוצה בכלל.

ש. כמה העתקים של הסכם ממון חתמת?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. שלש.

ש. כמה העתקים מהסכם ממון לקחה אשתך?

ת. זה היה בבית שני העתקים. נותנים אחד בשבילה ואחד בשבילי שניהם היו בבית.

ש. כשיצאתם מעו"ד ח. כמה הסכמים היו לכם?

ת. שנים.

ש. איפה היא שמה את זה?

ת. בבית שלי.

ש. ראית שהיא שמה את זה בבית?

ת. אתה חושב שאני זוכר.

ש. אני אומר לך, שאחרי שהוגשה התביעה פנתה אשתך לעו"ד ח. וקיבלה ממנו העתק מתאים למקור של הסכם ממון, ואני מבקש להראות לעד, אם הוא רואה שוני בין ההסכמים. תראה אם אתה יכול לאשר לי, שהחתימה כאן וכאן זה לא אותו חתימה?

ת. זה אותו חתימה.

ב"כ האישה: אני יגיש את זה, יש כאן שני חתימות שונות, כל העלויות של הגרפולוג, ישותו עליך.

ביה"ד לאישה: כשבאת לעו"ד ח., הוא הוציא לך מיד את ההסכם המקורי?

האישה: עו"ד שדמי אמר לי ללכת לעו"ד ח., הוא אמר לי שיש הסכם, ביקשתי ממנו את ההסכם נאמן למקור, הוא נתן לי את זה.

ביה"ד: זה חתימה שלך?

האישה: לא.

...

ביה"ד: אתה מכיר את החתימה שאשתך חתמה בפנינו?

הבעל: כן.

ביה"ד: זה אותו חתימה?

הבעל: כל אחד יכול לחתום אחרת.

ב"כ הבעל: צריכים לקחת גרפולוג.

הבעל: זה לא אותו חתימה כי אני לא חותם אותו דבר.

ב"כ הבעל: אנחנו הופכים להיות גרפולוגים. כולם יעידו ונדבר על זה.

הבעל: האישה הזאת משקרת היא חושבת שכל השקר שלה אמת, זה בראש שלה.

...

ב"כ האישה: הגשתי בקשה למינוי גרפולוג, אני מבקש להורות לעו"ד א. ח. להוציא את המסמך המקורי שעליו לכאורה חתמה האישה, על מנת להפנות את זה למומחה להשוואת כתבי יד, כדי לראות אם זה חתימת האישה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"כ הבעל: כתבנו תגובה ברורה, אנחנו לא נתנגד למינוי גרפולוג, רק זה לא ראוי, שנעשה זאת לפני שהיא תעיד כאן, ותשקר כאן במצח נחושה, אז בשמחה רבה נסכים לגרפולוג, יהיה לה תלונה במשטרה, כולם שקרנים, בסיכון רישיון המקצועי שלהם.

...

ש. האם זה נכון שבמשך שנות הנישואין המשפחה של אשתך, שאמרת מקודם שהיא משפחה מאוד עשירה, הביאו לך כסף מחוץ לארץ?

ת. מה פתאום.

ש. נתן לך דוגמא, היית צריך לשלם מקדמה לנכס, המשפחה שלה נתנה 5,000 יורו מזומן לך.

ת. לא. אף פעם לא. יכול להיות כדי לקנות את הנכס שלהם, הם קנו כמה נכסים, שזה קופה של המשפחה והיא בפנים, חוץ מזה אני לא יודע.

ש. האם זה נכון שאשתך הביאה למשרד לקוחות ממרוקו.

ת. כן, עבדנו ביחד.

ש. האם זה נכון שלצורך זה שאשתך הביאה לקוחות ממרוקו היא גם נסעה למרוקו?

ת. היא לא נסעה ממרוקו, היא עדיין נוסעת, בשביל מה? בשביל לקוחות, היא עדיין נוסעת 4 חודשים בשנה, ו-4 חודשים בשנה היא לא יושנת במיטה שלי.

ב"כ האישה: אשתך אומרת שהיא לא יושנת איתך כי אתה טמא.

ש. אני אומר לך, שבשנת 16/17 כל שנה נסעת 6 פעמים לחו"ל.

ת. כן, היה יריד בצרפת. היה לקוחות שהייתי צריך ללכת לראות, היה את הילדים שלי בצרפת, ויש את ההורים שלי.

ש. יש לך דירה ברח' ה'.

ת. כן.

ש. מתי היא נרכשה?

ת. לפני החתונה קניתי על שם של הבת שלי, אחר כך העברתי על השם שלי.

...

ש. למה לא פיטרת את אשתך בחודש מרץ 17?

ת. כי היא לא רצתה. אני רציתי להישאר בדרכי נועם.

...

ש. האם זה נכון שמאפריל 16 אתה לא מקיים יחסי אישות עם אשתך?

ת. האחרון שהיה לי זה היה בארה"ב, לא זוכר את התאריך, זה היה בינואר שנת 2015 לפני זה היה שנה לפני, שהיא לא רצתה, עשינו פעם אחת, היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך.

ש. זאת אומרת היא מורדת מתשמיש? היא לא רוצה לקיים איתך יחסים?

ת. פעם אחרונה שעשינו היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך, ולא עשינו אחר כך יותר. לא ניסיתי, כי לא רציתי לעשות אונס.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: אם אני מביין נכון, היא לא אמרה לך אף פעם לא, רק אתה ככה הבנת מדבריה?

ת. כן.

...

ש. זה נכון שבשנת 2008 עד היום אתה משלם מזונות ומשכנתא, ומחזיר חובות?

ת. לא כל כך, שאני עשיתי הרבה הלוואות.

ש. לא הבנתי, יש לך אישה, ונניח שאתה מרוויח 10,000 ש"ח בחודש, מהסכום הזה אתה מחזיר חובות, משכנתא, מזונות לילדה, ואתה לא מביא את כל ההכנסה הביתה?

ת. זה הכסף שלי. זה לא כסף של מישהו אחר. אף פעם לא ביקשתי כסף שלה, שיש לה הרבה שהיא מקבלת 5,000 דולר לחודש מחו"ל. לא ביקשתי ממנה שקל. היא חולה של הקניות.

...

ש. כשהיית בארה"ב עם אשתך היא נתנה לך כסף?

ת. בזבזנו הכל, בסוף היא ביקשה מהבת שלה שהיא תשלח כסף מחו"ל.

האישה: תביא הוכחות.

ש. זה יהיה נכון להגיד שלפני שחתמת על ההסכם, לא ידעת מה זה הסכם ממון?

ת. בוודאי ידעתי, אני עשיתי הסכם ממון בצרפת, עם אשתי הראשונה.

ש. עם השניה גם עשית הסכם 150 יורו.

ת. מה פתאום.

ש. למה עשית הסכם?

ת. זה חתונה שנייה, כל מה שאני בניתי זה היה בשביל הילדים שלי.

ש. האם זה נכון לומר שהסכם ממון אומר שמה שהיה לך לפני הנישואין יהיה שלך?

ת. שהיה ושיהיה בעתיד, דוג' מכרתי דירה במרינה, עם זה קניתי משהו אחר, עשיתי עוד משהו. זה כל כך הגיוני לעשות את זה בגיל שלי, לעשות גבול לכל דבר.

ש. לפני שבאתם לא. ח. היה לכם מסמך ביד?

ת. כן.

ש. באיזה שפה?

ת. בעברית, היא הקריאה לי.

האישה: אני לא יודעת לקרוא.

הבעל: היא משקרת, היא חושבת שהשקר שלה זה אמת.

ש. כשבאתם לח. באתם עם ניירות?

ת. לא, שאלת אם ראיתי משהו, אמרתי שראיתי במשרד שלו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. לא במשרד שלו, באתם למשרד של ח., בלי כלום בידיים?

ת. לא.

ש. באתם למשרד כמה זמן ישבתם שם?

ת. צוחק.

ב"כ האישה: תכתוב את זה.

ת. כשאני מדבר שטות הוא לא צריך לכתוב, אתה חושב שאני זוכר כמה זמן ישבתי איתו לפני 10 שנים.

...

ת. היינו כמה פעמים אצלו, הוא ביקש שנביא חשבון בנק, לא פעם אחת מאה פעמים, אנחנו עובדים איתו, כל בוקר אני שם, עד עכשיו כל בוקר אני שם, אני יכול כעת לזכור מתי הייתי אצלו בשביל זה. אני מנסה לחשוב.

ביה"ד: הסכם הממון הודפס או שהיה מוכן, זה השאלה.

ת. אני חושב שמהו אדום הוא עשה במקום."

ביום 25.3.18 ניתנה החלטת ביה"ד מהדיון הנ"ל בה נקבע:

לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ מחליט ביה"ד בזאת כי –

א. בדיון ההוכחות הקרוב הקבוע לצדדים ליום 9/4/18 ישלים ב"כ האישה

את חקירת הבעל למשך 30 דקות.

לאחר מכן, תיחקר האישה ע"י ב"כ וע"י ב"כ הבעל, כמבוקש וכמוסכם.

לדיון זה יש לזמן גם את מר י. ב. ואת גב' א. ב. למתן עדות בהתאם

לבקשת ב"כ האישה בדיון.

ב. בדיון ההוכחות הקבוע לצדדים ליום 15/5/18 תישמע עדותם של העדים

מר ז'. ר., גב' ל. ע. וגב' י. ת. בהתאם לבקשת ב"כ הבעל מיום 13/3/18.

ג. בדיון ההוכחות הקבוע לצדדים ליום 27/6/18 תישמע עדותם של עו"ד א.

ח. בהתאם לבקשת ב"כ האישה בבקשתו מיום 18/3/18.

לדיון זה יש לזמן לעדות גם את עו"ד י. ב. ש. כבקשת ב"כ הבעל בדיון.

ד. על מזכירות ביה"ד לוודא זימונם של כלל העדים המבוקשים בהחלטה זו

בהתאם למועדים הנ"ל.

ה. ביה"ד שב וממליץ לצדדים ולב"כ לפעול לגיבוש הסכמות ראויות במכלול

הסוגיות התלויות ועומדות ביניהם.

ו. בזכות הצדדים וב"כ לעדכן את ביה"ד בכל התפתחות בעניינם ו"האמת

והשלום אהבו".

ביום 16.4.18 הגיש ב"כ האישה בקשה למתן צו לפירוט שיחות עבור מכשירי הטלפון של

הבעל.

ביה"ד נעתר למבוקש והורה על המצאת פירוט השיחות לעיני ביה"ד בלבד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום 6.5.18 הגישה ב"כ האישה (לעניין עבודה) עו"ד ש. מכתב התראה לידי ב"כ הבעל (לעניין עבודה) עו"ד ג. אודות פיצויים המגיעים לאשה לנוכח פיטוריה. דרישה העומדת על סכום של 779,425 ש"ח.

ביום 15.5.18 התקיים הדיון החמישי (המשתרע על 35 עמודי פרוטוקול) במסגרתו השלים ב"כ האישה את חקירת הבעל וכן נחקרה האישה ע"י ב"כ הצדדים.

להלן נצטט קטעים מתוך הפרוטוקול :

"הבעל: אני רוצה לענות על פעם אחרונה כשדיברת בפרוטוקול אמרת שהיא אישה כשרה, בפסח 2014, בכיתי שהיא תישאר בארץ לעשות את הפסח, היא יצאה מהארץ בלי לעשות את הניקיון ולבשל בישולים.

...

ש. האם היית עם גב' ב. בחו"ל?

ת. לא.

ש. האם היו תקופות שהיית בחו"ל והיא גם הייתה בחו"ל?

ת. לא שמת לי לב, יכול להיות.

ש. האם שכבת עם גב' ב.?

ת. לא. אנחנו ידידים טובים, ואף פעם לא שכבנו ביחד, זה הבסיס. בינתיים לא יכולתי לדבר כשהיא היתה בסכנת חיים, כשהיא רצתה להתגרש.

ש. מאיפה אתה יודע?

ת. אני יודע הכל, אנחנו חברים וידידים.

ש. ישבת איתה פעם לבד באוטו שלה או שלך?

ת. היא היתה מתווכת.

ש. האם היה מס' פעמים שאתה היית לבד באוטו שלך ומס' פעמים שאתה היית איתה באוטו שלה?

ת. שלה לא.

ש. האם במספר הפעמים שהיית איתה באוטו שלך לבד, האם זה היה גם בשעות לילה מאוחרות?

ת. אני לא זוכר.

ש. היו לך הרבה פעמים שישבת עם נשים בלילה במכונית?

ת. כן בוודאי, יש חברות, יש חברים, זה הגיוני, ללכת למסעדה ולחזור.

ש. דיברתי על מכונית, לילה אתה ואשה. לילה זה בשעות מאוחרות.

ת. אתה חושב שרק בלילה אנחנו עושים סקס, אני מדבר עליך לא עלי.

ש. אתה היית עם אשה אחרת מ-11 בלילה ולאחריה, במכונית לבד שלך?

ת. יכול להיות, אבל בלי סקס.

ש. מה עשיתם?

ת. הלכנו למסעדה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. לא, ישבת במכונית שלך בלילה, מה עשיתם?

ת. דיברנו, אני לא יודע על מה אתה מדבר.

...

ת. אני רוצה לדעת כמה זמן הייתי שם.

ש. אמרת מקודם שהיא הייתה מאויימת.

ת. אני לא מבין אותך כמה זמן הייתי שם, שעה, שעתיים, חמש דקות.

ש. מה היא אמרה לך? לקחת אותה גם למסעדה.

ת. כן, היא דיברה על הכל, על החיים שלה, על הילדים שלה.

ש. על הבעל שלה, היא מאויימת.

ת. על החיים, דיברתי על החיים שלי, וצחקנו, זה חיים.

ש. א. ח. יודע על הקשר שלך עם ב.?

ת. לא, חברים שראו אותנו ביחד כן.

...

ש. יש דירה שאתה וז'. הולכים ביחד להיות עם בנות?

ת. לא, זה דמיון שלה. אני יצאתי מהבית בשנת 2015, אני לא מבין מה הקשר עכשיו שאני יצאתי מהבית. אתה חושב שיצאתי מהבית בגלל שהיה טוב בבית, אישה שלא נמצאת בבית 4 חודשים, אני לא יכול להשתמש בחודשים האלה. יצאתי מהבית בשנת 2015, רציתי להתגרש מידי, אחר כך היה לנו דיבור ועוד דיבור, מה אני יכול לעשות, כשראיתי שאין דרך בשביל להתגרש בשלום, אני התחלתי את הליך הגירושין וזהו. אני הלכתי לראות עורך דין שנה וחצי לפני שהתחלתי את הליך הגירושין. זה היה אחרי חצי שנה מאז שיצאתי מהבית. אני לא מבין החקירה הזו, סליחה. יש דבר שאני לא יכול להבין, אם אני יצאתי יותר מאוחר, ולא הייתי ישר איתו. הייתי ישר איתו, הלכתי לרב פ. ואמרתי לו אני רוצה להתגרש, תראה מה אני נותן, אני נותן מיליון ש"ח, ואנחנו נפרדים כחברים, היא לא רצתה, היא רוצה רק כסף ועוד כסף ועוד כסף, היא רוצה להמשיך יותר, אני לא יכול יותר, זה קרציה.

ש. אתה אף פעם לא נתת כסף לגב' ב.?

ת. מה פתאום.

ש. כשבאת לעשות ליל סדר באפריל 17.

ת. היא הזמינה אותי לסדר בבית שלי, היא עושה הכל בשביל להישאר בבית שלי, אני לא זוכר מתי זה היה, אני חושב שזה היה בשנת 16. היא הזמינה אותי כמו אורח. כבר עברו שלוש שנים, מי יכול לזכור, אתם רבנים אתם צריכים לדעת שגבר לא יכול להישאר ככה 3-4 שנים, נתתי אפשרות לצאת מזה בכבוד, היא לא רוצה, מה אני יכול לעשות, אני גבר, ואני רוצה את החיים שלי, זה לא טוב בבית, אני יכולתי להישאר בבית, ...

ביה"ד: ממתי יש לך קשר טוב עם גב' ב.?

ת. סוף שנת 16.

ש. אני אומר לך, שבאת לליל סדר באפריל 16 הביתה, הרגשת אורח או לא, אז כבר היה לך קשר רומנטי עם גב' ב..

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. רומנטי לא, יכול להיות שהייתי בקשר איתה לא רומנטי. ג' (האשה) הזמינה אותי בתור אורח, וכשהיה צריך לעשות את הסדר, הבן שלה עשה את הסדר, היא לא רצתה שאני יעשה את הסדר.

ש. לפני שנה וחצי היית בחתונה של הבן של אשתך?

ת. לא.

ש. חזרת הביתה באותה תקופה?

ת. כן. חזרתי הביתה בראש של שלום, זה היה לפני שנה וחצי, דיברתי עם א. ח. (העו"ד), הוא רצה לעשות לנו שלום בית. עשינו כמה פגישות איתו בשביל לעשות שלום בית, ואני אמרתי יכול להיות שאני חוזר לבית, היא הייתה בחו"ל חזרתי הביתה, החלפתי את כל הדלתות כדי שיהיה לה הרגשה טובה, הילדים שלה באו כשהייתי עם הילדה, זה היה ביולי, לפני החתונה של הבן שלה, שזה היה באוגוסט, עשיתי באמת סדר בבית כשזה לא היה סדר בבית, שמתי את הבת שלי לישון בחדר של הבת שלה, כשהיא חזרה מחו"ל היא עשתה לי מלחמה של העולם כדי לשים את הילדה במחסן, אני מדבר על מחסן זה ממ"ד אבל זה כמו מחסן, יותר גרוע ממחסן, אחרי כמה ימים יצאתי מהבית, היא זרקה אותי מהבית, היא לא רצתה שאני ישן במיטה, והיא זרקה אותי מהבית. זה אישה שהיא חושבת שאני לא יהודי, רק היא יהודיה, אני לא יהודי בשבילה.

...

ש. ביה"ד החליט וציווה לחב' הטלפונים לבדוק את השיחות שלך עם גב' ב., אתה רוצה לתקן את התשובה שלך שדיברת עם גב' ב. פעם אחת?

ת. לא אמרתי פעם אחת. אני התקשרתי אליה והיא אלי.

ש. דיברתם רק ביזנס?

ת. היה זמן שהיא היתה מתווכת דיברנו רק ביזנס, זה לא רק זה, דיברנו על הכל, שעות ושעות דיברנו מה הקשר עכשיו, יכול להיות שלא אמרתי לפני, פחדתי בשביל גב' ב..

ש. האם זה נכון שאתה חושב שאם יש בעיה עם אישה נשואה, אתה יכול ללכת עם נשים אחרות, אמרת שאתה גבר, אתה חושב שאם האישה עושה בעיות, זה נותן לך לגיטימציה ללכת עם נשים אחרות?

ת. אני גבר אני צריך לחיות, החיים שלי, לא החיים באמצע, לא זה ולא זה. אני נתתי לה אפשרות להתגרש בשנת 15 היא רצתה להישאר בבית, והחשוב שלה זה להישאר בבית. אני היום מבקש שהיא תצא מהבית.

ש. אתה חושב שיש בעיה ללכת עם נשים אחרות?

ת. ברור שיש בעיה.

ש. למה הלכת?

ת. מי אמר את זה?

ש. גב' ב..

ת. שהיא תבוא ותגיד.

...

ב"כ הבעל חוקרת את הבעל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

...

ש. בישיבה הזו נשאלת על עסקאות שעשית, תוכל להסביר לביה"ד מנין הכסף שהבאת לעסקאות האלה.

...

ת. מהמשרד. איזה עסקאות פרטי שלי?

ב"כ הבעל: כן.

...

ש. דיברת על כך שלקחת משכנתאות לרכישת הנכסים, מנין הוחזרו המשכנתאות?

ת. מהכסף שלי.

ש. כשאתה אומר הכסף שלך מה הכוונה?

ת. קניתי דירה, מכרתי דירה, היה לי רווח מהמכירה, אני יכול לעשות את כל הרשימה, קניתי דירה בשנת 2003 מכרתי בשנת 2010 הרווח של הדירה הזו היה 1,450,000 ש"ח, קניתי דירה בשנת 2005

...

ת. בשנת 2005 קניתי דירה במרינה ב-1,620,000 ש"ח מכרתי בשנת 2007 ב-2,100,000 ש"ח עם כל הרווח הזה אני קניתי עוד דירות, שני דירות אחרות, שילמתי את כל המשכנתאות.

ש. תוכל להציג לביה"ד את כל חוזה הרכישה, השכירות והמשכנתאות?

ת. כן.

...

ש. הזכרת בחקירה שלך, ותבהיר לביה"ד מה כוונתך, שאמרת שהיתה סכנת חיים לב. (הנטענת)?

ת. היא הלכה למשטרה נגד בעלה, הוא רצה לעשות משהו רע ממנה, הוא עדיין היה גר בדירה, בזמן הפגישה הראשונה.

ש. איזה פגישה.

ת. הדיון הראשון.

ש. הדיון האחרון אתה מתכוין?

ת. האחרון.

ש. השאלה שלי הייתה מה הסכנת חיים.

האשה: זה אשתו, שהוא צריך לדעת שהיא בסכנת חיים? אני עוד אשתו, קצת כבוד.

ש. כשאמרת שאתה נפגש עם נשים נשואות, למה הכוונה.

ת. לעסק, אתמול הייתי בשביל העסק, שמישהי רוצה לקנות בת"א, הלכתי איתה לת"א, זה הגיוני, זה ענין של עסקים של חברות.

...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"כ האישה חוקר את האישה.

ביה"ד: את מוזהרת לומר את האמת מי שלא אומר את האמת צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

...

ש. שאלתי על א. ח. (עו"ד), מה הקשר שלכם?

ת. היינו הולכים לבית שלו, הוא היה בא לבית שלי, הוא היה אומר לי שאני כמו אחותו, אני התאכזבתי מאוד מאוד, כי הוא שלח לי את התביעה, הלכתי לרפי שדמי ואמר לי כתבו שיש הסכם ממון, הלכתי לא. ח. (העו"ד), שאלתי אותו יש הסכם ממון? אמר לי כן, את לא יודעת. ביקשתי ממנו, שיביא לי נאמן למקור, לקחתי את הסכם הממון לא ראיתי את החתימה, רק תאריך 27.12.07 הייתי רועדת כולי, הייתה מזכירה שם שקוראים לה ו., היא אמרה לי ג'. (האשה) תכנסי את לבנה, את רוצה כוס קפה וכוס מים, אמרתי לה אני לא רואה טוב, תגידי לי את התאריך, היא אמרה אוי לא, הוא לא עשה את זה א. ח. (העו"ד), פתאום היא אמרה לא, שמה את היד על הפה, היא אמרה לי לכי לנוח. נכנסתי למשרד, היו שם אני וא'. (הבעל), אמרתי לו תגידי את האמת האם חתמנו 27.12 את ההסכם הזה. הוא אמר לי יש לך אלצהיימר פתאום, אמרתי, אני יגיד כאן את האמת, במרוקו מי שהיה משקר, היו עושים טפו, עשיתי לו טפו, זה לא יפה לשקר ככה, ויצאתי. הלכתי נתתי לו את ההסכם, אחר כך בלילה לא ישנתי, אני מסתובבת, איך הוא עושה ככה, הייתי ישרה איתו, עבדתי יום ולילה, שבתות הייתי עובדת עד 3 בצהריים ביום שישי ולעשות אחר כך שבת, כי הוא הולך לעשות קבלת שבת, וחוזר שיכור. אף שבת לא ראיתי, אבל היה לו לב טוב, התחננתי אליו שיחזור, עד שקיבלתי את הבשורה הקשה שהוא היה עם אישה נשואה. לא ישנתי כל הלילה, פתחתי את הדף השני, קיבלתי שוק, החתימה זה לא שלי, אמרתי מה? א. ח. (העו"ד) אמר לי אני אחותו, זה שנתיים וכל יום הייתי אצל א. ח. שיעשה לי שלום בית, האמנתי בו, כל מה שהיה אומר לי, האמנתי בו. שבת הוא אמר לי הוא יכנס, ואני הייתי עושה הכל, אמרתי לילדים שלי צאו מהבית ביום הזה.

ש. מה גילית בהסכם?

ת. שהחתימה לא שלי.

ביה"ד: באיזה תאריך זה היה?

ת. זה היה בראש השנה לפני שלוש שנים.

ביה"ד: התביעה הייתה במרץ 2017, כשראית את התביעה הלכת לא. ח.?

ת. לא, בר"ה קיבלתי בצהריים שליח שהביא לי את התביעה עם הסכם ממון, זה היה שעתים לפני ראש השנה. הייתי בשוק ובכיתי, אני רואה את ההסכם ואני רואה חתימה שלא שלי.

ש. התביעה הוגשה במרץ, ר"ה לא במרץ?

ת. הטפסים היה בראש השנה. לפני התביעה, אדם מהרבנות, הביא לי את כל התביעה שאני צריכה להגיש.

ביה"ד: אנחנו לא שולחים שליחים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: תסדרי את הדברים, בתחילה אמרת שלא הלכת לא. ח., אחר כך כן הלכת לא. ח., תעשי סדר בדברים. מתי פעם ראשונה מישוהו הביא לך משהו?

ת. זה היה בראש השנה.

ביה"ד: מתי הלכת לעו"ד שדמי?

ת. גם הוא קיבל.

ביה"ד: איך הוא קיבל, הוא עדיין לא היה מייצג אותך.

ש. זה לא יכול להיות בראש השנה, התביעה הוגשה במרץ.

ב"כ הבעל: כאשר נאמרים דברים בצורה כזו זה אומר שיש כאן גירסה שקרית.

ביה"ד: אנחנו רוצים להבין את הדברים. לא צריך עזרה של אף אחד. תיק התביעה שלכם בבית הדין, מתי פעם ראשונה יש תביעה?

ת. גירושין, בראש השנה שקיבלתי.

ביה"ד: 19.3.17.

ת. באנו לפה.

ביה"ד: עוד לא באת לפה, בתאריך העברי זה יוצא כ"א אדר תשע"ז, זה אומר ממש לפני פסח שנת תשע"ז, אז הוגש נגדך.

ת. אולי טעיתי וזה חג אחר. אולי זה היה פסח.

ביה"ד: עו"ד שדמי, התחיל לייצג אותך בבית הדין חודשיים אחרי.

ת. כן.

ביה"ד: זה אומר שבפסח קיבלת את התביעה, פעם ראשונה ראית את הסכם הממון.

ת. כן, אחר כך הלכתי לעו"ד שדמי הוא אמר לי ללכת לעו"ד ח., להביא את ההסכם נאמן למקור. הלכתי לא. ח., קיבלתי ממנו את הסכם הממון.

ב"כ האישה: לא את המקור, נאמן למקור. אני מתקן את ביה"ד. אי אפשר להביא את המקור.

ב"כ הבעל: עו"ד שדמי מפריע כל הזמן לחקירה. היא בכלל לא הייתה בארץ בערב פסח.

...

ת. עו"ד ח. הביא לי נאמן למקור. יצאתי ובאתי אליו כמו שסיפרתי קודם, אחר כך הלכתי לעו"ד שדמי נתתי לו את ההסכם, פתאום אנחנו יוצאים ומדברים ואני אומרת לו שתי החתימות לא אותו דבר.

ביה"ד: השוויתם בין הנאמן למקור, למה שהיה בתביעה.

ת. כן, שניהם לא היו אותו דבר.

ש. בעלך אמר שב-27.12 נסעתם לאילת, אבל לפני שנסעתם לאילת נסעתם לא. ח., עשיתם או חתמתם על ההסכם, חזרתם הביתה שמתם את ההסכמים ונסעתם לאילת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. קשה לי לדבר על זה, כי אני באבל, אחותי שגרה בצרפת נפטרה עוד יומיים יהיה חודש, היא הייתה כאן, ובעלה אמא שלי והילדים שלי ונסענו ב-26 בשעה 03:00 לפנות בוקר לאילת, רוב האנשים באו מצרפת, יש את הרשימה, יש אנשים שבאו ב-26 ויש ב-27, אנחנו עשינו קבוצה אצל אשת טורס, הכל עבר דרכנו, כי הם לא מכירים אף אחד, היינו צריכים להיות שם לקבל את האנשים, הגענו לשם, והכל עשינו, בגלל זה כשבאתי ואמרתי לו איך עשינו את זה, ב-27 אף פעם לא היינו אצל א. ח., עשינו חתונה נכנסו לבית, שבוע היינו באילת. לא היה שום דבר. אחרי שלש שנים או ארבע שנים שהיה ספר תורה, שהוא נתן לי מכות במשרד, הוא רצה להתגרש, הוא גילה שההסכם ממון הוא לא טוב, כי אין לו הסכם ממון, אמרו לו אתה תאבד את הכל, אתה נשוי איתה היא תקבל חצי, הוא נכנס לפחד, הוא הלך לא. ח., עשה לו את המוות, אמר לו בגללך, נתתי בכך אימון, לא יודע לכתוב עברית, אמרת שתעשה את הכל, כעת אני בבעיות, באותו זמן עשו את הדבר של החתימות, הם עשו את מה שהם רוצים.

ביה"ד: מה הוא האשים את א. ח.?

ת. כי הוא אמר לו אתה עד שלי, תעשה שהכל יהיה מסודר.

ביה"ד: א. ח. אמר לו הכל מסודר?

ת. כן. כשהיו ויכוחים ובעיות, הייתי אצל א. ח., שיעשה שלום בית, כל הזמן הוא היה אומר לי, ג'. (האשה) תצאי מהבית תקבלי שכירות איפה שאת רוצה, הוא אמר נלך לבן של הרב עובדיה יוסף נעשה הסכם, יהיה לך טוב כל החיים. אמרתי לו אני לא רוצה לצאת מהבית, לפני שנכנסתי לבית הזה החלפתי 4 דירות, אמרתי אני לא יכולה, הכל היה על הכתפיים שלי.

ביה"ד: לפי דבריך, א. ח. הוא אדם שקרן?

ת. כן, בטח, הוא שקרן.

ביה"ד: הוא היה עד בקידושין שלך, לדבריך יכול להיות שהקידושין פסולים.

ת. הוא עשה דברים אני לא יסלח לו, הוא אמר לי יש לי ביטוח של 8 מיליון דולר, את יכולה לתבוע אותי. אמרתי לו אני תובעת אותך בבית דין של מטה ובבית דין של מעלה.

ביה"ד: הוא ניסה לעשות שלום בית?

ת. כן, אבל עם הסכם. תפני את הבית.

ביה"ד: כשהיה לכם משבר, היה לכם קשרים טובים איתו, מתי היה לך משבר עם א. ח.?

ת. כשגיליתי את הסכם הממון.

ביה"ד: אחרי תביעת הגירושין?

ת. כן.

ביה"ד: אחרי תביעת הגירושין הוא פנה אלייך לנסות לעשות לכם שלום בית?

ת. רק פעם אחת, כי הוא הלך אליו ואמר לו עשינו טעות יש שתי חתימות פתאום הוא בא למשרד, אף פעם א. ח. לא בא לבן אדם, אז הוא בא בעצמו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בכבודו... הוא אמר לי בא נסיים, אני לא פוחד היה טעות, בא נסיים ונסביר לך בואי למשרד, אמרתי לו אף פעם לא אפגוש אותך.

ביה"ד: הוא אמר לך שיש טעות בהסכם?

ת. הוא אמר היה טעות בשתי ההסכמים, לא הסתכלתי עליו.

...

ש. במשך השנים איך התנהל משק הבית שלכם?

ת. היינו מרוויחים המון כסף, מה שהוא אמר שהוא נתן לי 1,000 ש"ח זה לא אמת, הוא היה נותן לי בממוצע 15,000 ש"ח, המשכורת זה רק פיקטיבי, העבודה שלי לא היה בהסכם איתו, כי היינו בעל ואשה, הוא עשה את זה רק שמש הכנסה ידע שאני מקבלת משהו, אבל זה היה פיקטיבי, הוא היה נותן כסף.

ש. כמה שעות עבדת ביום?

ת. מ-9 כל יום, ביום שישי עד 15. אם יש חוזה גם ב-17 באתי לעשות את חוזה השכירות וחוזרת הביתה.

ש. איך קיבלת את הכסף?

ת. במזומן.

ש. בעלך אמר שהוא נתן שיק?

ת. זה נכון, הוא היה נותן שיק רק כשהיה את העסקאות שעשינו עם חשבונית, אז הוא נתן שיק. אם לא היה חשבונית הכל היה במזומן.

ש. מי שילם את כל הוצאות הבית?

ת. הוא.

ש. עד מתי?

ת. חשמל הוא לא שילם מאז שהייתי במרוקן, וניתק לי את החשמל, הוא לא שילם 6,000 ש"ח לפני.

ש. תביעת הגירושין הוגשה במרץ 2017, כל שנת 2017 מי שילם את כל הוצאות הבית?

ת. בעלי.

ש. באותה תקופה קיבלת כסף?

ת. שנתיים הוא לא נותן לי את ניהול הנכס בכלל, הוא היה נותן לי רק 4,000 ש"ח כשהוא התחיל את התביעה, הוא עשה לי תלוש משכורת.

ש. לפני התביעה היה תלוש משכורת?

ת. כן, בלי שהוא נתן כסף.

ביה"ד: את אומרת שכל חודש הוא נתן לך ממוצע 15,000 ש"ח זה היה עבור ניהול הנכסים?

ת. כן. זה היה החלק שלי.

ביה"ד: מחושב מדויק?

ת. בערך. יש לנו רשימה של כל הנכסים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: מה שאמרת 200,000 ש"ח זה בשנה?

ת. כן. לכל אחד יוצא 15,000 ש"ח.

ביה"ד: את אומרת שעד הסכסוך הוא שילם לך את 15,000 ש"ח שזה 50%.

ת. כן. את הכסף הזה אני לא זורקת, הכל הלך לצרכי הבית, הוא אוהב לחיות הולכים כל יום למסעדות, אני משלמת כי הוא יודע שיש לי כסף.

ש. מה את יודעת על ב., מי זאת ב.?

ת. אני פעם ראשונה שמעתי עליה, כשלקחתי חוקר, אני הייתי בדצמבר 2017 הלכתי להילולא של סבא שלי, קיבלתי טלפון מאדון מ. שיש לו חנות כלים ברובע א', הוא דיבר קודם עם הבן שלי, הוא אמר לו שהוא רוצה לומר שכן דוד שלו י. ב., הוא שם מתחת לאוטו של אשתו, מכשיר, לפני שנתיים ככה הוא אמר, כי א. ב. ובעלה י. באו למשרד כדי להשכיר או למכור דירה ובעלה רואה שבטלפון שלה א'. (הבעל) כל הזמן מופיע, הוא נכנס בדיכאון, הוא שם לה מכשיר מתחת לאוטו, הוא כל זמן היה רודף אחריה, הוא לא לקח חוקר, היא היתה הולכת לחלוצים, מי גר שם? א' (הבעל), הוא גר שם אצל אמא שלו, כל הזמן האוטו היה עוצר שם, מה הוא עשה בא למשרד, שאל את אנשים איפה גר א' (הבעל) במרינה, אז הוא אמר אני לא יודע, אולי אני לא נורמלי. אחר כך אשתו נסעה לחו"ל, אמרה שהיא נוסעת עם חברות, מה הוא עושה מגיע למשרד שואל א' (הבעל) כאן, אומרים לו שהוא בחו"ל. היא נסעה פעמיים לגרוזיה, פעם לפריז, פעם היא נסעה למקום ומשם א' (הבעל) וא. (הנטענת) נסעו לאיטליה. ככה הוא עלה על זה, כשהוא ראה שזה כמה פעמים הוא הבין שהם נוסעים ביחד.

ביה"ד: אני מבין שהוא צירף את המקרים.

ת. כל פעם מתי שהיא נוסעת א. (הבעל) נוסע. לפעמים הם נוסעים רק שלש ימים, אותו דבר, הוא בא לבדוק במשרד באותם ימים הם לא נמצאים.

ביה"ד: ממתני יש להם קשר?

ת. אני חושבת משנת 2015, ככה בעלה ראה בטלפון. הוא כל הזמן חשב שהיא תחזור אליו, לכן הוא חיכה. כשאני הגעתי בשנת 1.18 לקחתי חוקר. לילה אחד בעלה אמר אני ילך לראות איפה היא הולכת, הוא הלך אחריה עד ..., היא השאירה את האוטו שלה שם ב..., זה היה בסביבות 12 בלילה, א. (הנטענת) נכנסה לאוטו של א. (הבעל), בעלה הסריט את הכל בווידאו, הוא אמר שהוא היה ממש רועד, לא היה לו זמן לקחת את התמונה, הוא נשאר שם עד 2:00 לפנות בוקר, שהיא חזרה עם א. (הבעל), היא נכנסה לאוטו.

ביה"ד: את אוהבת את א. (הבעל)?

ת. עכשיו זה קשה לי לאהוב אותו, כי הוא בגד בי, אני אישה שנתתי לו את הכל, חשבתי שהוא היה אותו דבר. חבר שלו לפני שהיה לנו בלגן, קוראים ז', הוא היה עם אישה, ואשתו תפסה אותו, ואנשים באו אלי ואמרו לי ג'. (האשה) את עוד חיה בחלום, אמרתי למה? מי השכיר את הדירה לז'.? בעלך, מה את חושבת מה הם עושים ביחד. אני באתי זה היה ביום הולדת שלי, עוד לפני 2015, אז כבר הוא היה הולך עם נשים. רבנו וכל הזמן סלחתי לו, הבת שלו הקטנה כל הזמן באה לבית שלי, הייתי איתה, יש לו בת שנולדה לו מגויה לא נשואה, אמרתי לה, איך היה, היא אומרת לי איזה כיף היה יום הולדת שלי, אני אמא ואבא הולכים באוניה מסתובבים, הלכתי למות, אמרתי לו אתה אומר שאתה הולך ליום הולדת. הוא אומר אני יעשה מה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאני רוצה, אני גם ישן בבית שלה. פתאום בשעה 2:00 בלילה הגויה מתקשרת אליו, אומרת לו אני אוהבת אותך, אני יחיה איתך. הוא יצא, אני הולכת אחריו, הוא אומר היא הייתה שיכורה לבד. סלחתי לו. אני אהבתי אותו. עכשיו זה כבר כואב.

ביה"ד: איזה מקרה גמר לך את האהבה.

ת. אכלנו ביחד, חודשיים לפני פסח שנת 2016, א. ח. (העו"ד) אמר לי השבת הוא אצלך, בלי הילדים שלך. אמרתי אין בעיה, היינו ממש טובים, יחסים טובים, לא ידעתי על ב. (הנטענת), זה הכי קשה, שבא ואומר לי אני רוצה לחזור איתך, ואתה נמצא ביחד עם א. ב. (הנטענת), זה הרג אותי. עד היום אני לא יושנת.

ביה"ד: קודם אמרת שא. ח. לא פנה אלייך בכלל בנושא שלום בית?

ת. לפני, בשנת 2016 הוא פנה.

ביה"ד: בעיות היו לכם הרבה שנים?

ת. כן, בעיה של הבת שלו. הבת שלו נתנה לי מכות, ביום שהוא אמר לה שאנחנו הולכים להתחתן.

ביה"ד: אם היום א. (הבעל) רוצה לחזור הביתה, את תקבלי אותו?

ת. אולי, אפילו אני אוהבת אותו. זה בן אדם שהיה טוב איתי.

...

ביה"ד: את רוצה לחזור להיות איתו?

ת. אני חושבת שהוא לא רוצה.

ביה"ד: את אמרת קודם שנפגעת ממנו שהוא בגד בך, כעת שאת יודעת, את מוכנה לקבל אותו הביתה?

ת. כן, בשמחה.

ביה"ד: מקודם אמרת שאת לא אוהבת אותו?

ת. לא אמרתי שלא אוהבת, אמרתי שנפגעת. הוא כמה פעמים הולך עם גויה, כשאתה אוהב בן אדם זה קשה.

...

ב"כ הבעל חוקרת את האישה:

...

ש. מה זה המילה ENFOIRE?

ת. לא מכירה. בצרפתית אני יודעת מה זה, אדם שלא ישר.

ש. את משתמשת הרבה במילה הזו?

ת. כשהוא מקלל את אמי ואת אחותי, כן.

ש. אם הוא לא מקלל את לא משתמשת?

ת. לא.

ש. אם מסתכלים במילון, המילה הזו התרגום המילולי זה בן זונה, והתרגום הלא מילולי בלשון הרחוב, שרמוטה, זה הסלנג, אני מחזיקה כאן תמליל של

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיחה שבו את מדברת לא. (הבעל) במשך זמן רב, את אומרת לו לפחות 10 פעמים חתיכת שרמוטה, 10 פעמים לפחות. והוא לא אומר לך אפילו לא מילה אחת?

ב"כ האישה: צריך להגיד לחברתי שלא השאלה עושה רושם, התשובה עושה רושם. שתתן לעדה לענות.

ת. את יודעת שאחותי בבית חולים ואומרים לה יש לך שבוע שבועיים, מתקשרים אלי למשרד מחו"ל אומרים לי אחותך הולכת למות, הוא אומר לי אל תעשי בלגן, יש לך פגישה, אל תעשי לי בלגן, אז אני אומרת לו ENFOIRE אני לא צרפתייה, אני מרוקאית פשוטה, לא למדתי הרבה, ואצלנו זה אתה זבל.

ש. ב-17.9.12/13 היה אירוע במשרד למטה אמרת למזכירה את מפחדת מא. (הבעל) בגלל שהוא מכה אותך, אמרת למזכירה לבנה, היא תבוא להעיד.

ת. יש הקלטה.

ש. אחר כך צעקת עליה, את כולה מזכירה כאן, ולא שום דבר יותר מכך, בעקבות זה המזכירה לא הגיעה למחרת לעבודה, למחרת היום ולאור האירועים האלה, העיר לך א. (הבעל) שזה לא בסדר, לקחת את השלט במשרד זרקת על הרצפה, זה היה או לא?

...

ת. לפני הזריקה, אני נכנסתי למשרד, אמרתי לה בבקשה, כל המחשב שלי כל החוטים יצאו, אני לא יודעת להחזיר את החוטים, ביקשתי ממנה שתסדר, היא אמרה לא. ניסיתי, לא היה עובד, אחר כך התקשרתי טלפון לבן שלי, הוא אמר לי מה לעשות המחשב התחיל לעבוד, אחר כך רציתי את הקוד של העבודה, באתי למזכירה ביקשתי ממנה את הקוד, היא אמרה אין לי קוד, אמרתי לה, את מזכירה, כל יום בבוקר את נותנת, א. (הבעל) סירב, היא לא עונה, פתאום הוא התקשר, ביקשתי ממנו, דיברתי איתו למה זה ככה וזה ככה, הוא אמר לי אני עושה במשרד שלי מה שאני רוצה, הוא בא נכנס ישב על הכסא שלו, ישבתי לידו, אמרתי לו זה הגיוני מה שאתה עושה, איך אתה רוצה שנעבוד, אתה אומר למזכירה לא לתת לי. היא קמה מהכיסא שלה, אל תדברי עלי, אמרתי לה סליחה ל., אני מדברת עם בעלי, את מזכירה תשבי במקום שלך. פתאום הוא התחיל לצעוק, את לא מדברת איתה ככה, הוא אמר עכשיו אני יראה לבן אדם מי אתה, הורדתי את השלט, כי הוא רצה לתת מכות לבת שלו, וזה היה רואים את זה בקיר. הורדתי את השלט, אמרתי לו אנשים יראו מי אתה.

ש. היית מאוד רגועה.

ת. כן, הוא כעס, אני הייתי מדברת איתו, אמרתי לו זה לא הגיוני מה שאתה עושה, ול. כעסה.

ש. היא הייתה במשרד באותו זמן?

ת. כן, היא כעסה עלי שאני מדברת איתו, למה הוא מוריד את הקוד.

ש. נכון שעקרת את השלט מהקיר?

ת. לא, האישה מדגימה כדי לראות הזוהי את השלט, זה רק הדבקה, אם אחר כך נפל זה לא בעיה, רציתי רק להראות לו את המכות שהוא נותן.

ש. את מוכנה לשמוע את השיחה איך זה התנהל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. אין בעיה.

...

מושמעת הקלטה.

ש. באותו יום שבו זרקת את השלט הלכת והגשת תלונה נגד א' (הבעל) במשטרה, נכון?

ת. כי הוא איים עלי.

ש. במסגרת השיחה הזו?

ת. כן, הוא היה מקלל את אמא אבא, ואמר את לא צריכה לבכות כאן, כאן יש אנשים עובדים, מה אכפת לי מאחותך. אחרי זה הלכתי לדירה.

ש. הגשת תלונה במשטרה?

ת. כי הוא איים עלי שישים אותי מתחת לאדמה.

ש. ואז נסעת לחו"ל?

ת. כן, לאחותי.

ש. את עו"ד י. ב. ש. את מכירה?

ת. כן.

ש. למה כעסת על א. (הבעל) שהוא כתב בהסכם הממון שהרכב נשאר שלו, חשבת שזה קטנוני?

ת. לא כעסתי עליו.

...

ש. נכון שכשעושים חוזה שכירות במשרד, את צוחקת על א. (הבעל) שהוא לא קורא עברית ואת קוראת עברית?

ת. לא, אני לא צוחקת, אני צוחקת עליו בגלל שהוא יודע לקרוא והוא עושה את עצמו כאילו הוא לא יודע לקרוא. כל הזמן הוא מפיל עלי, זה תרגיל ביננו, זה לא אני זה ג'. (האשה) עשתה את החוזה.

ש. בפייסבוק שלך את כותבת שלמדת בבית ספר עברי.

ת. זה אליאנס, לא עושים שם הרבה עברית, אני לא בנווה שלום.

ש. למה כתוב בית ספר עברי.

ת. ככה זה כתוב, ככה זה במרוקו.

ש. את אומרת שזייפו את חתימתך על הסכם הממון וא. ח. עשה אישור נוטריוני מזויף, ויש כאן ענין פלילי חמור ביותר, אבל את לא שמה יהודי בבית כלא.

ת. נכון.

ש. למה בכתב התביעה שלך, את כותבת קודם כל לא חתמתי ב-27, אולי חתמתי אבל לא בתאריך הזה. לחילופין זה מזויף. זאת אומרת את מתחילה את התביעה שבתאריך הזה לא חתמת, אבל אולי החתימה שלך מזויפת, אולי תחליטי מה הגרסה האמיתית שלך?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. הטענה האמיתית שלא הייתי כאן בתאריך 27.12, לא חתמתי בתאריך הזה שום דבר. כשראיתי מה ששלחו גם החתימות זה לא שלי.

ביה"ד: העו"ד שאלה אותך שאת אמרת אולי חתמתי אבל לא בתאריך הזה?

ת. אני לא יודעת לכתוב עברית, לא אני כתבתי את זה, אני לא חתמתי, מה שאני מעידה, שאני לא הלכתי ב-27, הייתי באילת. וגם החתימות לא שלי.

ש. לפני שהכרת את א. (הבעל) הייתה לך חנות?

ת. כן, כאן ב... לא היו לי שכירים בחנות, עבדתי לבד, במשך שנה מקסימום. לפני כן הייתי ברובע א'.

ש. כמה שנים הייתה לך חנות ל...?

ת. שנה וחצי שנתיים.

ש. את מוכנה לצו כמה שנים היה לך עסק מורשה?

ת. היה לי חנות בגדי ילדים למשך 10 שנים.

ש. היית עוסק מורשה?

ת. כן.

...

ש. אני רוצה להשמיע לך טלפון של שוכר שמתקשר אליך, ואת מדברת איתו.

ת. גם הוא מנהל 11 שנים לא מדברים עברית.

ש. את מדברת בצרפתית עם לקוח לפני חודש.

...

ב"כ הבעל: נשמיע את השיחה, של לקוח, ותספרי לביה"ד עם מי את מדברת.

...

מושמעת ההקלטה.

האישה: זה לא אני.

ביה"ד: מمتי ההקלטה?

האישה: ב-18/19.3.18.

מושמעת שוב ההקלטה לאוזני האישה.

ביה"ד: מאיפה יש לכם את ההקלטה הזו?

ב"כ הבעל: השוכר הביא את זה, נביא את השם המלא ומספר זהות שלו.

ביה"ד: זה את?

ת. זה לא אני. אני חושבת שב-19.3 לא הייתי כאן בארץ. לפעמים, לפני שבועיים א. ל. הוא התקשר אלי, הוא לקוח שלנו, הוא התקשר אלי בטלפון הוא אמר לי שיש לו בעיה עם בעלי, אמרתי לו אני לא עובדת בתיווך, זהו נגמר. לפעמים אנשים מתקשרים אלי שחושבים שאני קשורה לתיווך.

ש. ד. שוכר בדירה של נ. ברח'...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. הבן אדם הזה אף פעם לא דיברתי איתו. אני יכולה להביא את בעל הבית כאן, יגיד לכם אם אני עובדת בשבילו. בעל הבית יבוא לכאן ויעיד אם אני מדברת איתו אם אני מנהלת את הנכס שלו.

ב"כ הבעל: אנחנו מסכימים.

...

ש. זה נכון שכל חודש מאז שאת נשואה לא. (הבעל), את מקבלת מהעסק המשפחתי במרוקו 5,000 דולר במרוקו.

ת. אין עסק, זה בגלל שיש לי שני ילדים של הבעל הראשון, אבא שלי לפני שנפטר, אמר לאחים שלי, לי אין 7 ילדים, יש לי 9 ילדים, 2 ילדים של ג'. (האשה) זה בנים שלי, ואני רוצה, שהילדים של ג'. (האשה) הם כמו ילדים שלי, אז הם שולחים לי כסף, כדי לטפל בילדים שלי, הכסף הזה כדי להלביש אותם, כי הבעל הראשון ויתר על הילדים שלי, שום דבר. אז זה ככה, רציתי לתת על א. (הבעל) יותר.

ש. את מקבלת 5,000 דולר ממרוקו?

ת. הייתי לוקחת מזה כדי להלביש אותו ולתת לו מתנות, כי הוא אוהב מתנות, ולתת ולתת, ולתת לא. ח. 50,000 בכסף הייתי נותנת לו.

ש. כל חודש היית נותנת לו 5,000 דולר?

ת. לא אמרתי. זה לא כל חודש, כל מה שהיה לי, לפעמים היה יום שישי, לא היה לי כסף לעשות שבת, לא הייתי מתקשרת אליו רק מתקשרת לאמא שלי והיא היתה נותנת לי מהחשבון של אח שלי. הייתי מוציאה המון כסף.

ש. כמה כסף?

ת. הוא רוצה ללכת לתאילנד, 20-15 אלף דולר, כל כסף מאחותי, אשת חיל הייתי. ככה ישרה. כל מה שהוא לובש זה שלי, הייתי הולכת לפריז הייתי מלבישה אותו רק בבוס, אני שילמתי, כל מה שהיה לי זה שלו, אין חילוק בין אישה לבעל, אצלו אני לא יודעת, כעת אני בספק.

...

ש. אנחנו הוצאנו פירוט כניסות ויציאות משנת 2014, דו"ח זה הוגש לביה"ד ולחברי.

מהדו"ח עולה שנסעת לשבוע בשנת 2015, תוכלי לומר לנו לאן?

ת. אני נוסעת לפאריז, לתערוכת מתווכים או לאחותי או לאמא למרוקו או איתו.

ש. בדצמבר ובמרץ נסעת לשבוע לאן נסעת?

ת. אולי למדריד עם בתי, כי היתה חתונה של הבן שלי וקנינו הכל במדריד.

ש. את בטוחה שנסעת מהסיבה הזו?

ת. סליחה, זה לא זה, זה או לאחותי או לאימי.

ש. יש לך דרכון בתוקף?

ת. לא. כל הזמן מ-17-15 כשעבדתי איתו הייתי הולכת להביא לו כסף מצרפת, ואני יכולה להוכיח את הכל על העסקאות.

ביה"ד: למה את משנה, אמרת שאת נסעת לאמא או לאחות?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. לא. נסעתי לעסקים ועל הדרך לאמא.

...

ש. ב- 16.06.15 עד 16.07.15 נסעת למרוקו?

ת. אני נוסעת למרוקו, הוא רוצה שאלך ללקוחות חדשים וזה הרבה זמן, וזה זמן של ההילולא של אבא שלי ועל הדרך אני לוקחת עוד לקוחות, אם אני לא עושה עסקאות חדשות לפחות עסקה אחת בחודש הוא מתעצבן.

ש. אני שואלת שוב האם הדרכון שלך בתוקף?

ת. לא, עשיתי חדש.

ש. אם כך, תוכלי לומר לי איפה הדרכון הישן?

ת. אני אחפש, אולי אמצא.

ש. מתי הוצאת דרכון חדש?

ת. בתוך חודש עשיתי שניים. כי באתי ואחותי היתה בסוף, אחד עשו לי מהר והשני ביומטרי. וקיבלתי אותו לפני חודש. עשו לי אחד לשנה ובפסח באתי לכאן ועשיתי עוד אחד חדש.

ש. הסיבה שהמזכירה במשרד לא נתנה לך את הקוד ביד 2, כיוון ששמת את הקוד שלך במקום של א. (הבעל), את פשוט חיבלת בזה.

ת. אם אנו שמים את שלי או את שלו זה חצי חצי.

ש. אם משהו פונה למשרד הוא שלך באופן אוטומט?

ת. אנו זוג והכל חצי חצי, מה שהוא מביא ממרוקו לא אתן לו?!

...

ת. ... בכל הדלתות היו תולעים, וכשהוא נכנס היו תולעים והחליף את כל הדלתות. אני עשיתי ב- 50,000 ש"ח שיפוץ. עשיתי קיר ביד שחופרים כמו של מרוקו, עשיתי שפכטל ושיפוץ כל הבית. גם לגבי הדלתות עשינו עסקה עם אישה, היא לא שילמה ובמקום שילמה לנו בדלתות.

ש. אני מקריאה לך אמא שלו בת 85 הגיעה אליכם לארוחת ערב וזרקת את כל הדברים, זה היה יום שבת והיא נאלצה ללכת ברגל. מדובר על לפני שנת 2015.

ת. אני אסביר. א. (הבעל) לא שומר שבת ואני שומרת שבת והוא יודע מזה, אמרתי לו שיכבד אותי בשבת, לפעמים היה עושה ולפעמים לא. לא מאשימה אותו. אך כשהולך לקבלת שבת כל הזמן חוזר שיכור. עושה שבת באיזור ב' בבית קפה עם ז'. וחברים ושותים מחיה, עראק ואוכלים דג. זה קורה בשלוש וחצי – ארבע, ומביא את כל החברים שלו אח"כ לבית, יש לי בריכה בבית, ושוחים שם, ואומר לי ג'. (האשה) תביא פה ושם ואני משרתת אותם, ובחמש וחצי הוא הולך לישון ולא קם עד עשר וחצי בלילה ואימא שלו בת 80, ואנחנו יושבים מחכים שנעשה קידוש, וכשאני אומרת לו פעם שולח לי סטירה ויוצאת בלי כלום. הוא לא אוכל כי הוא חוזר שבע, ורק יש לו טענות אם חסר זיתים השולחן הפוך, ואמא שלו אומרת לי אל תדברי ואני שותקת.

אני לקחתי את אמא שלו לטיול למרוקו ולא שמה שקל אחד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. את מספרת סיפור מאוד קשה. למה לא סיפרת איזה בעל נוראי בחקירה של רפי שדמי.

ת. שישה ימים הוא טוב ובשבת לא, אני קיבלתי את זה.

ביה"ד: האם הבעל היה אלים תמיד?

ת. לא, רק כששותה. פעם בספר תורה, אמר לי שאוציא את הבן שלי מהחדר ונכניס את הבן שלו. השכרתי למעלה רק יום אחד, אמרתי לו שהוא מחר יעלה ואז שיכניס את הבן שלו. הוא הרביץ לי ובאה משטרה והיא לא לקחה אותו כי היה ספר תורה על השולחן. השכנים הזמינו את השוטרים.

...

ש. אני רוצה להקריא לך דברים שאמרת לקצין המבחן לאחר שהבנת שלא קרה שום דבר, מסמכים אלו הוגשו לתיק ביה"ד וביהמ"ש ונשלח לחברי ב-13.03.14 הודעה על צירוף מסמכים בעמ' 45-46.

את מספרת כך ואני מקריאה מה שקצינת המבחן ע. ס. ל. כתבה: "לדבריה עת התווכחו בעלה ניסה להוציא אותה לשנות אווירה... לדבריה הבינה שלא התכוון לכך והזמינה אמבולנס... כי התרשמה מכאבים עזים שסובלת...". תוכלי לומר מדוע לא אמרת זאת לב"כ בחקירתו?

ת. זה לא כך היה. אסביר לך איך קרה.

...

ש. זה נכון שלא קיימתם יחסי מין מינואר 2015, מאז ארה"ב?

ת. לא נכון. היו יחסים כשחזר ב - 08/2016.

ש. ב-08/16 כמה פעמים קיימתם יחסים?

ת. זה היה בחדר שלי, וזה קרה פעמיים.

ש. מוכנה ללכת לפוליגרף?

ת. כן על הכל. אבל שגם הוא ילך לפוליגרף שלא הלך עם א. ב..

ב"כ הבעל: כרגע את נחקרת.

...

ביה"ד: היו בינכם הרבה מתחים במשך החיים. הייתם חיים טוב?

ת. כשהכרתי אותו, כולם היו מקנאים בנו, לא היו בעיות בכלל ורק בגלל הבת שלו התחילו, היא איימה עליו שלא יראה את נכדיו אם לא ייפרד ממני, בגלל זה הוא השתגע. אני התקשרתי אליה ביום ההולדת שלו ואמרתי לה י. בואי נעשה לו יום הולדת ונקנה לו מתנה, בתחילה אמרה לא ואח"כ הסכימה. עשינו לו באמונים בספייס, והוא מאוד שמח ואמר שזו היום הולדת הכי שמחה שהייתה לו. התקשרתי ביום שבת שתבוא והיא לא רצתה. עשינו עוגות וחיכינו במוצאי צום והיא לא באה עד שייפרד ממני.

ביה"ד: למה היא לא אהבה אותך?

ת. כאילו גנבתי את אבא שלה, היא מוכנה שתהיה לו אישה רק לא חתונה.

ביה"ד: היא הסיבה לגט?

ת. כן. רק בגללה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל: זה לא אמת. הבת שלי עבדה איתי במשרד, פתחנו ביחד וכשהיא נכנסה בשנת 2007, היא עשתה בלגן שהבת תצא, והיא לא אהבה אותה ובסוף זה התפוצץ.

ביה"ד: מתי י. הפסיקה לעבוד איתך?

הבעל: היא זרקה אותה בערך שנה אחר החתונה.

האישה: כשנכנסתי אף פעם לא עבדתי בעבודה זו, עשיתי כל יום עסקאות ונכנסה בה קנאה, הוא בעצמו אמר לי תביאי לי. את כל העבודה שיש לך של הנכסים שהיא תיקח ולא הסכמתי, כל אחד יעבוד ויעשה את החלק שלו. אמרתי את שלך תתן לה לא את שלי.

...

ביה"ד: הלקוחות שהבאת בתיווך מי מטפל בהם כרגע?

ת. הוא.

ביה"ד: אם במשך 10 שנים הוא יתן לך סכום חודשי האם תסכימי?

ת. אני לא רוצה, אני יכולה לעבוד.

ביה"ד: את לא עונה לשאלה.

ת. אני בת 55 הלכתי לעשר מקומות ולא קיבלו אותי, למה כל מה שעבדנו ביחד, למה הוא צריך לקחת הכל?

ביה"ד: נפסוק סכום שתוכלי לקנות דירה, ויתן לך סכום מסויים כל חודש כדי שתוכלי למצוא פרנסה, יהיה לך עוגן כלכלי, וכל אחד יפתח דף חדש. אנו מתרשמים ששניכם אנשים טובים אבל זה לא הולך ביחד.

ת. כל מה שתתנו אני מקבלת בשמחה, אך לא מקבלת שכן אדם אומר קחי כסף ותצאי מהבית, זה פוגע בי.

ביה"ד לבעל: מה אתה מוכן לתת לה כסכום מכובד כל חודש? אולי סכום שתוכל לקנות דירה?

ב"כ הבעל: מה הוא חייב לה, אני לא מבינה.

ביה"ד: פיצוי מכובד. אתה בן אדם מסודר.

הבעל: זה לא שאני עשיר. יש ארבעה נכסים ועל כולם יש ההלוואות, אני משלם הלוואות, (משכנתא), יש לי דירה במרינה ששווה שלוש מיליון.

...

ביה"ד: הועלתה הצעה שהבעל יתן מיליון ש"ח פיצוי.

הבעל: זה היה לפני שנכנסתי לכלא. הלכתי לרב פ. ביקשתי להתגרש ושאתן לה מיליון, את כל הכתובה ולא נתנה תשובה ונשארה שלוש שנים בבית ומקבלת הכל ואני חנוק.

ביה"ד: אם חוזרים להצעה שיתן לך כתובה מיליון שקל את מסכימה לכך?

ת. לא מסכימה. מה אקנה דירה באיזור ב'?

ב"כ הבעל: מיליון שקל זה לא כסף?

ב"כ האישה: היא מנהלת את הדיון.

האישה: במה אוכל? איפה אעבוד? אעבוד בניקיון?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"כ הבעל: בתיווך.

ב"כ האישה: אל תעני לה.

ביה"ד: תסכימי שהבעל יתן לך מיליון ש"ח ובמשך 10 שנים 2,500 ש"ח למחיה כל חודש. יש לך פה סכום מינימלי עיקרי, כך תוכלי להתקדם במשך השנים.

ת. איך מרמה כזו שהייתי גרה במרינה, לרדת ככה, אז למה עבדתי 11 שנים ונתתי לו את הכל? יש לי הצעה.

אחיה בבית במרינה והוא יתן לי את הכתובה.

ב"כ האישה: אני לא מתערב אבל רוצים להגיע לפשרה, ועם ההצעה של ביה"ד שווה לקבל פס"ד ולא את ההצעה. יש דין ויש דיין.

...

ביה"ד: אנו חושבים שההצעה הוגנת.

ב"כ האישה: לא מסכימים.

ביה"ד: אנו לא קובעים מסמרות אבל מבינים את התמונה. אל יתהלל חוגר כמפתח. אנו מבינים את הסוגיות ואני אומר שבנסיונות הללו אנו מציעים מה שקרוב ליושר ולצדק, אך המתווה שבו אתה תיתן מיליון שקל ברור שזה לא מספיק לנכס, אך לא כתוב בשום מקום שצריך לתת נכס ותמיכה בסיסית, אפשר להתנות שאם תשתכר אפשר לדון בכך.

לשנה זה יוצא 30,000 ש"ח עם הדירה יוצא 1,300,000 ש"ח, וזה במצב טענות שלא התבררו עדיין ועל מנת לחסוך את כל הבירורים.

ב"כ הבעל: שיירשם שזה כולל כיסוי תביעות ביה"ד לעבודה.

האישה: שיתן לי את כל הלקוחות הפעילים.

הבעל: אני נותן לה משרד. היא לא רוצה לעבוד, רק לקבל כסף מהעבודה שלי.

ביה"ד: אם אתה נותן לה מיליון שקל ומשרד.

הבעל: אתה יודע מה אתה אומר, לוקח לי את הכיס הזה והכיס השני ונותן לה הכל.

האישה: אלו לקוחות שלי.

ביה"ד: מה אתה מציע?

הבעל: אני לא עשיר. אתה צריך לדעת זאת, מדברים על מיליון שקל, זה המון אני צריך לקחת משכנתא לזה.

ביה"ד: כמה שווה העסק?

ב"כ הבעל: זו הכנסה חודשית, זה לא שווי, הוא עובד כמו חמור בשביל זה.

הבעל: אני נותן לה משרד, אבל לא יכול גם מיליון וגם משרד.

האישה: נותן לי רק הפסד.

ביה"ד: אולי אפשר לתת גם חצי מהלקוחות.

ב"כ הבעל: כבר נתן לה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה: מ. זה רשמי נותן 0.7, והשאר כל מה שיש לו זה שחור.

ב"כ הבעל: זה 100,000 ש"ח בשנה.

האישה: אם יום אחד אעבוד, כל המרוקאים יחזרו אליי. אין לי רישיון.

ביה"ד אבל אם הוא נותן לך את המשרד פתאום אין לך רישיון? למה את אומרת שיביא לך את המשרד עם כל הלקוחות.

ת. אקח את הבת שלי ואתן לה את כל הלקוחות תעשה קורס.

ביה"ד: אז תעשי את זה, למה את צריכה אותו?

ת. הוא יתבע אותי שלקחתי לו את הלקוחות.

ביה"ד: את אומרת שיש לך כישורים מצויינים, ואני חוזר להצעה הקודמת של הרב רבינוביץ והצדדים יצאו שניהם נשכרים. אישה לאחר הגט לא מגיע לה כלום. כתובה ואיזון משאבים שנצברו ביחד.

ב"כ האישה: גם פיצוי מגיע.

ביה"ד: לא מקבלים גם וגם. סתם לסחוב הליכים חבל, יש נפשות ורגשות באמצע וחבל.

ב"כ הבעל: מוכנים להצעה בתנאי שייכתב שלא תוכל לתבוע אותו בבית הדין לעבודה.

ב"כ האישה: האם כבודו יודע שהיא צריכה לקבל פיצויי פיטורין, הבראה וכו'? זה לבד 800,000 ש"ח ולכן ב"כ הבעל רוצה שייכתב ללא תביעות בבית דין לעבודה.

ביה"ד: אסור לתת למוסד הנישואין להיות מוקד סחיטה, אנו מנסים לתמרן לפני בירור סופי לפסק דין. זכויות בבי"ד לעבודה אנו לא דנים כאן. יש הסכם ממון שצריך להתברר. לגבי איזון משאבים זה חלק שצריך להתברר.

"...

ביום 27.6.18 התקיים דיון ארוך נוסף, שישי במספר (22 עמודי פרוטוקול), אליו הופיעו העדים : החוקר מר י. ד. מטעם האישה, המזכירה במשרד התיווך גב' ל. מ. מ. ובתו של הבעל גב' י. ת..

להלן נצטט קטעים מתוך הפרוטוקול:

"

ביה"ד: לפני שנתחיל שוב, נחזור על הצעת ביה"ד, אתם כתבתם תגובה?

ב"כ הבעל: כתבנו את התגובה, למרות שהצעת ביה"ד היא מאוד גבוהה, אבל כיון שיש כאן חיים של אנשים, שנגרמים להם הרבה נזקים, כדי לגמור עם כל המחלוקות, אנחנו נסכים, ולא בגלל שזה מגיע.

ב"כ האישה: אנחנו נדרשנו תוך 14 יום להגיב על הצעת ביה"ד, מיליון ש"ח, ו-2,500 במסגרת הזמנים הגבנו שאנחנו חושבים שזו הצעה נמוכה. הצד השני בחר לתת סיפורים שלמים, אני מבקש שבית הדין ידחה או יקבל את בקשתי על מזונות אישה, לא יעלה על הדעת, שהאישה לא עובדת ועד היום ביה"ד לא זיכה אותה במזונות, בגלל שבעלה נטש אותה. המגמה היא היות וההסכם לאו הסכם הוא, הצדדים צברו במהלך הנישואין רכוש רב, גם המשכנתא שבה מתגוררת מרשתי, היא שולמה על ידי מרשתי,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרעיון לסמן מטרה, נפגשתי במשרדה של חברתי ואמרתי לה בתחילת ההליכים, צריך לחתור לכך שימצא קורת גג למרשתי, כי אני יכול להניח, שהאדון מוכן לשלם את 2,500 ש"ח מיד ולאחר, זה יוצא משהו כמו 1,250,000 ש"ח 1.3 מיליון ש"ח, יש עוד משהו כדי שהיא תוכל לרכוש דירה, לא זורקים את האישה סתם, יש יותר מדי מרעין בישין, זיוף הסכמים, אנחנו לא באנו לריב רק למצוא פתרון הוגן. מכניסים כאן ביה"ד לעבודה שהיא לא תתבע פיצויים, הצעתי למרשתי שנייה את כל הטענות לביה"ד, צריך לקבוע את גבולות הגזרה, המטרה לא להציק לו, יש לו מלא נכסים על שמו על הבת שלו, מעורבב עם א. ח., ב. היו צריכים לבוא והם לא באים. גמר שם את המשפחה גם כאן, זה לא פיצוי עונשי, לתת לאשה דרך ללכת לקדימה, יש לו דרך לשלם את זה. מה אנחנו רוצים ס"ה. אם מרשתי הייתה יודעת שיש הסכם ממון בר תוקף, היא הייתה מתערבבת איתו עם כספים שהיא הביאה, המשפחה שלה הביאה, המשכנתא של הדירה המשפחה שלה שילמה, ככה היא הייתה נוהגת אם יש הסכם ממון, היא התערבבה איתו. זאת האמת, יש כאן חזק חלש, לה אין שום דבר, חוץ ממינוס בחשבון בנק, היא מקבלת קצבת אבטלה 2,000 ש"ח אין פסק דין למזונות, כבודכם שיפסקו. אומרים שהיא גרה בבית שלו, היא גרה בבית שלה, מכח הכתובה, בית שהיא פיתחה וארגנה איתו. זה הכל גלגול עיניים, הצדק מחייב, שהגב' לא תצא בשן ועין.

ביה"ד: שורה תחתונה אחרי הכל, התמונה נמצאת בפנינו, ביה"ד לא יתן פסק דין לפני בירור של כל הנושאים, כל טענות שנטענו, צריך לדעת שאחרי הכל, יש כאן הצעה שהיא הצעה רצינית, לכן אני אומר, פסק הדין ינתן על פי הדין, ואתם כעורכי הדין צריכים לקחת את זה בחשבון. האחריות היא על המייצגים.

ב"כ האישה: אמרתי שההצעה מכובדת, אני רק אומר שמנקודת המבט שלי, הפער בין ההצעה שניתנה לבין מה שמצופה שיקרה הוא לא גדול, אמרתי אולי נשאר לביה"ד להחליט מה קורה עם הפער. הם לא חייבים לשלם עבודה, אפשר לקחת משכנתא.

ב"כ הבעל: אנחנו לא נציע שקל יותר, הגבר הזה הכיר את האישה בגיל 50 הוא לא הרוויח ממנה שום דבר, לא נוציא שקל אחד יותר מההצעה. זה לא משנה מה הוא רוצה מעבר.

...

הופיע החוקר ד. י.

...

ביה"ד: אתה מוזהר לומר את האמת מי שלא אומר את האמת צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

ביה"ד: מה אתה יכול לומר לנו?

החוקר: מה שקרה שם בכל הסיפור הזה, האינפורמציה הוביל אותי לבעל של הגב' י. ב., הלכתי שלשה מפגשים עם הבעל, הבנתי ממנו שהיה איזה שהוא אירוע, שלכאורה הוא תפס את אשתו עם יהודי בשם א. ס. (הבעל), ביקשתי לבדוק לעומקם, אני יודע מניסיוני שיש סכסוכים שאין בהם כלום, דקדקתי עד לפרטי פרטים, הבנתי שהאיש מספר סיפור שלכאורה הוא אמיתי, לא היה לי כלים לבדוק את זה, כי זה קרה בנובמבר 2017, ואת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

החקירה התחילה ב-29.1.18 כלומר אני מספר בשם אומרו, אז ב-7.3 אני נפגש איתו, ואני אומר לו אני מקליט את השיחה ומתעד אותה.

...

ב"כ הבעל חוקר את העד:

ב"כ הבעל: מגיע עד מטעם הנתבעת שלמעשה אין לו שום הוכחה, ומדבר במשך רבע שעה על דברים שאין לו שום הוכחה לגביהם, האם זו חקירה ראשית או לא יחליטו כבודו, אם זה חקירה ראשית אני יחקור, אם לא, שיוסיף לחקור.

ב"כ האשה חוקר את העד:

...

ש. אולי יטענו איזה סוג עדות זו אם זה מפי השמועה, כדי שזה יהיה מכלי ראשון.

ביה"ד: זה עדות מפי השמועה, אני מאמין לו שמר ב. אמר לו. מבחינתנו זה מיותר.

...

ש. מה אתה יכול לומר לביה"ד בקשר לקשר שיש בין מר א. ס. (הבעל) לגב' א. ב..

ת. אמרתי אין לי משהו ויזואלי, האינפורמציה שיש קשר, זה זרם מכל הכיוונים, אבל משהו ויזואלי שיכולתי להמחיש מפגש או כניסה לבית לא היה.

ש. אני מדבר על קשר טלפוני?

ת. אי אפשר לומר על קשר טלפוני, כי אז אתה צריך לבצע האזנת סתר, אנחנו תחקרנו אנשים בסביבה הקרובה והרחוקה, יש בגו, לא אחד ולא שתיים, הרבה אנשים שבאמת תמכו בגירסה של ב..

ש. מהמידע שאספת הם ניהלו קשר טלפוני רציף?

ת. יש כאן דקויות, אמרתי שהיה קשר ביניהם בהרבה מאוד סוגים לרבות סמסים, אנחנו לא מבצעים האזנת סתר, לפי המידע שלנו יש קשר רומנטי, משהו להוכיח אין לנו, אבל זה נתמך בעשרות עדים, שלא יכולים להיחשף. כי הם לא רוצים. דעתי המקצועית שיכול להיות שמאותו אירוע שנחשף הבעל הם המעיטו את הקשר.

ב"כ הבעל חוקר את העד:

ש. כמה שנים אתה חוקר פרטי?

ת. 28.

ש. למה לא צילמתם בכניסה של הבית של א. (הבעל), פעם אחת.

ת. אם היתה לי אפשרות לא הייתי מצלם. המצלמה עבדה אבל לא היה צילום. אם היינו רואים אותה נכנסת היינו מצלמת.

ש. זאת אומרת שלא ראיתם אותה נכנסת?

ת. לא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

...

סיום עדות.

ב"כ הבעל חוקרת את האישה:

ביה"ד: את מוזהרת לומר את האמת מי שלא אומר את האמת צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

...

ש. את עובדת היום בתיווך?

ת. אמרתי לך כבר בפעם אחרונה שאני לא עובדת אני באבטלה.

ש. את מקבלת דמי אבטלה?

ת. כן, 2,900 ש"ח.

ש. את אדון נ. את מכירה?

ת. כן, 11 שנה. אני הבאתי אותו ואת מ. למשרד.

ש. כמה דירות יש לו?

ת. 10 דירות בערך?

ש. איפה הדירות?

ת. אני עבדתי יחד עם א. (הבעל) בשיתוף פעולה. מכרנו ביחד את הדירות לנחמיאס, והשכרנו ביחד הכל, חצי חצי מקבלים, הוא יודע כמה. יש דירות בעצמאות יש דירות בתל חי, יש דירות בהציונות.

ש. כמה דירות יש למ.?

ת. אותו דבר, 25-30, הוא יודע אני הייתי עושה את הניהול יחד איתו, הוא היה שולח אותי.

ש. נכון ששני האנשים האלה, גם נ. וגם מ. את מנהלת להם את הדירות.

ת. זה לא אמת.

ש. אני מציגה לך שיחה שאת ניהלת עם מישהו שקוראים לו ת. ח., אני מוסרת כאן לביה"ד וגם לב"כ האישה תמליל שיחה.

ב"כ האישה: אין דבר כזה נותנת תמליל, תמליל צריך להיות ערוך כדין, לראות שלא נעשה כאן חלילה, חיבור של מילים, הוא צריך להיבדק, לא מציגים את זה כאן עכשיו, קודם כל צריך לתת חו"ד להשוואה בין סרט ההקלטה לתמליל.

...

ש. את אומרת לת. שיש לך יפוי כוח מנ..

ת. אני לא עובדת בתיווך מאוקטובר, עבדתי עם נ. ומ., אם זה דבר שעשיתם לפני, כי אני הייתי מדברת עם ח. כל הזמן, כל זה זה שקר.

ש. אני מדברת שיחה מ-19.3.18.

ת. זה שקר, לא דיברתי איתו, אני לא עובדת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: את אומרת שלא דיברת איתו?

ת. זה לא אני. לא דיברתי איתו.

ב"כ הבעל נשמיץ את ההקלטה.

ביה"ד מאשר.

מושמעת ההקלטה בצרפתית.

האשה: זה לא אני.

ש. בהקלטה הוא לא רק אומר שיש לך יפוי כח, את אומרת אני מנהלת בכנין הזה שלש דירות חוץ מהדירה שלך?

ת. אם אני מנהלת תיווך, צריך לעשות חשבונות, אדון מ. ונ., הוא מקבל מהדירות חשבונות, אני יגיד להם שיביאו חשבונות אם יש את השם שלי, זה שקר. לפני אוקטובר הייתי מנהלת הכל, עם ח. עם קומה 8, הוא רק מקבל כסף, אז אם הוא עשה הקלטה לפני, כי היה לנו הרבה בעיות בדירות האלה, אם היה הקלטה מפעם, אני לא יודעת.

ביה"ד: קודם אמרת שזה לא את, עכשיו את אומרת אולי זה אני אבל לפני, איפה האמת?

ת. זה לא אני, השיחה הזו לא אני. בעבר דיברתי איתו, אם מביאים הקלטות של פעם זה לא פייר. במקרה ב-19.3 לא הייתי בארץ.

ביה"ד: טלפון מוגבל במקומו הפיזי של האדם.

ת. הייתי אצל אחותי, לא היה לי את הראש לזה. זה לא אני.

ב"כ הבעל: ניקח מומחה לדבר. נביא את ת. ח..

האשה: אני יביא את נ. הוא יגיד אם אני עובדת איתו.

ב"כ הבעל: את זוכרת שבשלב כל שהוא, אמר לך א. (הבעל) אני מוותר על הניהול בדירות. כתבת מכתב לעו"ד שדמי ואמר לו אני מוותר על הלקוחות האלה, אני מסכים שג'. (האשה) תטפל בהם. אני כעת שואל אותך לפני שאת משקרת שוב לביה"ד.

ת. את לא תדברי ככה.

ביה"ד: אני מבקש לכבד את העדה.

ש. שתאשרי לביה"ד שגם מ. וגם נ. את מטפלת בכל הדירות?

ת. לא.

ש. נשמיץ הקלטות שא. (הבעל) מדבר עם נ. ומ., ואומר להם שיפנו אלייך.

ת. אנחנו נביא אותם.

מושמעת הקלטה.

ש. בשיחה הזאת אומר לו א. (הבעל), שהוא לא הולך לטפל בזה יותר, הוא אומר לו נתתי את התיק לך לג'. (האשה).

ת. הוא אמר, אני לא קיבלתי, לא רציתי לקבל.

ש. אדון נ. אומר נכון.

ת. לא. הוא יבוא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. אני משמיעה לך עוד שיחה עם אדון נ., תאשר לי אם זה אדון נ.? את מזהה את א. (הבעל)?

ת. כן, זה א. (הבעל) ונ.. הוא אומר שלא עכשיו.

ש. כעת יש שיחה עם מ. אני מבקש שתאשר לי שזה מ.?

ת. זה א. (הבעל) ומ..

ב"כ הבעל מגישה 3 תמלילי שיחות עם דיסקים לביה"ד ולב"כ האישה.

...

ש. למה ב-19.3.18 את אומרת לת. ח. אני מנהלת דירות?

ת. זה לא אני.

ש. את נחקרת תחת אזהרה, אני רוצה שתהיי זהירה בדבריך, אפשר להגיש תלונה על עדות שאינה אמת.

ת. אני יגיש תלונה שעשיתם זיוף, זה לא אני.

ש. זייפנו את הקול. תאמרי לי, למה את לא משלמת וועד בית בדירה שאת גרה?

ת. אני אשתו לא מקבלת מזונות, עבדתי איתו, שילמתי משכנתא.

ב"כ הבעל מגישה את דרישת וועד בית.

ש. מגישה מכתב שנשלח לא. (הבעל) ע"י עו"ד שלך?

ת. אני לא יודעת לקרוא.

...

ב"כ האישה חוקר את האישה:

ש. אני לא ראיתי את הפרוטוקול, נראה לי שקטעו אותך שאמרת 11 שנים נתתי לו למה התכוונת?

ת. כשהתחתנו היינו בשכירות, הוא אמר לי את צריכה לשלם איתי הכל חצי, כי אנחנו נעשה הכל ביחד, שילמתי שנה ראשונה, שכירות חצי מהכל, הכסף מההורים שלי, כסף שלי מהעבודה, היה לו בעיות בעבודה, הייתי מדברת עם אחים שלי שולחים לי כסף, לקחתי את הכסף הזה הוא לקח כסף בשחור לא. ח. שמלבין את הכסף, כאילו זה תיווך, ושם בבנק שלו, אני לקחתי את כל הכסף לשים בבנק בינלאומי, אחר כך עברנו לדירה שהיו משכירים ביחד, נכנסתי בחודש הראשון אמר לי שכחת לשלם, אמרתי בסדר, 8 שנים כסף של הבית אני משלמת הכל זה אני ב-100% כל העסקאות השחורות היה לוקח לשלם את הדירות.

ש. מה עם משכנתא?

ת. אני שילמתי.

ב"כ הבעל: אני לא שאלתי על המשכנתא.

...

ת. אני שילמתי את המשכנתא בדירה בא. איפה שאנחנו גרים, נתתי לו כסף גם בכל הדירות שקנינו, קנינו דירות במ. ב., בה. כ., בא. ס. — באשדוד, בירושלים, הכל הייתי אתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. יש ביניכם הסכם?

ת. לא ידעתי שיש הסכם.

סיום חקירה.

הופיעה העדה ל. מ. מ.

ביה"ד: את הוזמנת לומר עדות את מוזהרת לומר אמת, מי שלא אומר אמת צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

ש. ממתי את עובדת אצל א. (הבעל)?

ת. מדצמבר 16, כמזכירה.

ש. תספרי לנו איזה קשר היה לך עם ג'. (האשה)?

ת. קשר טוב, דיברתי איתה כל הזמן, היה נחמד.

ש. מה קרה באירוע ב-14.9.17 שאת רבת איתה?

ת. הייתי במשרד יושבת, היא הייתה עם א. (הבעל) במשרד שלה, שמעתי שהיא אומרת אני יודעת שאתה מרביץ ל., א. (הבעל) הסתכל אלי, הוא אמר לי אני מרביץ לך, אמרתי לא, היא אמרה אל תתערבי ביני לבעלי, אמרתי אני לא מתערבת, את שמה אותי בשיחה, ואת לא אומרת אמת.

ביה"ד: מה קרה אז?

ת. צעקנו אחד על השני, היא לא צריכה להגיד דברים במקומי זה לא נכון.

ש. למה היא אומרת דבר כזה.

...

ת. זה האופי שלה. היא אמרה.

ביה"ד: למה היא המציאה סיפור שהוא מרביץ לך?

ת. אני לא יודעת. הוא טוב מאוד, לא יודעת מאיפה היא לקחה את זה. אף פעם הוא לא צעק עלי.

ביה"ד: היא היתה ממציאה עוד דברים?

ת. לא.

ביה"ד: היא שאלה אותך, מה לדעתך הביא לכך? מה הרקע להגיד כזה משפט.

ת. לא יודעת, אף פעם לא קרה משהו.

ש. את חושבת שג' (האשה) פחדה מא. (הבעל)?

ת. לא.

ש. את חושבת שא. (הבעל) פחד מג'. (האשה)?

ת. כן, קצת. כל הזמן היה ריבים וגם ככה היה סיפור שהוא הלך לכלא, אני חושבת שהוא קצת פוחד ממנה.

ש. יש משהו שהיא עשתה במשרד שגרם לו לפחד ממנה, איך היא התנהגה לא. (הבעל) במשרד?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. לפעמים הם רבים, היא צועקת עליו ומקללת אותו, דברים כאלה.
- ש. יש אנשים נוספים שנוכחים שהיא אומרת דברים כאלה?
- ת. אני, כמזכירה, לא חושבת שהיו הרבה אנשים.
- ביה"ד: איזה סוג קללות שמעת שהגב' קיללה אותו?
- ת. היא אמרה שהוא אפס, שהמשרד לא יחזיק בלעדיה. אופאורה – בצרפתית, לא שמעתי דברים יותר מזה.
- ביה"ד: הוא גם היה אומר עליה דברים?
- ת. לא שמעתי ממנה. אני יודעת שהוא מנסה כל הזמן להרגיע את המצב של הצעקות. לא שמעתי ממנו שום קללה.

...

- ש. את אומרת שהתחלת לעבוד ב-9.16 מה היה, היא הייתה בעבודה?
- ת. בתחילה לא, אולי חודש, חודש וחצי היא לא הייתה בעבודה. אולי קצת פחות. יום אחד היא הגיעה למשרד, אז הכרתי אותה. בערך אוקטובר 16, כבר אז מערכת היחסים לא הייתה טובה כל כך, כבר אז היו ריבים. אני לא יודעת מה היה קודם, ברגע שהיא הגיעה הם כבר היו בריבים, לא ביחסים טובים.

- ש. ג'. (האשה) אומרת שהיא עובדת מ-9 בבוקר עד 9 בערב, כמה שעות ג'.
- (האשה) עבדה במשרד?

- ת. אני נמצאת מ-9-16. היו ימים שהיא הייתה עד שהלכתי, היו ימים שהיא הייתה הולכת וחוזרת.

- ש. כמה שעות היא היתה במשרד?

- ת. היו ימים שהיא עבדה יותר ממני.

...

- ש. זה נכון שא. (הבעל) העיד שהיא הייתה מעירה לו שהוא לא יודע לדבר עברית ליד לקוחות?

- ת. כן, היא אמרה את זה למתווכת שהייתה איתנו, אני חושבת שזה היה פ., היא אמרה בכל מקרה היא לא יודעת לקרוא ולכתוב עברית, וצחקה. זה היה בצורה של לגלוג.

- ש. כשהיא היתה צועקת במשרד, שומעים את זה עוברי אורח?

- ת. היה אנשים שהסתובבו.

- ש. למה?

- ת. כי היה צעקות בתוכו, הסתכלו לתוך המשרד.

- האישה: הוא היה צועק 10 פעמים יותר ממני, ואני הרעה.

- ת. הוא היה מרים את הקול כדי להרגיע. הוא כל הזמן אמר, שצריך להירגע כי אנחנו במשרד, אי אפשר לעשות קטטות כאלה במשרד.

- ש. את עובדת היום שם?

- ת. כן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ש. את ממשיכה לעבוד אצלו?
- ת. אני צריכה לעזוב עוד חודש, כי אני צריכה משכורת יותר גבוהה כדי לחיות, העבודה אצל א. (הבעל) מאוד חלשה, הוא אמר לי אני לא יכול.
- ש. כמה זמן העבודה היא חלשה?
- ת. כשהתחלתי.
- ביה"ד: כמה השכר שלך היום?
- ת. 30 ש"ח לשעה, זה יוצא 4,200-3000 ש"ח.
- ש. מתחילה זה היה חלש?
- ת. כן.
- ב"כ האישה: שהיא תענה, ככה לא שואלים שאלות.
- ש. את מכירה לקוח בשם נ.?
- ת. כן, אני לא יודעת כמה דירות יש לו, יש כמה.
- ש. מ. את מכירה?
- ת. כן, יש לו כמה דירות.
- ש. מי מטפל בדירות שלו היום?
- ת. אני יודעת שהם לא עובדים עם א. (הבעל), והעבירו את זה לג'. (האשה).
- ב"כ האישה: חוצפנית.
- סיום חקירה.
- ב"כ האישה חוקר את העדה:
- ש. איך את יודעת?
- ת. המשרדים שלנו צמודים, אני שומעת את השיחה.
- ש. הם דיברו בפגישה.
- ת. מ. בנפרד ונ. בנפרד, הם אמרו שהם מורידים את הניהול נכסים מא. (הבעל) לג'. (האשה).
- ש. אם הם אומרים שהם נותנים היא חייבת לקבל?
- ת. לא יודעת.
- ש. אמרת שי. לא עבדה במשרד, איך ניהלתם משרד בלי רישיון תיווך?
- ת. ככה זה היה.
- ש. את אמורה להפסיק לעבוד?
- ת. כן.
- ...
- ש. שמעת שא. (הבעל) אמר לנ. ומ. שהוא לא רוצה לעבוד איתם יותר?
- ת. לא נ. ומ., אמרו שבגלל שהם נפרדים, הם רוצים להוריד מא. (הבעל) לג'. (האשה).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: מי אמר למי? הם לא. (הבעל) או להיפך.

ת. הם אמרו לא. (הבעל) שבגלל שהם נפרדים, הם רוצים לקחת את זה, א. (הבעל) אמר שהוא לא רוצה לעבוד איתם יותר, אם ככה.

ביה"ד: מי הודיע למי?

ת. הם לו.

...

הופיעה העדה ת. י.

ביה"ד: את מוזהרת לומר את האמת מי שלא אומר אמת בבית הדין צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

העדה: אני בת של הבעל.

ביה"ד: אני כבר אומר לך שבת פסולה לעדות.

ב"כ האישה: אני מבקש לא לשמוע את העדות שלה.

ב"כ הבעל: יש כאן טענה של האישה שהעידה, שי. היא הסיבה לגירושין, אז אי אפשר לא לשמוע אותה, ולקחת את העדות בפרופורציה הנכונה.

ביה"ד: נשמע את דברי הגב' וההתייחסות לעדותה כבעלת דין.

ב"כ הבעל חוקרת את העדה:

ש. תוכלי לספר לביה"ד על מערכת היחסים שהייתה לך עם ג'. (האשה) לפני ואחרי החתונה?

ת. לפני החתונה, היה הכל בסדר. עד שפשוט יום אחד אמא שלי באה לבקר אותי, אז היא התחילה להגיד, שאני רוצה להחזיר את ההורים שלי, הם לא נישאו בכלל, דבר שהוא לא נכון. אמא שלי גרה בצרפת, ס"ה אמא שלי באה לבקר אותי, זה היה עוד לפני החתונה. לפני שאמא שלי הגיעה לארץ לא היה לי שום בעיה איתה, היינו מדברות כמו חברות. ברגע שאמא שלי באה לבקר אותי פעם ראשונה, היא התחילה להגיד שאני רוצה להחזיר אותה. שהלכתי עם אמא שלי לקבר מסוים וקיללתי אותה שם, ואני רוצה רק דברים רעים. גם אבא שאל אותי אם זה נכון, אמרתי לו אני לא הולך לקבר לקלל מישהו אחר. זה החלטה של אבא שלי להתחתן, לפני החתונה כשהיינו באילת, אבא שלי ריכז אותי ואחותי ואח שלי ואחותי הקטנה, ואמר לנו במפורש אל תדאגו יש הסכם ממון, זה היה בסוויטה שלו במלון. הוא גם אמר לנו שהיה חשוב לו ואמר לנו שאם יש למישהו בעיה בחתונה, שלא יבוא לחופה. הוא שאל אותנו אחד אחד, כמה פעמים יש בעיה כולנו הסכמנו שאין בעיה, הלכנו לחופה כולנו ביחד. אחר כך היה את המסיבה, בזמן המסיבה כבר ניסינו להתחבר לרקוד עם הילדים, עם הכלה, לא נתנה, לא נורא. אחרי החתונה, אני תמיד עבדתי עם אבא שלי, פתחנו את המשרד ביחד, בעבודה עצמה התחיל להתדרדר, כל פעם אמרה דברים ללקוחות שלי, שהיא תיקח את הלקוחות, היה לנו מריבה מאוד גדולה, כי היא קיללה אותי, אז עזבתי את העבודה.

"...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום 18.7.18 התקיים הדיון השביעי (28 עמודי פרוטוקול) אליו הופיעו העדים שערכו את הסכם הממון עו"ד א. ח. ועו"ד י. ב. ש..

להלן נצטט קטעים מתוך פרוטוקול זה:

"

הופיע עו"ד א. ח.

...

ב"כ האישה חוקר את העד:

...

ש. אתה מכיר את האנשים?

ת. מאוד טוב. עזרתי להם בשלום בית כמשך שנים רבות, עד היום הגב' ג'. (האשה) שאני מכבד אותה כמו אחותי לא דיברה איתי על איזה שהוא בעיה.

ביה"ד: מה התכוונת שהיא לא דיברה איתך על שום בעיה?

ת. שמישהו עושה הסכם שהוא מזויף מטבע הדברים פונים לחשוד ואומרים לו עשית משהו מזויף, זה לא יעלה על הדעת, עזוב שאותו הסכם נשלח לבנק ירושלים בשנת 2009, כשהגב' ג'. (האשה) שלחה אלי בשנת 2015, הגיע מכר בשם א. א., כשהייתי איתה במסגרת שלום בית, שרוב הזמן הייתי עם ג'. (האשה) ולא עם א. (הבעל), וא. (הבעל) היה צועק עלי שאני תמיד עם ג'. (האשה), הוא טען בפני שג'. (האשה) טוענת שהיא חתמה רק על דף אחד, צחקתי, מה זה משנה על כמה עמודים סוף סוף היא חתמה. ... קיבלתי מיילים מעו"ד שדמי שמרשתו חתמה על הסכם הוא מבקש לקבל העתק מההסכם, שלחתי העתקים, הטענה השניה שפה התחיל הניתוק שלי מג'. (האשה), ב-26.3.17 אני באופן יומי מדבר עם שניהם, אני מקשר ביניהם, שוחחתי איתה אני אפילו לא זוכר על מה, היא הייתה איתי מאוד קרה, שאלתי אותה ג'. (האשה) מה יש, דרך אגב, אני נזכר, על א. א. אמרתי לה למה את אומרת את זה כל פעם, היא אמרה בגלל שהוא מקניט אותי רציני להרגיז אותו שאין הסכם. ב-תאריך הנ"ל, שאלתי אותה מה קרה, יש לה בושט פנים לגב', ירדתי למשרד שלה, אני לא רגיל שמישהו לא מדבר איתי, אז היא הראתה לי שתי דוגמאות של חתימה, היא אמרה תגיד זה נראה לך אותו דבר, ושמת נאמן למקור, אמרתי לה זה לא נראה אותו דבר, אני מיד ילך לבדוק את זה, מיד הלכתי למשרד, לא הייתה טענה לא חתמתי על ההסכם לא יודעת מה זה. זאת הטענה השניה ששמעתי הלכתי למשרד, חזרתי אליה אמרתי לה יש כמה מקורות בתיק, חשבתי שהיא תשמח, ראיתי שהיא פיתחה אנטי, ראיתי שמישהו מנחה אותה, אם היום היא מתנהגת איתי בצורה שהיא לא אומרת לי שלום, רק בורא עולם יודע שלא עשיתי לה שום רע, רבתי עם א. (הבעל) שלא יתחיל הליך גירושין, ראיתי שמישהו מנחה אותה, שלחתי מיד מייל לב"כ הצדדים, עו"ד שדמי ועו"ד קהת, שבמקרה היום הועלתה היום טענה שיש שני העתקים עם חתימות לא זהות, לידיעתך מצויים שני העתקים מקוריים. אני בזה נרגעתי, הייתי בטוח כמו שעו"ד קהת אמרה לי יופי תודה רבה, כך יהיה גם בצד השני, מאז ניתוק, מאז מפרסמים עלי בפייסבוק שאני נוכל, לי אין פייסבוק ב"ה, חברים מספרים לי שמפרסמים לי. לא יודע מה הם רוצים.

האישה: לא חתמתי על ההסכם בכלל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. מתי זויף ?

האישה: מאיפה הבאת את זה, היית אצל רבי ח. למה לא הבאת את ההסכם.

ת. מתי זה זויף.

האישה: בכלל לא חתמתי, כתוב 27 לחודש, נביא ספר תורה ונדבר על זה.

ת. תעזבי את התאריך, לא חתמת בכלל על הסכם. היא אומרת שהיה מניע אחרי הכנסת ספר תורה היה מריבה ביניהם, זה היה בשנת 2012, אז א. ס. (הבעל) הפעיל עלי לחץ למה אין הסכם ממון, ואתה היית עד בחופה, ואז ב-2012 זויף הסכם ממון. קודם כל בשנת 2009 ההסכם נשלח לבנק ירושלים, כשא. (הבעל) קנה דירה, הם חיו ביחד, אני הבאתי להם פרויקט לשיווק, הוא לקח משכנתא, אני צריך לשלוח הסכם ממון לבנק, י. שלחה הסכם ממון לבנק.

ב"כ האישה: זה לא רלוונטי.

ת. זה רלוונטי, מישהו אומר שנודע לו משנת 2017 שיש הסכם ממון, אבל עכשיו אני יספר לכם איך זה קרה, שבשנת 2012 היה הכנסת ס"ת, איך את יודעת, ואיך זה נשלח לבנק ירושלים. אם זויף, למה עו"ד שדמי מבקש ממני עותק מאושר של ההסכם שנכרת בינה לבין בעלה, אם באה לקוחה שזייפו לה, אני תובע על זיוף הסכם.

ביה"ד: אתה בעצם מעיד כאן, שמר ס. (הבעל) והגב' חתמו אצלך הסכם ממון ?

ת. ברור.

ביה"ד: אתה יודע להגיד לנו מתי זה היה ?

ת. 27.12.2007.

ביה"ד: אתה זוכר להגיד לנו איפה זה היה באיזה סיטואציה זה היה ?

ת. לא. ברור שזה היה במשרד. אני לפני הדיון ניסיתי להיזכר, כשאתה עושה משהו עם בן אדם חד פעמי אתה זוכר, הם היו אצלי כל יום, לא יכול לזכור בדיוק איך זה היה, אני זוכר שהיה אווירה של שמחה, אני זוכר שא. (הבעל) התייעץ אם להתחתן עם הגב', אני זוכר שהיה הסכם ממון, אני יודע שהגב' יודעת שיש הסכם ממון, אני איתם כל היום בשלום בית.

ביה"ד: דיברתם על ההסכם במסגרת שלום בית ?

ת. מאז שהיה את א. א., בחודש מאי 2015. אני לא מתייחס לכל טענה של ג'. (האשה), כשג'. (האשה) רבה היא יכולה לומר אני ילך למשטרה, למס הכנסה.

האישה: היום אני ילך למשטרה.

ת. אני לא על כל טענה מבעיר, אני מכבה. אז כשהיא אמרה לא זוכר אם באותו יום או יום אחרי, שאלתי אותה מה קרה. לא שהוא טלית שכולה תכלת, לדעתי, שניהם יכולים לחיות בשלום, היא לבד קשה לה, והוא כמה שהוא אומר הוא אוהב אותה, זאת דעתי האמתית.

ביה"ד: מ-2015 עולה ביניכם שיש הסכם ממון ?

ת. כן, גם בינואר 2017 הכנו את ההסכם לעו"ד שדמי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: זה שזה נשלח לבנק ירושלים לא אומר שהיא חתמה על ההסכם, האישה טוענת שהסכם זויף, לא חתמתי על שום הסכם, נדהמתי לדעת על ההסכם מאז הליך הגירושין, אתה טוען היא חתמה על ההסכם, הראיה שהוא נשלח בשנת 2009 לבנק, זה לא ראיה.

ת. נכון, המניע איננו.

ביה"ד: אתה כן אמרת שבהליכים של שלום בית עלה נושא ההסכם, אמרת יולי 2015. מאותו זמן מדברים.

ת. הרב ע. י. ט., הוא עזר לי, שיתפתי אותו בנושא הזוג.

ביה"ד: עלה נושא הסכם הממון. יש לך מקום שמוכיח שהאישה ידעה.

ת. א. א., בשנת 2015. היא לא אמרה לי כלום.

ביה"ד: כשהיא אמרה שיש כאן שתי חתימות שונות היא אמרה שהיא חושדת.

ת. אמרתי היה פעם אחת עם א. א., פעם שניה שירדתי אליה, היא אמרה זה לא נראה אותו דבר, שאלתי אותה אני עשיתי את זה, היא אמרה לא.

האישה: אסור לשקר עם כיפה. כואב לי.

ביה"ד: אתה זוכר שהיא חתמה?

ת. לא יכול לומר שזוכר את אקט החתימה, גם את החתימה של הכתובה שלי אני לא זוכר. אני יודע שחתמתי על כתובה, זה באותה מידה, לא זוכר תמונה איפה היא ואיפה הוא וחתמו. ברור שנחתם הסכם, וזה ברור גם לה.

ביה"ד: זה היה לפני החתונה או אחרי החתונה?

ת. לא יודע מתי היה החתונה. זה חייב להיות לפני החתונה, בלי זה הוא לא היה מתחתן, הם עשו הסכם ממון. ג'. (האשה) תמיד אמרה אני לא רוצה כסף של א. (הבעל), רק לגור בדירה.

ביה"ד: בעצם אתה אומר שעומדת לפנינו אשה שקרנית ונוכלת.

ת. א. א. בצער.

ביה"ד: זה המניעים, בפועל היא מעלילה עליך ועל הבעל, היא בעצם אישה שקרנית ונוכלת.

ת. קשה לי לומר מילים כאלה, אבל היא לא אומרת אמת.

המשך חקירה:

...

ש. תרגום שתרגמת את ההסכם של הזוג הזה?

ת. זה תרגום ביום יום. אבל הם קיבלו הסבר בעל פה הם לא חתמו על התרגום. כאן זה כלי עזר, אני יכול להסביר בעל פה, אני יכול בנוסף להכין תרגום, לא זוכר מה עשיתי בפועל.

ש. יש לך את הסכם הממון?

ת. כן.

ש. לפני שהם חתמו על הסכם הממון הם גרו ביחד?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. לא יודע.
- ש. תסתכל בהסכם הממון איפה גרה האישה, לפי ההסכם הממון?
- ת. לא כתוב.
- ש. לפי ההסכם הממון שעשית איפה גר האישה?
- ת. לא כתוב. זה מראה שזה לא זיוף, לא ככה מזייפים מסמך.
- ש. באישור הנוטריוני אתה כותב שאתה תרגמת את ההסכם לצרפתית, המסומן באות ב'.
- ת. כן. נוטריון יש לו דין של רשות קצת פחות, הוא צריך לוודא שהצדדים חתמו והבינו, זה המהות שלי, מדובר בנישואין שניים, המהות לא מורכבת, זה לא הסכם חד צדדי, המהות שלי להסביר להם שזה הסכם ממון לעבור איתם סעיף סעיף ולאשר בגוף ההסכם שהם הבינו את השפה, אני דובר צרפתית.
- ש. תראה לי את נספח ב'.
- ת. אין לי נספח ב'.
- ש. זה צריך להיות חתום יחד עם ההסכם.
- ת. מציג את ההסכם. זה צילום. החוק דורש שיהיה מקור בתיק, זה הצילום ממה שיש לי בתיק.
- ש. ב-2007 כמו בתקופה האחרונה ב-2016/17 אתה בקשר רצוף יום יומי עם האישה והגבר.
- ת. כן, יכול להיות נתק של יום אבל קשר רצוף.
- ש. החתונה ב-30.12.07 יהיה נכון להניח שידעת על זה חודשיים קודם.
- ת. לא יודע מתי הם ידעו.
- ביה"ד: אמרת שידעת על הקשר ביניהם לפני החתונה, זה לוקח זמן, שואל אותך עו"ד שדמי מה היה ההליך שקדם לחתימת ההסכם להזמנה שלך לחתונה?
- ת. אני לא זוכר מתי נודע לי. לגבי שאלת הרב, בשנת 2004 א. (הבעל) פתח מסעדה הכרתי אותו כלקוח, אחר כך הוא פתח תיווך הכרתי אותו ביחסי עבודה, בשנת 2007 התחתן עם ג'. (האשה), לא יודע מתי הוא הכיר את ג' (האשה). היה לא. (הבעל) ספק אם להתחתן עם ג'. (האשה), כשראיתי אותה אמרתי זה אשת בית, איתה תשמור שבת, ככה זה היה הנסיבות. אחרי זה פנו אליך לעשות הסכם ממון, לא זוכר מי פנה אלי. מסתבר שזה הוא.
- ביה"ד: כמה זמן קודם מתנהל הבירור הזה?
- ת. לא זוכר.
- ב"כ האישה: מציגה את שני ההסכמים הנוטריוניים.
- ש. במסמך שנתת למישהו יש נספח א' וב'. אתה מאשר את זה.
- ת. אני מאשר שכתוב נספח א' ונספח ב'. לי אין כאן נספח ב'. זה העתק ממה שיש לי בתיק. מה הטענה שהיא לא חתמה או שהיא לא מבינה. או שהיא חתמה רק על עמוד אחד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. אתה כותב שאתה מצרף נוטריוני, שמת על זה סרט אדום, ואתה אגדת שני הסכמים ההסכם והתרגום הם ביחד, מי תרגם?

ת. לא זוכר.

ש. אתה שמת את החותם שלך, כשאתה שמת את החותם שלך, וייחדת עם סרט אדום את שני ההסכמים, קראת את התרגום?

ת. לא זוכר. המהות זה המסמך בעברית, המהות שלי לראות שהם הבינו את ההסכם עליו הם חותמים, יש עוד כל מיני כלי עזר, השפה שלי זה כלי עזר, אני לא זוכר, יתכן וייחדתי ונתתי לתרגם.

ש. למי נתת?

ת. יש לי 60 עובדים, אני זוכר.

ש. האם קראת פרוטוקולים קודמים של הדיונים כאן?

ת. עברתי עליהם. נגעלתי בדרך.

ש. קראת בפרוטוקולים את התייחסות האישה לגבי ההסכם שעשית?

ת. כן.

ש. אתה לא יודע מי תרגם?

ת. לא.

ש. מה כתוב בתאריך של ההסכם בצרפתית?

ת. 2006.

ש. איפה היינו ב-2006.

ת. אתה רואה שזה לא זיוף. אתה רואה שזה משהו עם תהליך.

ש. איפה כתוב סעיף 12 בעברית, תשווה אותו לסעיף 12 בצרפתית. בסעיף 12 כתוב הצדדים מבקשים לאשר הסכם זה כחלק בלתי נפרד מכתובתם. תראה לי סעיף מקביל בצרפתית.

ת. יש דומה.

ש. זה תרגום?

ת. יחסים בן בני זוג. זה לא מהותי, אני הסברתי. הם לא חתמו על תרגום, המסמך הנוטריוני זה לא התרגום, זה מפליא.

ש. למה צרפת אותו?

ת. למה שאני לא יצרף, אנחנו באווירה של חתונה. מישהו חשב שזה יגיע. חשוב להבין לא מדובר בהסכם חד צדדי, זה הסכם הכי פייר שיש בעולם, אין כאן משהו שמנשלים מישהו, כל אחד נשאר עם מה שהוא בא לפני החתונה. אני מסביר כל סעיף.

ש. הסברת להם כל סעיף?

ת. מה שאני לא זוכר אני מסיק, מה שאני זוכר אני אומר שאני זוכר.

ש. אתה זוכר שישבת והסברת להם את ההסכם?

ת. כן.

ש. באיזה יום?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. או ב-27 או לפני כן, צריכים להביא נייר, אוטו איזה גוש וחלקה.
- ב"כ הבעל: אי אפשר לשמוע את הגניחות האלה בעדות.
- האישה: זה יותר מדי שקרים, ב-27 לא הייתי כאן, זה קשה. בטח זה קשה, הייתי באילת.
- ש. הסברת להם את ההסכם?
- ת. כן.
- ש. אתה לברד?
- ת. לא זוכר.
- ש. עו"ד ב. ש. היית?
- ת. לא זוכר אם היית בזמן החתימה, היא הייתה מעורבת, בדרך כלל אני לא יושב על ההכנה, אני זוכר שהם גם ישבו אצלה לפני ההסכם.
- ביה"ד: אתה שומר תו"מ.
- ת. כן.
- ביה"ד: אם אנחנו נחליט להשביע אותך שבועה חמורה, להחזיק ס"ת להישבע שהם חתמו על הסכם בפניך, אתה מסכים להישבע?
- ת. כן.
- ש. אתה יודע שיש לזה השלכות חמורות.
- ת. אם הוא אומר אמת זה מביא ברכה.
- ב"כ האישה: זה חכמולוג.
- ביה"ד: לא מקובל.
- האישה: אני מוכנה להישבע.
- ש. חתמת על הכתובה שלכם?
- ת. עד חותם על הכתובה? אני אפ"י לא זוכר אם הייתי עד. כל פעם מזמינים, אני רק זוכר דבר אחד שרצו שאני יהיה עד, היה בעיה בחדר, אני חיכיתי בחדר וראיתי שלא קוראים לי, ירדתי מהמלון ראיתי את שניהם, א. (הבעל) שואל איפה אני, חיכיתי שיקראו לי, אם בסוף לקחו אותי כעד אני לא זוכר, לא זוכר גם אם חתמתי.
- ש. מציג את הכתובה, זו חתימה שלך?
- ת. לא רואה חתימה שלי.
- ש. של מי כן?
- ת. אני לא יודע.
- ש. היית בחתונה?
- ת. כן.
- ביה"ד: מי ערך את החופה?
- ת. רבי ח. פ..

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: כתוב כאן שאתה עד. מה שמוזר כאן שהוא לא חתום. ושטר לא חתום הוא פסול.

ש. אם אני אומר לך שישבתם שולחן עם החתן שמצידו כב' הרב פ. ואתה ישבת ועד נוסף ישב אולי מכובדים נוספים, לא אמרת מילה?

ת. לא זוכר שישבתי. ואם ישבתי והרב שאל אותי שאלה עניתי.

ש. מיוזמתך לא אמרת כלום?

ת. מה יש לי להגיד.

ש. אם אני יניח שבספר הניטרונים בשנת 2007 זה האישור האחרון שעשית.

ת. כן. זה היה בסוף שנה.

...

ש. מתי היתה החתונה שלהם?

ת. לא מזכרון, 30.

ש. למה לא ציינת?

ת. למה לציין, זה לא מהותי.

ש. ידעת או לא ידעת, ב-27 שהם עומדים להינשא ב-30?

ת. ידעתי, הייתי מוזמן. מסתמא ידעתי.

ש. כמה זמן ידעת?

ת. איך אני יזכור. איך אני צריך לזכור.

...

ש. אתה עושה הרבה הסכמים?

ת. כן. הסכמי שכירות מכר.

ש. נניח שההסכם הוא על 40 עמודים חותמים רק בסוף?

ת. אפשר לחתום רק בסוף.

ש. אתה מחתים רק בסוף?

ת. לפעמים.

ש. למה העמוד הראשון לא חתום?

ת. אז העמוד השני בסדר? זה מה שאמרת לי לא..א.

ש. כי בהסכם הראשון כתוב שלא כדין ולא כדרך האמת, לטענתה של מרשתי, שב-27.12.07 הם לא היו כאן, כי הם היו באילת, לכן החלפת את העמוד הראשון,

ב"כ הבעל: שוכחים שיש את זה, כששמים את החותמת זה על כל העמודים.

ש. זה אחרי התיקון.

ת. לא הבנתי את השאלה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. היה ראוי שכמו שהם חתמו על העמוד השני היו צריכים גם לחתום על העמוד הראשון, שאלמלא כן ניתן לחשוב שהעמוד הראשון הוחלף, והצורך בהחלפתו בגין התאריך למעלה שכתוב 27 לחודש.

ת. ואז.

ביה"ד: אז על העמוד השני או השלישי זה בסדר.

ב"כ האישה: שום דבר לא בסדר, תיכף נראה. יש כאן תאריך לא נכון כי הם לא היו כאן, התייחסתי בעמוד הראשון כלפי התאריך. יש כמה טענות חילופיות.

ביה"ד: או שזה נכון או שזה נכון.

ש. אני רוצה להציג לעד שני חתימות שיאשר או לא יאשר שזה שני חתימות שונות.

ב"כ הבעל: אני מתנגדת לא יכול להיות שעד שאינו גרפולוג.

ביה"ד: ההתנגדות נדחית.

ש. מציג שני הסכמים, א' שצירף התובע לכתב התביעה לגירושין, וא' שנתת לה, האם זה שתי חתימות של גב' ס. (האשה) הם אותם חתימות?

ת. כן. לא שאלת אם זה זהה. לגבי אם זה זהה אני עונה לא.

ש. תיזכר טוב אני חושש שלא תזכור, הכנת את ההסכם כשהם ישבו אצלך במשרד, או שהם הגיעו אל המוכן?

ת. לא זוכר.

ש. אחרי שהם התבקשו לחתום כמה זמן זה נערך?

ת. מה זאת אומרת?

ביה"ד: כמה זמן קרה כל הסיפור?

ת. לא זוכר.

ש. חתמו בנפרד או חתמו ביחד?

ת. מסתמא ביחד במקביל.

ש. תוכל להראות לנו את המקור שיש לך?

ת. ברור, אני יכול לומר ויביאו אותו.

ביה"ד: היא מחזיקה שתי מקור.

ת. שנים הולכים ללקוחות ואחד אצלי בתיק.

ביה"ד: זאת אומרת שיש תיקוף לטענתה שהיא לא קיבלה הסכם, אם הוא מציג שנים ולך יש אחד, יש סימוכין לטענה שהיא לא קיבלה.

ת. אולי שאני נותן הוא לוקח את שניהם, אני נותן להם שני העתקים.

ביה"ד: המציאות הוא מחזיק שנים, אתה אחד.

ת. אני לא בעל דין, אני מחזיק מקור מההסכם, אני נותן ללקוחות את ההסכמים מה הם עשו עם זה אני לא יודע.

ש. כשהם חתמו אצלך לטענתך ב-27.12.07 היה כבר תרגום לצרפתית?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. כן.

ש. תסביר לי, אני מתקשה להבין, יש לי גם משרד לא 60 עובדים עובד וחצי, יש הסכם צריכים לנסח אותו לתרגם אותו.

ת. לא, אני כנוטריון צריך להסביר להם בעל פה, זה המהות שלי.

...

ת. אני רוצה לענות, אני מודה לעו"ד שדמי שהוא טוען את הטענות בלי לפגוע בי אישית. מעולם לא הייתי שותף של א. (הבעל), לא הייתי שותף של אף אחד כל החברות שלי הם בבעלותי הבלעדית, לא היה לי שותף ובעזרה ש"ת לא יהיה לי שותף, הקשר שלי הוא קשר כמו שיש לי עם כל המתווכים בעיר, אפי' פחות טוב, אני לא יודע איפה הוא גר היום, מעולם לא הייתי אצלו, למעט הפעמים שהוא היה בשביל שלום בית, מעולם לא היה אצלי. לא עשה שבת אצלי, קשרים של עבודה ביום יום. אחרי החתונה היה קשר יותר חזק בעיקר בענין שלום בית.

ש. שאלתי על כסף מזומן וכעת הוא נואם.

ת. הקשר היה יותר עם ג'. (האשה), ומנסה לדבר עם א. (הבעל), בענייני שלום בית.

האישה: הכסף שהבאנו 50,000 ש"ח.

ת. מעולם לא היה וגם לא יהיה. ג'. (האשה) כמה אפשר להיות כפיות טובה. סליחה זה משהו אישי, לא היה ולא יהיה, אבל מה רוצים להראות שאני לא בן אדם ישר כי עזרתי להם.

האישה: איך אתה מעיד כשלא הייתי כאן ב-27.

ביה"ד: אני מזהיר אותך לומר את האמת, את אומרת שאת בת של צדיקים, אומר כאן היהודי את חתמת על ההסכם, הוא אולי לא זוכר את המקום, הוא אומר שאת חתמת על ההסכם, כתוב אלקים נצב בעדת קל, יש גמ' במסכת שבועות שמי שלא אומר את האמת בבית הדין זה נורא ואיום, כי הקב"ה נמצא איתנו כאן, לכן אתם עומדים בזמן העדות, לא לכבודנו אלא לכבוד השכינה, אני שואל שאלה, הוא אומר שאת חתמת על ההסכם.

האישה: לא חתמתי על ההסכם.

ביה"ד: על שום עמוד בשום זמן. לא דיברנו על התאריך. האם פעם בחיים חתמת על הסכם ממון אצלו, אפי' חצי עמוד.

האישה: לא חתמתי על כלום. ואני אחר כך הייתי עובדת איתו כל הזמן, כי הוא רימה אותי והחתיים אותי על משהו אני לא יכולה לדעת.

ביה"ד: את אומרת שיכול להיות שבמקום לחתום על הסכם שכירות, הוא החתיים אותם על הסכם ממון.

האישה: הוא לא אמר לי שיש הסכם ממון, אני לא קוראת עברית. אני אומרת שהוא עבד עלי, אתה מעיד כאן 27.

ביה"ד: את כל הזמן מזכירה את התאריך של 27.

האישה: לא חתמתי על ההסכם.

ביה"ד: למה כל הזמן את מציינת את התאריך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה: כי כשהוא הביא לי את ההסכם, לקחתי את ההסכם, הלכתי להתעלף, ראיתי רק 27, היה מזכירה שלו ו.. היא ראתה מהזכוכית, היא קראה לי לשבת, אמרתי לה תגידי מה כתוב כאן, היא אמרה 27, היא אמרה לי אוי אני מקווה שלא עשה את זה עו"ד א. ח..

ביה"ד: למה את צועקת 27.

האישה: כי מ-27 ראיתי שהכל שקר. אין דבר כזה לא חתמתי.

ביה"ד: למה תאריך, תגידי שקרנים אין הסכם.

האישה: אחר כך אני רואה שנים לא אותו דבר.

ביה"ד: אם זה אותו דבר הכל בסדר.

האישה: לא חתמתי. זה שקר.

הבעל: כשעשינו את ההסכם הממון.

ביה"ד: אתה זוכר שהייתם אצלו?

הבעל: כן, זה היה בבוקר לפני הנסיעה לאילת. היינו אצלו כמה פעמים בשביל לתת מס' ת"ז. שנינו ביחד היינו שם כמה פעמים.

ביה"ד: אמרת למישהו שאתה רוצה לעשות הסכם ממון?

הבעל: בוודאי לילדים שלי אמרתי אחר כך.

ביה"ד: לפני החתונה?

הבעל: אני לא זוכר. כשהוא הקריא לנו את ההסכם ממון, היא דיברה על מכונית, יש לי עדיין את אותו מכונית, היא אמרה שמת את המכונית, היא אמרה לי. ב. ש., למה שמת את המכונית בהסכם ממון. חוץ מזה לא היה טענה. כשהיינו במצב לפני החתונה היינו טוב ביננו.

ביה"ד: עו"ד ח. לא אומר שנפגשתם כמה פעמים?

הבעל: הלכנו כמה פעמים, דיברנו איתו ועם י. ב. ש. (מזכירה של עו"ד) הוא הסביר לנו, היא קראה בעברית, אני לא קורא בעברית, היא יודעת לקרוא בעברית. לפני שהיינו היא קראה לי את החוזה, במשרד שלו הוא הסביר לנו את החוזה, וחתמנו על זה, זה היה 10-15 דקות.

ביה"ד: קיבלתם את ההעתק לפני?

הבעל: בוודאי.

ביה"ד: אמרת שהיא קראה והסבירה לך בבית?

הבעל: אני לא זוכר.

ביה"ד: חייתם ביחד לפני החתונה?

הבעל: לא, היה לי בית שלי, היא היתה גרה עם הילדים שלה ברובע י"א, כמה פעמים היא באה אלי, אחרי החתונה לקחנו את הילדים שלה לבית שהשכרנו.

ש. כמה פעמים היית במשרד שלהם?

ת. לא יודע פחות מ-3-5.

ש. אני אומר לך שלא נהגת לבוא למשרד שלהם?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. נכון, לא שלהם ולא של אף אחד.

ביה"ד: תדבר בכבוד לעו"ד ולכל הנוכחים כאן.

ש. ואתה עשית את זה אחרי פרוץ הסכסוך, אמרת לאדון ס. (הבעל) היה טעות, אני לא פוחד יש לי ביטוח של 800 מיליון ש"ח.

ת. הלכתי למשרד של א. (הבעל) וג'. (האשה) כשראיתי שהיא נפגעה ממני, זה מה שכאב לי, לא אמרתי לה בא נסיים לא אני לא פוחד, אני לא מתגרש מג'. (האשה) אין לי מה לפחד ממנה. בתחילת העדות שלי אמרתי לה אני ילך לבדוק, לא זוכר שאמרתי דבר כזה שיש לי אחריות מקצועית.

...

ש. האם בזמן שהיית באירוע החתונה, או בכתיבת הכתובה שהשם שלך מופיע שם, ידעתי שכתוב מיליון ש"ח.

ת. אני לא זוכר.

ביה"ד: איך אתה יודע?

ת. תמיד שהיה בעיות של שלום בית, הוא היה אומר יש מיליון ש"ח בכתובה אני יתן לה.

ש. אתה היית צריך לומר ואולי אמרת אדון ס. (הבעל) לפני שעתיים, לפני יום יומיים חתמת על הסכם ממון ואמרת שכל אחד נשאר עם שלו, למה אתה נותן לה מיליון ש"ח.

ת. מה זה קשור, כתובה עד כמה שאני יודע, אם הבעל רוצה להוציא את אשתו צריך לשלם לה, מה זה קשור להסכם ממון.

...

הופיעה עו"ד י. ב. ש..

...

ביה"ד: את מודעת להסכם הממון שנערך ביניהם?

העדה: כן, הייתי שותפה לניסוח הסכם הממון, הקלדתי אותה.

ביה"ד: את זוכרת איזה שנה מדובר?

העדה: מדובר בשנת 2007, הבאתי את הספר הנוטריוני שביקשו.

מציגה את הספר הנוטריוני כאשר האישור הזה ניתן כאישור האחרון לשנת 2007.

ביה"ד: זה כתב שלך?

העדה: כן, אני מנהלת את הספר הזה.

ביה"ד: אני רואה שלא גביתם על זה כסף?

העדה: לא זוכרת, מה שרשום שם זה מה שהיה.

ביה"ד: עו"ד ח. אמר לך להביא את זה?

העדה: מישהו הביא לי את זה לכאן מהמשרד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העדה מציגה את הסכם הממון המקורי הנמצא במשרד. מה שנשאר אצל הנוטריון לא צריך להיות בחוט אדום.

ב"כ האישה מעיין בספר ובהסכם המקורי.

ביה"ד: האם את זוכרת מה היה החלק שלך בלווי של ההסכם, את זוכרת מפגשים שקדמו לכתיבת ההסכם?

העדה: לא זוכרת אם היו שני מפגשים או יותר, אני טיפלתי בזה, עו"ד ח. ביקש ממני לערוך את ההסכם, הם ישבו גם איתי. אני לא יודעת אם זה היה רק איתי, אבל זה היה גם איתי, ביקשתי מהם להביא נתונים לגבי הנכסים שנכללים בהסכם. מסרו לי גם את המסמך המקורי, מה שטיפלתי לא. (הבעל) לרכישת דירה בשנת 2008, בשלב יותר מאוחר, הוא היה צריך לקבל משכנתא, מאחר וזה היה רק על שמו והוא נשוי, הבנק ביקש להבין למה זה רק על שמו, שלחתי את העתק הסכם הממון. אני זוכרת את זה.

מציגה את רכישת הדירה, ואת המכתב שהיא שלחה לבנק מקור.

ביה"ד: את זוכרת שבעצם ליוית בצורה ישירה, את הצדדים בהכנה של הסכם הממון.

העדה: כן.

ביה"ד: האישה טוענת שנודע לה ההסכם רק בהליכים כאן וחשכו עיניה.

העדה: חד משמעית לא נכון, אני יודעת מה אני עשיתי, נפגשתי איתה ונחתם ההסכם.

ביה"ד: את יודעת מתי נחתם ההסכם?

העדה: יש כאן תאריך, אני לא מתווכחת עם התאריך שכתוב בהסכם.

ביה"ד: היית בחתונה שלהם?

העדה: כן.

ביה"ד: היה לך חלק בניסוח ההסכם ובתרגומו?

העדה: בתרגום לא, אני מבינה צרפתית דוברת 50% בוודאי לא כותבת צרפתית.

ביה"ד: יש לכם מישהו במשרד שיכול להיות שעשה את זה?

העדה: לא יודעת לומר את זה, יש כמה עובדים שדוברים צרפתית, לא יודעת. אני הייתי מעורבת בשלב של העברית.

ביה"ד: איתה תקשרת בעברית?

העדה: כן, בעברית.

ביה"ד: מי יותר צרפתי מביניהם?

העדה: לא יודעת להגיד, לא היה משהו שאמרתי שחשבתי שלא הבינו אותו.

ב"כ הבעל חוקרת את העדה:

ש. תוכלו לומר לנו לאורך כמה זמן נערכו העניין מה נאמר?

ת. קשה לי לזכור, הם דיברו על זה שהם רוצים הפרדה רכושית, זה מה שאני זוכרת. א. (הבעל) הגיע לנישואין עם נכסים, הוא רצה שזה יהיה על שמו,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אמרתי שאותו דבר צריך להיות גם לגביה, כשהיא מסרה נתונים, לא חושבת שהיה שם נכסים, עד כמה שזכור לי. מה שרשום בהסכם.

ביה"ד: ממילא האינטרס המובהק הוא שלו לא שלה.

ת. ברוב המקרים בהסכם ממון הוא אינטרס של אחד הצדדים.

ביה"ד: זה מחזק את טענתה שעשו את ההסכם באופן חד צדדי, יכול להיות שהוא בעסקים עם משרד א. ח., הוא מבקש לארגן לו הסכם ממון אבל בלעדית.

ת. הם באו ואמרו מה הם רוצים, בהתאם לכך נעשה ההסכם, ועל זה הם חתמו, אין לי ספק שהיא הבינה להסכם.

ביה"ד: היא טוענת שהיא לא הייתה.

ת. יש כאן טענות חילופיות, היא טענה לא הייתה, זויפו החתימות לא הבינו. אני אומרת שהיא הבינה.

ביה"ד: היא טוענת לא חתמתי על שום דבר, ב-27 הייתי באילת, הכל פיקציה, מראים לי העתקים היא אומרת זה זיוף.

ת. יש לנו כאן ספר נוטריונים התאריכים מתנהלים און ליין.

ביה"ד: הוא אומר שהיה שם רווח של שני שורות זה נכנס.

ת. ומה עם המסמך שנשלח לבנק ירושלים, על חוזה רכישה שנרכש חודשיים אחרי החתונה.

ביה"ד: הכל מזויף, הוא חתם לבד, קיבל תוקף אצלכם, ב-2009 את שולחת את המסמך המזויף. לו יצויר וטענתה נכונה, אפשר להמשיך את הזיוף.

ת. בכל הכבוד, זה משרד שעובד 21 שנה, הוא לא לקוח ראשון או אחרון של המשרד, הוא מתנהל בצורה עם הכי שקיפות שיכולה להיות, יצגנו באותה מידה גם את א. (הבעל) וגם את ג'. (האשה), הם בילו במשרד שלנו ימים על גבי ימים שעות על גבי שעות, גם לפני החתונה, שעו"ד ח. שיכנע אותם להתחתן ולא לחיות כלא נשואים, גם אחר כך במהלך כל השנים בעיסקאות שהם עשו, גם בתיווך התנהלות עסקית, גם עם לקוחות משותפים, וגם אחרי הכל כשכבר היה קרע ביניהם, בניסיונות להביא אותם לשלום בית, לבוא ולהגיד דברים כאלה, זה צורם.

ביה"ד: אנחנו מבקשים את העדות שלך, היא טוענת לא הייתי.

ת. שקר חד וחלק, היה הסכם ממון, במועד, חודשיים אחר כך א. (הבעל) רכש דירה, אם הוא היה רוצה כנשוי טרי, היה יכול לרשום גם את ג'. (האשה) לא היה דיבור כזה, עובדתית הוא רכש על שמו לבד, חודשיים אחרי החתונה.

ביה"ד: מה זה אומר, הוא וודאי לא רצה לשתף אותה בנכסיו. אנחנו לא הבאנו אותך לכאן בשביל הסברות, מה את זוכרת, מה את מעידה, לדברייך את ישבת איתם על ההסכם והם חתמו עליו.

ת. נכון, הם חתמו בפנינו.

ביה"ד: זאת אומרת שהיא משקרת כאן במצח נחושה והיא מעלילה עליכם עלילה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. במצח נחושה. אני עומדת על כל מילה שנאמרה כאן. זאת כפיות טובה ברמה הכי גבוהה שיכולה להיות, היא משקרת כאן במצח נחושה, גוררת שני עורכי דין במקום לעסוק במה שאנחנו עוסקים, במשך עשור לא טענה, כעת היא טוענת עשרים טענות חילופיות, אני באה ומראה מסמכים. אני לא מבינה מה המהות של כל הדבר הזה.

האישה: למה היא לא נתנה לי העתק.

ת. באותו מועד מסרתי שני העתקים, אין לי מושג אם לקחו את זה ביחד אליו.

האישה: יש את הדף שהאורחים באו ב-26, איך אפשר להיות ב-27.

ב"כ הבעל: אין הוכחה שהם היו באילת.

ביה"ד: יכול להיות שהם חתמו באילת?

ת. לא נראה לי.

ביה"ד: יכול להיות שהמסמך נחתם ב-20 והם ידעו שהחתונה יותר מאוחר, כתבו את זה 27.

ת. לחלוטין לא, אחרת היה נרשם בספר, את התאריך המדויק. זה כל העניין.

ביה"ד: היא כל הזמן טוענת שב-27 היא באילת.

ב"כ הבעל: אז היא טוענת.

ביה"ד: יכול להיות שזה לא נחתם במעמד שניהם?

ת. לא, זה נחתם במעמד שני הצדדים.

האישה: גיסי נסע איתנו ב-26.12.07 בשעה 4 לפנות בוקר, שני מכוניות נסעו. אני וגיסי אחותי שנפטרה הוא.

ביה"ד: עומדים כאן שני עורכי דין אומרים היה כמה פגישות הם אומרים שאת משקרת לביה"ד.

האישה: הם משקרים, כי א. ח. הוא וא. (הבעל) היו שותפים גם בדירה שאני גרה, יש לו דירה משותפת, א. ח. לא יכול לכתוב על שמו את הדירה, אני יכולה להביא את הבן אדם שקנה מהם את הדירה, אם הכסף הזה שמכרו את הדירה, הוא קנה את הדירה איפה שאני גרה עכשיו.

ביה"ד: יש כאן אישה מולך, שאומרת שאת הייתי אצלה.

האישה: לא נכון, לא דיברתי לא עם א. ח. לא איתה על ההסכם. הטענות שהם עשו, לקחו את התאריך 27, כי הם נפלו עליו, אם היו חכמים היו כותבים 19 או 21, הקב"ה רצו להראות להם שזה שקרים. כתבו 27 אז הייתי באילת. אתה לוקח גם את החתימות 3 חתימות לא שלי, תעשו פוליגרף, גרפולוג.

ת. לקוחות חותמים אצלי על 20 עמודים בכל עמוד חתימה שונה. חתימה יכולה להיות שונה.

...

ש. האם החתימות של האישה בשלושת העתקים זו אותה חתימה?

ת. גם החתימות של הבעל הם גם לא אותם חתימות. זו חתימה של האישה. חתימה אחת נראית לי טיפה שונה מהאחרות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. את ראית אותה חותמת?

ת. לא זוכרת.

ש. דיברת עם א. ה. היום?

ת. כן, דיברנו גם על התיק, ראיתי פרוטוקולים.

ש. קראת אותם?

ת. מה שכתוב על שמי.

ש. דיברת עם מר ס. (הבעל)?

ת. לא.

ש. דיברת עם ב"כ הבעל?

ת. כן, באיזה שעה אני צריכה להגיע. היא שאלה אותי אם יש את ההסכם המקורי אצלי, האם היו מס' מפגשים, אם אני זוכרת כמה מפגשים היו, אם הצדדים הבינו עברית.

ש. אפשר לסכם שהיא הכינה אותך לעדות.

ת. תקרא לזה איך שאתה רוצה. זה קצת הזוי כי אני מרגישה קצת, כאילו תודרכתי לומר משהו, אמרתי לה מה שאמרתי כאן היום.

ש. העותק עם החתימה המקורי של התיק שלכם, תקראי מה כתוב כאן באישור כמה נספחים יש?

ת. שנים.

ש. איפה הנספח השני?

ת. לא יודעת.

ש. אמרת שאתם מחויבים לשמור על זה, כמסמך אותנטי ומקורי, ואת אומרת לי שבמסמך הזה הוא בעצם חסר, אינו שלם.

ת. אני אומרת שמה שיש כאן זה מה שיש במשרד.

ש. אין לך במשרד שום נספח ב' להסכם?

ת. ראיתי בשלב מסוים את התרגום, אבל הוא לא היה ליד זה.

ש. איפה ראית?

ת. לא זוכרת.

ש. הוא חתום?

ת. כמה שזכור לי הוא לא היה חתום.

ש. מי תרגם?

ת. לא אני.

ש. מי היה בזמן החתימה על ההסכם?

ת. לא זוכרת אם אני הייתי איתם יחד. ברור שהצדדים היו יחד עם מר א. ח..

ש. מר ס. (הבעל) אמר שעבדתם על ההסכם חודש ימים?

ת. לא זוכרת, זה היה לפני הרבה זמן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"...

ביום 23.7.18 ניתנה החלטת ביה"ד מהדיון הנ"ל בזה"ל:

לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ ולאחר שמיעת עדות העדים עו"ד א. ח. ועו"ד י. ב. ש., מחליט ביה"ד בזאת כי –

א. על מזכירות ביה"ד לזמן את הצדדים להמשך דיון הוכחות ליום ב' מרחשון תשע"ח, 11.10.18.

לדיון שיקבע יש לזמן גם את גב' י. ת. (בת הבעל).

ב. על מזכיר ביה"ד לוודא זימונם של מר י. ב. ושל גב' א. ב. (הנטענת והגרוש שלה) למתן עדות במועד הנ"ל.

יודגש, כי בהיעדר התייצבות כמתחייב – יורה ביה"ד על זימונם של הנ"ל בצו הבאה ללא שחרור בערבות.

על מזכירות ביה"ד להפנות את 3 ההעתיקים המקוריים של הסכם הממון לבחינה ובדיקה מקצועית במכון לגרפולוגיה משפטית של הגב' פנינה אריאלי ...

על הצדדים וב"כ לשתף פעולה עם הנ"ל, ככל שידרשו.

בשלב זה, עלות הנ"ל תשולם ע"י המבקשת.

ג. על האישה להעביר לביה"ד את צילום שטר הכתובה המקורי, בהקדם האפשרי.

ד. על ב"כ הצדדים להעביר לביה"ד את שמות ופרטי העדים אותם היו מעוניינים לזמן למתן עדות לקראת השלמת הליכי ההוכחות בתיק.

ה. בשולי החלטה זו ובהמשך להצעות ביה"ד ולרעיונות שהועלו בדיוני ביה"ד שב ביה"ד וממליץ לצדדים ולב"כ להידבר יחדיו ולפעול באופן יצירתי ואחראי לגיבוש הסכמות ראויות בעניינם, "ויפה שעה אחת קודם".

ו. בזכות הצדדים וב"כ לעדכן את ביה"ד בכל התפתחות בעניינם, "והאמת והשלום אהבו".

ביום 29.7.19 בהתאם לסעיף ד' להחלטה הנ"ל, הגיש הבעל את הכתובה המקורית אשר הייתה ברשותו, כשלבדבריו, לקח אותה אליו יחד עם שאר הסכמי הממון ושאר המסמכים שנלקחו על ידו מהבית.

סך התחייבות הבעל בכתובה עומד על מיליון ש"ח ומאה זון.

על הכתובה חתומים העדים א. ע. בן ר' ר. ח. וא. בן ד. א. הרב מסדר חו"ק חתום כב' הרב... רבי ח. פ. שליט"א.

בהמשך לסעיף ג' בהחלטת ביה"ד הנ"ל – הוגשה לביה"ד יום 20.8.18 הוגשה לביה"ד חוות דעתה של הגרפולוגית פנינה אריאלי אשר על פי ממצאי בדיקתה העלתה כי קיימת סבירות גבוהה שהחתימות שבמחלוקת אכן נחתמו על ידי הנתבעת, הגב' ל. ס. (האשה).

ביום 7.10.18 העביר ביה"ד את פירוט השיחות בין התובע לנטענת בלבד, החל מ 1.3.16 עד 28.6.18 מסמך המכיל 170 עמודים, כאשר בכל עמוד 18 שיחות של שיחות יוצאות בלבד, ס"ה 3,060 שיחות בתקופה של 28 חודשים, ממוצע של 110 שיחות בחודש, כ- 4 שיחות יוצאות ביום וזאת מלבד השיחות הנכנסות שהיו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לבקשת ב"כ האישה הורה ביה"ד בצו גם על פירוט הכניסות והיציאות לחו"ל של הבעל ושל הנטענת ממשרד הפנים, לעיני ביה"ד בלבד, בהם לא נמצא דבר.

ביום 11.10.18 התקיים הדיון השמיני והאחרון (המשתרע על פני 22 עמודי פרוטוקול) בין הצדדים, אליו הופיעו הנטענת גב' א. ב. והגרוש שלה מר י. ב. כמו גם גיסה של האישה מר פ.מ., בתו של הבעל גב' י. ת. (להשלמת עדות), ומר ז'. ר..

להלן נצטט קטעים מתוך הפרוטוקול :

.."

ביה"ד פונה לגב' ב.: תוכלי לומר לנו מדוע את פה? מה הקשר שלך אליהם, למשפחה הזו? אליו, אליה? לפני חקירתך.

ת. מכרתי דירה וחיפשתי להשכיר דירה במקביל והיה לי קושי למצוא דירה, וזה היה דרך הגברת במשרד ואז תיאמו איתנו והיתה היכרות עם בני הזוג.

ביה"ד: האם את בקשר עם הגב'?

ת. היינו פעם אחת ביחד והראתה לנו דירה, זה הקשר היחיד, לא קשר של פלאפונים וכו'. אני עובדת בביטוח, עסקתי מעט בתיווך, הוצאתי רישיון תיווך, נוצר קשר ידידותי משתפים, מדברים, דברים כאלו.

ביה"ד: תיווכת פעם? היו לך עסקאות?

ת. היה קרוב מאוד, אבל זה תחום שחייב לייצר הכנסה והעדפתי להישאר בתחום שלי.

ביה"ד: האם יצאת פעם לחו"ל עם מר ס. (הבעל)?

ת. לא.

ביה"ד: האם פגשת אותו בנסיעות שלך?

ת. לא.

ש. יכול להיות שיצאתם ביחד וחזרתם ביחד?

ת. לא יודעת, אין לי שליטה על זה, הייתי כמה פעמים בחו"ל עם בעלי והילדה.

ביה"ד: היה לך קשר אינטימי איתו.

ת. לא. בשום פנים ואופן.

...

ב"כ האישה:

ש. עפ"י צו שביה"ד נתן, וביה"ד קיבל מפלאפון את פירוט השיחות, רואים מאות אולי עשרות שיחות טלפון בינך לבין מר ס. (הבעל), לדוגמא ב- 17/04 דיברתם במשך שעה באחת בלילה לפני ליל הסדר, שיחות ארוכות ובשעות לא מקובלות תאמרי לי על מה דיברתם ערב ליל סדר?

ת. יכול להיות, לא זוכרת, היו שיחות על רקע משבר נפשי שלנו, הוא היה בדיפרסיה ואמר שהוא פרוד וקשה, היה בינינו קשר ידידותי.

ש. בעלך מסר תיעוד שהוא ראה אותך יוצאת ממכוניתו של מר ס. (הבעל) ב... את ובעלך גרושים? הוא בעלך או לא?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ת. לא.
- ש. הוא לא בעלך. האם זה נכון שבעלך אמר שראה אותך לאחר חצות או בחצות - היה דבר כזה? אז הוא היה בעלך.
- ת. יכול להיות, לא זוכרת, היינו יוצאים לפעמים.
- ש. האם ישבת אי פעם עם מר ס. (הבעל) לבד במכוניתו?
- ת. כן, ישבתי כשהראה לי דירות, ישבנו בבתי קפה.
- ש. האם ישבתם לבד את והוא לא בשעות העבודה, אחרי השעה שש, האם ישבת איתו לבד? כן או לא?
- ת. לא זוכרת.
- ש. תני לי בבקשה את השמות של האנשים הנשואים שישבת איתם בין שש בערב לאחר חצות, שמות של אנשים נשואים.
- ת. עם גברים נשואים?
- ש. האם יצא לך לשבת עם גבר נשוי מלבד מר ס. (הבעל) במכונית לאחר חצות?
- ת. בטוח שלא.
- ש. ז"א שאם אף פעם לא עשית זאת, אז איך את לא זוכרת?
- ת. בטוח שלא.
- ש. אז איך בעלך פגש אותך?
- ת. לא פגש.
- ש. אני אומר שבעלך היה במכונית ליד וראה אותך.
- ת. לא יודעת מה עושה עם המכונית שלו.
- ש. היכן גר מר ס. (הבעל)? האם גר במרינה?
- ת. כבר לא גר שם, היה גר ולאחר שהיה פרוד כבר לא גר במרינה.
- ש. באיזה שנה אמר לך שהוא פרוד?
- ת. לפני שנה וחצי.
- ש. איפה הוא גר עכשיו?
- ת. גר בבית של משפחה.
- ש. תגידי יודעת או לא יודעת, אני לא מצליח להבין. מבקש שתעני למה ששואלים.
- ת. כך הוא אמר.
- ש. ביה"ד: הוא שאל כבר חמש פעמים, תעני לו בבקשה לשאלות.
- ש. היית אצלו בבית?
- ת. לא, מה יש לי לעשות אצלו בבית?!
- ש. היית בבורגס?
- ת. לא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש. היית בבוקרשט?

ת. לא.

ש. לא פגשת אותו מעולם שם?

ת. לא.

...

ש. הקשר בינך למר ס. (הבעל) רק מקצועי?

ת. ידידים, לא גלש לדברים לא מכובדים. ידיד בלבד. שמשתף אותי במצב.

ש. הוא טוען שפגש אותך בבית קפה.

ת. נכון.

ש. כמה פעמים?

ת. קשה לי לאמוד את זה, זה קרה לאור יום ויש אנשים.

ש. תאמרי לי, נניח שתסכימי שביה"ד יתן צו לחברת הפלאפון ונקבל את השיחות, האם יש משהו אחר דומה בהיקף השיחות כפי שדיברת עם מר ס. (הבעל)?

ת. אין.

ש. ז"א שאת מאשרת את התזה שכמות הפעמים והשעות לא מקובלות. האם יש אדם כזה שכל יום במשך שלוש שנים את מדברת איתו בטלפון?

ת. לא אין.

...

ב"כ האישה: אבקש שיצויין בפרוטוקול שי. ב. נוכח בדיון ובחקירה.

...

ש. מתי הוצאה הדירה למכירה?

ת. תחילת 2016 סוף 2015.

ש. יש לך מסמך שחתמת על שירותי תיווך?

ת. לא חתמתי על כלום.

ש. האם נפגשת עם מר ס. (הבעל)?

ת. כמה פעמים.

ש. שלא בשעות העבודה?

ת. כן אחרי העבודה ב9 אחרי 9.

ש. איפה?

ת. כל מיני דירות... באתי עם בעלי.

ש. בשעה 12 בלילה?

ת. אף פעם לא.

ש. האם הייתם במכונית ב...?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ת. במכוננית שלי יכול להיות, אני יוצאת עם חבירות, בעלי יודע שמאז שהקטנים אני יוצאת, לצאת זה נורמטיבי.

ש. האם זה נכון שיצאת לארוחת ערב ביפו עם מר ס. (הבעל)?

ת. לא.

ש. הגעתם למסעדת דגים קבעתם להפגש?

ת. לא זוכרת.

ש. האם נפגשת עם מר ס. (הבעל) מחוץ לאשדוד?

ת. לקפה כן, פעם אחת בתל אביב בשעות היום.

ש. נפגשתם במקומות של חדרים לפי שעות?

ת. לא, אף פעם לא.

ש. כשנפגשתם בת"א לקפה לאיזה מטרה?

ת. עבדתי, תיווך לידרס.

ש. שניכם תושבי אשדוד, למה נפגשתם בת"א, למה שם?

ת. במקרה הייתי.

ש. והוא בא?

ת. כן. פעם אחת.

ש. בת"א?

ת. הייתי במקרה בת"א וראיתי אותו שם והוא עבר.

ביה"ד: ישבת בבית קפה בת"א פתאום הוא עבר?

ת. כן.

ביה"ד: וידעת פתאום איך הגעת לת"א?

ת. זה בית קפה של אחיין שלי, נקרא... בבן יהודה. שתיתי קפה עם האחייין שלי ופתאום עבר מר ס. (הבעל) במקרה, תשאלו אותו.

ביה"ד: מתי זה היה?

ת. מזמן, שנתיים משהו כזה.

ב"כ האשה: פירוט טלפוניים במרץ 16 ... ב 1 במרץ 6 שיחות, אחרונה ב 22:58 נמשכה בערך שעה על מה דברתם?

ת. אתה בבעיות אני בבעיות ודברנו.

ש. 2 במרץ 1 בלילה 65 שניות מה דברתם ב 1 בלילה?

ת. הוא אמר קשה לי אני לבד. לא זוכרת.

ש. 3 מרץ 12 וחצי בלילה 1007 שניות?

ת. לא זוכרת. הוא היה מתקשר, לא מתראים,

ביה"ד: שעה שלמה?

ת. הוא פרוד, נהיה קשר ידידותי של לשתף על ילדים, פוליטיקה, כל מיני דברים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

...

- ש. גם היום יש שיחות בטלפון בשעות כאלה?
- ת. הרבה פחות אבל יש, מדברים לא יודעת עניינים אישיים שלו.
- ש. מתי דברת איתו לאחרונה, אתמול?
- ת. לא, שלשום לא, לפני חגים נכון, הוא התקשר לומר שנה טובה, כן.
- ביה"ד: פירוט שיחות אפשר להוציא?
- ת. בבקשה.
- ביה"ד: מה טיב הקשר אחרי הגירושין?
- ת. מרגישה יותר חופשית לצאת, לא היה קשר חוץ משיחות.
- ביה"ד: קשר אינטימי?
- ת. לא.

...

- ש. את יודעת על טענות של בגידה איתך?
- ת. שמעתי מא. (הגרוש) לפני העדות שאנחנו מוזמנים על החשדות.
- ש. מה הוא ענה?
- ביה"ד: א. (הגרוש) אמר לך שהוא חושד בך עם מר ס. (הבעל)?
- ת. לא משהו קונקרטי כזה.
- ביה"ד: מה כן אמר לך? יש גבול למה שאנחנו מאמינים.
- ביה"ד למר ב. (הגרוש): אתה זוכר שאתם נפגשתם ב...?
- א. (הגרוש): ראיתי אותה שם יוצאת מהאוטו שלה.. ראיתי אותה שם והבנתי מה קורה. לא ידעתי על השיחות. אני מופתע, לפי כל השיחות זה משהו רציני.
- ביה"ד: תביעת הגירושין שלך מבוססת על זה?
- ת. לא רק בגלל זה, לא הסתדרנו, היה איומים זה הסתדר. למה אני פה? אני התגרשתי, לא רוצה לשמוע... מפי אף אחד, אני התגרשתי ונגמר הסיפור.
- ש. האם סיבת הגירושין זה שהיא בוגדת?
- ת. היה לי חשדות.
- ש. אמרת לה?
- ת. לא אמרתי לה. ראיתי ב... אמרתי לה מה את עושה פה אמרה לי חבירה הורידה אותי. נגמר.
- ב"כ האישה: אני יודע שאשתך אמרה לך איימה עליך שאם תבוא איימה עליך באונס.
- ת. היה.
- ב"כ האיש למר ב. (הגרוש): איך הגעת ל...?
- ת. עקבתי אחריהם...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: עקבת ל...

ת. האוטו שלו היה שם והוא אסף אותה.

ש. למה עקבת?

ת. היה לי מוזר נעלמת בלילות, הופתעתי מאוד, פעם יחידה וראשונה, מכה מכה, היתה נעלמת.

ביה"ד: עקבת פעם אחת וזהו.

ת. כן.

...

ביה"ד: אז כל הסיפור שלקח אותך באוטו הוא שקרן? הוא אומר לך בפנים, זה היה?

ת. תשאל אותו, לא הייתי איתו ולא לקח ולא החזיר.

ביה"ד: הוא אמר שהוא ראה אותך, או שהוא שקרן או שאת משקרת, היה מפגש? האם הוא תפס אותך...

ת. אני לא יודעת, הייתי שם באוטו ורציתי לחזור הביתה.

ב"כ האישה: אני אומר לך שאת ידעת לפחות חצי שנה אולי יותר שתצטרכי להעיד כאן על הקשר שבינך למר ס. (הבעל), נכון?

ת. באתי לברר על מה אני מוזמנת.

ביה"ד: תעני, ממתי את נכנסת לסיפור.

ת. א. (הגרוש) אמר לי רק כשבאנו לרב אמסלם אמר לי ... באתי לכב' הרב.

ב"כ האישה: בביה"ד הרבני שס. (הבעל) ניסה שלור"ב ובאותו זמן היה איתך בקשר, בא ליל הסדר והיה איתך בקשר, השם שלך עלה לפני שנה.

ת. הוא לא אמר על שלור"ב.

ש. את יודעת שיש טענה כבר שנה שס. (הבעל) בגד באשתו, איתך, לא מותר לבגוד אפי' פנוי.

ת. אתה מסיק מסקנות לבד.

...

ביה"ד שואל את הבעל: שיחות כל כך הרבה זמן. מה תגובתך?

מר ס. (הבעל): הייתי פרוד, לא, פעם ראשונה ... אני אמרתי אני מדבר פעם פעמיים ... אח"כ אמרתי לה שמדברים, הייתה יודעת יש שיחות.

ביה"ד: אלפי שיחות? זה מעיד על קשר מאוד מאוד הדוק, לפי החוקר זה קשר רומנטי שנתמך מעשרות עדים שלא יכולים להחשף יש דו"ח שיחות. תסביר כשהיא אשת איש?

מר ס. (הבעל): אני מצאתי אזניים שלה, יכול להיות מוגזם, אבל רק ידידות, לא זוכר, בית קפה.

ביה"ד: אתה מעיד בפני ביה"ד שלא קיימת יחסי מין?

מר ס. (הבעל): בטוח שלא, מעולם לא. גם יש לי סוכר ואני לא יכול כל כך.

ביה"ד: חיבוקים נשיקות?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מר ס. : לא, לא.

ביה"ד לגב' ב. (הנטענת) : את מוכנה שיחתם במעשה ביי"ד שאת אסורה לו?
ת. אין לי כוונות כאילו. הוא אמר שהוא פרוד לא הציע לי נישואין מעולם.
ביה"ד : מיצינו את הדיון.

הופיע העד פ. מ.

...

ת. אני הייתי מהמארגנים עם האישה לארגן את החתונה, חדרים וכו'. 27
דצמבר 2007 הייתי אני ואח שלה ב. והבן שלו ע. וחבר של הבן צריכים
להגיע לשם, ירדנו לאילת עם רכב 4 אנשים ב 11 וחצי בבוקר, היינו שם
הרפרנט חיכה לנו, היינו שם לפני 12 באילת.

ב"כ : את מי פגשתם בדרך ?

ת. פגשתי את ל. (האשה) וא. (הבעל) ונסעו אחרינו ממצפה רמון ב 8 וחצי,
היה ברכב של אשתו הונדה מ. הבן של ל. (האשה), אשתי וא. הבת שלה,
והרכב השלישי א. (הבעל) ול. אשתו ועוד, 3 רכבים.

ב"כ : אם נפגשתם במצפה רמון ב 8, 3 מכוניות, ס. (הבעל) אשתו אמא שלהם
מ. וא. מאותו רגע מה הקשר שלך עם גב' ס. (האשה) ?

ב"כ האיש מעירה שיש כאן שאלות מדריכות.

ת. הגעתי לאילת ב 11 ורבע, נכנסנו למלון קבלנו חברים, ...

ב"כ : האם אתה לוית גב' ס. (האשה) מ 8 עד הלילה במלון באילת ?

ת. כן, עם אחותה ואמא שלה.

ב"כ האיש : גם אני אשאל שאלות מדריכות.

ש. 27.12 חתמו על הסכם ממון שני עו"ד. הם משקרים ?

ת. יכול להיות.

ש. גב' ג'. ס. (האשה) דוברת אמת ?

ב"כ : היא מספרת שיצאה מהבית ב 3 בבוקר כך העידה פה. היא משקרת ?

ת. לא ראיתי אותה.

ב"כ : מי אומר אמת ? מי משקר ?

ת. המטרה הייתה להיות באילת, מתי יצאו לא יודע, זה המטרה.

ב"כ : למה לא הבאת צד ג' ? למה מבין המשפחה מסמך ?

ביה"ד : מה את רוצה מהעד ?

ש. אתה קראת לג'. (האשה), למה לא אמרת אני משפחה תביאו מישהו
אובייקטיבי ?

ת. אין לי שום אינטרס.

אני סיימתי .

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הופיעה העדה הבת י., נחקרת, מוזהרת לומר את האמת.

...

ביה"ד: הייתה טענה שאת לא מסתדרת איתה ואת מסכסכת ביניהם.

ת. זה מה שהיא אומרת, שאני רוצה את אבא שלי לבר, ומשקרת לאבא שאני מסכסכת, ההורים שלי פרודים מזמן וטענה שאני רוצה להפריד.

ב"כ האיש: מריבות בבית של ג'. (האשה) וא. (הבעל), היתה צורחת מלגלגת עליו, ראיתי סרטים, לא צריך עדות.

העדה: לא הייתי הרבה בבית, שבת בצהריים צריך קידוש ואבא לא מכיר, וגם בפסח שיש קידוש מסובך, אבא קורא בפונטי היא הייתה צועקת עליו שלא יודע לקרוא.

האישה: מכחישה. זה לא אמת.

...

ת. מקללת. הייתי בהריון, תשלמי על אבא שלי והילד שלך שיהיה לו משהו, אנחנו משפחה של כהן תראי שיקרה לו משהו.

האישה מתפרצת: זה שקר

ב"כ האיש: ספרי כלפי האמא של א. (הבעל), אמא של האבא.

ת. יש לו אמא בת 85, אמרה שמקללת, שרוצה שיתגרש, במקום להעריך היתה אומרת זה הבת שלי ולא דברה יפה על סבתא, היא כבר לא רצתה ללכת לסיטי כדי לא לראות אותה, אמרה שבבנק ראתה את ג'. (האשה) ואמרה לפני אנשים אני אוכל אותך.

ש. בינואר 2015 נסעת עם אבא לחו"ל?

ת. בשביל עבודה, לא גרתי איתו בארץ, עליתי ב 2002 הייתי בקיבוצים אח"כ הייתי בצבא ונשארתי שם כל הזמן בדירה מהצבא והתגייסתי ואח"כ גרתי באילת, אף פעם לא גרתי איתו.

...

מר ס. (הבעל): מסרתי את הכתובה במזכירות המקורית.

הופיע העד ג'. ר. ומוזהר לומר את האמת.

ש. מה קרה ב 14.9.17 נתת תצהיר.

ת. באתי למשרד.

אשה: היה עובד.

ביה"ד: מה עשית שם?

ת. חבר שלו, כל יום חבר שלו, שותה קפה זה חנינם, היא נכנסת וצועקת כל יום עם מילים לא יפות ונכנסת ואומרת לי אתה רואה מה אני עושה לך בלגאן בחיים שלך. היה שלט על הקיר וזרקה לריצפה, א. (הבעל) אמר לי לך בחוץ כי לא נעים, כשחזרתי הכל על הרצפה, השלט, הקפה, ואמרה כן אני עשיתי תתקשר למשטרה אני לא מפחדת אני מחכה, כל הכסף שעשית אני לוקחת, הילדים שלך זונות, פעם שעברה עשתה אצבע משולשת ואמרה אני

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מתפללת לילדים וכו' קללות, ושמעתי גם בבית שלהם, הייתי מוזמן, ואומרת ככה, וגם על אמא שלו בפנים שלה, יש לה 80.

ש. מה אומרת?

ת. זונה. ועל הבת שלו.

האשה גב' ס. מתפרצת.

העד: כשהיא כועסת כמה פעמים, ואומרת לא תצליח להתרומם, כל מה ששלך שלי, וגם הוילה זה בשביל הילדים שלי, ויהיה אסור לך להכנס, לא פעם אחת הרבה פעמים, מאה פעמים. רבים.

ביה"ד: אתה חבר, אתה נמצא כל כך הרבה זמן אצלם?

ת. מיום העליה אני מכיר, 8 שנים, כל יום, יש לי משרד מוכר לדים לצרפת ומידי פעם נכנס ושומע.

ביה"ד: יש לך משפחה? אתה ואשתך, היא הייתה מזמינה אתכם בשבת?

ת. כן, הכל היה, אוכל, אבל אם נותנת אוכל לשבת ואח"כ יש קללות זה מוריד הכל. 3 שנים אחרונות כבר יותר מזה, הייתי כמה חודשים במשרד הוא נתן לי פינה ואני עובד, הייתי שם כל יום ושומע הכל, לפעמים הייתי מתרגם ולפעמים נותן שירות בלי משכורת, פעם אחת עשיתי עסקא שכירות ונתן לי. בשבת הייתי שם פעם אחת עשה קידוש, אמרה הוא לא יודע לעשות קידוש.

ביה"ד: ראית את זה.

ת. כן, הייתי מוזמן ואשתי ראתה.

ביה"ד: מוכן שנתקשר לאישה?

ב"כ האיש לעד: מה היחס של ג'. (האשה) עם המזכירה במשרד?

ת. היא דברה לא יפה, את צריכה לעשות מה שאני אומרת, בצעקות, היא בכתה ועזבה את המשרד.

ביה"ד: קשר שלו לגב' ב..

ת. לא מכיר, לא יודע.

ב"כ האישה חוקר את העד:

ש. היתה דירה שאתה וא. (הבעל) ארגנתם לפגוש בחורות?

ת. לא.

ש. אשתך יודעת?

ת. לא, היה לי קשר טוב ומספר הכל.

...

ביה"ד: תגיש תגובה בהקדם האפשרי. ביה"ד חושב שהצעת ביה"ד היא טובה ואפשר לסדר גט על פי ההצעה, זה עצתי וככל שהיא תהיה מוסכמת ביה"ד יוציא החלטה.

ב"כ האישה: זה הצעה שלא משקפת את מה שהאישה עברה, כושר השתכרותה, ואין לה משפחה בארץ ...

...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: האם מוסכם 1,250,000 ש"ח ותיק עבודה פתוח.
ב"כ האיש: אנחנו לא מסכימים, הוא סגר את העסק בגללה.
ביה"ד: ביה"ד מציע 1,350,000 ש"ח וכל התביעות נסגרות.
ב"כ האיש: לא רוצה שהצעה זו תרשם לפרוטוקול.
ביה"ד: זה נרשם. זו הצעה נכונה וראויה, אם לא תתקבל, צריך לשים לזה סוף.
"..."

ביום 22.10.18 ניתנה החלטת ביה"ד לאחר הדיון בזה"ל:

לאחר שמיעת דברי הצדדים וב"כ ועדות העדים מחליט ביה"ד בזאת כי –
א. על הצדדים וב"כ לכתוב לביה"ד את המתווה המשפטי הנדרש לקראת החלטת ביה"ד בדבר העברת סיכומי הצדדים בהתייחס לכל הסוגיות התלויות ועומדות בין הצדדים וזאת בתוך 30 יום ממועד החלטה זו.
ב. ביה"ד שב וממליץ לצדדים ולב"כ לשקול בשנית – באחריות ובכובד ראש - את ההצעה שהועלתה בשלהי הדיון ולהעביר לביה"ד את עמדתם הסופית, בהקדם האפשרי.

ביום 25.11.18 הגישה ב"כ הבעל הודעה שמבחינתה המתווה המשפטי המבוקש הינו הגשת סיכומים בתיק.

ביום 17.2.19 הגיש ב"כ האישה הודעה שהוא מוכן להגשת סיכומים בתיק.

ביום 7.3.19 ניתנה החלטת ביה"ד המורה לבעל ולב"כ להגיש את סיכומיהם בתוך 40 יום ולאשה ולב"כ להגיש את סיכומיהם בתוך 30 יום מיום הגשת הסיכומים ע"י ב"כ הבעל.

ביום 5.6.19 הוגשו סיכומים מטעם הבעל לתיק ביה"ד.

ביום 29.8.19 הוגשו סיכומים מטעם האישה לתיק ביה"ד.

ביום 19.11.19 הוגשו סיכומי תשובה מטעם הבעל לסיכומי האישה.

תמצית טענות הבעל:

א. יש לחייב את האישה לקבל את גיטה מחמת הטעמים המפורטים להלן:

1. מדובר בנישואין שניים של הצדדים.
2. האישה עצמה איננה חפצה בשלום בית.
3. הצדדים מורדים זה על זה, הלכת רבינו ירוחם.
3. יתרה מכך, האישה היא זו שאשמה בפירוק הבית.
4. האישה הגישה תלונות שווא כנגד הבעל.
5. האישה מקללת את הבעל ובני משפחתו.
6. היעדר יחסי אישות – מרידה – בעטיה של האישה.
7. מאיסות באמתלא מבוררת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

8. דינא דרבינו חיים פאלאג'י – פירוד ממושך.
  9. באשר לטענות האישה אודות קשרים פסולים אשר קיים הבעל עם הגב' א. ב. בעודה נשואה לבעלה מר י. ב., טוען הבעל כי לא הייתה לו כל מערכת יחסים אינטימית עם הגב' הנ"ל למעט קשר ידידותי שכלל שיחות. בנוסף, כל הראיות שהוצגו בדבר השיחות של הבעל עם הנטענת בוצעו רק כשנה לאחר עזיבת הבעל את הבית, כך שאין בין קשר זה לעזיבת הבית מאום.
- ב. יש לפסוק כי הבעל פטור מתשלום הכתובה מחמת הטעמים המפורטים להלן:
1. מחמת כל הנטען לעיל בדבר חיובה של האישה לקבל את גיטה.
  - אף אם נעמיד את כל הנ"ל בספק, הרי הבעל מוחזק בכספו ולא ניתן להוציא ממנו מחמת הספק.
  2. על הכתובה לא חתומים עדים.
  3. גם אם ביה"ד יורה על חיוב הכתובה, סכום הכתובה במקרה דנן עומד על סך של מיליון ש"ח שהיא כתובה מוגזמת.
  4. היה ויפסק סכום כל שהוא עבור הכתובה - יש לעכב את העברת הסכום לאשה עד לקיזוז תביעה עתידית של האישה כנגד הבעל בבית הדין לעבודה או לחילופין עד למתן התחייבות של האישה לסגור כל תביעה כנגד הבעל בבית הדין לעבודה כנגד הבעל – "כפל זכויות".
- ג. לדחות את תביעת האישה לביטול הסכם הממון ולהורות על קיומו.
- ד. מתן צו לפינויה המיידית של האישה מדירת הבעל ברח' א' באשדוד, וזאת מהטעמים דלהלן:
1. האישה סתרה את עצמה והחליפה גירסאותיה, בתחילה אמרה שלא חתמה כלל על הסכם ממון, אחר כך אמרה שלא חתמה בתאריך המצוין על גבי ההסכם 27.12.2007.
  2. הוכח בבדיקת פוליגרף כי אכן האישה היא זו שחתמה על הסכם הממון.
  3. האישה לא הוכיחה כי לא חתמה על המסמך בתאריך הנקוב בו.
  4. על סמך עדות העדים עו"ד א. ח. ועו"ד י. ב. ש..
  5. על סמך כך שהאישה לא הביאה את העדים והמסמכים שאמרה שתביא על מנת להוכיח את טענותיה.
  6. הסכמת צדדים על נכסים שלא יאוזנו, איננה דורשת אישור נוטריון ודי בהסכמה בעלמא. צוין לפס"ד ביה"ד הרבני בתל אביב, בתיק מס' 12723-21.
  7. חיוב האישה בדמי שימוש ראויים בבית הבעל ברח' א' אשדוד וזאת החל מחודש ינואר 2015 כולל דמי החזקת המדור בסכום כולל של מעל חצי מיליון ש"ח וזאת מכל הטעמים האמורים לעיל בסעיף ג' באשר הסכם הממון בעינו עומד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תמצית טענות האישה:

- א. יש לדחות את תביעת הגירושין של הבעל, מחמת הטעמים דלהלן:
1. הוכח בפני בית הדין כי לא קיימת כל עילה הלכתית לחיוב האישה בגט.
  2. הצדדים לא בבחינת מורדים זה על זה – האישה בתחילת ההליך לפחות, רצתה את הבעל, רצונה היה כן ואמיתי. בניגוד לדברי הבעל היעדר תביעה של האישה לשלום בית אינו מהווה ראיה על רצון לגירושין ובפרט בשעה שהיא יודעת שבעלה רועה בשדות זרים באשר אין טעם במצב זה להגיש תביעת שלום בית כשאינן כל רצון מהצד השני לבוא להליך שכזה.
  - יתרה מכך, הבעל הוא זה אשר גרם לפירוד ולכן הבעל אינו יכול לדרוש גט מחמת עיגון. גם בהנחה שבית הדין יקבע שיש כאן מרידה הדדית עדיין האישה זכאית לכתובה, מחמת כל הנ"ל.
  3. בהתייחס לטיעון בדבר תלונות השווא במשטרה, לטענת האישה מדובר בתלונות אמיתיות. לא ניתן לקבוע ביחס לכל תלונה שלא הבשילה לכדי העמדה לדין כי מדובר בתלונת שווא שכן בכל הנוגע לאלימות בתוך המשפחה מטבע הדברים – הם נעשים במחשכים ללא עדים וראיות, כך שהאישה לא תוכל להביא לכך ראיות.
  4. באשר לטיעון בדבר קללות האישה, טוענת האישה כי לא ניתן לחייב אישה בגירושין עקב קללות שקיללה בתגובה להתעמרותו של הבעל ויחסו כלפיה. לאישה עומדת חזקת כשרות ועל הבעל להוכיח שהיא אשמה במריבות.
  5. הטענה בדבר חוסר יחסי אישות איננה נכונה. הבעל סתר את עצמו, פעם אחת טען שאינו יכול לקיים יחסים, פעם טען שלא קיים. הצדדים קיימו יחסים גם לאחר הפרידה. גם השיהוי הרב בהגשת התביעה ע"י הבעל מעיד ומהווה ראיה כי לא זו סיבת הגירושין.
  6. הבעל זנה תחת אשתו, השתמש בה לשם הפקת תועלת עסקית – כלכלית, לאחר מכן בעט בה ומבקש לגרשה.
- ב. לחייב את הבעל בתשלום מלוא כתובה של האישה, מהטעמים המפורטים להלן:
1. מחמת כל הנימוקים בנטען לעיל לדחיית תביעת הבעל לגירושין. אף אם נעמיד את כל הנ"ל בספק, האישה מוחזקת בכתובה וכל עוד הבעל לא הוכיח שהוא פטור מתשלום הכתובה, הוא מחוייב ועומד.
  2. בהתייחס לטיעון בדבר היות הכתובה 'כתובה מוגזמת' – טוענת האישה כי התחייבות הבעל בעת החופה, הינה התחייבות גמורה. בנוסף, לאדם במעמדו וביכולתו של הבעל בעת החופה, סכום הכתובה הינו ריאלי, לא מדובר בטעות. למצער, ככל שבית הדין סבור כי הכתובה מוגזמת יש להעמיד את הכתובה על סכום סביר כפי הנהוג בבתי הדין.
  - זאת ועוד, לדברי הבעל כבר בעת הנישואין הוא ידע את אופייה של האישה, והרי סבר וקיבל שאם יהיו גירושין, כאשר צפה עוד מתחילה, הרי שהוא מסכים ומקבל על עצמו להתחייב בסך של מיליון ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ג. יש להורות על חיובו של הבעל, מעבר לכתובה, גם תשלום של פיצויי גירושין וזאת מהטעמים המפורטים להלן:
1. על פי הפסיקה העניפה הקיימת בבתי הדין הרבניים, כאשר אין עילת גירושין מחייבים את הבעל בפיצויי גירושין על מנת שהאישה תסכים לקבל את גיטה.
  2. הבעל עצמו הציע לפצות את האישה לאחר פתיחת הליך הגירושין.
  - ד. יש להורות על חיובו של הבעל בתשלום מזונות אישה בהתאם לרמת החיים לה הורגלה טרם הפירוד וזאת מהטעמים המפורטים להלן:
    1. הוכח, כי האישה לא מרדה בבעלה, ושהיא איננה אשמה בפירוד. על כן יש לחייב את הבעל במזונותיה עד מתן הגט.
    2. הוכח, כי המשכורת הפיקטיבית אותה קיבלה האישה ממשרד התיווך של הבעל על סך של 4,000 ש"ח לא שיקף את עבודתה. הוכח כי סך זה לא הועבר לה כמשכורת כאשר בפועל הבעל העביר לה כספים לצורך המחיה השוטפת ברמת חיים מופלגת כראוי לאיש אמיד כמותו.
    3. הבעל פיטר את האישה ומאז היא אינה עובדת ואינה משתכרת כלל.
  - ה. יש לפסוק כי להסכם הממון הנטען - אין כל תוקף משפטי מהטעמים המפורטים להלן:
    1. הסכם הממון זויף. האישה מעולם לא חתמה על הסכם ממון.
    2. בתאריך, נשוא ההסכם, 27.10.2007 הצדדים כלל לא שהו באשדוד אלא באילת.
    3. בהסכם לא נכתב התאריך הספציפי של הנישואין למרות שהם התקיימו אך שלשה ימים לאחר חתימתו.
    4. קיימת חברות קרובה בין הבעל לבין הנוטריון עו"ד א. ח., אשר אישר את הסכם הממון ואשר איננה מוסיפה למהימנותו של הבעל.
    5. האישה לא הבינה בשנת 2007 את שפת העברית. ההסכם צורף לאישה ע"י עו"ד ח., בעת הליכי הגירושין, ללא תרגום. התרגום המצוי אצל עו"ד ח. לא חתום. הבעל הודה שהתרגום נעשה בעל פה, מה שמלמד על כך שהתרגום מזויף.
    6. גם לו ביה"ד יסבור שיש להכיר בתוקפו של ההסכם הלא מאומת והלא מתורגם, הרי שמכוח עיקרון תום הלב-במקרה דנן שהצדדים פעלו שלא כפי ההסכם, שעה שהאישה עבדה במשרד התיווך של הבעל, אשר הוחרג לכאורה מהנכסים המשותפים בהסכם ממון, ללא קבלת תמורה הוגנת לשעות הרבות בהן היא עבדה, כך שניתן להציג את ההסכם, כהסכם למראית עין בלבד.

דיון והכרעה:

בדבר תביעת הגירושין של הבעל, ברור כי לאור החומר שבפנינו יש להורות לצדדים להתגרש זה מזו וזאת מפני שהצדדים כיום בודאי שאינם חפצים זב"ז וכדברי רבינו ירוחם הנודעים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כל הדין ודברים שהתקיים בבית הדין בין הצדדים במשך השנים היה אך ורק בנושאים הממוניים, האישה מבקשת לקבל קורת גג מהבעל ובשלב ראשון היא גם לא הסתפקה בהצעת בית הדין בקבלת דמי הכתובה בסך של מליון ש"ח פלוס סכום חודשי כשלעומתה הבעל טען כי לא מגיע לאשה כלל דמי כתובתה (לאחר מכן הבעל לא הסכים כלל להצעה זו).

יצויין, כי הצדדים שיקרו הרבה במהלך הדיונים, שניהם נתפסו בשקרים ברורים.

ביה"ד עיין בחומר שבתיק ועל פיו העלה כדלהלן כי -

האישה אינה מעוניינת כיום בשלום בית ויש בסיס איתן לומר כי ממועד הפירוד האישה לא היתה חפצה בשלום בית.

האישה לא פנתה אף פעם בפני ביה"ד אל בעלה בבקשה אמיתית וכנה שיחזור אליה.

למרות התנגדותה של האישה לקבל את גיטה, היא איננה מבקשת שלום בית, שלוש שנות פירוד עברו ללא בקשה משמעותית - אם בכלל - לשלום בית מצידה של האישה. כעת גם לדברי האישה היא מבינה כי הנישואין גוועו, אין סיכוי לחזרה לשלום בית. היא גם לא מבקשת מבית הדין לסייע לה להחזיר את בעלה לשלום בית, כל בקשתה היא קבלת פיצוי הולם לגירושין כפי המגיע לה לשיטתה.

התברר כי תקופה ארוכה לפני עזיבת הבעל את הבית הצדדים לא קיימו יחסי אישות.

בדיון שהתקיים ביום ה' בניסן התשע"ח (21.03.2018) נשאל הבעל על כך והשיב:

"האחרון שהיה לי זה היה בארה"ב, לא זוכר את התאריך, זה היה בינואר שנת 2015 לפני זה היה שנה לפני, שהיא לא רצתה, עשינו פעם אחת, היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך.

ש. זאת אומרת היא מורדת מתשמיש? היא לא רוצה לקיים איתך יחסים?

ת. פעם אחרונה שעשינו היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך, ולא עשינו אחר כך יותר. לא ניסיתי, כי לא רציתי לעשות אונס.

ביה"ד: אם אני מבין נכון, היא לא אמרה לך אף פעם לא, רק אתה ככה הבנת מדבריה?

ת. כן.

האישה לא הכחישה את הדברים.

בדיון מיום א' בסיון התשע"ח (15.05.2018) אמר הבעל:

"אני רוצה לענות על פעם אחרונה כשדיברת בפרוטוקול אמרת שהיא אישה כשרה, בפסח 2014, בכיתי שהיא תישאר בארץ לעשות את הפסח, היא יצאה מהארץ בלי לעשות את הניקיון ולבשל בישולים".

גם זה לא הוכחש.

מכאן וממהלך הדיונים בביה"ד עלה כי הצדדים לא חיו כבעל ואישה לכל דבר ואף לא היו כל הזמן תחת קורת גג אחת שלא בהסכמה.

עובדה זו מעלה ספק האם הצדדים בכלל רצו בשלום בית או שבאמת הם לא היו חפצים זה בזה וגם האישה לא היתה חפצה בבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הגם שבתחילת הדיונים, ציינה האשה את רצונה לשלום בית, יפים בזאת הדברים שכתב הגאון הרב אברהם אטלס זצ"ל בספר שורת הדין כרך ה':

"כפני ביה"ד נידונות לעתים קרובות תביעות לשלום בית המוגשות ע"י בני הזוג הבעיה המרכזית שמעסיקה את בית הדין היא כיצד ניתן לעמוד על טיבם ומהותם והאם הן כנות ואמיתיות ומוגשות בתום לב או שהן משמשות כסות עינים על מנת להפיק תועלת והנאה ממונית"

ובהמשך כתב:

"וכאשר אין ביכולת התובע או הנתבע לברר דבריהם העלה בעל הערוך השולחן שם וכתב אמנם אם הבי"ד רואים שאין ערמה ומרמה בזה אלא שאין ביכולת התובע או הנתבע לברר הדברים אין חשש בזה, דכל עיקר הטעם של הבירור הוא כדי להוציא הדין לאמיתו מפני שיש כמה רמאים וכיון שמבינים שבזה ליכא רמאות לא הפסיד אחד מהם. נמצינו למדים מדבריו שבמקום שיש לבי"ד חשש של רמאות ואין ביכולת התובע או הנתבע לברר הדברים הפסיד.

הדרגא לדינא לענין תביעות לשלום בית בין של האישה ובין של הבעל, חייבים ביה"ד להורות לצדדים שעליהם לברר טענותיהם כדי להוציא הדין לאמיתו כפי שכתב בעל התרומות בשער מ' שיש להם להביאם במחקר האמת לאיזה דעת נוטה טענתם ותשובתם, עפ"י כלל זה נוהג ביה"ד כאשר הוא רואה שהתביעות לשלום בית הן כנות ואמיתיות והן מוגשות בתום לב באופן שאין בהם משום חשש של ערמה ומרמה, ואז אפי' שאין ביכולתם לברר טענותיהם בי"ד פוסק להם את הדין, אבל כאשר התביעות הללו אינן מוגשות בתום לב ובי"ד רואה שיש בהם משום ערמה ומרמה, אין ביה"ד פוסק להם את הדין. יתירה מזו, אפי' אם בי"ד מסופק בתביעת שלום הבית אם יש בה משום ערמה ומרמה, ג"כ אין לבי"ד לפסוק את הדין כמבואר בש"ך הנ"ל."

במקרה דנן, האישה לא ביררה את טענותיה, וכאמור ביה"ד סבור, כי יש בסיס לומר שהאישה כלל לא רצתה מעת תחילת הדיונים שלום בית. האישה מעוניינת להתגרש לאחר קבלת דירת המגורים בה התגוררו הצדדים ובה היא מתגוררת כעת.

בכל מהלך הדיונים, למרות אמירות של שלום בית, האישה לא פנתה מעולם לבעל שישוב לביתו, האישה לא הגישה בפועל תביעת שלום בית, לא רק כמו שכתב בא כוחה, כי זה כלול בתביעת הגירושין, אלא משום שהיא לא רצתה שלום בית אלא בית שלם.

אחד מהדברים המתמיהים בדברי האישה הוא מה שטענה בתחילה כי היא מעוניינת בשלום בית, ואח"כ בהמשך הדיונים היא אמרה כי לאחר שתפסה את בעלה בבגידה עם אשת איש היא כבר לא מעוניינת בו. מאידך, כבר בדיון הראשון שהתקיים ביום כ' בסיון התשע"ז (14.06.2017) אמר בא כוחה: "לא רוצה להגיד דברים על האיש הזה, יש לנו מספיק נתונים, על נשים נוספות, דירות זימה, שביקש ממנה לצרף אישה למיטה".

אם לאחר היוודע לאשה דבר הבגידה היא כבר לא מעוניינת בו, מדוע על הטענות הללו שנאמרו בתחילת הדיונים שהן לא פחות קשות מהבגידה, האישה מוכנה לוותר ולהמשיך לחיות עם הבעל.

יש לציין כי עלתה בליבי נקודת ספק בעובדות שבפנינו לאור דברי הבעל בדיון שהתקיים ביום א' בסיון התשע"ח (15.05.2018) כי בחודש אפריל 2016 התקיימו שיחות על שלום בית וכלשונו בפרוטוקול (שורות 141-143):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"כן. חזרתי הביתה בראש של שלום, זה היה לפני שנה וחצי, דיברתי עם א. ח. (העו"ד), הוא רצה לעשות לנו שלום בית. עשינו כמה פגישות איתו בשביל לעשות שלום בית, ואני אמרתי יכול להיות שאני חוזר לבית, היא היתה בחו"ל חזרתי הביתה, החלפתי את כל הדלתות כדי שיהיה לה הרגשה טובה, הילדים שלה באו כשהייתי עם הילדה, זה היה ביולי, לפני החתונה של הבן שלה, שזה היה באוגוסט, עשיתי באמת סדר בבית כשזה לא היה סדר בבית, שמתי את הבת שלי לישון בחדר של הבת שלה, כשהיא חזרה מחו"ל היא עשתה לי מלחמה של העולם כדי לשים את הילדה במחסן, אני מדבר על מחסן זה ממ"ד אבל זה כמו מחסן, יותר גרוע ממחסן, אחרי כמה ימים יצאתי מהבית, היא זרקה אותי מהבית, היא לא רצתה שאני ישן במיטה, והיא זרקה אותי מהבית. זה אשה שהיא חושבת שאני לא יהודי, רק היא יהודיה, אני לא יהודי בשבילה".

אם כן נראה, כי הצדדים עוד חשבו על כיוון של שלום בית אלא שהבעל טען כי היו ויכוחים קשים ביניהם שערערו את נסיונות השלום. ולכאורה באופן זה מכיוון שהבעל עצמו הודה על הנסיונות הללו אם כן הבית לא היה מפורק לגמרי, ואם כן ניתן לומר כי בגידתו של הבעל היא זו שפירקה את הבית ובלעדיה הוא היה שב לאישה על אף הויכוחים הקשים ביניהם.

אולם לאחר שיקול דעת נראה כי בית בו הצדדים כבר אינם גרים יחד הרבה שנים אינו בית שלם ועל הצדדים היה מוטל לעשות ככל הניתן שלום בית ולו האישה אכן היתה רוצה את הבעל היא היתה עושה מאמצים גדולים להשיבו אל חיקה, ואף שהבעל כבר הלך עם אחרות לאור מעמדו האישי וגילו יש ספק רב אם לבגידה היתה משקל באי חזרתו של הבעל לשלום בית וזאת כמובן בגלל שהבגידה נעשתה לאחר הפרידה.

אף שבהמשך התקיימו שיחות באמצעות עו"ד א. ח. בנוגע לשלום בית מכל מקום, אלו היו שיחות גרידא וקשה לדעת כמה עז היה חפצם של הצדדים לשוב זל"ז.

ונראה כי האישה סבורה שהסכם הממון זויף, ועל כן מגיעות לה זכויות רבות מהעסק אשר היה בבעלותו של בעלה, אשר הינו חלק מהסכם הממון. כל הצעות ביה"ד על מנת לפייסה כדי שתסכים לקבל את גיטה, בסכומים משמעותיים, עלו בתוהו. ניכר כי עד שלא תצליח האישה לקבל מהבעל את הדירה בה היא מתגוררת כיום, או על כל פנים דירה אחרת היא לא תרפה, תאחוז בקרני הנישואין ובאי רצונה לקבל את גיטה, עד שיקוף הבעל ויסכים לדרישותיה.

לא למותר לציין כי במהלך הדיונים ואף בתחילתם, האישה האשימה את הבעל בשתיה לשכרה, בבגידות, באליםות פיזית ומילולית, וכן נטען כי גירשה אותו מהבית, ודי בזה כדי לשמוט כל טענה של שלו"ב.

זאת ועוד, המריבות והוויכוחים הקשים שהיו בין הצדדים, רמת השיח, והטענות ההדדיות על אלימות וקללות, הפירוד הממושך והשנאה ההדדית אינן מותירות סיכוי לקיומו של שלום בית בין הצדדים ומעלות ספק רב אם היה רצון לשלום בית מצד האישה.

ועל כן דברי ב"כ האישה בסעיף 70 לסיכומים: כי "רצונה של האישה לשלום בית היה כנה ואמיתי – לכל הפחות בתחילת התהליך, עת התחילו העניינים להתגלגל בעקבות תביעת הבעל לגירושין. היא ניסתה בכל מאודה לעשות שלום בית והאמינה שניתן יהיה לשקם את הנישואין" מוטלים בספק.

התברר לביה"ד - מעל לכל ספק - כי גם לפני שהבעל רעה בשדות זרים לא היה שלום בין הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ונצטט מדברי הגר"ש דיכובסקי מה שכתב בפסק דין בתיק מס' 10906-21-1 שם היה הנושא "סמכות בית הדין בנושאי הרכוש" בזוג שהיה נשוי בזיווג שני והיה ביניהם הסכם ממון. וז"ל:

"הגירושין. מדובר בזיווג שני, כאשר לכל צד ילדים מנישואין קודמים.... העובדה שמדובר בזיווג שני, ובילדים מנישואין קודמים, מסבירה היטב את הצורך בהסכם קדם נישואין. זיווג שני אינו דף חלק. קיים חשש רציני לפירוק הנישואין - כידוע, חלק לא קטן של נישואין אלו אינו מחזיק מעמד. בנוסף, לכל אחד מן הצדדים יש הסטוריה משפחתית משלו, וכאשר יש לו ילדים בוגרים, הרי קיימת דאגה לרווחתם, וכן קיים רצון טבעי למניעת המצב המוגדר בהלכה "ואכלו זרים חילם". הילדים לא פעם מעורבים בחיי המשפחה החדשה, וכל צד בוחן את משנהו לפי התייחסותו לילדיו שלו. כמעט בכל זיווג שני, עורכים הצדדים הסכם ברור ומפורט, להבטיח את עצמם בעת פקודה, וכן להבטיח את עתיד ילדיהם. מה שנעשה כאן, אינו שונה מן הנעשה ברוב הגדול של נישואים שניים.

בדרך כלל מקובל בבתי הדין, שלא להתאמץ בשלום בית, כשמדובר בזיווג שני, ובפרט כשמדובר בנישואין שהחזיקו תקופה קצרה בלבד. הסיכוי לשינוי נמוך מאוד, וכאשר נישואין אלו מתפרקים, כמעט שאין אפשרות לתקנם.

תביעת הגירושין של המשיב נגזרת מכך. אין ספק שהיו קלקולים בחיי המשפחה הקצרים, שפורטו בכתב התביעה לגירושין, כולל פירוד בפועל - המשיב עזב את הבית, לדבריו עקב דרישת אשתו - וכפי הנראה נושא הילדים היה אחת העילות לקרע במשפחה.

כנות של תביעת גירושין, נמדדת אם אכן המשיב מעוניין בגירושין, או שמטרתו לנקוט הליך פיקטיבי לצורך גריפת הישגים אחרים.

אין לנו ספק שהמשיב רוצה מאוד להתגרש. הוא הצהיר על כך בפנינו שמוכן לסידור גט מיד וללא תנאי, ואין סיבה שלא נאמין לו. כאמור, גם המערערת תקבל את הגט בשמחה, אם תבוא על סיפוקה בענין הרכוש.

על כן. תביעת הגירושין כנה ואמיתית".

וכך גם בעניינינו, נראה כי גם האישה מעוניינת כיום בגט אם תבוא לסיפוקה בכספים שתקבל מהבעל.

לאור האמור, יש להורות על גירושין הצדדים מיידית.

בהלכה יש משקל לעובדה שמדובר בזיווג שני לגבי השאלה האם מותר לבעל לגרש את אשתו, השולחן ערוך באבן העזר סימן קיט סעיף ג' פוסק:

"לא יגרש אדם אשתו ראשונה, אלא אם כן מצא בה ערות דבר".

וכתב הרמ"א:

"אבל בלאו הכי אמרינן כל המגרש אשתו ראשונה מזבח מוריד עליו דמעות (טור)".

וממשיך השו"ע:

"ואין ראוי לו למהר לשלח אשתו ראשונה; אבל שניה, אם שנאה ישלחנה".

החלקת מחוקק (סק"ג) דן אם בזיווג שני מותר לגרש גם כששונא אותה אף אם לא פשעה כנגדו, וז"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"שניה אם שנאה ישלחנה. אף על גב דקי"ל כב"ה אם פשעה נגדו כגון אם הקדיחה תבשילו ישלחנה, מ"מ אין זה דרך מוסר רק אם שנאה בשביל זה אבל אם יכול להעביר על מדותיו הוא משובח. וגם אפשר אתא לאורויי אף לא פשעה נגדו והוא שונא אותה מחמת שנמאסת בעיניו, ומכ"ש אם יש לה איזה מום, ע"ז ג"כ נאמר "כי שנא שלח" (מלאכי ב'), רק שב"ה אורחא דמילתא נקטי שאין דרך להטיל שנאה על אשתו רק בפשעה, אבל העיקר תלוי בשנאה כפשטא דקרא "כי שנא שלח".

הב"ש (סק"ד) נקט שגם בשנאה גרידא מותר לשלח את האישה.

במקרה שבפנינו מדובר בנישואין שניים לשני הצדדים, כאשר הצדדים חיים בפירוד זמן רב, והבעל שונא את אשתו, ויש רגלים לדבר כי יש סיבות לכך מכל טענותיו המפורטות לעיל בהרחבה, הרי שמצד ההלכה הבסיסית מותר לו בשל כך לגרש את אשתו. משכך, אין על ביה"ד מצוה או חובה לצוות עליו לחזור לשלום בית.

כמובן, שאין הדבר מחייב את האישה בקבלת גט, אולם הדבר מחזק את הצורך בגירושין. ועיין היטב בדברי הט"ז (שם סק"ד) שכתב לבאר החילוק בין זיווג ראשון לזיווג שני באופן:

"דמייירי ודאי בנמצא בה פריצות פעם ראשונה, ויש בזה שני סברות הפכיות, האחת לגרש תיכף עד שלא תתרבה פן ירבה ויפרוץ וכמ"ש הכתוב "פוטר מים ראשית מדון", ותכף יראה לבטל קודם שיתחזק המדון ביניהם להמקום ח"ו ע"כ לא יתן מקום כלל לזה, ויש סברא להיפך, דלא יגרש מהר, דמי יודע (שמא) תשוב ותתקן מעשיה, כמו שדרכו של הקדוש ברוך הוא עם בריותיו מעביר ראשון ראשון, וזהו החילוק שבין זיווג ראשון לזיווג שני, דבשני תפוס לשון ראשון שזכרנו, ובזיווג ראשון תפוס לשון שני, דהיינו להמתין מלגרש (כי) מי יודע (שמא) תשוב ותנחם... וטעם החילוק, דהראשונה יש תקוה שלבסוף תשמע אליך כי היא מגודלת עמך וזהו: "מאין פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם", כלומר תלמדו מן הקדוש ברוך הוא שהוא מעביר ראשון ראשון עד כי יהיה מרוצה עמכם, כן תעשו אתם, ואמר על זה: "ואמרתם על מה", כלומר מה טעם באמת יש חילוק בין הזיווגים שאמרת זאת שנית תעשו אני אגיד לכם: "והיא חברתך ואשת נעוריך" ויש תקוה שתהיה מרוצה עמך לבסוף, משא"כ בזיווג שני...".

וראה פס"ד ביה"ד הגדול בתיק 1-64-4796.

מהעדויות, מהחקירות ומחומר הראיות שהונחו בפני ביה"ד יש בסיס לומר כי האישה התנהגה לבעל באופן משפיל, היתה נוהגת לגדף ולחרף אותו על כל מיני ויכוחים שהתעוררו ביניהם, אולם כיון שהתברר כי הבעל גם כן לא טמן את ידו בצלחת בעת המריבות, אזי לא ברור האם האישה נהגה כך בעקבות התנהגות או אמירה קשה של הבעל כלפיה או אף בלי זה, אולם ודאי שמערכת הנישואין ביניהם התדרדרה למחוזות לא טובים ואין סיכוי שתשוב לרמה מינימלית של כבוד בין בני זוג.

עוד יוער כי בדיונים התלונן הבעל על כך שהאישה עזבה אותו למשך 4 חודשים כשהיא טסה לחו"ל. מכאן גם יש בסיס לכך שבני הזוג לא חיו טוב במהלך חייהם המשותפים.

והנה ניתן לכאורה להוסיף עוד טעמים לגירושין כגון מה שהבעל טען כי האישה מאוסה עליו ולדעת הרבה מהפוסקים יש לחייב האישה בגט בטענת 'מאיסה עלי' ב'אמתלא מבורת'. וראה בפד"ר ח"ה (עמ' 292) מה שכתבו בזה הדיינים הגאונים הרב יעקב הדס, הגרי"ש אלישיב והגר"ב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ז'ולטי זלה"ה, וראה עוד פס"ד ביה"ד האזורי ירושלים 1066265/1 ובשו"ת שמע שלמה (ח"ב סימן א' ובח"ה סימן כא) להגרש"מ עמאר שליט"א, ועוד הרבה ספרים ופוסקים האריכו בזה.

ובגדר אמתלא מבוררת ראה מה שהאריך בעניין זה הגר"ש דיכובסקי שליט"א בפסקי דין רבניים (כרך יא עמ' 201), דעניין אמתלא מבוררת הוא שיתברר הדבר לבית הדין שטענת הבעל טענה אמיתית היא לדידיה, ואינו משקר בדבריו, וכל שבית הדין משוכנע שאכן באמת ובתמים הבעל מואס באשתו ואינו חפץ בה, חשיב אמתלא מבוררת, ואין צורך בהוכחות לטענתו.

אולם טענת המאיסות לא התבררה כראוי כיון שיתכן כי מאיסותו המוחלטת של הבעל נוצרה לאחר בגידתו, זאת ועוד, הבעל עצמו שקל לאחר הפרידה לשוב לשלום בית ואף הודה כי קיים עמה יחסי אישות, כך שברור כי לא מדובר במאיסות מוחלטת, אולם יש במה שכתבנו סניף נוסף לצרף לחיובה של האישה בגירושיה.

ועיין בשו"ת דברי מלכיאל חלק ג סימן קמה שכתב וז"ל:

"ע"ד אחד שמאס באשתו אחרי היותו עמה כחמשה חדשים באומרו שהיא אשת מדנים ומקללת אותו ואת יולדיו ומבזה אותו, וכבר עברו י"ד שנה וא"א לעשות קירוב ביניהם, והאיש חפץ לתת לה כתובה ותוספת ולכד זה עוד אלף ר"כ, והיא אינה חפצה להתגרש בשום אופן, וביקש כת"ר לדעת דעתי אם יש מקום להתיר להאיש הלז לישא אחרת ע"פ היתר ק"ר למען הצילו מהרהור עבירה ...

ומצד שמאוסה עליו ג"כ אין לדון, דבאשה מבואר בפוסקים בסימן ע"ז דבעינן טעם מבורר, כגון מחמת חולי או שהולך בדרך רע ומאבד מעותיו ע"ש, וגם שיהיה הבירור בעדים ע"ש, אבל לא כהא דנ"ד שאין הטעם מבורר. ואף אם יש עדים שקיללה יולדיו, כבר ביארנו דבלא התראה מב"ד אין לדונה להוציאה בע"כ ... ואקצר באשר כי בנ"ד אין נ"מ בזה כי אין לו טעם מבורר ואין בדבריו כלום."

ועל כן אין לדון מצד טענת מאיסות גרידא.

אחת מעילות הגירושי המרכזיות של הבעל לגירושיה, הוא בכך שהאישה קיללה אותו הן בבית, הן במקום עבודתו לעיני העובדים ולעיני עוברים ושבים. כמו גם אלימות מילולית קשה באיומים בהליכה למשטרה דבר אשר בוצע על ידה פעמיים הן בזמן החיים המשותפים, ביום 14.9.17, והן לאחר הפירוד טרם סילוקה ממקום עבודתה במשרד הבעל, ביום 18.3.12.

האישה הכחישה את הדברים הנ"ל טענה שמעולם לא קיללה, זו לא השפה שהיא רגילה להשתמש בה, כמו כן האירוע הראשון בו הוזמנה משטרה לא על ידי אלא על ידי המזכירה או סוכבים שראו את המתרחש, רק באירוע השני שהיה כאמור, אחרי הפרידה, הזמינה משטרה כדי להגן על עצמה.

מבחינה עובדתית, נראה כי במידת מה הצליח הבעל להוכיח שאכן האישה היתה בגדר של מקללת, מזלזלת בו לעיני רבים, מביכה אותו ועוד, זאת בהתאם להקלטות שהושמעו במהלך הדיונים, תוך כדי דיבור לדברי האישה שהיא איננה משתמשת במילה מגונה בצרפתית, הושמעה הקלטה (שלא הוכחה ע"י האישה) בה השתמשה באותו מילה. אלא שכאמור לעיל יש לבדוק בשל מי הרעה הזאת, שאם האישה קיללה את הבעל בעקבות התנהגותו, והוא גרם לקללות, אין להחשיב אותו כמקללת.

במקרה דנן העידו בפנינו העדים המזכירה ל. מ. מ. ובת המבקש גב' י. כמו כן מר ז'. ר. – שותפו של הבעל בעסקים, על הקללות וההשפלות אותם היה חווה הבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשו"ע אבהע"ז סי' קנד ס"ג פסק הרמ"א:

"אם אינו ידוע מי הגורם, אין הבעל נאמן לומר שהיא המתחלת, שכל הנשים בחזקת כשרות, ומושיבין ביניהן אחרות לראות בשל מי הרעה הזאת."

אולם על עדויות מעין אלו לא ניתן להסתמך כדי לדעת את הלך הרוח שהיה בבית הצדדים ובמשרד בית העסק לאור קרבת העדים לבעל.

מלבד זאת, העדויות היו בעיקר על הזמנים ששרר מתח רב בין הצדדים, כך שקשה מאד להסיק מכך על אופן התנהלות האישה במהלך החיים המשותפים.

ועיין בשו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן (סימן קב והובא בב"י סי' ע"ד וברמ"א סי' קנ"ד ס"ג) שכתב וז"ל:

"שאלה. בעל המכה אשתו בכל יום ומצטערת עד שהצריכה לצאת מביתה. והלכה לבית אביה. והוא טוען שהיא מקללתו בפניו והיא מכחישתו ...

תשובה. אין לבעל להכות ולענות אשתו, דלחיים ניתנה ולא לצער. ואדרבא צריך לכבדה יותר מגופו. ואם טען שהיא מקללתו ב"ד חוקרין ושואלים לשכנים מי הגורם, ואם הוא מכה ומצער שלא כדין והיא בורחת הדין עמה, שאין אדם דר עם נחש בכפיפה, זכר לדבר הגר. אבל אם מקללתו חנם הדין עמו, דהא מקללת בעלה בפניו מן היוצאות שלא בכתובה, ומ"מ אם הדבר מסופק לב"ד מי הוא הגורם, או אפילו הגיעו לדבר ברור שהבעל מכה שלא כדין, איני רואה שיכולים ב"ד להשביעו שלא לעשות כן, אלא גוערים אותו ומייסרין ומודיעין שאם יכה שלא כדין שיהא חייב להוציא וליתן כתובה, שאפילו על שאר דברים שאין לה כ"כ צער, כגון שמדירה שלא תלך לבית אביה או לבית האבל או לבית המשתה, או אפילו שלא תשאל נפה וכברה מחברותיה או שלא תשאיל להם, הוא מוציא ונותן כתובה, כ"ש במכה ופוצע ומצערה בגופה. וקרוב בעיני הדבר שאם ידוע שהוא מכה אותה שלא כדרך בנות ישראל ההגונות, ר"ל שמתמיד להכותה, שאין נאמן לטעון שהיא גורמת שהיא מקללתו בפניו, דלאו כל כמיניה לאחזוקה בפרוצה..."

מדברי הרשב"א עולה כי כאשר נראה בכירור שאחד מבני הזוג אינו נוהג כראוי כלפי משנהו הוא אינו יכול להעלות טענות שאינן מבוררות כלפי הצד האחר.

אולם בנידונינו, הן טענות הבעל על קללות לא התבררו דיין, והן טענת האישה כי הבעל מכה אותה ונוהג עמה שלא כראוי לא התבררו דיין. יש בסיס מהחומר שעלה בפני ביה"ד כי שני הצדדים לא נהגו בכבוד זל"ז וחרגו בהרבה מהנהגה מקובלת בין בני זוג.

סוגיית "מקללת יולדיו בפניו" הינה סוגיא רחבה.

יעויין בשולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סימן קטו סעיף ד' ובנו"כ שם ובפוסקים שדנו בהרחבה בפרטיה, אולם מה שנוגע לענייננו הוא מה שכתב בשו"ת דברי מלכיאל שם בזה וז"ל:

"אבל נלע"ד דבלא"ה קשה לדון בעתים הללו להוציא בשביל קללת יולדיו, וכעין מ"ש בתה"ד סי' ס"ח הובא בח"מ שם סק"ו וב"ש סק"ז, שבעתים הללו שרובם פרוצים בנדירים צריך דקדוק היטב לגרש אשה בלא כתובה בשביל שעוברת על נדרים ע"ש. וה"ה הכא הוי דבר שפרוצים בו רבים הרבה יותר מבנדירים. ואף אם יתרה בה, תחשוב שהם דברי גוזמא ואין הדין כן. ולענ"ד אין לדון דין זה בעתים הללו רק כשיתרו בה ע"פ ב"ד שהדין שיוציא בעל כרחיה בלי כתובה. ועכ"פ בני"ד אין להתיר לו מצד זה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מהאמור לעיל עולה, שלא התבררה התנהלותה של האישה בקללות והשפלות וגם אם היתה מתבררת, כל עוד היא לא הותרה בבית דין אין להחיל עליה דין עוברת על דת לחייבה בגירושין ולהפסידה כתובתה, שהרי גם אישה רעה יש לה כתובה.

זאת ועוד, הפוסקים כתבו כי טענת עוברת על דת קיימת כאשר הצד שתובע מתנהג כראוי, אבל כאן לא התברר לבית הדין מה היתה הנהגתו ושפתו הכללית של הבעל, אם הבעל התחיל את המריבות או שהאישה היא זו שהתחילה וא"א להפסידה כתובתה.

מקובל בפסיקות בתי הדין, שאם הבעל בהתנהגותו הוא ברמת צניעות ומוסר כמו המעשים שעליהם באים לידון את האישה, אין לו טענת עוברת על דת. היסוד של טענה זו הוא הזכות לחיות עם אישה מוסרית, ואם הוא אינו כזה, אין לו הזכות.

והביאור בזה הוא עפ"י מה שנתבאר בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל (חלק א' פס"ד המתחיל בעמוד 338) בזה"ל:

"ועוד, דכל עיקר הטעם שעוברת על דת יוצאת בלא כתובה, זה אינו משום מעשה עבירה שעשתה האשה, כמש"כ הרא"ש בפרק המדיר בכתובות דעוברת הדת לא מקרי אלא במכשלת את בעלה, אבל אם היתה עוברת בשאר עבירות כגון שהיא עצמה אכלה דבר איסור לא הפסידה כתובתה ועיי' במל"מ בפ"ב מהלכות סוטה ה"א, והיינו דעיקר הטעם של עוברת על דת הוא לא משום מעשה העבירה, אלא משום דבמעשיה היא גורמת להפרעה ולקלקול בחיי המשפחה התקינים בינה לבין בעלה".

על כן, אין אשה נחשבת כאשר היא עוברת על דת כגורמת קלקול בחיי המשפחה אא"כ נגרם במעשיה פער מוסרי גדול בינה לבין בן זוגה.

לאור העובדות שהועלו לגבי הבעל לא ברור אם ברמתו המוסרית הוא יכול לטעון כלפי האישה טענות כגון אלו.

יצויין, שלעניין עוברת על דת ישנם שני דינים: א' מצוה לגרשה. ב' מפסדת את כתובתה. ולעניין מה דמצוה לגרשה עיין בשו"ת נודע ביהודה (מהדורא תניינא - אבן העזר סי' כו) שכתב:

"ובנדון עוברת על דת שצריכה התראה, הנה קשה לסמוך על דעת רש"י לחוד נגד רוב הפוסקים שלא חילקו בין דת משה לד"י בזה, ועיין בב"ש שם ס"ק י"ז. ואמנם כ"ז לענין כתובה, אבל לענין שיהיה מצוה לגרשה, כבר כתבתי בתשובה אחרת שא"צ התראה היכא שכבר הכשילתו מצוה לגרשה אף שלא התרה בה כלל במה דליכא למתלי בשגגה...".

ונראה מדבריו דבכל עוברת על דת מיירי דמצוה לגרשה אף בלי התראה.

אולם עיין בספר "שורת הדין" (כרך ט עמ' קמב ואילך) בפסק דין של הגר"י קולייץ זצ"ל שהאריך והביא את דעות הפוסקים בזה ולדעת כמה פוסקים צריך התראה.

מכל מקום נראה להלכה עפ"י ה"דברי מלכיאל", שבזמנינו בלי התראה בבית דין אין גם מצוה לגרשה. (כל מקרה יש לדון לגופו, אך במקרה שלפנינו כך נראה להלכה).

גם העובדות אינן ברורות כדי שנדון עפ"י זה וכנ"ל.

הבעל טען כי יש לחייב את האשה בגט לאור הגשת תלונות שווא במשטרה ואיומים.

יש דברים בטענת הבעל, ישנה הסתברות כי האישה פיתחה שיטה לרסן את הבעל, באמצעות איומים בהגשות תלונות במשטרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעיון בדו"ח החוקר עולה כי האישה היא זו שהזמינה את המשטרה, לא בעת ריתחא – מהמשרד כדבריה, אלא לאחר האירוע ולאחר ביקורה במיון בית חולים, פנתה למשטרה להתלונן כנגד בעלה. לאחר הגשת התלונה היא אמרה כי לא היו דיוקים בתלונה אותה הגישה, אבל יתכן כי היא שינתה את גירסתה כדי לשפר את הזוגיות וכדי ששלום הבית לא יפגע.

התלונה השנייה הוגשה רק לאחר מועד הפירוד בין הצדדים, זאת בעקבות זימונה של האישה לשימוע – טרום פיטורין ממשרדו של הבעל, היא מאששת ונותנת רגלים לדבר להתנהלותה של האישה, בניסיון להשפיע על הבעל באיום בפנייה למשטרה, למרות אי הדיוקים בתלונה, בהתאם לעדויות שנשמעו מבית הדין ע"י המזכירה ומר ז'ר. אף שכאמור הם לא נאמנים לגמרי.

לפי דברי הבעל גם לאחר הגשת התלונה בפועל בפעם הראשונה, האישה השתמשה באיום זה לא פעם, ולמעשה לטענת הבעל, איומים אלו היוו הגורם ליציאתו מהבית והתחלת הפירוד המעשי.

הגשות תלונות שווא במשטרה או לחילופין העצמת הסכסוך ע"י הגשת תלונה אשר איננה מדויקת במשטרה בכדי להטיל אימה על הבעל, נחשבים כאלימות לכל דבר.

מעיון בדו"ח קצין מבחן, נראה כי הבעל אכן לא חש בנוח מהמצב בו הוא נחקר בעבירה פלילית, ואם אכן האישה השתמשה באופן תכוף באיום לפנייה למשטרה הם אכן השפיעו על הבעל בהשתקו, או לחילופין ליתן לאשה את כל רצונה.

האישה לא הגיבה בנידון פרט לתגובה על אירוע האלימות במשרד שטענה כי איים לרצוח אותה.

והנה אף שהנהגתה של האישה לא היתה ראויה ויש בסיס לומר בנוגע לתלונותיה במשטרה כי האישה גרמה עוול גדול לבעל, מכל מקום כל עוד היא לא הותרתה ע"י בית הדין ושוכנענו כי היא מבינה את חומרת מעשיה אין להפסידה את דמי כתובתה, ואף שהעלו בפסקי דין רבים את השאלה האם אישה שהגישה תלונות שווא כלפי בעלה צרכה התראה, יעויין בפס"ד ביה"ד הגדול תיק 812600/1 ועוד, וזאת מכיון שחומרת הגשת תלונות שווא ידועה לכל ואין צורך בהתראה, מכל מקום קשה להפסיד את האישה דמי כתובתה עפ"י המקרה הראשון שהיה מקרה בודד כשלאחר מכן שבו הצדדים לשלום בית, וכל עוד לא הוכח כי האישה בתמידות אימה על הבעל לשווא על תלונות שתגיש נגדו אין להפסידה את דמי כתובתה. ועיין בשו"ת נודע ביהודה אבן העזר תניינא סימן פ"ט.

ובנוגע למקרה השני, הרי ברור כי האישה התנהלה כך לאחר מריבה קשה עם בעלה ואין בזה הוכחה על התנהלותה בהיותה אישה תחת קורת גג אחת עם הבעל.

ראה פס"ד ביה"ד נתניה 900530/1.

אולם מכל מקום נראה כי כאמור לעיל גם לפני הפירוד, הצדדים לא קיימו יחסי אישות תקופה ארוכה, ונראה כי זה היה ביוזמת שני הצדדים, ועל כל פנים לא הוכח בבירור כי הבעל היה אשם במרידה.

תביעת הגירושיין אינה מכרעת בשאלה "מי גרם להרס הבית" כאשר הבית היה כבר "מפורק", וכל עוד לא הוכח כי הבעל הוא זה שיזם את הפירוד ופירוק הבית במרידתו לא ניתן לחייבו בתוספת כתובה כי אם בעיקר הכתובה.

בהגהות אשרי (כתובות יג, ה) מבואר שלא רק באופן שהיא תובעת גירושיין הפסידה את התוספת, אלא אף באופן שהבעל פתח בתביעת גירושיין קודם, אך מתברר לביה"ד שהאישה היא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זו שהביאתו לידי כך, והיא מרגילה קטטה עד שנאלץ לגרש אותה, אין לה תוספת כתובה כלל, וזה לשונו שם:

”וכן מצאתי בתשובת רב פלטי גאון וזה לשונו והיכא דארגילו קטטה אם היא מרגלת, כמורדת הוי, ואין לה כלום, ואם הוא מרגיל יש לה כל כתובה וכו’.”

הרי שבדבריו חזינן, שבכואנו לקבוע אם האישה זכאית לתוספת כתובה או לא, אין אנו שואלים את עצמינו רק את השאלה הטריטוריאליה “מי עזב את הבית” או “מי הוא זה אשר פתח תביעת גירושין ראשונה”, השאלה העיקרית שאנו שואלים את עצמנו – “בשל מי נהיה הסער הזה”, מי הוא זה אשר החליט כי חיי הנישואין באו לקיצם, ופעל יזם והניע את התהליכים שהביאו את קשר הנישואין אל סופו.

עקרון דומה עולה מדברי הטור (אבן העזר סי' קי"ח) שכתב:

”מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה אין לה מן הדין לגבות זולתו וכו’, ואם תבע הוא הגירושין אינו יכול לגרשה אלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת.”

הטור הוסיף את המילים “ויצאו הגירושין ממנה”, ללמדנו שצריך המודד לחיוב כתובה – מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה “ויצאו הגירושין ממנה”, היינו שיתכן שאישה מגישה תביעת גירושין אך לא היו הגירושין ממנה, כגון שהבעל ירד לחייה עד שנאלצה לתבוע פירוד, באופן זה היא תהא זכאית לכתובה ותוספת. וכן לאידך גיסא, אף אם בעלה הגיש את תביעת הגירושין, אך לביה”ד התברר כי “יצאו הגירושין ממנה”, דבכה”ג לא תהיה האישה זכאית לכתובה ולתוספת הכתובה.

גם אם הדבר ספק ממי יצאו הגירושין הרי הבעל הוא המוחזק בכתובה ובכל ספק בדיני ממונות אמרינן “המוציא מחברו עליו הראיה”, ואין להוציא מספק מהמוחזק. יעויין בית שמואל (באבן העזר סימן ט' ס"ק ד') וב"אוצר הפוסקים" (סימן ע"ז עמוד י"ב) ואכמ"ל.

ועיין בשו"ת מהרי"ט (חלק א' סימן קי"ט) שכתב וזה לשונו:

”ודבר פשוט הוא דמאחר דקי"ל כבית הלל בפרק ארוסה דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי, כדתנן: “מתו בעליהם עד שלא שתו - בית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובה” דמספיקא לא גביא, אף כאן מספיקא לא גביא. אלא שראיתי בהגהות אשרי שכתב שרבינו ברוך מארץ יון כתב דמספיקא לא מפסדא כתובתה, ודבר תימה הוא, דבכל דוכתא אמרינן המוציא מחברו עליו הראיה [...] ואפשר לומר שדעת הרב רבינו ברוך ז"ל דהכא כיון דמטענת מחילה קאתי והיורשים אינם יודעים בדידה שמחלה כיון דמספיקא ליה לתלמודא דהא הוה ליה כאומר הלוייתי ואיני יודע שפרעתך דקיימא לן בשלהי קמא דחייב לשלם דברי ושמא ברי עדיף, כיון שהוא מודה שחייב לה כתובה מקודם אלא שמסתפק במחילתה, ולא דמי לסוטה דפליגי בית שמאי ובית הלל, דאם איתא שזינתה אין לה כתובה מעיקרא, ועוד כיון שנכנסה לבית הסתר תו לא מצי למטען ברי, כדכתבו שם התוספות על ענין אחר שהכתוב עשאה לספק כודאי”.

הרי שהמהרי"ט מסיק שאף לדעת רבינו ברוך שהאישה נחשבת למוחזקת ומספק איננה מפסידה כתובתה, היינו רק כאשר יש ספק האם האישה מחלה על כתובתה, מה שאין כן היכא שיש ספק בעצם חיוב הכתובה מעיקרא וכגון בסוטה דחיישין שמא זינתה, דבזה אמרינן שמספק הפסידה את כתובתה ולא אמרינן בזה שטר העומד להיגבות כגבוי דמי, דקיי"ל כבית הלל ודלא כבית שמאי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור הסברא שמובאת ברבינו ירוחם שבעל אינו מחוייב לשלם תוספת כתובה כאשר האשה רצתה להתגרש מפני ש"אדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה", היינו, שכל התחייבותו מעיקרא של הבעל בתוספת כתובה זה רק כאשר הבעל מוציא מרצונו ולא כאשר האישה היא זאת שאינה רוצה אותו וכתוצאה מכך הוא מגרשה, ועל כן במקרה שיש ספק אם האישה לא רצתה את הבעל נחשב הדבר לספק בעיקר חיובו מעיקרא של הבעל, וכאן הלא כאמור יש ספק רב אם האישה אכן רצתה אותו.

יעויין מש"כ בפסק דין בתיק מס' תיק 9656/3 (פורסם ב'נבו').

ועייין בפס"ד של ביה"ד הרבני הגדול בתיק מס' 1022324/1 שם כתב הרה"ג נחום גורטלר בזה"ל:

"העולה מדברינו שבכל מקרה שיש ספק השקול לבית דין אם האישה הפסידה כתובתה, וכגון ששני הצדדים מורדים זה על זה זמן ממושך, והאישה טוענת טענות שלפי דבריה לא הפסידה כתובתה, והבעל מכחישה וטוען שהדברים לא היו כדברי האישה והיא המורדת, אמרין המוציא מחברו עליו הראיה. והבעל פטור לשלם לאשה כתובתה."

יובהר, כי כל מה שכתבנו אינו אלא לגבי תוספת הכתובה אבל לגבי עיקר הכתובה הבעל חייב וכמ"ש רבינו ירוחם (משרים נתיב כ"ב ה"ח):

"וכתב מורי הראב"א כי נראה לו שאשה שאמרה לא בעינא ליה יתן לי גט וכתובה, והוא אומר אנא נמי לא בעינא לה אבל איני רוצה ליתן גט, מסתברא דאין דנין אותה כמורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניא. ומיהו משהינן לה תריסר ירחי אגיטא דילמא הדרי בהו, ולאחר שנה כופין אותו לגרש והפסידה תוספת וכל מאי דיהיב לה מדיליה דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה."

והביאור בזה הוא כפי שכתבו בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל (חלק ח' עמ' 324):

"וע"כ נראה לומר דההבדל הוא בזה, במקום שהאשה היא המורדת בבעלה והבעל רוצה באשתו, הרי כל ההכרזות והתראות שנאמרו במורדת, וכל התקנות הללו לא באו אלא ללחוץ עליה שתמלך בדעתה ותשוב לחיי שלום עם בעלה, ולכן אם הבעל מגרש בטרם נגמרו כל הפעולות הללו חייב לשלם לה כתובה ותוס' כתובה, משא"כ במקרה וגם הבעל לא רוצה בה הרי אין מקום לתקנה זו וממילא קם דינא שמכיון שהיא לא רוצה אותו, הרי אדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה תוספת כתובה."

לאור הנימוק הנ"ל לא ניתן לחייב את הבעל כבר מעת הפירוד במזונות האישה ובמדורה.

ראה שולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סי' ע' סעיף יב:

"האישה שיצאה מבית בעלה והלכה לבית אחר, אם באה מחמת טענה שהוא בשכונה שיוציאו עליה שם רע וכיוצא בזה, חייב לזונה שם אם תבעה מזונות; אבל אם לא תבעה, מחלה על מזונות דלשעבר.

הגה: וה"ה אם היתה לה קטטה עם בעלה ולא מתדר לה עמו, והמניעה ממנו, ולוּתה למזונות, צריך לשלם; אבל אם המניעה ממנה, א"צ לשלם, דאין האישי חייב במזונות אשתו לה אלא כשהיא עמו (מרדכי פ"ב דיני גזירות וכ"כ הבי"ב בשם הריטב"א).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חיוב מזונות של בעל הינו חיוב מחיובי האישות כעין מצות עונה, עיין בספר 'בני אהובה' (פ"ב מאישות ה"ב). וכשם שחיוב עונה של הבעל אינו אלא כאשר האישה נמצאת עמו, הוא הדין חוב מזונות אינו אלא כאשר האישה נמצאת עמו.

בנידונינו, מהזמן שהאישה לא הסכימה לחיות עם הבעל ודאי שאין לחייבו במזונות, וכאמור ככל הנראה כבר ממועד הפירוד האישה לא רצתה אותו ואין לחייבו במזונות. ועיין היטב בשו"ת יביע אומר ח"ג אהע"ז סי' ט"ו אות י"ז.

(זאת מבלי להיכנס לשאלה בנוגע למדור הספציפי היוקרתי בו גרה האשה, בה ניתן לדון אם נאמר על כגון דא "עולה עימו ואינה יורדת עמו", יעויין בפסק דין של ביה"ד הרבני באשקלון תיק מס' 135514/16).

מכל מקום נראה, כי היות שיש ספק בשל מי הרעה הזו, גם האישה בתחילת הדיונים אמרה כי רצונה בשלום בית וקשה להכריע בבירור בנוגע לכנותה ולאמינותה, הן אמנם ההכרעה צריכה להיות ככל דיני הספיקות, אולם יש סמכות לביה"ד לעשות פשרה לאחר העיון והמיתון לפי נטיית לבו שהוא הקרוב יותר לצדק ולדין במקום שלא ניתן הדבר להתברר בירור גמור, כמ"ש בש"ע חו"מ (סי' יב ס"ה) וז"ל:

"יש כח לדיין לעשות דין כעין הפשרה, במקום שאין הדבר יכול להתברר, ואינו רשאי להוציא הדין חלוק מתחת ידו בלי גמר".

ובסמ"ע (ס"ק יב) כתב שם וז"ל:

"והרא"ש סיים שם בתשובה וכתב ז"ל, ונתנו חכמים רשות לדיין לפסוק לפי ראות עיניו במקום שאין הדבר יכול להתברר בראיות (ובעדויות, פעמים באומד הדעת) ופעמים כמו שיראה הדיין בלא טעם ובלא ראיה ובלא אומד הדעת, והיינו שודא דדייני, ופעמים ע"פ פשרה, עכ"ל, והביאו הד"מ (סעיף ד'). ור"ל שכל אלו הדברים יכול לעשות הדיין בע"כ דבעלי דינים".

ועי' מ"ש הנו"כ שם שתלוי הדבר מצד מי יש חשש רמאות, אם מצד התובע, יסתלק ביה"ד מהדין, ואם מצד הנתבע, יפשר כפי כחו כאמור (נתייה"מ שם), וכפי שכתב שם האורים ותומים (אורים ס"ק ז') וז"ל:

כי זה נכלל בכלל אמרם שודא דדיינא שהוא בדבר שהספק לדיין וכיוצא בזה יש לעשות כפי אומד הדעת לשם שמים ומבלי להוציא הדין ריקם מלפניו, ויוכל הדיין לעשותו בעל כרחם של הבעלי דינים, דרכי משה (סעיף ד') וסמ"ע (סקי"ב) בשם תשובת הרא"ש (כלל קז סימן ו'). והיינו כשהדין אינו יכול להתברר מטענות הנתבע, וניכר לדיין שיש בו צד רמאות, וא"כ לדונו כפי הנראה אי אפשר דהא יש בו צד רמאות, ולסלק עצמו אי אפשר דא"כ הרי חוטא נשכר, אבל אם מצד התובע יש הכירה לצד רמאות אין לו לדיין לפשר, רק יסלק עצמו מכל וכל, וכן יעשה כל דיין ישראל ולא יחרוך רמיה צידו, וכן מבואר שם תשובת הרא"ש (כלל ק"ז דין ו'), ע"ש. עכ"ל.

והנה, אם ניצמד תמיד בתביעת כתובה לכלל ש'המוציא מחברו עליו הראיה', כמעט לא הנחת בת לאברהם אבינו שתגבה כתובתה, כי מעטים הם המקרים שבהם מוצגות ראיות חותכות לתביעת האישה, ונמצאת תקנת חכמים שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה בטלה, ועל כן יש לבית דין לעשות שיקול דעת בכל מקרה לגופו וגם לעשות פשרה באופן שלא ניתן להכריע לגמרי כפי שפסק הרא"ש הנ"ל.

ועל כן לאור האמור, יש לפשר בתביעת הכתובה ולחייב את הבעל בפיצויים כלפי האישה וכפי שכבר הסכים באחד מהדיונים האחרונים לשלם לה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ונראה כי האישה גרה בבית הבעל הרבה שנים, והבעל שילם דמי הוצאות הדיור ופירט בתביעתו את דמי שווי השימוש בדירה וההוצאות שהוציא בעבור זה סך של מאות אלפי ש"ח (כמחצית דמי הכתובה), ולאור האמור לעיל יש להכריע כי האישה לא תשלם לבעל עבור המדור וההוצאות. גם היא תוכל לגור בדירה עד חגי תשרי תשפ"א כשבניתיים היא תוכל למצוא דירה כחפצה.

ובאמת יתכן לומר כי עפ"י הלכה את דמי השימוש עד היום האישה אינה צריכה לשלם לבעל ולא דווקא מצד הפשרה, שהרי האישה היא המוחזקת בממון זה ומכיוון שעיקר ההכרעה בעניין הכתובה הייתה מדין מוחזקות הבעל שלא ניתן להוציא ממנו מחמת הספק, הרי מכיוון שבדמי השימוש האישה היא המוחזקת אזי עקרונית יש לפסוק כי הבעל אינו יכול להוציא ממון זה מידה כיוון שהיא מוחזקת בו עבור דמי כתובתה. (ניתן להאריך בזה הן מצד ההלכה והן מצד העובדות שבמקרה שלפנינו ואין כאן המקום להאריך ודי במה שכתבנו).

ועל כן - לאחר שיקול דעת - נראה כי הבעל ישלם סך של 120,000 ש"ח לאשה עבור דמי כתובה ופיצוי.

אך יובהר, כי פסק דין זה בנוגע לסכום הפשרה על הכתובה מותנה בכך שהגט יעשה מיידית במועד הראשון שיקבע ע"י ביה"ד, ככל שלא יעשה הגט, ביה"ד ישקול את פסיקתו בהתאם לשורת הדין (ולא לפני משורת הדין כנ"ל), לרבות פינויה המיידית של האשה מדירתו של הבעל. נותר לדון בהסכם הממון שנחתם.

דומה שלנוכח ההוכחות שכללו עדויות של העו"ד והמזכירה שהיו מעורבים ביצירת ההסכם ובחתימתו, ע"י בדיקת גרפולוג ובדיקת החתימות וכן לנוכח שינוי גרסתה של האישה הוכח כי הסכם הממון אכן נחתם וההוראות בו תקפות.

יצויין, כי הסכם ממון זה נשלח כבר בתאריך 9.2.2009 לבנק ירושלים ע"י עו"ד לצורך קניית דירה על שם הבעל.

יוער, כי מבחינת ההלכה, תוכנו של הסכם הממון הוא פירוט נכסים אותם הבעל לא מכניס לשיתוף. מבחינת ההלכה דינם של הנכסים כנכסי הבעל גם לאחר הנישואין, ולכן אין צורך בדיני סילוק הלכתיים שענינם סילוק מזכויות ירושה לפני נישואין.

הסכם ממון זה הינו הסכם רגיל שנהוג לעשותו בזיווג שני. שהרי לא יעלה על הדעת כי הבעל יביא נכסים שעבד עליהם קשה לפני הנישואין והאישה תאכל את פרי יגיעו.

הבעל גם טען כי עפ"י חוק יחסי ממון נכסים שהיו שייכים לצדדים לפני הנישואין ישארו ברשותם, וכן נכסים חילופיים – שנקנו מכסף שמקורו מנכסים שהיו לבעל לפני הנישואין, הם שייכים לבעל. וכאן, הלא מרבית נכסיו אכן מקורם מנכסים שלפני הנישואין ויש לקבל את טענתו.

על כן אין מקום לטענת האישה שההסכם הינו חד צדדי, גם בנוגע לטענות שהושמעו בעניין העסק, לאור העובדה, שעיקר ההכנסה של המשפחה היתה ממשרד שהוקם ע"י הבעל, ועל כן גם אם ביקש להבטיח שנכס זה ישאר על שמו ובבעלותו הבלעדית אף אם האישה טרחה בו אין זה הסכם של עושק.

בפסק דין של ביה"ד הרבני בתל אביב בתיק מס' 2723-21-1 עוסק במקרה דומה לטענות שנטענו ע"י האישה בפנינו, שם פסק ביה"ד בזה"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"האשה טוענת שלא חתמה על ההסכם בפני רושם הנישואין, אין לקבל טענה זו בשום אופן, החוק הסמיך את ביה"ד ואת ביהמ"ש לאשר הסכמי ממון לפני הנישואין, במהלכן או במסגרת גירושין, עוד הסמיך החוק 'נוטריון' ו'רושם נישואין' לאשר הסכם ממון לפני הנישואין. אין החוק דורש שיהיו עוד שני עדים במעמד האישור, שיוכלו להעיד שהנוטריון או רושם הנישואין פעלו כנדרש על פי החוק. אם ניתן יהיה להכחיש את מעמד האישור, אזי מרוקנים את החוק מתוכנו, כי איזה ערך יש לאישור כזה שכל צד יוכל להכחיש ולטעון כנגדו שהוא כלל לא היה במעמד האישור?"

לא לחינם נבחרו דווקא שני גורמים אלה לאשר את ההסכם מלבד הערכאות השיפוטיות. המעמד החוקי המועדף שיש לנוטריון על פני שאר עורכי הדין, והמעמד החוקי המועדף שיש לרושם הנישואין (שהוא בדרך כלל גם רב העיר) על פני כל רב אחר, מקנה להם את האמינות הנדרשת על פי החוק, וחזקה שפעולותיהם יעשו בהתאם לנדרש בחוק.

בנידון דידן, האישה מאשרת שהיא חתומה על ההסכם, והיא גם מאשרת שהרב אישר אותה, לכן היא אינה נאמנת לטעון שכלל לא היתה נוכחת באותו מעמד בניגוד למה שכותב הרב בפירושו "הצדדים חתמו בפני לאחר הזדהות בתאריך הנ"ל של הסכם זה".

הן אמנם במקרה שלפנינו האישה טענה כי היא לא חתמה, אולם עיקר ביסוס טענתה הוא על כך שביום 27.12.2007 היא לא היתה באשדוד, ועל כך יש נאמנות לנוטריון.

בהמשך פסק הדין נכתב בזה"ל:

"יתר על כן, גם אם היינו מקבלים את טענות האשה, שהיא לא היתה נוכחת בעת האישור של ההסכם על ידי רושם הנישואין, גם אז היה ההסכם בתוקף. שכן, בסעיף 5 (א) (3) לחוק יחסי ממון נאמר: "נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששוויים לא יאוזן ביניהם". בענין הסכמה על נכסים שלא יאוזנו, אין החוק דורש כלל אישור ההסכם על ידי גורם כל שהוא, ודי בחתימת הצדדים עליו (ע"א 169/8 יונה (שרעבי) שי נ' ששון (שרעבי) שי, פ"ד, ל"ט, ח"ג עמ' 776), הואיל והאשה מודה שחתמה על ההסכם, די בכך לפי חוק יחסי ממון כדי לתת תוקף להסכם בדבר הנכסים שלא יאוזנו".

שאלה זו נדונה גם בפסק דין שניתן בבית משפט לעניני משפחה בירושלים (במסגרת תה"ס 10-09-12784 ת.א. נ' מ.א.) בפני כב' השופט דניאל טפרברג. יש הסוברים, כי הסכם ממון שלא אושר, ניתן לבחינה תחת המטריה הנורמטיבית של חוק החוזים. ראה גם במה שכתבה השופטת ארבל ב- בע"מ 4547/06 פלוני נ' פלונית (ניתן ביום 11.06.06 פורסם במאגרים).

נראה כי במקרה שלפנינו שמדובר בנכסים שהיו של הבעל מלפני הנישואין, וההסכמה שנחתמה בין הצדדים אינה אלא לגבי עניין זה, שהנכסים הרשומים על שמו של הבעל ישארו בבעלותו הבלעדית לגביו נראה כי הסכם בכתב הינו בר תוקף, בשונה מהסכם ממון כללי על כלל נכסי בני הזוג בו ניתן לדון בפרשנות החוק. יעויין היטב בלשון החוק.

לאור האמור, במקרה שלפנינו לאחר שהגרפולוגית הגב' פנינה אריאלי כתבה כי: "קיימת סבירות גבוהה שהחתימות שבמחלוקת נכתבו ע"י הגב' ל. ס. (האשה)", ולאור מה שנכתב בחוק כי יש תוקף ל: "נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששוויים לא יאוזן ביניהם", אין מקום לדין האם ההסכם נחתם לפני הנישואין או לא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יצויין, כי גירסת האישה גם כן לא היתה ברורה, פעם היא טענה כי היא בכלל לא חתמה על הסכם הממון ופעם טענה כי היא חתמה אבל לא לפני הנישואין וכפי שכתב בא כחה בסעיף 154 להסכם בזה"ל:

"מדובר בהסכם שלכאורה אומת נוטריונית על ידי מי שערך אותו, עו"ד א. ח., אולם מהעדויות עולה בבירור שההסכם אמנם נערך טרם החתונה אך נחתם לאחריה ולא ניתן לזקוף לו את התאריך שיוחס לו, ומשכך הוא חסר תוקף שיפוטי".

טענה זו יש לדחותה, כאמור לעיל, כיון שהצדדים חתמו, גם לא הוכח כי הצדדים לא נהגו על פיו במהלך חייהם המשותפים.

לאור האמור לעיל יש לפסוק כי:

- א. ביה"ד מקבל את תביעת הגירושין של הבעל. על האישה לקבל את גיטה כדמו".
- לאור האמור, על מזכירות ביה"ד לזמן את הצדדים לסידור גט ע"פ תאריך פנוי ביומן.
- ב. על הבעל לשלם סך של 120,000 ש"ח לאישה עבור דמי הכתובה.
- ג. האישה לא תשלם לבעל את דמי מדור והחזקת המדור ששולמו על ידו עבור מגוריה בבית הבעל שברח' א' באשדוד.
- כמו כן האישה תוכל לגור בדירה הנ"ל עד ראש השנה תשפ"א כאשר עד אז היא תוכל למצוא בע"ה מדור חלופי.
- ד. סעיפים ב' וג' שבהחלטה מותנים בכך שהגט יעשה מיידית במועד הראשון שיקבע ע"י ביה"ד.
- ככל שלא ייעשה הגט, ביה"ד ישקול את פסיקתו בהתאם לשורת הדין (ולא לפנים משורת הדין כנ"ל), לרבות פינויה המיידית של האשה מדירתו של הבעל.
- ה. הבעל אינו חייב במזונות האישה החל מתאריך עזיבתו את הבית.
- ו. הסכם הממון אשר נחתם בין הצדדים טרם חתונתם בעינו עומד.

דין א'

ראיתי את דברי כת"ר שליט"א ואינני מסכים, ואנמק את דברי:

לגבי חיוב האישה לקבל את גיטה מצטרף אני לדעת חברי ומהטעמים הנ"ל.

אינני מסכים לגבי חיוב דמי הכתובה.

לענ"ד הבעל חייב לשלם את מלוא חוב הכתובה שהתחייב דהיינו מיליון ש"ח, ואפילו אם הוא צודק בתביעת הגירושין שזה זיווג שני ויכול לגרש בנימוק של שנאה בלבד או מהטעם שהוא מואס בה - הרי התחייב לה בכתובה שישלם לה את מלוא החיוב, דהיינו מיליון ש"ח, וכל זמן שהוא לא ירצה לשלם אין חיוב גט, והרי חייב לתת לאשה מזונות ומדור וכל החיובים הנובעים מעצם ומהות קשר האישות והנישואין על פי ההלכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חובה זו הינה חובה טבועה של הבעל כלפי אשתו למשך כל תקופת הנישואין ועל דרך כלל אינה פוקעת אלא בפקיעת הנישואין כגון בגירושין.

יוצאים מכלל זה הם המקרים שבהם הטיל בית הדין על האישה חיוב להתגרש ומקרים של נישואי איסור שההלכה מחייבת את היפרדותם בגט, כגון כהן וגרושה, שמן הדין חייבים להתגרש ולכן חל בהם הכלל של: "ב'עמוד והוצא' קאי, מזונות אית לה?".

מכל מקום ברור שכל עוד אין במעשיה של האישה כל עוול הלכתי המהווה עילת גירושין, וקל וחומר אמורים הדברים במקרה שעליו אנו דנים, שבו האישה טוענת לשלום בית בהתחלה וגם כעת היא בוודאי מסכימה לשלום בית, אלא שמדובר כאן בבעל שהוא רועה זונות, כשדברי האישה יש לו גם אישה גויה שהבעל חי איתה בזנות מאז ומתמיד גם היום, ויותר מזה נולדה לו גם בת מהגויה ויש לבעל קשר חזק עם הבת, ועם עוד נשים, ובפרט עם האישה א. ב. אשר לדברי האישה יש לבעל קשר רומנטי איתה עוד מלפני שנת 2015 ולכן היא התגרשה מבעלה בשנת 2017 כשהבעל שלה תפס אותה בשעה 2 בלילה ברכב של הבעל א. ס. (הבעל). גם הבעל הודה שהיה ביחד עם גברת ב. ברכב בשעה 2 בלילה אלא שטען שלא היה לו קשר רומנטי איתה, אין אפוטרופוס לעריות ועוד סיפורים.

בוודאי שהאישה תשמח לשלום בית. ידועים דברי החכם צבי שאם רועה זונות חוזר בתשובה אין עילה לגירושין וחייבים לחזור לשלום בית, מה שאין כן כאן, ולדברי האישה הבעל הוא זה שעזב את הבית.

באשר לטענות הבעל שהאישה היא מורדת כי היא:

- א. מטרידה אותו באיומים למשטרה.
- ב. מונעת ממנו חיי אישות.
- ג. מקללת אותו.
- ד. לא רוצה בשלום בית.

הרי שלא נמצאה שום הוכחה חד משמעית על כך. במרבית מהטענות קיימת הכחשה ומצב של "גרסה מול גרסה". נברר את הטענות אחת לאחת:

א. מטרידה אותו באיומים למשטרה:

התלונה הראשונה שהוגשה למשטרה הייתה ביום 18.3.12 במשרד התיווך של הבעל, כשלאחר ויכוח בין הצדדים נפלה האישה מהכיסא לגירסת הבעל, ולגירסת האישה היא הופלה על ידי הבעל, ואשר בעטיו הוזמנה משטרה לבעל.

לדברי האישה, המזכירה או אחד הנוכחים במשרד, הם אלו שהזמינו את המשטרה, ולדברי הבעל המשטרה הוזמנה על ידי האישה. לטענת האישה, הבעל זרק אותה לרצפה, ולבסוף התברר על ידי קצינת מבחן ע. ס. בתסקיר שהבעל נמצא אשם בעבירת תקיפת בת זוג. למרות שיש נשים שמנצלים מצבים כדי לטרטר את הבעל על ידי תלונות במשטרה באמצעות תלונות שווא, מ"מ אפילו בספק ספיקא זה ספק פיקוח נפש שאם לא נחוש לזה הרי לבסוף יהא מקרה מוות, ובוודאי שלא נקראת מורדת עבור זה.

ב. מונעת ממנו חיי אישות:

יפנה לפרוטוקול הדיון מיום 14.6.17:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד : את מאשרת שאתם 3 שנים לא ביחד ?

האישה : היו תקופות שחזרנו ...

בפרוטוקול הדיון מיום 21.3.18, בחקירת הבעל על ידי ב"כ האישה, נכתב כך :

ש. האם זה נכון שמאפריל 16 אתה לא מקיים יחסי אישות עם אשתך ?

ת. האחרון שהיה לי זה היה בארה"ב, לא זוכר את התאריך, זה היה בינואר שנת 2015 לפני זה שנה לפני, שהיא לא רצתה, עשינו פעם אחת, היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך.

ש. זאת אומרת היא מורדת מתשמיש? היא לא רוצה לקיים איתך יחסים.

ת. פעם אחרונה שעשינו היא אמרה אני מצטערת שאני עושה אהבה איתך, ולא עשינו אחר כך יותר, לא ניסיתי, כי לא רציתי לעשות אונס.

ביה"ד : אם אני מביין נכון, היא לא אמרה לא אף פעם לא, רק אתה הבנת מדבריה ?

ת. כן.

הרי דברים מפורשים מהבעל שהאישה מעולם לא מנעה ממנו יחסי אישות, אלא הבעל לא רצה. טענת הבעל כי "לא רציתי לעשות אונס" לא הוכחה למעשה, שהרי יתכן שאם היה רוצה האישה לא הייתה מונעת ממנו, ובוודאי שאין האישה נקראת מורדת עבור זה.

בפרוטוקול הדיון מיום 15.5.18, בחקירת האישה על ידי ב"כ הבעל :

ש. זה נכון שלא קיימתם יחסי מין מינואר 2015, מאז ארה"ב ?

ת. לא נכון, היו יחסים כשחזר ב-8.2016 .

ש. ב-8.2016 כמה פעמים קיימתם יחסים ?

ת. זה היה בחדר שלי, וזה קרה פעמיים.

ש. מוכנה ללכת לפולגראף ?

ת. כן, על הכל, אבל שגם הוא ילך לפולגראף שלא הלך עם א. ב..

ג. היא מקללת אותו :

בפרוטוקול הדיון מיום 14.6.17 :

ביה"ד : הוא טוען על קללות נוראיות,

האישה : בחיים שלי לא דיברתי ככה, אני לא ידבר ככה, לא גדלתי ככה, אפשר לברר על משפחה שלי, זה לא הבית שבו גדלתי ...

ביה"ד : כמה שנים יש ביניכם בעיות ?

האשה : הבעיות התחילו לפני 4 שנים ... והיה ריב, אחר כך הוא נתן לי מכות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובדיון מיום 30.10.17 :

ביה"ד לאישה : התלוננת נגדו במשטרה ?

האישה : כבר פעמיים, כל הזמן הוא אומר לי אני יהרוג אותך, אני ישים אותך מתחת לאדמה... הוא מקלל את אבא שלי ז"ל, את אימא שלי ...

ביה"ד : הוא היה אומר לך הרבה פעמים שהוא ישים אותך מתחת לאדמה, האישה : כן, בבית קיבלתי הרבה מכות, הוא דפק אותי על הקיר, כי קיבלתי מכות כי קניתי בד"ץ, קיבלתי מכות כי רצייתי טבילה,

ובדיון מיום 15.5.18, בחקירת האישה על ידי ב"כ הבעל :

ש. מה זה המילה *enfoire*,

ת. לא מכירה, בצרפתית אני יודעת מה זה, אדם לא ישר.

ש. את משתמשת הרבה במילה הזו ?

ת. כשהוא מקלל את אמי ואת אחותי, כן.

ש. אם הוא לא מקלל את לא משתמשת ?

ת. לא. ...

בחקירת העדה ביום 27.6.18 :

הופיעה העדה אמר ל. מ. מ..

ביה"ד : איזה סוג קללות שמעת שהגב' קיללה אותו ?

ת. היא אמרה שהוא אפס, שהמשרד לא יחזיק בלעדיה, אופאורה – בצרפתית, לא שמעתי דברים יותר מזה.

ד. האשה לא רוצה שלום בית :

ביום 14.6.17 בפרוטוקול הדיון נכתב כך :

האישה : אני לא רוצה להתגרש, אני כל הזמן רוצה לעשות שלום, אני חושבת שהוא בן אדם לא רע, הוא צריך לתקן דברים חשובים, אני והוא בעזרת ה'. ...

ביה"ד : את אוהבת אותו ?

האישה : כן מכל הלב, הוא יודע שאני אוהבת אותו,

ב"כ האישה : האישה מוכנה לעשות הכל, יגידו הצגות וכו' לא רוצה להגיד דברים על האיש הזה, יש לנו מספיק נתונים על נשים נוספות, דירות זימה שביקש ממנה לצרף אישה למיטה. ...

ובדיון מיום 30.10.17 :

ביה"ד : אם כבר למה את רוצה אותו,

האישה : כי אימא שלי כל הזמן אמרה תעשו שלום,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד : אם בן אדם מאיים שירצח אותך את לא מפחדת ,
האישה : כשאני שומעת את האופנוע, כולי רועדת.
ביה"ד : אז למה את לא מתגרשת, זה לא בריא.
האישה : אני לא רוצה לעשות רע לאימא שלי.
ביה"ד : אימא שלך תשמח, שתתגרשי מכזה בעל רע, לדברייך.
האישה : כל הזמן אבא שלי אמר לי אל תתגרשי, לפעמים טוב שמיכה עם
חורים מבלי שמיכה בכלל.

בחקירת האישה על ידי ב"כ האישה ביום 15.5.18 :

ש. מה את יודעת על ב., מי זאת ב.?
ת. ... היא נסעה פעמיים לגרוזיה, פעם לפריז, ... כל פעם שהיא נוסעת א.
(הבעל) נוסע, לפעמים הם רק שלש ימים.
ביה"ד : ממתי יש להם קשר ?
ת. אני חושב משנת 2015, ככה בעלה ראה בטלפון.
ביה"ד : את אוהבת את א. (הבעל) ?

ת. עכשיו זה קשה לי לאהוב אותו, כי הוא בגד בי, אני אישה שנתתי לו את
הכל, חשבתי שהוא היה אותו דבר, חבר שלו לפני שהיה לנו בלגן, קוראים
לו ז'. הוא היה עם אישה, ואשתו תפסה אותו, ואנשים באו אלי ואמרו לי ג'.
(האשה) את עוד חיה בחלום, אמרתי למה. מי השכיר את הדירה לז'. ? בעלך,
מה את חושבת מה הם עושים ביחד, ... עוד לפני 2015 אז כבר הוא הולך עם
נשים, וכל הזמן סלחתי לו, ...

יש לו בת שנולדה לו מגויה לא נשואה, ... פתאום בשעה 2:00 בלילה הגויה
מתקשרת אליו, אומרת לו אני אוהבת אותך, אני יחיה איתך, הוא יוצא אני
הולכת אחריו, הוא אומר היא הייתה שיכורה לבד, סלחתי לו, אני אהבתי
אותו, עכשיו זה כבר כואב, ... לא ידעתי על ב., זה הכי קשה, שבא ואומר לי
אני רוצה לחזור איתך, ואתה נמצא ביחד עם א. ב., זה הרג אותי, עד היום
אני לא יושנת.

ביה"ד : אם היום א. (הבעל) רוצה לחזור הביתה את תקבלו אותו ?

ת. אולי אפילו אני אוהבת אותו, זה בן אדם שהיה טוב איתו .

ביה"ד : את רוצה לחזור להיות איתו ?

ת. אני חושבת שהוא לא רוצה.

ביה"ד : את אמרת קודם שנפגעת ממנו שהוא בגד בכך, כעת שאת יודעת, את
מוכנה לקבל אותו הביתה ?

ת. כן, בשמחה.

ביה"ד : מקודם אמרת שאת לא אוהבת אותו ?

ת. לא אמרתי שלא אוהבת, אמרתי שנפגעת, הוא כמה פעמים הולך עם
גויה, כשאתה אוהב בן אדם זה קשה .

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אודות הטענה כי הכתובה מוגזמת, יצוין שהבעל מעולם לא התנער מהחוב בטענה שזה מוגזם, וכפי שהעיד העד עו"ד מר ח. בביה"ד בתוך שאר דבריו בחקירתו, שהוא ידע מהבעל בעצמו שהתחייב לתת לאישה כתובה בסכום של מיליון ש"ח ומעולם לא התנער מזה בטענה שזה מוגזם.

ביום 21.3.18 בדיון בפרוטוקול בחקירת הבעל על ידי ב"כ האישה נכתב כך:

ב"כ האישה: ש. נכון שאחרי הגשת תביעת הגירושין, הצעת לשלם לאשתך מיליון ש"ח.

ת. כל דבר שאני יכולתי לומר לפני, זה לא אקטואלי, כשהיא עשתה נזק כל כך גדול. ...

כשאני חתמתי על הכתובה, חתמתי מיליון, אבל מכל הלב, זה לא היה בשביל לגרש, זה כמו שאני עושה מיליארדים, כעת אתה מדבר על משהו אחר, אני לא יודע.

ש. האם אתה הדעת לאשתך אחרי תביעת הגירושין לשלם לה מיליון ש"ח?

ת. אותו תשובה.

ביה"ד: כן או לא.

ת. כן, אבל בזמן הזה אני לא יכולתי, ואני לא יכול, ולא רוצה בכלל.

ובדיון מיום 15.5.18, בחקירת הבעל על ידי ב"כ האישה:

הבעל: ... הלכתי לרב פ. ואמרתי לו אני רוצה להתגרש, תראה מה אני נותן, אני נותן מיליון ש"ח, ואנחנו נפרדים כחברים היא לא רצתה היא רוצה רק כסף ועוד כסף ועוד כסף, היא רוצה להמשיך יותר, אני לא יכול יותר, זה קרצייה.

ולאור כל הנ"ל הרי הוכח בוודאי שאין האישה מורדת בכלל לא במניעת יחסים, לא בקללות, לא בתלונות שווא במשטרה ולא באלימות. נכון הוא שבהצטרף פרטים רבים מחייהם המשותפים עולה תמונה של קונפליקט קשה ביניהם שנמשך לאורך כמעט כל חיי נישואיהם. האישה חושדת בו בבגידה ובצדק, ולכן המתח ביניהם הוא כל כך גדול עד שמגיע לדברי האישה לתגרת ידיים ולתלונות במשטרה, ואין אלו תלונות שווא כפי שהוכח לעיל, יש ביניהם פרידות ארוכות ולאחרונה הם פרודים כמעט 3 שנים, עד שכנראה הנתק ביניהם הוא גדול ולא ניתן לאיחוי.

עם כל זה יש לקבל את דברי האישה שאומרת שהיא מוכנה שיחזור ושהיא מוכנה לקבל אותו בחזרה ושהיא רוצה שלום בית באופן כן ואמיתי. מה שהאישה לא פתחה תיק של שלום בית אין בזה חסרון, מפני שהאישה מכירה את הבעל טוב והבעל קיבל החלטה ברורה להתגרש, לכן הסכים ללא שום טענות לתת לאשה את כל כתובתה בסכום של מיליון ש"ח, והאישה לא הסכימה ורצתה יותר כסף מפני שחשבה שמגיע לה יותר ואם הוא רוצה להתגרש שישלם לה, אבל אין להסיק מכך שהאישה רוצה גירושין. לאשה עדיף שבעלה יחזור הביתה ויהיה שלום בית אם אפשר, אבל זה בלתי אפשרי, כי הבעל לא רוצה, כי יש לו נשים אחרות או את הגויה כדברי האישה ועוד סיבות, לכן הסכימה האישה להתגרש, אלא שישלם לה את מלא כתובתה, זה ברור ואין בזה שום ספק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולכן יש לקבל את טענות האישה ולחייב את הבעל בתשלום דמי הכתובה במלואם, ואין האישה צריכה להתפשר בזה.

ובדבר הטענה שהאישה מפסידה את כתובתה על סמך דברי רבינו ירוחם המפורסמים - נראה שדברי רבינו ירוחם אינם מתאימים ואין להם שום שייכות למקרה שלנו כפי שאבאר.

רבינו ירוחם מדבר על מקרה שהאישה מורדת בבעלה תחילה ורצתה להתגרש, אלא שאינה מורדת של "בעינא ליה ומצערנא ליה", אלא מורדת שטוענת "מאיס עלי" ורוצה להתגרש מיד, שבאופן זה מפסידה את כתובתה אף בלא התראה, אלא שרבינו ירוחם מוסיף שבמקרה שגם הבעל מרד בה אח"כ ואינו רוצה בה, אין להפסידה את כל כתובתה ככל מורדת, מכיוון שגם הבעל אינו רוצה בה, אולם את תוספת הכתובה מפסידה גם במקרה כזה שהבעל אינו רוצה בה, ומה שסיים רבינו ירוחם ד"אדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה", זו סברא בכל מורדת שמפסידה את תוספת כתובתה ואת המתנות שנתן לה.

אם כן פשוט וברור שאין שום ראייה מדברי רבינו ירוחם למקרה שלנו, שהבעל הוא זה שתובע את הגירושין, והאישה אומרת כל הזמן שהיא אוהבת את בעלה, וגם אומרת שהיא מוכנה שבעלה יחזור הביתה ומוכנה לשלום בית, גם אם נניח למסקנה שהיא כיום אינה מאמינה בשלום בית, וכן רוצה להתגרש, רק תובעת הרבה כסף ופיצויים, אבל בוודאי שהיא לא יזמה בשום שלב שהוא את הגירושין, במקרה כזה בוודאי לא נאמר דינו של רבינו ירוחם שהפסידה תוספת כתובה.

וגם אם נניח כטענת הבעל שהאישה גרמה לסכסוך ביניהם בהתנהגותה, עד כדי שהבעל לא ירצה בה, ולכן דינה שתפסיד את כתובתה, אין לזה שום מקור מדברי רבינו ירוחם.

בנידון שלנו יש בכלל ספק מי גרם לפירוד, האם הבעל יצא מעצמו מהבית ופתח תיק גירושין, או האישה הוציאה את בעלה מהבית, וכן ספק אם האישה התלוננה במשטרה כנגד הבעל בצדק או בתלונת שווא, וכן ספק אם היא מקללת או לא מקללת, וכן כל שאר הספיקות המבוארים לעיל, ולכן יש מקום לדון האם יש מקום להפסידה כתובה, שהרי מספק אין הבעל חייב בכתובה מכח שהבעל מוחזק, אך נראה פשוט שאין לומר כך, מפני שכלל זה נאמר רק במקרה שמוגדר כספק, בין אם הוא ספק בדין הנובע ממחלוקת הפוסקים וכדומה ובין אם הוא ספק במציאות הנובע מראיות סותרות וכדומה, אולם במקרה שהבעל טוען שאשתו גרמה לפירוד והיא טוענת שהבעל גרם לפירוד ואין ראייה ברורה לדבר, ברור שאין כלל ספק לפנינו, וכי יעלה על הדעת שכל בעל יוכל לטעון שאשתו זינתה או עוברת על דת וכיוצא בזה ולהפסידה את כתובתה אפילו אם האישה מכחישה, שזה ספק והוא מוחזק בכתובה, ובפרט שבנידון שלנו אין שום ספק ומאמינים לאישה שהיא כנה בכל מה שהיא טוענת, וכל הטענות שהבעל טוען כנגד אשתו אין להם שום בסיס ואין מקום לעשות פשרות בחוב הכתובה.

לגבי תשלום פיצויים שדרשה האישה בנוסף לדמי הכתובה, נראה שמעבר לכך שאין שום טעם וביסוס לתביעתה, מלבד שזה זיווג שני, ומלבד שכיום אין בתי דינים מחייבים פיצויים, הרי לפנינו הטעם פשוט כי כתובה בסך מיליון ש"ח זהו סכום לא מבוטל ובוודאי כלול בזה גם הפיצויים.

לאור האמור:

- א. האישה חייבת לקבל גט מבעלה.
- ב. אם ברצון הבעל לגרש את אשתו, עליו לשלם לה את כל הסכום שנקבע בכתובה, הן את עיקר הכתובה והן את תוספת הכתובה.
- ג. תביעת האישה לתשלום פיצויים בנוסף לדמי הכתובה נדחית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ד. האישה תגור בדירה עד הגט.
ה. יש לקיים את הסכם הממון ככתבו וכלשונו.

דין ב'

אקדמות מילין,

בפנינו שני צדדים בבחינת "שני כתובים המכחישים זה את זה" כאשר בכל צעד ושעל לכל אורך הצגת המסכת העובדתית בפני ביה"ד במסגרת כתבי ביה"ד וההליכים ביניהם נחשף ביה"ד לגירסאות שונות רצופות אי דיוקים וחצאי אמיתות, לנתונים ולטיעונים סותרים כשמנגד - המו"מ בין הצדדים עובר לפתיחת ההליכים ובמהלכם כמו גם שלל ההצעות, התובנות וכל מאמצי ביה"ד להביא להבנות ולהסכמות ראויות כשלו ולא הבשילו לכלל הסכם הוגן וכולל - עד כי נדרשים אנו להכריע ולהפריד בין הדבקים בבחינת "עד שיבא הכתוב השלישי (פסק הדין) ויכריע ביניהם".

באי כוחם המלומדים של הצדדים עשו עבודתם נאמנה, הגישו את סיכומיהם באופן תכליתי ומקצועי ראוי להערכה, כאשר כל צד מבקש לזעוק את זעקת מרשו כי רבה ולהאיר באור יקרות את הטיעונים והנסיבות המצדיקים והמאששים את עמדתם, כל אחד על פי נקודת מבטו וראות עינו.

לעינינו האימרה החסידית על משנת חסידים (אבות ב', ד'): "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" - "ולעולם לא תגיע למקומו".

הסכם הממון:

בראשית עיוננו נבקש לדון בתביעת ב"כ האישה מיום 7.5.17 לבטל את 'המסמך הנחזה להיות הסכם הממון', כלשונו, כאשר כפי שכבר הוזכר לעיל, מסמך זה, לטעמה של האישה, הינו פרי קנוניה שרקם הבעל עם אחרים ואשר לא נחתם ע"י התובעת או לכל הפחות לא נערך ונחתם ביום 27.12.07.

אחר העיון בטיעוני הצדדים וב"כ בנידון ולאחר ניתוח החומר בנידון לרבות עדותם של עורכי ההסכם עו"ד א. ח. ועו"ד י. ב. ש. קובע ביה"ד בזאת כי לא הונחה כל תשתית ראייתית מתבקשת בכדי להצדיק כל ערעור או סרך ביטול של הסכם הממון או של מי מסעיפיו.

בפתח הדברים נזכיר את הנוהג המוכר והידוע לכל בר בי רב אודות המצוי והמקובל לערוך הסכמי ממון בזיווג שני.

לא מסתבר כלל ועיקר שבזיווג זה ובפרט לנוכח הנתונים המשפחתיים הספציפיים, גילאי הצדדים, היותם הורים לילדים מנישואין קודמים כמו גם לאור מסת הרכוש המשמעותית של הבעל עובר לנישואין - ינהגו אחרת.

כך שדווקא הבא לטעון כי אין ולא היה הסכם ממון - ידו על התחתונה.

בעניין זה נצטט את לשונו של הגר"ש דיכובסקי שליט"א בתיק 1-10906-21:

"העובדה שמדובר בזיווג שני, ובילדים מנישואין קודמים, מסבירה היטב את הצורך בהסכם קדם נישואין. זיווג שני אינו דף חלק. קיים חשש רציני לפירוק

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנישואין - כידוע, חלק לא קטן של נישואין אלו אינו מחזיק מעמד. בנוסף, לכל אחד מן הצדדים יש הסטוריה משפחתית משלו, וכאשר יש לו ילדים בוגרים, הרי קיימת דאגה לרווחתם, וכן קיים רצון טבעי למניעת המצב המוגדר בהלכה "ואכלו זרים חילם". הילדים לא פעם מעורבים בחיי המשפחה החדשה, וכל צד בוחן את משנהו לפי התייחסותו לילדיו שלו. כמעט בכל זיווג שני, עורכים הצדדים הסכם ברור ומפורט, להבטיח את עצמם בעת פקודה, וכן להבטיח את עתיד ילדיהם. מה שנעשה כאן, אינו שונה מן הנעשה ברוב הגדול של נישואים שניים".

וכ"כ בפס"ד ביה"ד הגדול בתיק 1687-24-1:

" כאשר מדובר בזיווג שני, שנועד לאפשר לשני הצדדים שלא לבלות את אחרית שנותיהם בבדידות של "לא טוב היות האדם לבדו", לדעתי המגמה הפוכה. כולנו יודעים שבזיווג שני, כמעט בכל המקרים, נעשה ע"י הצדדים הסכם קדם נישואין למנוע את "וירשו זרים חילם", ושהרכוש לא יפול לידי יורשי הצד שכנגד. לכן נעשה הסכם הקובע שאין לכל צד חלק ונחלה ברכוש רעהו. גם הכתובה בזיווג שני הוא בדרך כלל כתובה מינימלית ותו לא "

מעבר לאמור ולגופו של עניין,

בנידון דנן מקובלת עלינו טענת ב"כ הבעל לפיה לא היה כל צורך בזיוף הסכם ממון משום שבלאו הכי רוב ההסכם נשען על הוראות חוק יחסי ממון הקובע ממילא כי ככלל נכסים שהיו לצדדים עובר לנישואין לא יאוזנו, ומשכך – גם ללא ההסכם, כלל מסת הנכסים שהיו בבעלותו הבלעדית של הבעל לפני הנישואין וגם לא חליפיהם – היו ועודנם של הבעל בלבד.

יעויין בזה פירוט נכסי הבעל אשר היו על שמו ובבעלותו של הבעל עוד טרם הנישואין וכפי שבא זכרם בסעיף 216 לסיכומי ב"כ הבעל.

באשר להפרדה הרכושית נאמנה עלינו התפיסה הנ"ל לפיה בזיווג שני בנסיבות דנן דווקא אי עריכת הסכם ממון הקובע הפרדה רכושית היא הדבר החריג והיוצא מגדר הרגיל ומן המקובל.

בפנינו עדות ברורה וחד משמעית של עורכי ההסכם עו"ד י. ב. ש. ושל עו"ד נוטריון א. ח. - שגם אישר אותו - אשר מאששים את גירסת וטענת הבעל, ללא כחל ושרק תוך שהם דוחים את גירסת האישה על הסף.

ביה"ד לא שוכנע כלל באשר לנטען ביחס לרמת הכרת השפה העברית/ לרמת ההבנה של האישה בכל הנוגע לתוכנו ולניסוחו של ההסכם, ועאכ"ו כאשר עורכי ההסכם העידו חזור והעד כי ההסכם הובהר והוסבר לצדדים בשפה הצרפתית עובר לחתימתם.

אישור ההסכם על ידי הנוטריון הינה בבחינת נחתום המעיד על עיסתו, וחזקת הכשרות כמו גם החזקה שאין אומן מרע אומנותיה, שרירות וקיימות גם בנ"ד, ובוודאי בשעה שלא הונחה ולו ראשית ראייה לסותרן.

עו"ד ח. ועו"ד ב. ש. העידו ארוכות על כל הליך הייעוץ והמו"מ שקדם להכנת הסכם הממון, ועל כך שהסכם הממון נערך, נכתב ונחתם ע"י הצדדים כדת וכדין טרם חתונתם של הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במענה לשאלת ביה"ד הנוקבת לפיה, על פי דבריו האישה מעלילה עליו ועל הבעל והיא בעצם שקרנית ונוכלת, השיב עו"ד ח. בזהירות ובעדינות וקבע כי "קשה לי לומר מילים כאלה אבל היא לא אומרת אמת".

עו"ד ב. ש. צירפה את הספר הנוטריוני של המשרד בו מופיע האישור הנוטריוני שניתן להסכם בשלהי 2007.

טענת ב"כ האישה לפיה הסכם הממון 'הושל' בספר הנוטריוני כעיסקה אחרונה לשנת 2007 הינה בגדר השערה שלא הוכחה כלל ועיקר.

עוד העידה עו"ד ב. ש. על המיפגשים שקיימה עם שני בני הזוג עובר לעריכת הסכם הממון ולחתימתו, בטרם נישואי הצדדים.

במענה לשאלת ביה"ד, כנ"ל, לפיה האישה משקרת ומעלילה, השיבה עו"ד ב. ש. בלשון זו: "במצח נחושה....זאת כפיות טובה ברמה הכי גבוהה שיכולה להיות, היא משקרת במצח נחושה...במשך עשור לא טענה כעת היא טוענת עשרים טענות חלופיות....".

יושם אל לב כי במסגרת עדותה של עו"ד ב. ש. נשמט גם הבסיס לגירסת האישה וב"כ לפיה הסכם הממון נולד בחטא ו'נתפר לפי מידותיו 'הרעות' של הבעל' רק לאחר המריבה בהכנסת ספר התורה בשנת 2012-2013, שכן זו ציינה בעדותה שהבעל רכש דירה חודשיים בלבד לאחר החתונה ורשם אותה על שמו, בלבדית. לאור העובדה שהבעל נזקק להלוואת משכנתא ולאור עובדת הרישום הבלעדי של הדירה על שם הבעל -חרף היותו נשוי - הוצג מכתב בקשה לאישור הלוואת המשכנתא שנשלח לבנק ירושלים למשכנתאות מיום 9.2.19 ואשר אליו צורף הסכם הממון משנת 2007.

ומשנפל היסוד (שהרי הוכח כי הסכם הממון היה כבר קיים עכ"פ בשנת 2009) נפל הבניין.

למעלה מן הצורך נוסף כי לא ניתן לקבל את טענותיה העובדתיות המתחלפות והסותרות של האישה גם לגופן.

יוזכר כי בתחילה טענה כי מעולם לא חתמה על ההסכם, לאחר מכן טענה שלא חתמה קודם החתונה, לאחר מכן רמזה שמא הטעו אותה ברמאות והחתימה על הסכם ממון במסווה של חוזה וכיו"ב.

ונבהיר .

ראשית , טענה האישה שלא היא חתמה על המסמך וכי בכלל אין זו חתימתה.

בעניין זה חזקה עלינו בדיקתה והכרעתה של המומחית הגרפולוגית גב' פנינה אריאלי שאכן זו חתימתה של האישה.

שנית, טענה האישה כי במועד החתימה, קרי 27.12.07, הייתה בכלל באילת.

לאישוש טענתה זו העידה את הגיס פ.

ב"כ הבעל ציינה לסתירה בין העדויות של האישה ושל הגיס ביחס לאופן ההתרחשות, כשמנגד טען הבעל כי בהחלט יתכן שההסכם נחתם בבוקר ואז יצאו לאילת.

אין בידינו להכריע באופן מוחלט בנידון באשר בהחלט יתכן כי הצדדים יצאו לאילת רק לאחר חתימת ההסכם, אך גם אם המציאות לא ברורה דיה וגם אם לא ניתן להוכיח באשר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למועד המדויק של החתימה - מידי ספיקא לא נפקא - והרי הסכם ממון חתום ומאושר, טרם נישואי הצדדים, כדין לפנינו והמוציא מחבירו עליו הראיה.

שלישית, טענה האישה על אי הזהות בין החתימות שלה (טענה שנדחתה ע"י הגרפולוגית, כדלעיל).

רביעית, קבלה האישה כלפי עו"ד ח. "הייתי עובדת איתו כל הזמן כי הוא רימה אותי והחתיים אותי על משהו אני לא יכולה לדעת".

עו"ד ח. הביע תדהמה לנוכח הטענות הנ"ל ולנוכח כפיות הטובה של האישה, כלשונו.

לדידן לא ניתן לקבל כלל ועיקר טענה מעין זו ואין בעצם העלאת הטענה כשלעצמה לפגוע בחזקת הכשרות של העד, זאת בפרט וביתר שאת לנוכח הקשיים והסתירות העולות ממקבץ הטיעונים הנ"ל, ועל אחת כמה וכמה כל עוד לא הובאה ולו ראשית ראיה לעצם הטענה.

נוסף ונציין כי גם אם נפלו אי אלו פגמים בהכנת ובעריכת ההסכם כגון היעדר ציון תאריך החתונה בהסכם על אף הסמיכות לחתונה, צורת/מיקום החתימה, אי חתימה על כל דף בהסכם, אופן התרגום לצרפתית, היעדר חתימה על התרגום וכו' - אין בכך להטיל דופי בהסכם עצמו, שכפי שהועד בפנינו וכפי שהוכח בעדות העדים כלעיל, נחתם ואושר כדין.

יש בנותן טעם להמליץ טוב כי לנוכח שמחת חתן וכלה והטרדות הסובבות בעת הזו הופיע שר השכחה עד כי נשכח הדבר ונשתקע ויהי לאין מחמד כל עין.

נמצא כי,

הסכם הממון מיום 27.12.07 שריר ובריר, אמת ויציב, נכון וקיים.

בעניין זה נציין לסעיף 6 להסכם הממון הקובע מפורשות כי: "מוסכם במפורש בין הצדדים כי במקרה של פירוד חו"ח בין בני הזוג או פקיעת הנישואין לא יהיה בן הזוג השני זכאי לשום טובת הנאה ו/או זכות בנכסים שהיו לבן הזוג האחר ערב החלטתם להינשא".

עילות הגירושין:

בריש מילין, נדון בתביעת הבעל לחייב את האישה לקבל את גיטה ובשאלה האם יש להיעתר לדרישת האישה לקבל כתובה ופיצוי תמורת הסכמתה לקבל את גיטה.

עמדת האישה וב"כ היא כי הוכח בפני ביה"ד שאין בידי הבעל כל עילת גירושין ורק 'לאחר שנתפס בקלקלתו ונתגלתה בגידתו המתמשכת והנלוזה... החליט לבעוט את האישה החוצה מן הנישואין בידיים ריקות על ידי הגשת תביעת גירושין קלושה ונעדרת עילה תוך נסיונות לתלות את קולר אשם בפירוד על צוארה של האישה...', 'הבעל בחוסר תום לב... ניצל את כוחו, שליטתו ומעמדו, הנהיג בעריצות את כל המערכת הכלכלית של הצדדים, שאב עד תום את כל מקורותיה הכספיים והאחרים של האישה, הוביל אותה להעצמת נכסיו מכל סוג וכשהשיג את מבוקשו בעט בה'.

מאידך, לעמדת הבעל וב"כ הוכחו בפני ביה"ד עילות רבות, בהן נדון להלן, לפיהן יש לחייב את האישה בגירושין ובפרט לנוכח היותה 'אישה רעה אשר הודיעה לבעל לא אחת תן לי הסדר גירושין נדיב, ולא - אהרוס את חייך'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בין העילות המוזכרות בסיכומי ב"כ הבעל:

זיווג שני, תלונות שווא ואיומים של האישה כנגד הבעל, מקללת בעלה ובני משפחתו, עוברת על דת, אלימות מילולית ופיזית כנגד הבעל ובני משפחתו, חיי צער והשפלות, משיאתו שם רע, מאיסות באמתלה מבוררת, מרידת האישה מחיי אישות והיעדרויות רבות מהארץ, היעדר רצון וסיכוי לשלום בית, פירוד ממושך, מרידה הדדית.

פתח דברינו יאיר בעובדות לגבם דומה כי אין מחלוקת.

אין חולק כי חיי בני הזוג ברצף יחדיו תחת אותה קורת גג - על פני כשבוע שנים (30.12.07-1.15) - לא התנהלו על מי מנוחות כי אם על מי מריבה (עד כדי "האומר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת בניו לא ידע....").

אין חולק כי מערכת היחסים בין הצדדים הייתה, לצער כל, רוויית אלימות מילולית, רגשית ופיזית וזאת על בסיס מילותיהם וטענותיהם של כל אחד מן הצדדים בעצמם.

בפנינו האשמות וטענות הדדיות קשות ביותר של הצדדים, אשר פיהם ענה בם - האחד כנגד משנהו - על אלימות פיזית ומילולית, אשר אינן מותרות ספק באשר לטיבו ואופיו, כמו גם באשר לעתידו של התא המשפחתי.

מערכת היחסים הזוגית לוותה מראשית דרכה ברעשי רקע משמעותיים, אשר יסודם במערכת יחסים מעורערת ומסוכסכת בין בני הזוג ובין בני המשפחה המורחבת (ילדי הצדדים טרום נישואיהם, אם הבעל, אחות הבעל ועוד).

לא מן הנמנע כי מעבר לטבעם, מזגם, אופיים ואישיותם של הצדדים, הרי שפרק זה של המריבות והויכוחים התכופים בכל הנוגע לילדי הצדדים ולבני המשפחה המורחבת (הימצאות ילדי האישה בבית של הבעל, האלימות המילולית והפיזית, ההתנהלות הלעומתית, העוינות והמתח המתמשך במערכת היחסים בין האישה לבתו של הבעל י, היחס לילדי הבעל, לבת ס, לאימו הקשישה של הבעל ולאחותו) היווה קרקע פוריה בדרך אל המדרון החלקלק ממנו ואליו דורדרה מערכת היחסים, והוא אשר העיב עד מאוד על הצדדים ואשר הביא את מערכת היחסים הזוגית והמשפחתית לעברי פי פחת ולדרך ללא מוצא.

כך למשל דברי האישה ביחס לאירוע הספר תורה: "בבית קיבלתי הרבה מכות, בבית היה ספר תורה... הוא דפק אותי על הקיר... למה כי הוא רצה שהבן שלי יצא מהבית והבן שלו יכנס...". וכך למשל דברי הבעל ביחס לאירוע המריבה בשנת 2016: "היא זרקה את הילדה (ס) במחסן... ישנתי בחדר שלי, היא אומרת מה אתה עושה כאן, תצא מכאן, יצאתי עם הבת שלי, היא זרקה כמה מילים מול הבת שלי... אחר כך הלכתי לבית של אמא שלי, וזה פעם אחרונה שניסיתי לעשות שלום".

ברי כי קשה עד מאוד לכל בר אנוש להכיל מצב בו נדרש מי מבני הזוג לפגוע בקשר הטבעי עם בני ביתו ו/או לנתק מגע עם ילדיו ועם יולדיו.

יפנה אל עדות בת הבעל י. אשר ציינה לויכוח חריף ואירוע אלים - בשנת 2008, אשר בעטיו נאלצה לנתק קשר עם אביה, הבעל, למשך חצי שנה.

זאת ועוד, ביה"ד נחשף להקלטות, לתיעולים ולעדויות אשר אינן מותרים ספק באשר למערכת היחסים הטעונה והמורכבת, למעשים אשר לא יעשו, לדיבורים אשר לא יאמרו ולרמת השיג והשיח הבוטה והקשה בין הצדדים באשר "יש בוטה כמדקרות חרב".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מילות גנאי, קללות, נאצות, ניבולי פה, שיח אלים, משפיל ופוגעני ועוד מרעין בישין אשר אינם מכבדים, בלשון המעטה, את מוציאיהם.

למותר לציין, כי לא נעלמה מביה"ד מידת המהימנות ומשקלם הראיתי ההלכתי של עדויות בני משפחה (כמבואר בשו"ע חו"מ הל' עדות), אך די בחומר ובעדויות בתיק ככל הנ"ל, בפרט בסיטואציות משפחתיות אינטימיות - כדי לאשר ולאמת את מצבם העכור של היחסים הזוגיים והמשפחתיים, זאת מבלי להטיל את קולר האשמה החד משמעי על מאן דהוא.

אין חולק כי אירוע האלימות הראשון סביב שנת 2013 - אשר למצער ולמגינת כל לב יסודו בשמחה של מצוה נדירה וחשובה לעילוי נשמה - הכנסת ספר תורה - היה הטריגר להעצמת הסכסוך הקשה בין אחות הבעל לאישה ואשר בעטיו נגררה מערכת היחסים הזוגית לשפל, השפלה, אלימות מילולית ופיזית עד כדי תלונה במשטרה והליך פלילי אשר בסופו שינויי גירסאות והסדר טיעון עם הבעל הכולל עבודות שירות, ללא הרשעה.

אין חולק כי הפירוד המשמעותי בין הצדדים החל בתחילת שנת 2015, מיד לאחר אקורד הסיום הצורם של הטיוול הזוגי לארה"ב, אשר החל בקול ענות גבורה, בנסיונם של הצדדים לשפר את מערכת היחסים ביניהם ולכונן את שלום ביתם, אך למרבה הצער הסתיים בקול ענות חלושה ובעזיבתו של הבעל את הבית.

כשלטענת הבעל: "מאז שנכנסנו לשדה התעופה עד שחזרנו זה היה מוות", "הבסיס שלה להפחיד אותי כל היום עם משטרות... כל 5 דקות אני יטלפן למשטרה, אני לא יכול ככה, זה במשרד, זה בבית, זה נחש, זה דוגמא של דתיה בחוץ, בפנים זה משהו אחר... היא קריזיונרית, היא מאמינה לשקר שלה", וזאת על פי טענתו של הבעל החל מכך שעוד בטיסת ההלוך לא אבתה האישה לשבת לצידו במטוס וכלה במסכת איומים מתמשכת וחוזרת, לאורך הטיוול, מצידה של האישה כי תתלונן כנגדו במשטרה על אלימות וכו'.

אין חולק כי מיני 2015 נעשו מספר נסיונות לתווך שלום בין הצדדים, ללא הצלחה.

כך סביב הזמנתו של הבעל לחוג את ליל הסדר בניסן תשע"ו, אפריל 2016, וכך באירוע החלפת דלתות הבית ע"י הבעל ביולי 2016, לקראת אירוח בני משפחת האישה עובר לחתונת בנה.

אין חולק כי סמוך ונראה לחתונת בן האישה, עובר לחודש אוגוסט 2016, אחר כשלון נסיון שלום הבית בתיווכו של עו"ד ח., נותק הקשר, ומיני אז הבעל מתגורר בבית אימו בעוד האישה מתגוררת בביתו של הבעל.

יצויין כי לגירסת הבעל הוא סולק ע"י האישה מביתו שלו - עד היום.

אין חולק כי הצדדים המשיכו לעבוד יחד במשרד התיווך של הבעל "א" נ" גם לאחר הגשת תביעת הגירושין של הבעל, וזאת עד לאירוע האלימות השני אשר אירע ביום 14.9.17, כשברקע הדרת האישה משימוש בסיסמא של יד 2, דין ודברים מול המזכירה ל. מ., זימונה של האישה לשימוע לקראת פיטורים והמסתעף.

אין חולק כי לנוכח הטענות ההדדיות ולנוכח האלימות המילולית והפיזית הנטענת באירוע הנ"ל (צורפו עדויות, הקלטות מתומללות ברורות למבין), הגישה האישה תלונה למשטרה בעטיה הובא הבעל לבית המשפט באשקלון כשהוא אזוק בידי וברגליו, שם הוארך מעצרו ביום 15.9.17 עד ליום 17.9.17. מעצרו של הבעל הומר והוא שוחרר בערבות ערב ראש השנה, לאחר חקירות משטרה וגביית עדות של ג'. ר. ול. מ., למעצר בית אצל ילדיו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין חולק כי נכון לעת הזו ישנה הרחקה הדדית בין הצדדים במסגרת צו הגנה הדדי האוסר על הצדדים גם להטריד האחד את משנהו.

אין חולק כי נכון לעת הזו הצדדים אינם חפצים זה בזה, כאשר לכל צד טענות קשות האחד כנגד משנהו.

אין חולק כי בפני ביה"ד תביעת גירושין של הבעל.

אין חולק כי מעולם לא נפתח תיק שלו"ב ע"י האישה וכי מעולם לא הוגשה תביעה לשלום בית מצד האישה.

אין חולק שכיום אין כל רצון וגם אין כל סיכוי לשלום בית.

יודגש כי גם אם בפתח ההליכים ביקשה האישה שלום בית, כיום גם האישה מבקשת אך את זכויותיה ממוסד הנישואין וכלשון ב"כ האישה בסיכומיו:

"רצונה של האישה לשלום בית היה כנה ואמיתי לפחות בתחילת התהליך... אי תביעה לשלום בית אינה מהווה ראיה על רצון ובקשה לגירושין. כאשר צד אחד לא מעוניין אי אפשר לקיים את התהליך בכוח. לא ניתן לתבוע בכפייה שלום בית כנגד צד שאינו רוצה בכך. ובנסיבות המקרה, ברור שאם הבעל עזב את הבית ומתרועע שנים עם אישה אחרת, מגיש תביעת גירושין מלאה שיקוצים, גידופים והשמצות שקריות נגד האישה, אין לצפות שתגיש בקשה לשלום בית, שעה שהיא מבינה היטב שאין כל סיכוי קל שבקלים שהדבר יקרום עור וגידים...".

אין חולק שהבעל עזב את דירת המגורים שלו כבר בינואר 2015. יוזכר כי גם לטענת האישה קיימו הצדדים יחסי אישות – מאז עזיבת הבעל בינואר 2015 - רק פעמיים במהלך חודש 8.16 עובר לחתונת בנה.

אין חולק שהצדדים שרויים בנתק רגשי ופיזי ובפירוד ממושך.

לטענת הבעל, האישה סירבה לקיים עימו יחסי אישות כדרך כל הארץ עד כי נמנע מחיי אישות עם האישה לנוכח יחסה הפוגעני כלפיו ולאור אמירותיה. בעניין זה ציין גם את היעדרויותיה התכופות והממושכות מן הארץ, ללא אישורו (117 ימים בשנת 2015, 100 ימים בשנת 2016, 111 ימים בשנת 2017).

לטענת האישה, המשיכה לקיים יחסי אישות עם הבעל גם בשנת 2016 (כנ"ל) והיא לא מנעה ממנו חיי אישות (יצויין כי לשאלת ביה"ד הודה הבעל כי הוא אשר נמנע, כדלעיל, לאור יחסה אליו). היעדרויותיה מן הארץ היו לצרכי עבודה כאשר היא זו שדאגה ללקוחות ולקשר העסקי עם מרוקו כמו גם לצרכי רפואה ומשפחה.

אין חולק כי הבעל קיים קשר עם אישה נשואה, בעודה נשואה לבעלה ובעודו הוא נשוי.

על טיבו של קשר זה נחלקו הצדדים.

לדידו של הבעל, אשר החליף טעמו ונימוקו, ואשר שינה את גירסתו בנידון חדשות לבקרים, מדובר בקשר ידידותי בלבד עם מי שבטובה הייתה לו אוזן קשבת.

לדידה של האישה מדובר בבגידה מתמשכת עם אשת איש, בה בעת שהבעל מהתל באישה על רצונו כביכול להשיב את שלום הבית.

יאמר ברורות כי גירסתו של הבעל אודות טיב קשריו עם הנטענת נדחית על הסף.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין כל ספק, כי לאור העולה מהחקירות ומהעדויות של בעל הנטענת, הבעל, הנטענת עצמה ומעדות החוקר הפרטי, כמו גם מאלפי השיחות וכל החומר שבתיק - גירסתו המפוקפקת והמתחלפת של הבעל (יעויין תשובתו של הבעל במענה לשאלת ביה"ד אם קיים יחסי מין עם הנטענת: "בטוח שלא, מעולם לא, גם לי יש סוכר ואני לא יכול כל כך"), בדבר טיב קשריו הפסולים והממושכים עם הנטענת (וכלשונו: יכול להיות מוגזם...), לא עולה בקנה אחד עם הנתונים, באשר רגלים לדבר כי עסקינן בגירסא שקרית בלתי מכבדת ובלתי מכובדת שכן "אש בנעורת ואינה מהבהבת", אתמהא?! .

עיון קל בפרוטוקולי הדיונים ובחומר שבתיק מחדד את קביעת ביה"ד אודות גירסתם הבלתי מהימנה של הבעל ושל הנטענת, ומפאת הכבוד ואי הכבוד - לא נאריך.

(במאמר מוסגר יוער, שבמעשה ביה"ד יודגש שככל שהבעל יהיה מעוניין לשאת את הנטענת הדבר יהיה טעון בירור בי"ד וד"ל).

יחד עם האמור, מבהיר ביה"ד כי לנוכח לוחות הזמנים שהוכחו בתיק, הרי שהקשר הפסול של הבעל עם הנטענת החל זמן רב לאחר עזיבת הבעל את האישה ואת הבית בינואר 2015.

בעניין זה מקובלת עלינו גירסת הבעל וב"כ, כי מערכת היחסים הזוגית הבעייתית לאורך תקופת הנישואין היא גורם הפירוד בין הצדדים. יוער, כי גם האישה העידה מפורשות כי מערכות היחסים הזוגית, כמו גם המשפחתית, הם שהיו בעוכריו של התא הזוגי, וכפי שבין היתר התבטאה שהבת של הבעל, י., היא היא הסיבה לגט וכלשונה: "כאילו גנבתי את אבא שלה" ועוד.

ומכאן יסוד ופינה חשובים להכרעה דלהלן.

יודגש כי אין בכך להקל ראש ולו במעט בדבר חומרת מעשיו של הבעל כי רבה, אך מאידך, יש לקבוע כי לא קשר זה הוא אשר עמד ביסוד פירוק התא המשפחתי.

טעם לפגם ודאי יש במה שהוברר כשברקע הנסיונות של הבעל, כביכול, לשלום בית עם רעייתו ובעיצומם ממש - מוצא הבעל, בהיותו נשוי, אוזן קשבת (במקרה הטוב, וחמור מכך - חומר אשת איש ר"ל במקרה הרע) בחיקה של אשת איש נשואה, וכל השומע תצילינה שתי אוזניו.

למעלה מן הצורך, יזכיר ביה"ד את עדותו המהדהדת של בעל הנטענת: "ראיתי אותה שם והבנתי מה קורה... נגמר", ודבר שפתיים אך למחסור.

אחר כל הדברים האלה נציג את המקורות ההלכתיים בהתייחס לטיעונים ולעילות הנטענות.

זיווג שני:

האם יש איסור לגרש בזיווג שני בפירוד ממושך - גדר די"ן שנאה שלח":

כאמור, עסקינן בזוג שנישאו זל"ז כדמו"י בזיווג שני. הצדדים בני עדות המזרח היוצאים ביד מרן.

משכך, יש בנותן טעם לדון בגדרי הדין המיוחד של זיווג שני ובדבר חומר האיסור לגרש את האישה בעל כורחה בני"ד, ולחילופין להתיר לבעל לשאת אישה שניה על אשתו, דבר שלא נתבקשנו להכריע בו בשלב הזה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נקדים את דברי הגר"ש דייכובסקי שליט"א באשר לזיווג שני כפי שהובאו בתיק ביה"ד הגדול מס' 1-21-10906 וז"ל:

"העובדה שמדובר בזיווג שני, ובילדים מנישואין קודמים, מסבירה היטב את הצורך בהסכם קדם נישואין. זיווג שני אינו דף חלק. קיים חשש רציני לפירוק הנישואין - כידוע, חלק לא קטן של נישואין אלו אינו מחזיק מעמד.

...

בדרך כלל מקובל בבתי הדין, שלא להתאמץ בשלום בית, כשמדובר בזיווג שני, ובפרט כשמדובר בנישואין שהחזיקו תקופה קצרה בלבד. הסיכוי לשינוי נמוך מאוד, וכאשר נישואין אלו מתפרקים, כמעט שאין אפשרות לתקנם".

וכ"כ הגר"צ אלגרבל שליט"א בפס"ד ביה"ד הגדול בתיק 861252/1 :

"עיין מהרי"ק (סימן קז), שאין במחילתו במומין בשהיה כדי לחייבו בהישארות עם האשה מאחר והאשה מאוסה עליו, וק"ו לספרדים שלא קבלו עליהם חרם רבינו גרשום, ובפרט שהמדובר בזוג שלא חל עליו חרגמ"ה, ובזיווג שני שוודאי יש לחייב האשה בגט כל שנפרדו דרכיהם והיכוח מתמקד היום בגודל הפיצוי והכתובה. וכי הלנצח תאכל חרב, מה גם שנראה שככל שיימשכו נישואין אלה יהיה הבית מלא זבחי ריב, בין היתר מהמעורבות האפשרית מגורמי-חוץ הקשורים לצדדים עצמם, כפי שקורא בזיווג שני".

וע"ע בפס"ד ביה"ד הגדול בתיק 1-24-1687 (גם בהתייחס לכתובה מוגזמת בזיווג שני וע"ע להלן).

"כאשר מדובר בזווג שני, שנועד לאפשר לשני הצדדים שלא לבלות את אחרית שנותיהם בבדידות של "לא טוב היות האדם לבדו", לדעתי המגמה הפוכה. כולנו יודעים שבזווג שני, כמעט בכל המקרים, נעשה ע"י הצדדים הסכם קדם נישואין למנוע את "וירשו זרים חילם", ושהרכוש לא יפול לידי יורשי הצד שכנגד. לכן נעשה הסכם הקובע שאין לכל צד חלק ונחלה ברכוש רעהו. גם הכתובה בזווג שני הוא בדרך כלל כתובה מינימלית ותו לא. יצויין, שזווג שני מועד יותר לפירוק מאשר זווג ראשון, ולכן נזהר הבעל המבוגר שלא ליטול על עצמו התחייבות מוגזמת. בנדוננו מדובר בזווג שני. לצדדים לא היה רכוש משותף, והכתובה שנכתבה גורפת בהרבה מעבר למקובל בזוג צעיר, ובהחלט הרבה מעבר למקובל בזוג הנישא בנישואין שניים. גם אם נניח שסכום של מיליון שקל חדש, אינו מוגזם בזוג צעיר, הרי בזוג מבוגר שעושים הכל בכדי שרכוש המשפחה לא יפול לידיים זרות, הרי סכום כזה מוגזם ביותר..."

יסוד הדברים מובא בתלמוד בבלי שלהי מסכת גיטין דף צ עמוד א :

מתני'. "בית שמאי אומרים: לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ובית הלל אומרים: אפילו הקדיחה תבשילו, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ר' עקיבא אומר: אפי' מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר: והיה אם לא תמצא חן בעיניו".

ובגמרא:

"כי שנא שלח - ר' יהודה אומר: אם שנאתה שלח, ר' יוחנן אומר: שנאוי המשלח. ולא פליגי: הא בזיווג ראשון, הא בזווג שני; דאמר ר' אלעזר: כל המגרש אשתו ראשונה - אפילו מזבח מוריד עליו דמעות".

מהגמ' מבואר כי בזיווג שני די בשנאת הבעל ואין צורך בעילה אחרת בכדי לגרש את אשתו. אמנם לא מבואר מאיזה סיבה אמר ש"אם שנאה שלח" - האם מפני שהקדיחה תבשילו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכדו' או אפי' מחמת שמצא נאה הימנה וכו' או שמא אפי' בשנאה ללא סיבה אין איסור לגרש אשתו שניה. ראה בראשונים, ברש"י ובר"ן בסוגיא, שבזיווג שני נחלקו ר' יהודה ור' יוחנן, אם בעי' הקדיחה תבשילו או שסגי אפי' מצא נאה הימנה.

והוא מחלוקת הרמב"ם והטור.

(יעויין במאמרו היסודי בעיון ובמחשבה של הראשון לציון הגר"א בקשי דורון זצ"ל בשו"ת "בנין אב" ח"ב סימן סג' ובספר "אמת ליעקב" פרשת כי תצא).

הטור ס"ל דבזיווג ראשון אין לגרש רק אם מצא בה ערות דבר או פריצות, ובזיווג שני אם שנאה ישלחנה, ובזה הלכה כב"ה שרק כשנאה משפשה כנגדו ולא בגלל שמצא אחרת נאה הימנה. לדברי הטור, בזיווג ראשון גם ב"ה מודים שאין לו לגרש רק אם מצא בה דבר ערוה. הטור הביא שהרמב"ם העמיד מחלוקת ב"ש וב"ה גם בזיווג ראשון, וב"ה ס"ל גם מפני שנאה כשפשעה כנגדו יגרשנה.

והב"י כתב דנוסחא משובשת הזדמנה לטור, דברמב"ם לפנינו כתוב לא יגרש אדם אשתו אלא א"כ מצא בה ערות דבר ואין ראוי למהר לשלח אשתו ראשונה אבל שניה אם שנאה ישלחנה, ודלא כמ"ש הטור לדעת הרמב"ם דגם אשתו ראשונה יכול לשלח מצד הקדיחה תבשילו וכב"ה.

שיטת הש"ע:

אמנם ראינו להב"י שכתב וז"ל:

"ומ"מ נראה מדבריו (של הרמב"ם) שהלכה כב"ה מדכתב שניה אם שנאה ישלחנה אלמא דלא בעינן דבר ערוה כב"ש, גם שנא משמע ע"י דבר שעשתה לו, דע"י שמצא אחרת נאה הימנה אין לשונאה. ע"כ.

מבואר לשיטת הב"י בדעת הרמב"ם שבזיווג ראשון אין לגרש אלא א"כ מצא בה ערות דבר וב"ה שאמרו דבהקדיחה תבשילו מגרש זה בזיווג שני.

ומבואר דבעי' שנאה ע"י פשע (ובלשון הפסוק - דבר) דוקא, ולא מחמת שמצא נאה הימנה ומסתימת לשון הב"י בשו"ע, משמע שהעיקר הוא שבאשה שניה שנאה ואפי' בלא פשעה.

בזיווג ראשון נפסק בשו"ע סי' קי"ט ס"ג:

"לא יגרש אדם אשתו ראשונה, אלא אם כן מצא בה ערות דבר" הגה: אבל בלאו הכי אמרינן כל המגרש אשתו ראשונה מזבח מוריד עליו דמעות .... ואין ראוי לו למהר לשלח אשתו ראשונה".

ובזיווג שני נפסק שם:

"אבל שניה, אם שנאה, ישלחנה".

גם במפרשי השו"ע מצאנו פירושים לשני הצדדים.

ראה בחלקת מחוקק (ס"ק ג):

"אף על גב דקי"ל כב"ה אם פשעה נגדו כגון אם הקדיחה תבשילו ישלחנה, מ"מ אין זה דרך מוסר רק אם שנאה בשביל זה אבל אם יכול להעביר על מדותיו הוא משובח".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ומשמע שגם בזיווג שני צריך עילה כל שהיא לגירושין ולא די בשנאה ללא סיבה וכמ"ש בב"י.

אמנם בתירוצו השני של הח"מ משמע אחרת:

"וגם אפשר אתא לאורויי אף לא פשעה נגדו והוא שונא אותה מחמת שנמאסת בעיניו, ומכ"ש אם יש לה איזה מום, ע"ז ג"כ נאמר [כי שונא שלח] [מלאכי ב'] רק שב"ה אורחא דמילתא נקטי שאין דרך להטיל שנאה על אשתו רק בפשעה אבל העיקר תלוי בשנאה כפשטא דקרא [כי שונא שלח]."

וכעין זה כתב בבית שמואל (ס"ק ד') דבשנאה ללא פשע גם אין איסור לגרש בזיווג שני:

"אף על גב דקיי"ל כב"ה דאמר אם פשעה נגדו כגון אם הקדיחה תבשילו ישלחנה, אורחא דמלת' נקטי שאין דרך להטיל שנאה רק בפשעה, אבל העיקר תלוי בשנאה כפשטא דקרא "כי שונא שלח". ח"מ. ולמ"ש דפליגי בזיווג א' י"ל בזיווג א' אל יגרש אם לא עשתה דבר והוא שונא אותה, וזיווג שני אז אפילו בלא דבר רק שונא אותה ישלחנה."

ומבואר דבשנאה בלא דבר אין איסור לגרש בזיווג שני, ומה שנקטו ב"ה הקדיחה תבשילו אורחא דמילתא שאין שנאה בלא כלום, ולתירוץ קמא בח"מ מ"מ אין זה דרך מוסר.

וראה שו"ת יחו"ד חזן (ח"א אה"ע סי' כו) שכתב להכריח בשיטת הב"י שהפסוק 'כי מצא בה ערות דבר' איירי בין בזווג ראשון בין בזיווג שני ובשניהם אסור לגרש בלא דבר, אלא דבראשונה לא ימהר לשלח ע"י דבר לבד אע"פ ששנאה ע"י כך, שאפשר שאח"ז יתפייס וימחול לה, אבל שניה אם שנאה ע"י דבר רשאי הוא לגרשה מיד. וכ"כ הב"ח (שם ד"ה במה דברים אמורים) דבעי' שנאה ופשע גם בזיווג שני, והוא מפרש דברי רב יהודה שפירש 'כי שונא שלח' אם שנאת שלח ומוקמי לה בגמ' בזיווג שני ואתי כב"ה דבעי' ערוה או דבר, ועכ"ז בעי' ג"כ שונא שלח.

וראה שו"ת תבואות שמש (אה"ע קכח ד"ה והמעין) שכן כתב בדעת הבית יוסף ושכן דעת הב"ח והט"ז (ס"ק ג' וסק"ה) וכן דעת הגר"א שם והלח"מ, ותמה על הח"מ בפ"י הב"י והב"ש וסיים:

"ואיך שיהיה, אחר שהב"י ז"ל דקיי"ל כוותיה ביאר דבריו בספרו הארוך ביתו הנאמן דבעינן דבר, והב"ח והפרישה והט"ז והגר"א סוברים כוותיה, וגם הח"מ לחד פירושא, פשיטא דלא שבקינן כל דבריהם מקמי פ"י הב"ש ז"ל אחר המחילה מכבוד תורתו זלה"ה, וכ"כ הראשונים נ"ן דהכי קי"ל לפסוק כמרוך ז"ל בין במה שכתב בשו"ע בין במ"ש בב"י, עי' אש"ל ובק"ש בהרבה מקומות בזה, וכן מוכח מדברי הרה"ג כמוהר"ר ר"ב זלה"ה הובאו דבריו בס' לב מבין חאה"ע סי' קט"ז שכתב וז"ל: "באופן שאין פקפוק בדבר לדעת בעלי הש"ע שע"פ דנין אבו"ר שכל המגרש לאיזה סיבה שיראה לב"ד דבלא"ה א"א להסכים על הגירושין וכו' " ע"כ, ולא חילק בין זיווג א' לשני" ע"ש.

וכן בס' קכג (ר"ה וכן) שם ביאר שנחלקו ב"ש וב"ה בין בזיווג ראשון בין בשני כתב בזה"ל:

"ומה שסיים ואין למהר לשלח אשתו ראשונה, ר"ל דאע"פ שמצא בה דבר שהקדיחה וכו' אין ראוי למהר לשלחה, לא כן אם מצא בה ערוה, דאדרבא מצוה לשלחה, אבל שניה "אם שנאה ישלחנה", ר"ל אם שנאה מחמת מעשה שפשעה נגדו וכמ"ש הב"י והב"ח והפרישה – "ישלחנה" תיכף ויכול למהר דאין מזבח מוריד עליו דמעות עש"ב בסק"ב וסק"ג, וזהו מ"ש בש"ס ול"פ הא בזיווג א' הא בזיווג ב', ר"ל דמה שאמרו שונאי המשלח הוא בזיווג א'

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאינן ראוי למהר לשלח אשתו א' משום דבר לכד משום דהמזבח מוריד עליו דמעות, אבל אשתו ב' כי שניא שלח ותיכף שפשעה נגדו ושניא אותה ישלחנה.

ולפי זה יצא לנו דבזיווג ב' עצמו בעינין או ערוה או דבר אבל בלא"ה לא יוכל לגרש, והחילוק שביניהם הוא אם ימהר לגרש או לאו, דבזיווג א' אל ימהר משום דהמזבח מוריד, ובזה פליג עליו הב"ש וס"ל דבזיווג ב' אם שניא אותה גם בלא פשעה נגדו יכול לגרש. והעיקר לדידן כדברי הב"י ז"ל.

עלה בידינו להלכה דבין בזיווג א' בין בזיווג ב' יכול לגרש משום דבר רק שבזיווג א' אין למהר.

וראה להפ"ח שכתב דמה שהצריך ערות דבר זה בזיווג ראשון, דבזיווג ראשון רק בגלל ערות דבר גם לב"ה, וב"ה שאמרו דגם הקדיחה תבשילו זה בזיווג שני, אלא דבזיווג שני כתב הפ"ח דקי"ל בזה כר"ע שגם מפני שמצא נאה הימנה ולא רק ששנאה כשהקדיחה תבשילו, וכבר הבאנו מ"ש הב"י דמחמת שמצא נאה הימנה אין לשנאה א"כ דוקא בהקדיחה תבשילו גם בזיווג שני ולא בגלל שמצא נאה הימנה, וגם בספר גט פשוט כתב לבאר בהך גוונא.

העולה לדעת הבית יוסף כי גם בזיווג שני שהדין הוא אם 'שניא שלח' הוא דוקא כשיש סיבה לשנאה ואז אין ציווי שלא למהר הגירושין.

וע"ע בפס"ד ביה"ד באר שבע תיק 1086123/1 :

הבעל חזר שוב ושוב על כך שאין תקווה לנישואין אלו. הצדדים נשואים שניהם בזיווג שני, שעליו נאמר "אם שניא שלח". הדברים עתיקים. נציין כאן לשו"ת תעלומות לב (חלק ב' אבן העזר הלכות גטין סימן א, מדף לד ע"ב בדפי הספר ואילך) שכתב שאסור לגרש את אשתו ראשונה אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ורק בזיווג שני – אם שניא ישלחנה. זהו ביאור סוגיית הגמרא (גטין דף צ ע"א-ע"ב) והרמב"ם (הלכות גירושין פרק י הלכה כא), וכן פסקו הטור והשולחן ערוך (אבן העזר סימן קיט סעיף ד), וכך דעת רוב הפוסקים. עוד הביא דברי הכנסת הגדולה (אבן העזר סימן קיט הגהות הטור אות ד) בשם הרא"ם שאפילו מאוסה בעיניו אסור לגרשה בזיווג ראשון, והוכיח כדברי הרא"ם מדברי מר"ן (אבן העזר סימן קיט סעיף ד) שבזיווג שני אם שניא ישלחנה, ומשמע שבזיווג ראשון גם בשנאה לא ישלחנה. ואף אם שניא מחמת שמצא אחרת נאה הימנה – שנאת חנם היא זו ואין ראוי לו לבעלה לשלחה, כי היא לא פשעה נגדו ולא עשתה דבר שיגרום שנאתה. מסברת עצמו היה נראה לבעל תעלומות לב שבמאוסה בעיניו יכול לשלחה, ושוב צידד בדעת מר"ן שאף בשנאה עליו אסור לשלחה בזיווג ראשון. לפי שיטתו לעיל עולה שגם אין לבית דין להזדקק לסדר גט זה. דבריו מיוסדים על תשובת הרשב"ש (סימן תיא) ושו"ת יכין ובוועז (סימן קכה) שהביא בתוך דבריו, וכן על שו"ת הריב"ש (סימן צט) ושו"ת רדב"ז (חלק א סימן שכז) שקדמו לו (עי' במאמרו של הגר"א שרמן שליט"א שנדפס בשורת הדין כרך י עמ' קכה שציין מקורות אלו), שבמגרש אשתו ראשונה שלא כדין אין בית דין נזקקים להם. כל זה בזיווג ראשון. בנדון דידן, מדובר בזיווג שני שעליו נאמר שאם שניא ישלחנה, ובאופן שמאוסה עליו בטענה מבוררת – פשיטא שמוותר לו לשלחה.

יעויין עוד בשו"ת שמחה לאי"ש (לראש"ל הישא ברכה, אבן העזר סימן כז) ובספר ברית אבות למהר"א קוריאט (סימן קיט) וראה עוד פס"ד ביה"ד אשרוד בתיק 14893/3.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בנדון זה, המדובר בנישואין שניים, כאשר הצדדים חיים בפירוד זמן רב עד כדי שהבעל הביע רגשי שנאה ומאיסות כלפי אשתו לנוכח כל טענותיו באשר לדידו היא בבחינת 'הקדיחה תבשילו', מכל טענותיו המפורטות לעיל בהרחבה, הרי שמצד ההלכה הבסיסית מותר לו לגרש את אשתו.

משכך, אין על ביה"ד מצוה או חובה לצוות עליו לחזור לשלום בית וראה פס"ד ביה"ד הגדול בתיק 1-64-4796 דעת הרה"ג אלגרבלו שליט"א דפירוד ממושך הוי דבר אפי' בזיווג ראשון ויע"ש דעת החולקים ואכמ"ל.

'חרם דרבנו גרשום' שלא לגרש אישה בעל כורחה :

בעניין זה נציין לפס"ד ביה"ד חיפה בתיק 1083672/1 שדן ביסוד הדין הנ"ל ויפים הדברים ביתר שאת עם דמיון לנידונו בו כיום בעצם פני שני הצדדים לגירושין, וז"ל:

...לכאורה הדין ברור שיש איסור חרם דרבנו גרשום לגרש אישה בעל כורחה. אולם יש לדון תחילה במקור דין זה מתי הוא נהג, והאם יש מקום להקל בנידונו.

הנה זה ברור כי מעיקר הדין ומן התורה רשאי הבעל לגרש את אשתו בעל כורחה, וכפי שפסק הרמב"ם להדיא בהלכות גירושין (פרק א' הלכה ב'). האיסור המקובל לגרש אישה בעל כורחה נובע בחרם דרבנו גרשום מאור הגולה, ואלו דברי השולחן ערוך והרמ"א באבן העזר סימן קי"ט סעיף ו':

שו"ע: יכול לגרשה בלא דעתה.

הגה: ואפילו אין לו לשלם לה הכתובה ונדונייתה, אינה יכולה לעכב משום זה הגירושין, אלא תתגרש ותתבע אותו מה שחייב לה (תשובת הרא"ש וריב"ש). וכל זה מדינא, אבל רבינו גרשום החרים שלא לגרש אישה שלא מדעתה, אם לא שעברה על דת, וכמו שנתבאר לעיל סימן קט"ו.

ואף שברור שגם לאחר תקנת רבינו גרשום שלא לגרש אישה בעל כורחה אין זה חמור ככפיית גט על הבעל שבו יש חשש ליגט מעושה' הבטל מהתורה, עם זאת עדיין זוהי תקנה מחייבת.

יעויין בדברי הנודע ביהודה (קמא חלק אבן העזר סימן ע"ז) שדייק מדברי הר"ן שחרם דרבנו גרשום הוי כאיסור דאורייתא ממש. וכן כתב החתם סופר בתשובותיו (באבן העזר חלק א' סימן ג') כדבר פשוט שהחרם שלא לגרש אישה בעל כורחה חמיר טפי ונתפשט בכל מקום ובכל זמן.

הנה יש לדון האם חוסר סיכוי לשלום בית הוי סיבה להקל בתקנה זו.

ובאמת שבנידונו יש מקום לומר שכיון שמהרושם הנוצר בפנינו עולה כי האישה דן אינה רוצה באמת 'שלום בית' ואף לא עשתה דבר למען זה, לא זו בלבד אלא שלא הגיעה כלל למספר דיונים – עובדה שיש בה כדי להראות את כוונותיה וחוסר רצינותה בטענת 'שלום בית' [...] אם כן אפשר שבכגון דא רבינו גרשום כלל לא אמר את דברו, שהרי ודאי שכל מטרת תקנתו היתה שכאשר האישה רוצה את בעלה וחפצה להמשיך לחיות עמו חיי נישואין תקינים והוא רוצה לגרש אותה בעל כורחה, על זה באה תקנתו של רבינו גרשום להגן אפוא על האישה הרוצה להמשיך לחיות עם בעלה וגזר על כך בחרם חמור שאסור לבעל לגרשה בעל כורחה. מה שאין כן באופן שהאישה מתנגדת לגט לא מחמת שרוצה בשלום בית, כגון בנידונו שהרושם שנוצר בפנינו הוא שמטרתה של האישה איננה 'שלום בית' כלל וכלל אלא יצר הנקמה או ניסיון למקצה שיפורים בדבר הרכוש וכפי שתיארנו לעיל, לפיכך אין לחוש כאן לחרם דרבנו גרשום.

ומצאתי כן בפד"ר חלק ז' (עמוד 112) בפס"ד של בית הדין הרבני הגדול בפני כבוד הדיינים הגר"י נסים זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ב זולטי זצ"ל, שם מדובר באישה שתבעה 'שלום בית' ובית הדין קבע נחרצות שתביעת האישה לשלום בית אינה כנה ונמצא שסירובה לקבל גט אינו אלא מחמת יצר הנקמה. והעלו שם שיש לדון האם גם בזה תיקן רבינו גרשום מאור הגולה לא לגרש בעל כורחה, וכתבו שם וזה לשונם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"לכאורה כאשר עוברים על החומר של המתדיינים, מתקבל הרושם כי במקרה דנן לא נשאר לאישה שום יחס חיובי כלפי בעלה ולא קיים עוד אצלה כל קשר נפשי אליו, ואינה מעוניינת בבעלה בתור אחד שכזה כלל. ואם כך, הרי ההסבר היחידי שיש לתת לסירובה של האישה להגיע לידי הסדר סופי של פירוד הוא לכאורה רק נקמנות גרידא, בחינת 'תמות נפשי עם פלישתים' ותו לא, אם כי ייתכן שזה נובע מהצטברות של מרידות שהיא נוקטת בלבה כלפי בעלה, אך מסיבה זו או מסיבה אחרת – דבר זה לא משנה עצם העובדה שהיא בבחינת 'לא בעינא ליה' משום שהוא שנאו עליה, ובכל זאת, אינה רוצה להיפרד ממנו – 'אחזתיו ולא ארפנו', וניחא לה שהמצב הבלתי נורמלי ימשך לעולמים, ו'ירעו' שניהם 'עד שיסתאבו'."

גם בנידוננו התרשמנו שכך הם פני הדברים. לאישה אין כל יחס רגשי לבעל, ובוודאי אין לה כל קשר נפשי אליו זה מכבר, והיא אינה מעוניינת בבעלה בתור שכזה.

הדבר זועק שבעתיים באשר לחוסר כנותה של האישה בטענתה זו, שהרי האישה כלל לא תבעה תביעת שלום בית וכאמור אף לא טרחה להופיע בבית הדין למספר דיונים ובית הדין הוצרך להוציא כנגדה 'צווי הבאה'. לא זו בלבד אלא בדיון החקירות שהתנהל בפנינו האישה מזכירה 'אין ספור' פעמים שאם הבעל ייתן לה את הכסף המגיע לה היא תסכים להתגרש. דבריה אלו מוכיחים שוב ושוב כי אין בפנינו אישה המתחננת לשימור חיי הנישואין כדבעי, אלא מטרות שונות יש לה. משכך סבורים אנו כי במקרה דנן לא תיקן רבינו גרשום תקנתו.

מעבר לכך יש לומר עוד, כי מאחר ובני הזוג דנן הינם מבני עדות המזרח, נמצא שיש מקום להקל בתקנה זו שהרי מן המפורסמות הוא שבני עדות המזרח לא קיבלו על עצמם תקנה זו, ומה גם שלחלק מהפוסקים תקנה זו נתקנה אך ורק עד סוף האלף החמישי בלבד, וכפי שכבר כתבו השו"ע והרמ"א (שולחן ערוך אבן העזר סימן א' סעיף י') וזה לשונם:

"שו"ע: ולא פשטה תקנתו בכל הארצות.

הג"ה: ודוקא במקום שידוע שלא פשטה תקנתו, אבל מן הסתם נוהג בכל מקום.

שו"ע: ולא חתרים אלא עד סוף האלף החמישי.

הג"ה: ומכל מקום בכל מדינות אלו התקנה והמנהג במקומו עומד."

אמת שהשו"ע והרמ"א עוסקים שם בתקנה אחרת של רבינו גרשום בדבר האיסור לישא ב' נשים, ולא בתקנה שלא לגרש אישה בעל כורחה, ובאמת שמצאנו בפוסקים כמה חילוקים בין שני התקנות, אולם מצינו מגדולי הפוסקים הסוברים שכונתם של מן המחבר והרמ"א בסעיף זה לשני התקנות האמורות גם יחד.

ובאמת שבשו"ת חתם סופר (אבן העזר חלק א' סימן ג') מצאתי שסובר אחרת ושתקנת חרם דרבינו גרשום שלא לגרש בעל כורחה שונה בתכלית מהתקנה שלא לישא ב' נשים והיא אף חמורה יותר, וזה לשונו שם:

"יען ראיתי דין זה לא נתברר על בוריו בשום מקום ושנאתי הדיוקים וגיבובי דברים ואורך שלא לצורך על כן אומר בקיצור אחר עיוני בשורש הדברים ובדברי הב"ח בתשובה (סימן כ"ה) שבא להשוות דברי תשובת מהרש"ל (סימן ס"ה) עם דינו של הרמ"א (אבן העזר סימן א') וגם דברי מהרמ"פ (סימן נ"ג) אשר רמז עליו חלקת מחוקק (סימן קי"ט סק"ז), וממוצא הדברים למדתי כי הנה רבינו גרשום מאור הגולה תיקן ב' תקנות, האחת - שלא לגרש בעל כורחה והיא סייג לתורה כיון שרבו פרוצים שזלזלו בכנות ישראל ההגונות בערב היא באה ובבוקר היא שבה. על כן החמיר בחרם זה לא קבע לו זמן ולא מקום ונתפשט בכל ישראל ולא התנה להתירו על ידי ק' רבנים."

מאידך, יעויין בזה בשו"ת 'ביע אומר' חלק ה' (סימן א') מה שכתב בזה בשם שו"ת מהר"י קולון (ריש שורש ק"ז) שממה שלא הזכיר הרמב"ם בשום מקום מתקנת רבינו גרשום מאור הגולה משמע שלא פשט איסורו בארצו, ומסתמא לא נודע להרמב"ם כלל מאותה תקנה בכל גלילותיו. בהמשך דבריו שם מביא ה'ביע אומר' את דברי הבית יוסף בריש אבן העזר בשם הרשב"א שנקט כן בפשיטות גבי תקנת רבינו גרשום מאור הגולה שלא לישא אישה שניה על אשתו, ובסוף דבריו מביא מפורש גם לגבי התקנה של רבינו גרשום אודות גירושי האישה בעל כורחה, שגדולי הפוסקים מכל הדורות הורו שאין לבני

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עדות מזרח לחוש בזה כלל מחמת תקנה זו, אם זה מעיקר הדין אם זה מחמת ספק ספיקא' וזה לשונו:

הנה מבואר להדיא שהספרדים לא קבלו עליהם תקנת רבינו גרשום. וכן כתב בשו"ת מהר"ם אלשקר (סימן צ"ה) וזה לשונו: וכבר ידע כת"ר שרוב הגלויות לא קבלו עליהם מעולם תקנת רבינו גרשום (שלא לגרש בעל כורחה), כגון בגלילות ספרד ובמערב ובכל המזרח. ע"כ. וכן כתב בתשובת הרדב"ז ח"א (סימן שע"ד) שבמקומותינו לא נתפשטה תקנת רבינו גרשום כלל. והכנסת הגדולה אכן העזר (סימן א' הגהות בית יוסף אות נ"ג), הוסיף שכן כתב מהריב"ל ס"א (כלל ב' דף י"ח), והוכיח כן ממה שנהגו לכתוב בכתובה שנשבע שלא יישא אישה אחרת עליה בחייה. ושכן כתב מהר"א ששון (סימן רכ"ח). וכ"כ בשו"ת פרח מטה אהרן ח"ב (סימן ס"ו), דאעיקרא דדינא לא נחלקו הפוסקים אלא על אודות האשכנזים שמנהגם להחמיר בזה, אם מפני שמנהג אבותיהם בידיהם מקודם האלף החמישי, ורצו להמשיך אותה חומרא עליהם וכו', אבל על אודות הספרדים שאין להם מנהג ידוע להתנהג על פי החרם דרבינו גרשום, נראה שדעתם שלא חל החרם אלא עד סוף האלף החמישי בלבד, וממה שנהגו להשביע החתן על זה מוכח שאין לנו חומר החרם דרבינו גרשום. וכן כתב מרן מהריק"א בתשובה וזה לשונו: ואין יקום לעשות דבר על ריב לא לו, כי הוא מהספרדים שמעולם לא קבלו עליהם תקנת רבינו גרשום. וכן דעת המהרשד"ם (בחיו"ד סימן ק"מ) שלא נתפשט החרם כי אם בין האשכנזים, ומי לנו גדול כמוהו שמעיד על זאת. עכת"ד. והרב יד אהרן (סימן א' הגהות בית יוסף אות מ"ב) הביא תשובת רבו ז"ל בכתב יד, שכתב וזה לשונו: והנה לענין חרם דרבינו גרשום הדבר ידוע לכל רואי השמש שלא נתפשט רק בין האשכנזים ולא בין הספרדים, והרה"ג מהר"א ששון (סימן רכ"ח) הכריח כן מלשון התנאי הנהוג בינינו, 'שלא ישא אישה אחרת עליה בחייה אלא ברשותה וברשות בית דין'. והרב בעל פני משה ח"א (סימן נ"ה) דחה ראיה זו. ובשו"ת משפט צדק ח"ב (סימן ע') רצה להכריח כן ממה שהוצרכו לשבועה, ודקדק כן מתשובת מהריב"ל. והפני משה ח"ב (סימן ט') דחה הכרח זה בשתי ידים. אולם מהר"ש פרימו בשו"ת כרם שלמה (חאבן העזר סימן ט"ו) מפרק לה בטוב טעם ודעת, ותפס במושלם שלא נתפשטה התקנה בינינו, והכריח כן מתשובת הרשב"א ומהריב"ל. וכן כתב המהרשד"ם (חיו"ד סימן ק"מ) שחרם דרבינו גרשום לא נתפשט אלא בין האשכנזים. ובודאי דלא שבקינן פשיטותיהו של כל הרבנים הנ"ל מפני ספקו של הפני משה. ועוד שהרי ידוע מה שכתב מהריק"ו בשם הרשב"א שחרם דרבינו גרשום לא היה אלא עד סוף האלף החמישי. וכן האריך להוכיח מרן בתשובה (הלכות כתובות סימן י"ד), והסכימו עמו המבי"ט ומהר"ר ישראל ב"ר מאיר, ושם הובא שכן הסכימו כל בעלי הוראה שבעיר הקודש צפת. ומעתה מי ראה כל עמודי ההוראה ותופשי התורה אבות העולם כאלה היום ויעצור כח לפקפק. וגם הפני משה ח"ב (סימן ט') שפקפק על זה מדברי מהר"י מינץ, הדר תבריה לגזיזיה (בסימן קי"ז), ונסתייע מדברי מרן הנ"ל. ותשובה קי"ז היא מאוחרת בט"ו שנה אחר התשובה דסימן ט', כאשר יראה הוראה מסדר זמנים. ואפילו אם תמצא לומר שהדבר מסופק בידינו אם נתפשט החרם דרבינו גרשום בין הספרדים או לא, יש לנו ספק ספיקא להקל, שמא לא גזר רבינו גרשום אלא עד סוף האלף החמישי, ואם תמצי לומר שגזר עולמית, ספק אם מעיקרא נתפשטה גזירתו בין הספרדים. והוא ספק ספיקא המתהפך. עכת"ד. וכן כתב בשו"ת משאת משה (חחו"מ סימן ג'). ובשו"ת קול אליהו ח"א (חאבן העזר סימן י"ג), ובתשובת מר בריה דרבינא בשו"ת קול אליהו ח"ב (חאבן העזר סימן י"ב). וכ"כ בשו"ת ראש משביר (חאבן העזר סימן א', וס"ס ל"ב) עיין שם. ועיין עוד בשו"ת הון יוסף זאמירו (סימן א'). ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ו (אבן העזר סימן ז' אות ב') עיין שם."

הרי שמרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל נקט בפשיטות כדעת רוב הפוסקים הסוברים שתקנת חרם דרבינו גרשום שלא לגרש אישה בעל כורחה אינה נוהגת בקרב בני עדות המזרח, ודלא כפשטות דברי החתם סופר הנזכר.

ואף שודאי לא נעשה מעשה להתיר לגרש אישה בעל כורחה ללא עילה ברורה לכך גם בבני עדות המזרח, שהרי לא שמענו ולא ראינו זאת בימינו, מה גם שיש איסור לגרש את אשתו הראשונה אלא אם כן "מצא בה ערות דבר" ורק בזיווג שני אם שנאה ישלחנה וכדאיתא בסוגיה במסכת גיטין (דף צ') וברמב"ם בהלכות גירושין (פרק י' הלכה כ"א)

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן פסקו הטור והשולחן ערוך (אבן העזר סימן קי"ט סעיף ד') וכך דעת רוב הפוסקים. אך על כל פנים בודאי שבמקום צורך יש להקל בזה.

סברא נוספת יש להוסיף ולומר שאף אם נימא שיש איסור לגרש בעל כורחה מתקנת רבנו גרשום, מכל מקום התקנה נתקנה עבור טובתה של האישה וכדי שבעלה לא יוכל להוציאה בנקל, ותוכל להמשיך לחיות חיי נישואין תקינים עם בעלה. אולם ייתכן לומר דהיכא שבית הדין נוכח לראות שאין כל סיכוי שבעולם לשלום בית, ועם כל הקושי הרגשי, טובת האישה באמת היא להתגרש ולהקים חיים חדשים, הרי שאף במקרה והיא דבקה בעמדתה בנחרצות יתר ומסרבת להתגרש בבחינת 'גם לי גם לך לא יהיה', יש להקל בזה ולגרש את האישה כנגד רצונה ואולי תוך כדי מתן פיצוי הוגן לאישה, ולא חיישינן בזה לחרם דרבנו גרשום.

יסוד הדברים מצאתי בשו"ת תעלומות לב (חלק ב' אבן העזר, הלכות גיטין סימן א' דף ל"ד ואילך בדפי הספר) שכתב מעין זה וזה לשונו שם:

"איני רואה בזה תקנת בנות ישראל כי מה הועילו חכמים בתקנתם לחייבו לתת מזונות ולכופו שלא לגרש והיא מר לה יושבת גלמודה וגם הוא יושב לבדו ואינו ניצול מהרהורי עברה."

בהמשך לכך תוקנה תקנת 'בית הדין דטריפולי' (הובאה לאחר התשובה הנ"ל בתעלומות לב) וזה לשונו:

"לבלתי תת רשות לשום אדם לגרש אשתו שלא ברצונה [...] אך שאם יראו הבית דין שהבעל איננו שומע בקולם ואחר שיודיעוהו חומר האיסור ודחו אותו מזמן לזמן ובכל זאת הוא עומד במרדו והבית דין יבינו בחמתם שאי אפשר לשניהם לדור עוד במקום אחד, כי אז כדי שלא להניח האישה עגונה אלמנות חיות והאיש גם כן שרוי בלא אישה, יודקקו הבית דין לתת גט בתנאי שמלבד סכי כתובתה [...] עוד זאת ייתן לה פיוס שתות נוסף על כתובתה."

נסכם ונאמר שאף שברור כשמש הלכה למעשה שאין נוהגים בבתי הדין לפסוק קבלת גט כנגד רצונה של האישה בלא עילה ברורה המעוגנת בהלכה, אך ודאי שיש מקום לומר שבנידוננו שאני לאור הדברים דלעיל, שבני הזוג דנן מבני עדות המזרח וביאלף השישי' לאחר תום תוקפה של התקנה כאמור. מה גם שבקשת האישה לשלום בית איננה כנה כלל, וכל התנהלותה במהלך הדיונים בפנינו מראה שיש ביניהם 'נתק רגשי' סופי בין בני הזוג, ודבר סירובה לקבלת גיטה אינו אלא טקטי ומגמתי לשיפור מצבה בתביעת הרכוש והכתובה ומחמת יצר הנקמה.

לאור זאת הרי שיש מקום לבית הדין להורות לאישה לקבל גטה מיד בעלה... "

וכ"כ בפס"ד באר שבע בתיק 1086123/1 בעניין חדר"ג, יע"ש.

"במקרה זה יש לנו פתח מרווח יותר והוא הסיבה השניה שהזוג דנן הרי הוא מבני עדות המזרח, ובמקרה זה יותר נקל לנו להלך.

שהרי מן המפורסמות הוא שבני עדות המזרח לא קיבלו על עצמם תקנה זו, ומה גם שלחלק מהפוסקים תקנה זו נתקנה אך ורק עד סוף האלף החמישי בלבד, וכפי שכבר כתבו השו"ע והרמ"א (שולחן ערוך אבן העזר סימן א סעיף י) וזה לשונם:

"ולא פשטה תקנתו בכל הארצות. הג"ה: ודוקא במקום שידוע שלא פשטה תקנתו, אבל מן הסתם נוהג בכל מקום."

ועוד כותב השו"ע:

"ולא חחרים אלא עד סוף האלף החמישי. הג"ה: ומכל מקום בכל מדינות אלו התקנה והמנהג במקומו עומד."

הרי שעל אף דברי הרמ"א מביא השו"ע שתקנה זו נהגה עד סוף האלף החמישי ועוד שלא נתפשטה בכל המקומות וכן מעיד הלכה למעשה מרן בשו"ת בית יוסף (הל' כתובות סי' יד), והסביר, כי מה שנוהגים האשכנזים עוד היום שלא לישא שתי נשים, ואומרים שהם נמנעים מכך מכח תקנת רגמ"ה, בע"כ צ"ל שמנהג אבותיהם בידיהם, ולא מטעם חרם רגמ"ה, כי באמת לא שייכא בזה "תקנת רגמ"ה. עכת"ד. וכ"כ הרמ"א בדרכי משה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

(סי' א' אות י'). ע"ש. ואף שמהרש"ל בים של שלמה (פ"ו דיבמות סי' מא) חולק ע"ז, הנה בשו"ת יד אלעזר (סי' ככז) סוף ד"ה הנה, כתב שעם כל זה אין הגזרה של רגמ"ה בתוקפה, ובודאי דקילא טפי מהגזרה שלא יגרש בעל כרחו וכו'. ע"ש.

ועיין עוד בשו"ת יביע אומר (חלק ז' אבן העזר סימן ב') שמביא עוד חבל פוסקים גדול שכך מכריע, וז"ל:

"ועכ"פ מידי ספק לא יצאנו, וחזי לאצטרופי לספק ספיקא. וכל שכן לדידן הספרדים ועדות המזרח שלא קבלנו בגלילותינו חרם רגמ"ה כלל, וכמ"ש המהר"ם אלשקר (ס"ס צה), וז"ל: ומה שכתב כתר"ר שלא היתה תקנת רגמ"ה אלא עד סוף האלף החמישי, כבר ידע כתר"ר דבלאו הכי רוב הגליות לא קבלוה עליהם מעולם, לא אז ולא היום, כגון בגלילות ספרד ובמערב ובכל המזרח, אלא שיש מקומות שקבלוה עליהם ונהגו בה עד היום וכו'. ע"ש. וכ"כ הרדב"ז בתשובה שהובאה בשו"ת מהר"י בי רב (סוף סימן סא), שבירושלים ובכל המקומות האלה לא נתפשטה גזרת רגמ"ה, ונהגו לישא כמה נשים ואין פוצה פה. ע"ש. וכ"כ הכנה"ג אה"ע (סי' א הגב"י אות נג), שתקנת רגמ"ה לא פשטה בספרד ובארצות המזרח והמערב, וכמ"ש מהר"ם אלשקר (הנ"ל). וכ"כ מהרלנ"ח (סי' כו) ומהריב"ל ח"א (כלל ב' דף יח א). ובשו"ת משפט צדק ח"ב (סי' א' וע'). ע"ש. וכ"כ בשו"ת מהרשד"ם (חיו"ד סי' קמ) שחרם רגמ"ה לא נתפשט אלא בין האשכנזים. ע"ש. וכ"כ בשו"ת פרח מטה אהרן ח"ב (סי' סו). ע"ש. וכ"כ בשו"ת חקרי לב (ח"ג מיו"ד סי' פז). ובשו"ת צל הכסף ח"ב (חאה"ע סי' י' דל"ו ע"ב). ובשו"ת מעט מים (בקונטרס שארית הפלטה סי' כו). ע"ש. וכ"כ הגאון רבי רחמים יוסף פרנקו בתשובה שהובאה בשו"ת עולת איש (חאה"ע ס"ס ג). ע"ש. וע"ע בשו"ת טוב לישראל (דף יז ע"ג והלאה) שכתב, שבארצותינו לא נתקבל חרם רגמ"ה כלל, ואפי' את"ל שלא יצא הדבר מידי ספק, הרי יש כאן ספק ספיקא להקל, שמא לא פשט חרם רגמ"ה בארצותינו כלל, ושמא לא גזר רגמ"ה אלא עד סוף האלף החמישי. ע"ש. גם הגאון רבי יוסף ידיד בשו"ת שארית יוסף ח"ב (סי' ב' עמוד קסז) כתב, שמסתימת דברי כל הפוסקים מגאוני ירושלים מוכח שבירושלים וגלילותיה לא קבלו עליהם חרם רגמ"ה. ע"ש. ובספר ברית כהונה אה"ע (מע' א' אות ה') כתב ג"כ, שלא פשטה תקנת רגמ"ה בארץ ישראל, וגם בכל מחוז תוניסיה ואלגיריה ומרוקו לא נתקבלה גזרת רגמ"ה. ע"ש. וכ"כ בארץ חיים (אה"ע סי' א'). וע"ע בספר גט פשוט אה"ע (סי' קיט ס"ק כב). ובספר גט מקושר נבון (דף י' רע"ד). ע"ש.

הן אמת שהרב יביע אומר עוסק שם בתקנה אחרת של רבינו גרשום בדבר האיסור לישא ב' נשים, ולא בתקנה שלא לגרש אישה בעל כורחה, ומצאנו בפוסקים כמה חילוקים בין שני התקנות, וכך בשו"ת חתם סופר (אבן העזר חלק א' סימן ג') מצאתי שסובר שתקנת חרם רבינו גרשום שלא לגרש בעל כורחה שונה בתכלית מהתקנה שלא לישא ב' נשים והיא אף חמורה יותר, וזה לשונו שם:

"יען ראיתי דין זה לא נתברר על בוריו בשום מקום ושנאתי הדיוקים וגיבובי דברים ואורך שלא לצורך על כן אומר בקיצור אחר עיוני בשורש הדברים ובדברי הב"ח בתשובה (סימן כ"ה) שבא להשוות דברי תשובת מהרש"ל (סימן ס"ה) עם דינו של הרמ"א (אבן העזר סימן א') וגם דברי מהרמ"פ (סימן נ"ג) אשר רמז עליו חלקת מחוקק (סימן קי"ט סק"ז), וממוצא הדברים למדתי כי הנה רבינו גרשום מאור הגולה תיקן ב' תקנות, האחת - שלא לגרש בעל כורחה והיא סייג לתורה כיון שרבו פרוצים שזלזלו בבנות ישראל ההגונות בערב היא באה ובבוקר היא שבה. על כן החמיר בחרם זה לא קבע לו זמן ולא מקום ונתפשט בכל ישראל ולא התנה להתירו על ידי ק' רבנים."

וגם בסברא זו האריך הגר"ע יוסף בתשובה הנ"ל וז"ל:

"כבר כתב הגאון הראש"ל בס' פרי האדמה ח"ד (דף י' רע"ג) שלגרש בעל כרחו קל יותר מלישא אשה אחרת עליה, ולכן בנ"ד יש להתיר לגרשה בעל כרחו. ע"ש. והן אמת דמאי דפשיטא ליה להרב פרי האדמה שלגרש בעל כרחו יותר קל מלישא אשה אחרת עליה, לאו מילתא פסיקתא היא, ותליא באשלי רברבי, כי עינינו הרואות להגאון הנודע ביהודה קמא (חאה"ע סי' עז) שכתב, שהחרם של גירושין בעל כרחו חמיר טפי מהחרם שלא לישא שתי נשים. וכן כתב החתם סופר (חלק חו"מ סי' רג) בד"ה לכן, וכ"כ עוד החת"ס בליקוטיו (ס"ס ע) שחרם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בעל כרחו חמיר טפי מלישא שתי נשים, שנתפשט בכל מקום ובכל זמן, משא"כ לישא שתי נשים דקיל טפי. ע"ש. וכ"כ המהר"ם שיק (חאה"ע סי' ד'). ועוד. ולעומתם מצינו להגאון מצאנו בשו"ת דברי חיים ח"א (חאה"ע סי' ד') שכתב, שבאמת ליתן גט בעל כרחו קיל מאיסור שתי נשים, שכן כתבו גדולי אחרונים בשם מהר"ם פדואה, כי המה ראו וידעו היטב תקנת הגאון יותר מאתנו, ודלא כהנודע ביהודה שכתב להיפך. ע"ש. גם בשו"ת ישועות מלכו (חאה"ע סי' ב') כתב, שאף שהחת"ס נמשך אחר הנוב"י בזה, שחרם בע"כ חמיר טפי מלישא שתי נשים, אולם הדבר פלא שנעלמה משני הגדולים האלה תשובת מהר"ם (דפוס פראג המתחלת צץ המטה ופרח הזדון), שמבואר שם שהחרם שלא לגרש בעל כרחו הוא קל יותר מלישא שתי נשים, שלישא שתי נשים צריך מאה רבנים משלש ארצות, ולגרש בע"כ די בשלש קהלות, וזוהי זרות מופלאה על שני מחברים מפורסמים שלא שמו עיניהם לראות בגוף התקנה אשר נדפסה גם בכל בו ובתשובת מהר"ם מיניץ. גם מ"ש הנוב"י שאף שהתקנה שלא לישא שתי נשים לפ"ד מרן המחבר אינה אלא עד סוף האלף החמישי, אבל שלא לגרש בע"כ היא בכל המדינות וללא הגבלת זמן, הנה בתשובת בית יוסף אה"ע מבואר להיפך, ובודאי שלא ראה הנוב"י תשובה זו, שאילו ראה אותה היה מזכירה, שהרי רבינו הב"י רבן של ישראל הוא. עכת"ד. והניף ידו שנית (בתאה"ע סי' ו'). ע"ש. וכיו"ב כתב בשו"ת זכר שמחה (סי' קע אות ב'). ע"ש. ומ"ש בשו"ת שם משמעון פולק (חאה"ע סי' א' דקכ"ג ע"א), שאף שהסברא היא שלישא אשה שניה חמירא מגירושין בע"כ, שהרי אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה (מגילה יג ס"ע"א), והיא קנאה תמידית, ובמדרש רבה (ס"פ וילך), אמרו, מאה מיתות ולא קנאה אחת, ושלמה מפרשה, כי עזה כמות אהבה קשה כשאלו קנאה. ומ"מ מצד הדין עדיף טפי להתיר לישא אשה על אשתו מלהתיר לגרשה בעל כרחו, וכמ"ש הנוב"י והחת"ס, ומשום שיש לאיסור זה עיקר מה"ת, (כמ"ש הרב המגיה במשנה למלך פ"י מהל' גירושין הכ"א) וכו'. ע"ש. וגם הוא לא ראה דברי מהר"ם והכל בו והר"מ מיניץ הנ"ל. ואכמ"ל. (ומכאן תשובה גם למ"ש בשו"ת יד אלעזר סי' קכו סוף ד"ה הנה. ע"ש). ומעתה צדקו דברי הרב פרי האדמה הנ"ל. וע"ע להגאון רבי יונה נבון בגט מקושר (סי' קיט ס"ק כב) שכתב, דמרן פשיט"ל שגם התקנה שלא לגרשה בע"כ, לא גזר רגמ"ה אלא עד סוף האלף החמישי, כתקנת שלא לישא שתי נשים, ולכן לא הזכיר איסור זה כלל. ולדידן שקבלנו הוראות מרן יכול לגרשה בע"כ, ובשאר מקומות טוב לחוש למ"ש הר"ן לפייסה שתקבל הגט מרצונה, ועכ"פ אם לא נתפייסה, לדידן שקבלנו הוראות מרן יכול לגרשה בע"כ. עכת"ד. ע"ש."

ואמנם יעויין בשו"ת ציץ אליעזר (חלק י' סימן מו) שם הובא פס"ד מביה"ד האזורי בירושלים שפסקו הרב הגר"א ואלדינברג והגר"י כהן ז"ל שהכריעו על פי דברי הגט פשוט הנוב"י והחת"ס שחרם זה לא לגרש בעל כרחו חל גם על יוצאי מרוקו. ועל פסק זה הוגש ערעור ודן בו הגר"ע יוסף והובאה תשובה זו בשו"ת יביע אומר (חלק ה' חלק אבה"ע סימן א') ושם הכריע דלא כן משתי סיבות נוספות לכל מה שהבאנו בשמו בתשובה הנ"ל, הראשונה מפסיקת מר"ן השו"ע שבהלכות פו"ר (אה"ע סימן א' סעיף י') מר"ן מביא את חרם דרבינו גרשום ואמנם בהלכות גירושין מכריע מר"ן (אה"ע סימן קיט סעיף ו'): "יכול לגרשה בלא דעתה". ולא הזכיר כלל מחרם דרבינו גרשום ורק הרמ"א הזכיר שם חדר"ג, והספרדים שנמשכים אחר פסקי השו"ע הרי שניתן להקל להם בזה ולפסוק כשו"ע מבלי לחשוש. ועוד כתב הגר"ע יוסף שערך בירור נרחב אחר המנהג במרוקו ועדת קהילות הספרדים ומאז ומתמיד לא חשו לחדר"ג.

הרי לנו מהלכה וממנהג ברור שחרם דרבינו גרשום לא חל על יוצאי עדות המזרח.

עוד נביא בכאן את דברי הט"ז (אבן העזר סימן לט סעיף ה') והב"ש הביא דבריו (ס"ק ט') שכל מקום שישנה מחלוקת האם נוהג חרם דרבינו גרשום פוסקים כדעה המקילה ויכול לגרשה בעל כרחו...."

ודון מכל הנ"ל ואוקי באתרין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העדר סיכוי לשלום בית כעילה לחיוב גט - יסוד דינו של הגר"ח פלאג'י:

ידועים ומפורסמים דבריו של רבי חיים פלאג'י בספרו 'חיים ושלום' (חלק ב' סימן קי"ב) שכתב שם וזה לשונו:

"בדרך כלל אני אומר, כל שנראה לבית דין שזמן רב נפרדים ואין להם תקנה, אדרבה צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה ולתת גט, כדי שלא יהיו חוטאים חטאים רבים [...] וידעו נאמנה כי כל הבא לעכב מלתת גט בענין זה כדי להנקם זה מזה מחמת קנאה שנאה ותחרות, פעמים שהאיש רוצה לגרש והאישה אינה רוצה, וכדי להנקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לשם שמים עתידין ליתן את הדין, וכמו כן להיפך כשהאישה רוצה [...] וכדי להנקם מהאישה מעכבים מלתת גט שלא לשם שמים, גם בזה לא בחר ד' ויש עונש מהשמים [...]."

בסוף דבריו שם פסק וזה לשונו:

והנני נותן קצבה וזמן לדבר הזה, דאם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו, וכבר נלאו לתווך השלום ואין להם תקנה ימתינו עד שמונה עשר חודשים, ואם בינם לשמים נראה לבית הדין שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם יפרידו הזוג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני כדבר האמור."

מבואר בדבריו, שכאשר בית הדין נוכח לראות כי אין שום סיכוי לעשיית שלום בית, הרי שבית הדין מצווין לדאוג שבני הזוג יתגרשו ולא ינצחו את המצב ויבואו חלילה לעשיית איסורים. מדבריו עולה כי זוהי אחריות המוטלת על כתפי בית הדין להביאם לגט כדי לאפרושי מאיסורא'.

מקור נוסף לגישתו של הגר"ח פלאג'י ניתן למצוא גם בדברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל.

בשו"ת אגרות משה (יורה דעה חלק ד' סימן ט"ז אות ב') הובאה תשובה קצרה בה ניתן לראות ממש כעין דברי רבי חיים פלאג'י, וזה לשונו שם:

"ובדבר איש ואישה שזה הרבה שנים שליכא שלום בית, וכבר שנה וחצי דרים במקומות מופרדים, וכבר ישבו בית דין חשוב ולא עלה בידם לעשות שלום ביניהם [...] אז מדין התורה באופן כזה מוכרחין להתגרש ואין רשות לשום צד לעגן, לא הבעל את אשתו ולא האישה את הבעל, בשום עיכוב מצד תביעת ממון".

ה'אגרות משה' תמים דעה עם שו"ת 'חיים ושלום' באשר להכרח לגרש את אותם בני זוג שכבר שנים רבות ללא 'שלום בית' ולפחות שנה וחצי דרים בנפרד, וכל הניסיונות לעשיית שלום בית עלו בתוהו, ואין רשות לצד זה או אחר לעגן את משנהו, וק"ו בנ"ד בו הצדדים בנפרד מינואר 2015, ללא תוחלת.

נצטט מהמשך פסק דין חיפה הנ"ל שם הובא בזה"ל:

"...והנה במה שכתב הגר"ח פלאג'י בספרו שו"ת 'חיים ושלום' שניתן לכופם בגט בהעדר סיכוי לשלום בית, יש לעיין טובא בזה האם אכן כוונתו היתה לכפיה ממש, והאם ניתן להסתמך על כך לדינא הלכה למעשה לכופ את הבעל לגט – אף בכפייה פיזית כמאסר - כל אימת שבית הדין נוכח לראות שאין סיכוי לשלום בית. אף שמשמע מדבריו שיש לבית הדין חובה לכופם כדי לאפרושי מאיסורא', עם כל זאת עדיין צריך עיון גדול בזה מכמה טעמים:

א. היכן מצינו שחוסר סיכוי לשלום בית הוי עילה לגט. בודאי שיש לבית הדין לעשות הכל כדי להביאם לגט בהסכמה לנוכח מצב נישואיהם, וכמו שהגר"ח פלאג'י עצמו כתב בתחילת דבריו, אך לבוא ולחדש שזו סיבה לכפייה ממש, קצת קשה לומר כן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב.מעבר לכך, הרי שנינו במשניות במסכת כתובות בפרק המדיר, מספר מקרים בהם חז"ל חידשו לנו שכופין לגט, וישנם מקרים נוספים בהם לא נאמר מפורשות כפייה לגט, אלא בנוסח של "יוציא ויתן כתובה". אכן ישנם מקרים שעל אף שלא נכתבו מפורשות, אפשר ללומדם בקל וחומר וכדומה וכפי שמצינו בירושלמי ובראשונים, ברא"ש ועוד, אך בודאי שחזינן שיש צורך בעילה פרטנית לגט ולא סגי במה שאין יותר סיכוי לשלום בית מחמת "מות הנישואין" בלבד. ואם כן צריך עיון מה מקור דבריו?

ג.יתירה מזו, גם במקרים ששנינו להדיא "יוציא ויתן כתובה", נחלקו הראשונים האם הכוונה ממש לכפייה או דלמא הוי רק כפייה בדברים ותו לא, אם כן מהיכתי תיתי שביח הדין יוכל לכפות בלא כל סיבה ורק מחמת שאין סיכוי לשלום בית?

ד.זאת ועוד, גם מלשונו של הגר"ח פלאג'י, ובפרט שכתב כן רק בסוף התשובה, מסתבר מאד שלא היתה כוונתו לומר דברים כפשוטם להתיר כפייה בכהאי גוונא, שהרי הוא קודם דיבר מפורשות אך ורק על השתדלות להפרידם ולא מעבר לכך, וכיצד אם כן פתאום עובר למצב של כפייה ממש?

ואף שבמקרה דנן מדובר לחיוב או כפיית האישה שזה יותר קל לדינא שהרי אין כאן חשש 'גט מעושה' אלא מחמת תקנת רבנו גרשום, אולם הגר"ח פלאג'י אמר את דברו גם במקרה שהבעל מסרב ליתן גט, וכיצד לא חשש בזה ל'גט מעושה'?

ה. מעבר לכך, אם נימא שהדברים כפשוטם וכל אימת שאין סיכוי להגיע לשלום בית בית הדין יכפה על הצדדים את הגירושין, אם כן יוצא שלא הנחת בת לאברהם אבינו שתשב תחת בעלה, שהרי כל פעם שמי מהצדדים ירצה לסיים את קשר הנישואין הוא יפריד את מגוריו מבן זוגו למשך הזמן הנזכר ויטען שאין סיכוי לעשיית שלום ביניהם ובית הדין יחייב בגט את הצד הדורש 'שלום בית' מחמת דבריו של הגר"ח פלאג'י, ונמצא שבנות ישראל חלילה יהיו הפקר - ובדיוק מצב זה רצה רבנו גרשום מאור הגולה למנוע באמצעות הטלת חרם זה, וכיצד יבוא הגר"ח פלאג'י ויעקור דבריו חלילה - דבר שלכאורה לא ייתכן?

ובאמת שרבים וטובים נשאו ונתנו, ביארו וליבנו את דברי רבנו חיים פלאג'י הללו, ולדינא נחלקו בזה גדולי דיני ישראל בכוונת דבריו, וכיצד לנהוג הלכה למעשה.

להלן מספר ציטוטים ומובאות כיצד פסקו בבתי דין בעניין.

בפסקי דין רבים סמכו על דבריו ונהגו כן לדינא, כמבואר בפסקי דין רבניים חלק ז' (עמוד 111) וחלק ט' (עמוד 150 וכן בעמוד 214) וחלק י"א (עמוד 206) וכל היד המרבה לבדוק תמצא עוד כהנה וכהנה.

כך גם נקבע בהחלטת בית הדין הרבני הגדול (תיק 382/נ"ד בהרכב הרבנים הרב מרדכי אליהו הרב שלמה דיקובסקי והרב יוסף נדב) שפסקו בזה הלשון:

"בהיעדר סיכוי לשלום בית, אין לבית הדין ברירה אלא להטיל על שני הצדדים להתגרש. אין כאן אשמה חד צדדית, אלא קביעת עובדה שחיי הנישואין הגיעו לקיצים ואין טעם לעסוק בהחייאה מלאכותית לפגרים מתים [...] פסק דין זה אינו חיוב חד צדדי שבו צד אחד נאשם, אלא תיאור של המציאות הכואבת והמסקנה הבלתי נמנעת. זכותו וחובתו של בית הדין להוציא פסק דין לגירושין כאשר כלו כל הקיצין, גם אם לא ניתן להאשים ספציפית צד זה או אחר."

וכן פסקו בית הדין הרבני הגדול (פד"ר חלק י"א עמוד 362) בהרכב הדיינים הגאונים מרן הראש"ל ע. יוסף - נשיא, והרבנים י. קאפח מ. אליהו זצ"ל, כי במקום שברור שאין עוד תקנה, ובני הזוג לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין בני הזוג ואין להניח מצב זה להימשך עיין שם. ועיין פד"ר ז' (עמוד 120), וכן פד"ר י"א (עמוד 364) שכתבו שם בזה הלשון:

"נראה אמנם שאין האישה אשמה במצב האומלל שנוצר [...] רובה של האשמה רובצת על שכם הבעל אך 'הלעולם תאכל חרב' ברור שאין להניח מצב זה להמשך ללא סוף, וכיון שברור שאין עוד תקנה שזוג זה לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין בני הזוג. ולפיכך נראה גם לנו שהצדדים חייבים להתגרש בגט פיטורין."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ויעויין עוד בפד"ר ז' (עמודים 111-113) בהרכב הרבנים הגאונים הרב י.נסים, הרב אלישיב והרב זולטי זצ"ל, שהבינו את דברי הגר"ח פלאג"י כפשוטם וצידדו כדבריו לדינא אפילו לכפייה.

וכן בפד"ר ט"ו (עמודים 158-161) בהרכב הרבנים הגאונים הראב"ד הרב שאר ישוב כהן זצ"ל, הרב מרדכי א. אוריה שליט"א, והרב חיים שלמה שאנן זצ"ל בו מובאים דברי הגר"ח פלאג"י, ומפרשים ומבינים את שיטתו, שהוא פוסק לחייב גט פיטורין את הצדדים, ואף לכפות עליהם, ומצרפים דבריו לכפות גט פיטורין על הבעל.

מצינו אם כן שדיינים רבים הכריעו לדינא כדברי שו"ת 'חיים ושלום' וכפשוטם של דברים שכוונתו אף לכוף את הבעל לגט היכא שאין סיכוי כלל לעשיית שלום בית.

מאידך יעויין בשו"ת דברי מלכיאל (חלק ג' סימן קמ"ה) שחולק על מסקנת הגר"ח פלאג"י. שם מדובר היה במקרה שאחד מאס באשתו אחרי היותו עמה חמישה חודשים באומרו שהיא אשת מדנים ומקללת אותו ואת יולדיו ומבזה אותו, וכבר עברו חלפו ארבע עשרה שנה ועדיין הם באותו מצב ואי אפשר להביאם לידי 'שלום בית', והבעל שוטח בקשתו לשים קץ לסבלו ולהתגרש, ומנגד האישה מסרבת בנחרצות ואיננה חפצה להתגרש הימנו בשום אופן, ואחרי שדן שם לחייבה בקבלת גט מחמת דין 'מקללת יולדיו' ודוחה זאת, וכן מחמת שהיא מאוסה עליו ודוחה זאת, העלה שם בדבריו שאי אפשר לאלצה להתגרש כנגד חרם דרבנו גרשום על אף הפירוד הארוך ביניהם וזה לשונו שם:

"וכל זה אין שייך לנ"ד שאין לו טעם מבורר. וחלילה להתיר חרם רבינו גרשום מאור הגולה בעניינים כאלה דאם כן יהיו בנות ישראל הפקר ובשביל זה בעצמו תיקן רבינו גרשום מאור הגולה. ופשוט שחייב במזונותיה וכסותה ככל בנות ישראל הכשירות. ובשביל חשש הרהוריו אין להתיר כלל, וכבר נתבאר זה בסימן הקודם. והרי הוא כמזיד כי הלא יכול לדור עם אשתו ככל אדם וינצל מהרהורים. וביותר צריך להיזהר בעתים הללו אשר בעוונותינו הרבים קלי הדעת נתרבו המואסים בנשותיהם על לא דבר [...] ולזה ראוי להביט על היתרים הללו בשבע עיניים שלא יהיו בנות ישראל כהפקר ומה הועיל רבינו גרשום מאור הגולה בתקנתו."

הרי שה'דברי מלכיאל' לא הסכים להתירו של הגר"ח פלאג"י מחמת שהם פרודים זמן רב ואין סיכוי להביאם לשלום בית ולקרב ביניהם. ויעויין עוד בדבריו שם בסימן הקודם (חלק ג' סימן קמ"ד) שדן באריכות להתיר לבעל לגרש את אשתו בעל כורחה כדי להצילו מאיסורים ומהתדרדרות עקב המצב, ודוחה זאת מכל וכל להתיר מחמת זה לעבור על איסור חרם דרבנו גרשום, ומסכם זאת בסוף דבריו וזה לשונו:

"היוצא לנו מזה שחלילה חולין הוא להתיר לגרש בעל כורחה או לישא אישה על אשתו בשביל שאומר שיצא לתרבות רעה או אף אם רואין שיוצא לתרבות רעה. ואין זה דומה להא דב"ק (ס"ח ע"ב) גבי צנועין שעשו תקנה להציל את הגנבים מאיסור שהביא מעכ"ת משם ראייה. דשם לא התירו להגנב מאומה. רק עשו להצילו על כל פנים ממה שאפשר להצילו. אבל להתיר לעשות איסור בשביל שלא יצא לתרבות רעה ומכל שכן באיסור שנוגע לביין אדם לחברו, ודאי שאין שום מקום לזה כמש"ל. ובפרט שעיקר תקנת רבינו גרשום מאור הגולה נעשית בשביל זה שלא יהיו בנות ישראל הפקר כמו שכתבתי לעיל, ומכל שכן בעתים הללו אשר כל מי שרוצה לעבור על חרם דרבנו גרשום נוסע לאמעריקא כדי לעגן אשתו ולכופה על ידי זה לקבל גט. וחלילה לנו לסייע ידי עוברי עבירה ולהתיר לו. ועלינו להעמיד הדת על תלה"

הרי שלא עלה בדעתו להתיר לגרש בעל כורחה כדברי שו"ת 'חיים ושלום' להגר"ח פלאג"י.

וכן בפד"ר ט' (עמוד 213) כתבו לדחות את דברי הגר"ח פלאג"י וזה לשונו:

"אף על פי שבבית הדין הרבני הגדול הסתמכו באחד הפסקים על דבריו של הגר"ח פלאג"י בזה, קשים הם דבריו מאוד מצד עצמם, מכיון שאינו מבחין בין כשמדובר לכוף את האישה לגט ובין לכוף את הבעל לתת גט, כי לכוף את האישה לקבל גט אין בזה איסור לכאורה לפי הגר"ח פלאג"י השייך לעדות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המזרח שלא קבלו עליהם את החרם דרבינו גרשום, וגם אינו דן שם לא בחרם דרבינו גרשום ולא בדין השבועה, אם לא מקבל בעת הנישואין שלא לישא אישה על אשתו, אז בודאי שרשאי ביד לכוף האישה לקבל גט כל שלדעת ביד מונעים אותם על ידי כך מעבירה, כמו שהסביר זאת באריכות הגר"ח פאלאג'י ז"ל בתשובה הנ"ל [...] אבל לכוף את הבעל לתת גט כל שאינו נכלל בדין כפיה לגט, אם יכפו עליו לתת גט הוא ליה גט מעושה שלא כדין שיש בזה איסור אשת איש. ואם הוא בין אלה שכופין אותו לגט, גם בלאו הכי כופין, ואיך קבע פשרה בדין זה ונתן קצבה של זמן לדבר שאין לו מקור בהלכה, ופסק שיש לכוף לתת גט. ומדבריו משמע בכירור שמדובר גם על הבעל, שלאחר י"ח חדשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אף על פי שאינו נכלל בין אלו שכופין אותו לגרש."

וכן בפד"ר י' בפסק דין של בית הדין הגדול (עמוד 173) כתבו כן בזה הלשון:

"גם אין להסתמך בנידון דידן על הגר"ח פאלאג'י [...] כי כבר ביררנו באריכות בפסק דין אחר את דבריו של הגר"ח פאלאג'י והוכחנו כי דבריו בנושא זה תמוהים עד מאוד ואין לקבל אותם כמות שהם ולא לעשות מעשה על פיו, ללא בסיס הלכתי מספיק שעל פיו יש לכוף את הגט."

גם בפסה"ד של בית הדין הגדול בהרכב כבוד הרה"ג הרב א.י. וולדנברג והרב י. קולייץ והרב א. שפירא זצ"ל (פד"ר י"ג עמודים 365-360) תמהו על דברי הגר"ח פאלאג'י וכתבו בזה הלשון:

"ואחרי בקשת מחילה הגר"ח פאלאג'י ז"ל יחידאה הוא בזה ודבריו תמוהים, כי אפילו במקרים של טענות חמורות שיש בהם ממש, נפסק להלכה שמגלגלים את הזוג שנים על שנים ולא כופין לא אותה ולא אותו לגרש. ועיין ברמב"ם בפרק ט"ו מה' אישות הלכה ט"ו, ואבן העזר סימן ע"ז סעיף ד', וסימן קנ"ד סעיף ז' ורמ"א ועוד, ומכל שכן כשאין כל עילה בדבר. והמפורסמות אין צריך לראיה עד כמה שרבותינו ז"ל בכל הדורות חייבו שלא להגיע לידי החלטת כפיה לגט פיטורין"

ומצאתי בשו"ת יביע אומר (אבן העזר חלק ג' סימן י"ח) שהביא את דברי הגר"ח פאלאג'י בשו"ת חיים ושלוש וכתב, ואפשר דלאו כפיה בשו"ת קאמר, אלא בדברים למקרייה עבריינא וכדומה, עיין שם. הרי שגם מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל הסתפק בביאור כוונת הגר"ח פאלאג'י שאפשר שאין הם כפשוטם של דברים.

והנה בפסק דין מבית הדין הגדול (מיום י"א באייר תשס"ט 5.5.09) בתיק מספר 1750-1 (21-1) כתב הרה"ג חגי איזור שליט"א (זצוק"ל) במקרה של פירוד של ארבע שנים והם מעדות שלא קבלו עליהם חרם דרבינו גרשום והבעל עזב לאישה אחרת ולדבריו אם הבעל היה מפייס את האישה סביר שהייתה מסכימה לחזרתו לשלום בית, וכתב שם וזה לשונו:

"אמנם הם בפירוד של ארבע שנים אבל הפירוד נגרם או נמשך עקב הקשר האינטימי עם אישה זרה ובכהאי גוונא אין להקל במנהג, וייתכן שכל כולו של המנהג נועד למנוע עזיבות חמורות של הנשים ונתינת עיניים באישה זרה [...] אנו ערים לגישה (שאין מקורה בספרות התורנית) המחייבת גט במקום של "מות הנישואין" אולם זו גישה פסולה ויש להרחיק גישה זו כעיקרון. בית הדין דן במושגים של עילות גירושין וכן בטענות מאיס עלי לסוגיהן וכלליהן בלבד. "מות הנישואין" יכול להישקל כחלק מהמרכיב וההוכחה לטענת מאיס עלי ותו לא."

הרב איזירר בדבריו יוצא חוצץ כנגד הסוברים שהמודד היחיד אליבא דהגר"ח פאלאג'י הינו 'הסיכויים לעשיית שלום בית' ו'מות הנישואין'.

אכן הרה"ג ציון אלגרבל שליט"א חלק עליו בפסק דין זה לדינא, וכתב וזה לשונו:

"שכאשר בטלו התנאים המינימליים לשיקום שלום בית בין בני הזוג ואפילו שהמדובר באשמת הבעל שענינו נתן באחרת, מכל מקום אין איסור לגרש אישה ראשונה כאשר קבלה כל המגיע לה, ומעבר לכך, לפי ההלכה, ובנוסף לכך תקבל גם מלוא כתובתה, אין כל טעם וסיבה להמשך הנישואין (עיין תעלומות לב חלק אבן העזר סימן א') ולשאלה הנשאלת כיצד מתיישב האמור עם המנהג שלא לגרש אישה בעל כורחה נראה לי שהמנהג מתייחס למצב רגיל ולא למקרים חריגים הדורשים טיפולו של בית הדין [...] עיין שו"ת חיים ושלוש (אבן העזר סימן קי"ב לרבי חיים פאלאג'י) [...]"

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לדבריו של הרב אלגרבלוי אכן 'מות הנישואין' הינה סיבה בפני עצמה לחייב בגט – אף במקרה האמור שאשמת הגירושי נעוצה בצדו של הבעל שעניו נתן באחרת - אם וכאשר האישה מקבלת כל מה שצריכה לקבל על פי ההלכה.

והנה בפסק דין אחר (מיום כ"ד בניסן תשע"א 28.4.11 תיק 810538/2) ציטט הרה"ג אברהם שרמן שליט"א את דברי שו"ת מהר"ם מרוטנבורג (חלק ד' דפוס פראג סימן תתקמ"ו) וזה לשונו:

"גם תודיעני דין זה על ראובן שטען על אשתו היא יצאה מביתי בשלום בלא קטטה ובלא שום דבר מחלוקת ולא ידעתי מה היה לה או מי יעץ לה שאינה רוצה (לשוב) אלי עוד, ועכשיו אני תובע אותה שתחזור לביתי לעשות לי כל דבר שאישה עושה לבעלה בין מלאכה בין שאר עניינים, וגם אני מזומן לשאר כסות ועונה, ואפוטרופוס שלה השיב הוא הכה אותה כמה פעמים ואפילו בימי נידותה וכל כך עשה לה צער וביזיון עד שסוף דבר היא אומרת מאיס עלי והבעל משיב חס ושלום לא נגעתי בה בימי נידותה אפילו באצבע הקטנה רק מעצמה הלכה לבית אמה וילדה שם, והשתא דאתי לידי הודיעני גם המורד באשתו ונתן ממונו לאחרים כדי להפקיע ממנה את כתובתה וכל מיני חילוקים דמורד ומורדת והיכא שיש לה בנים [...]"

תשובה: הכי דיינינן, אנו אין אנו חוסמין אותה לפניו לדור עם הנחש בכפיפה גם אין אנו כופים אותו להוציא כדברי הגאונים ורש"י אחרי שרבנו תם אוסר ופירש השמועה דפרק אף על פי (כתובות דף סג:) בעניין אחר. אך יתענגו שניהם עד שיאותו לרחק או לקרב."

וכך פסק הרמ"א להלכה בשולחן ערוך (אבן העזר סימן ע"ז סעיף ג') וזה לשונו:

"אבל בנותנת אמתלא לדבריה [...] אין כופין אותו לגרש ולא אותה להיות אצלו."

מוכיח הרב שרמן מדברי המהר"ם מרוטנבורג ומפסיקת הרמ"א הנזכר, שעצם הפירוד לא מהווה עילה לחיוב בגט. אולם למרות זאת הוא מסיק שאם עצם הפירוד עלול להביא את האישה לידי חטאים, יש לנהוג על פי הגר"ח פלאג'י ומפני חשש איסורים, על בית הדין לפעול להפרידם במסגרת הדין של כפייה על המצוות. הרי שדעתו של הרב שרמן נוטה לדעת הרב איזירר ודלא כהרב אלגרבלוי.

במקרה דנן שלא מדובר שהבעל נתן עיניו בשדות אחרים, ואף לא נטענה עליו טענה מעין זו, נראה בהחלט שגם הרב איזירר והרב שרמן יודו לדברי הרב אלגרבלוי, אלא שלדבריהם הוי 'עצה טובה' לבית הדין שבין השאר ממונה להמעיט ככל שניתן עשיית איסורים על ידי מי מהצדדים, ולא הוי כעילה לחיוב ממש בגט, ובדאי שלא לכפיית גט.

ועויין עוד במאמרו הנרחב והבהיר של הרב שרמן שליט"א בביאור דברי הגר"ח פלאג'י לדינא – פורסם בכנס הדיינים תשס"ז. הרב שרמן מבאר את דברי שו"ת חיים ושלום כנ"ל שכוונתו בנתינת עצה לבית הדין ולא בכפייה ממש. כמו כן דוחה הוא בשתי ידיים את גישתו המפורסמת של הרב דייכובסקי שליט"א באשר ל'מות הנישואין' שזוהי עילה בפני עצמה לחיוב בגט וכדברי הרב אלגרבלוי שליט"א שצוטטו לעיל, עיין שם.

גם כאן בבית הדין בחיפה (תיק 580813/1) הביאו פסק דין מבית הדין הרבני הגדול (לא פורסם) בו כתבו הגר"א שרמן והגר"ח איזירר שליט"א (צוק"ל) שאין הכוונה בדברי הגר"ח פלאג'י לכופף את בני הזוג לתת גט, אלא זו עצה טובה לדיינים שכאשר קיים מצב של פירוד, יש למנוע מצב של חטא אצל בני הזוג, וכופין על המצוות לעשות הכול כדי להציל את בני הזוג מאיסור, ואולי גם חובה על בני הזוג להישמע לבית הדין, אך לא מעבר לכך. מאידך כפי שהבאנו לעיל ישנם שסברו שהגר"ח פלאג'י אכן כיוון לכפייה ממש על כל המשתמע מכך.

סקרנו בהרחבה עד עתה את פסיקתם של דייני ישראל בנושא במהלך השנים האחרונות. לענ"ד לאור הדברים הנ"ל נראה באמת שכוונתו של הגר"ח פלאג'י לא היתה לכפייה ממש, אלא כהמשך לדבריו כמה שורות קודם לכן שעל בית הדין לעשות הכל ולהשתדל ככל שניתן להפרידם זה מזה. ואפשר שמקור כפייה זו איננו קשור כלל לדיני אבן העזר אלא מכוח אחריותם של בית הדין 'לאפרושי מאיסורא' וכפייה על המצוות.

עוד יש לומר בזה שגם אם נימא שהוא כן התכוון לכפייה, הרי שכוונתו ודאי לסוג הכפייה הנמוך ביותר – קרי כפייה בדברים, ולא כפייה בשוטים ממש ובמאסר גופני כאמור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נמצאנו למדים, שקשה לסמוך על תשובתו זו של הגר"ח פלאגי שתשמש כבסיס וכעילה בפני עצמה לחיוב או לכוף לגט בגין זוג החי בפירוד וחוסר סיכוי לשלום בית.

ובפסק דין באר שבע הנ"ל הובא בנידון הגר"ח פלאגי הדיון הבא :

"...לדאבון ליבי דבריו אלו של הגר"ח פלאגי מצאו להם בדורינו עדנה רבה בפסקי הדין, שכן מציאות זו עליה מדבר הרב אינה חזון נפרץ אלא חדשים לבקרים נפגשים בבית הדין עם מציאות עגומה זו שבו על אף שהבית חרב בני הזוג מתעקשים מסיבות שונות ומשונות להמשיך מצב זה.

בדברי הרב פלאגי הללו דנו בפסקי הדין בשני רבדים, האחד הוא עד כמה משקל יש ליחס לדברים אלו של הגר"ח פלאגי ומה תכלית כוונתו שדיבר אף על כפייה על הבעל, והרובד השני מהי סברת היסוד שמכחה הגיע הגר"ח למסקנתו זו.

ביחס לרובד הראשון יעויין בפסק בית הדין הרבני הגדול (חלק ט עמוד 200) בלשון הגר"ש גורן זצ"ל:

"ברור איפוא שאין להסיק מתשובה זו של הגר"ח פלאגי שבסוף ספר חיים ושלום (ח"ב סי קיב) שום מסקנה הלכתית חדשה בדבר כפייה לגט, בין כאשר מדובר על כפיית האשה לדין שקבלנו את החדר"ג, ובודאי שאין לדון על פיו כאשר מדובר על כפיית הבעל לתת גט רק על סמך המחלוקת שיש בין בני הזוג ונראה לבי"ד שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם, שאז לפי דברי הגר"ח פלאגי יפרידו הזוג ולכופן לתת גט. זה תמוה מאד ואין לפסוק כך אפילו לכוף את האשה לגט, כל שאין נימוקים אחרים מצד ההלכה שכופין אותו לגרש או אותה לצאת, כפי שמבואר בשו"ע ובפוסקים. ואין לדיין אלא מה שענינו רואות. ולכן לא נצטרף שיטה זו לנימוקי פסק דיננו אלא א"כ דינה כמוורת, או שאומר מאוסה עלי ויש סיבה מבוררת לכך, וגם רגלים לדבר שטענתו אמת, שאם בנוסף על כך חיים בנפרד זה מזו כמה שנים ואין תקוה לשלום בית מחמתה שאז כופין אותה לקבל גט, או שמתירין לו לישא אחרת אם היא מסרבת לקבל גט."

וכן כתב גם הרה"ר לישראל הגרי"א הרצוג זצ"ל בשו"ת הגרי"א הרצוג (סי קנד):

"אמת הוא שהנימוק הסתמי של אין סיכויים לשלום דורש זהירות מרובה מצד בית הדין ואם נקבל דבר זה ליסוד מספק, לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה, שכל בעל שנותן עיניו באחרת יפרוש מאשתו וימרר חייה עד שביה"ד אחרי עבור איזה זמן יבואו לידי המסקנה שאין סיכויים לשלום וכו'."

וכ"כ גם הרבנים הגאונים וולדנברג, קוליץ ואליעזר שפירא בפד"ר (חי"ג עמ' 362) והובא גם ב"ציץ אליעזר" חלק יז סימן נב) שכל עוד שלא נמצאה עילה לג"פ אין לתת חשיבות לעובדה שזה עידן ועידינים שאין השלום שורר ביניהם, דאם לא כן לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה. וזה לשון התשובה:

"אבל אין בזה בכדי סמיכה, וערכך ערבא צריך, ואחרי בקשת המחילה, הגר"ח פלאגי ז"ל יחידאה הוא בדעתו זה, ודבריו תמוהים, כי אפילו במקרים של טענות חמורות שיש בהם ממש מצינו שנפסק להלכה שמגלגלים את הזוג שנים על שנים ולא כופין לא אותה ולא אותו לגרש, יעוין לדוגמא ברמב"ם בפרק ט"ו מה' אישות הט"ו, ואה"ע סי' ע"ז סעיף ג' וסי' קנ"ד סעיף ז', ועוד, ומכש"כ כשאין כל עילה בדבר, והמפורסמות א"צ לראיה עד כמה שרבותינו ז"ל בכל הדורות חרדו שלא להגיע לידי החלטת כפייה לג"פ."

באשר שלא מצינו בכזאת לכוף לתת או לקבל ג"פ בגלל חילוקי דיעות קטנות ומריבות ממושכות בין איש לאשתו, אשר אין בסיס בהלכה לחייב עבור מריבות כאלה בג"פ, ורק בגלל "שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם". מסתבר הדבר לומר כי גם הגאון הגר"ח פ"ז ל לא כוון בדבריו לכפייה כמשמעו, אלא המכוון שבדבריו בזה הוא שיוכחו את פני הדברים שיסכימו לכך, ולזאת היא כוונתו במ"ש בלשון "עד שיאמרו רוצה אני" היינו עד ששניהם יסכימו כבר להפרד זמ"ז בג"פ [וממ"ש כן גם בנוגע לבעל נלמד זאת הכוונה גם בנוגע לאשה, דאחרת הרי בנוגע לבעל ישנו חשש לגט מעושה]."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועיין עוד בזה גם בדברי ה"ציץ אליעזר" זצ"ל (ח"ו סימן מב – קונ' אורחות המשפטים פרק א').

וכן בפד"ר י' בפסק דין של בית הדין הגדול (עמוד 173) כתבו כן בזה הלשון:

"גם אין להסתמך בנידון דידן על הגר"ח פלאג'י [...] כי כבר ביררנו באריכות בפסק דין אחר את דבריו של הגר"ח פלאג'י והוכחנו כי דבריו בנושא זה תמוהים עד מאד ואין לקבל אותם כמות שהם ולא לעשות מעשה על פיו, ללא בסיס הלכתי מספיק שעל פיו יש לכוף את הגט."

והחריף מבין כולם הינו הרב איזור (זצוק"ל) בפסק דין מבית הדין הגדול (מיום י"א באייר תשס"ט (5.5.2009) בתיק מספר 1-21-1750) שכך כותב, וז"ל:

"אנו ערים לגישה (שאינן מקורה בספרות התורנית) המחייבת גט במקום של "מות הנישואין" אולם זו גישה פסולה ויש להרחיק גישה זו כעיקרון. בית הדין דן במושגים של עילות גירושין וכן בטענות מאיס עלי לסוגיהן וכלליהן בלבד. "מות הנישואין" יכול להישקל כחלק מהמרכיב וההוכחה לטענת מאיס עלי ותו לא."

ואמנם לאורך גיטא יש בפסקי דין רבים שסמכו על דבריו ונהגו כן לדינא, כסניף חשוב, כמבואר בפסקי דין רבניים חלק ז' (עמוד 111) וחלק ט' (עמוד 150 וכן בעמוד 214) וחלק י"א (עמוד 206), עיי"ש.

כך גם נקבע בהחלטת בית הדין הרבני הגדול (תיק 382/נ"ד בהרכב הרבנים: הרב מרדכי אליהו, הרב שלמה דיכובסקי, והרב יוסף נדב) שפסקו בזה הלשון:

"בהיעדר סיכוי לשלום בית, אין לבית הדין ברירה אלא להטיל על שני הצדדים להתגרש. אין כאן אשמה חד צדדית, אלא קביעת עובדה שחיי הנישואין הגיעו לקיצם ואין טעם לעסוק בהחייאה מלאכותית לפגרים מתים [...] פסק דין זה אינו חיוב חד צדדי שבו צד אחד נאשם, אלא תיאור של המציאות הכואבת והמסקנה הבלתי נמנעת. זכותו וחובתו של בית הדין להוציא פסק דין לגירושין כאשר כלו כל הקיצין, גם אם לא ניתן להאשים ספציפית צד זה או אחר."

וכן פסקו בית הדין הרבני הגדול (פד"ר חלק י"א עמוד 362) בהרכב הדיינים הגאונים מרן הראש"ל ע. יוסף – נשיא, והרבנים י. קאפח מ. אליהו זצ"ל, כי במקום שברור שאין עוד תקנה, ובני הזוג לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין בני הזוג ואין להניח מצב זה להימשך, עיי"ש שם.

ועיין פד"ר ז' (עמוד 120), וכן פד"ר י"א (עמוד 364) שכתבו שם בזה הלשון:

"נראה אמנם שאין האישה אשמה במצב האומלל שנוצר [...] רובה של האשמה רובצת על שכם הבעל אך 'הלעולם תאכל חרב' ברור שאין להניח מצב זה להמשך ללא סוף, וכיון שברור שאין עוד תקנה שזוג זה לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין בני הזוג. ולפיכך נראה גם לנו שהצדדים חייבים להתגרש בגט פיטורין."

ועיין עוד בפד"ר ז' (עמודים 111-113) בהרכב הרבנים הגאונים הרב י. נסים, הרב אלישיב והרב זולטי זצ"ל, שהבינו את דברי הגר"ח פלאג'י כפשוטם וצידדו כדבריו לדינא אפילו לכפייה.

וכן בפד"ר ט"ו (עמודים 158-161) בהרכב הרבנים הגאונים הראב"ד הרב שאר ישוב כהן זצ"ל, הרב מרדכי א. אוריה שליט"א, והרב חיים שלמה שאנן זצ"ל בו מובאים דברי הגר"ח פ"ה הנ"ל, ומפרשים ומבינים את שיטתו, שהוא פוסק לחייב גט פיטורין את הצדדים, ואף לכפות עליהם, ומצרפים דבריו לכפות גט פיטורין על הבעל.

מצינו אם כן שדיינים רבים הביאו לדינא את דבריו של שו"ת 'חיים ושלום' ויש אף שלמדו כפשוטם של דברים שכוונתו אף לכוף את הבעל לגט היכא שאין סיכוי כלל לעשיית שלום בית, ואמנם גם אז נראה שצירפו שיטתו לדינא ולא הסתמכו רק על דבריו לכפיית גט על הבעל.

רובד שני שדנו עליו כאמור הוא מהי סברת היסוד שמכחה הגיע הגר"ח פלאג'י למסקנתו זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יעויין בשו"ת יביע אומר (ח"ג סי' יח אות יג) לגר"ע יוסף זצ"ל שהביא את דברי הגר"ח פלאגי והסמיכם על שיטת ר' יונה (שטמ"ק כתובות סד) והרמ"א (יו"ד סי' רכח סו"ס כ) בדין האומרת מאיס עלי שמצוה לגרשה.

ואולם בפס"ד בתיק 198296/1 מביה"ד בנתניה ביאר הגר"י בן מנחם שכך היא סברת הרב פלאגי, וז"ל:

"כל המעיין הדק היטב בדבריו המאירים של רבנו הגר"ח יראה שגם הוא בגודלו לא אמר שדי בפירוד ממושך בכדי לחייב בגט. דהנה המעיין בנימוקיו של הגר"ח למסקנתו זו ישר יחזו פנימו דרבנו הגר"ח לא דיבר במקום בו מתקיים אך פירוד ממושך אלא במקום בו אחד הצדדים מסרב להתגרש אך בכדי להינקם ממשנהו, וכלשונו הזהב:

"וידעו נאמנה כי כל הבא לעכב מלתת גט בענין זה כדי להנקם זה מזה מחמת קנאה שנאה ותחרות, פעמים שהאיש רוצה לגרש והאשה אינה רוצה, וכדי להנקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לשם שמים, עתידין ליתן הדין, וכמו כן להיפך כשהאשה רוצה וכו' וכדי להנקם מהאשה מעכבים מלתת גט שלא לשם שמים, גם בזה לא בחר ה' ויש עונש מהשמים וכו'".

וסיימו שם בזו הלשון:

"וכבר מילתי אמורה בפסק דין אחר (תיק מספר 247419/8) כי כאשר אחד הצדדים מסרב להתגרש אך בכדי להינקם משכנגדו יש לחייבו להתגרש מן הטעם שהנקמות "שהיא היא תולדת השנאה ופריה הבאוש" מביאה על האוחז בה את דיני המרידה, ומטעם זה יש לכל הפחות לחייבו להתגרש".

ועוד יעויין בפד"ר 1009273/4 בהרכב מבית הדין בחיפה שכתבו:

"המעייין בדברי רבי חיים פלאגי הנ"ל, יראה, שהנימוק שהביא אותו לפסוק שכאשר קיימת תקופת פירוד של ח"י חודשים, יפרידו הזוג ולכופם לתת גט עד שיאמר רוצה אני, נמצא בדבריו המובאים לעיל, בו ציין "כל שנראה לבית הדין שהיה זמן הרבה נפרדים, ואין להם תקנה, אדרבא צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה ולתת גט, כדי שלא יהיו חוטאים חטאים רבים אחד האיש ואחת האשה.

הרי שפסק שצריך להשתדל הרבה, ולהפרידם זה מזה, ולתת גט כדי שלא יהיו חוטאים חטאים רבים אחד האיש ואחד האשה. ולא רק עצם מצב הפירוד הוא הסיבה להשתדל ולהפרידם זה מזה בגט, אלא מצב הפירוד הגורם שהן האיש והן האשה, עלולים להיות חוטאים בחטאים רבים".

ועיין עוד בפס"ד בתיק 1083672/1 מביה"ד בחיפה שכתבו כך:

"ואפשר שמקור כפייה זו איננו קשור כלל לדיני אבן העזר אלא מכוח אחריותם של בית הדין 'לאפרושי מאיסורא' וכפייה על המצוות".

אכן ראיתי במשפטי שאול (סימן כ') פס"ד של הגר"ש ישראל, הגר"י קפאח, והגר"מ אליהו כולם זכרונם לברכה, כותב הגר"מ אליהו:

"וא"כ אם היא טוענת מאסתייהו אע"פ שאין אנו דנים בזה כהרמב"ם שכופין, אבל שמצוה לגרשה ולא לעגן בת ישראל דין הוא.

וכן הביא הגר"ש ישראלי שם, וז"ל:

"כיון שאין כופין האשה להיות אצלו, נמצא שהוא שרוי בלי אשה שהוא איסור מצד עצמו בזמן הזה שאינו יכול לשאת אשה על אשתו מחמת חדר"ג, מאחר וממילא אין האשה אצלו הרי זו מידת סדום שמעגן אשה זו.

ומכח זה יש לדון בגדר זה של כפייה על מצוות, עיין בקצוה"ח (סימן ג' ס"ק א') ושם בנתיה"מ (סו"ס ק"א), וזאת ניתן לעשות אף מבלי לטעון שזה נעוץ בדברי הרב פלאגי. ואכן נראה שבנידון דידן ניתן לבוא גם מצד זה להתערבותו של בית הדין.

ובשני רבדים הללו אין אני מכניס ראשי בין הגדולים שדנו בדברים הללו, רק ברצוני להוציא מדבריו הללו של הגר"ח שני יסודות חשובים הנוגעים לעניינינו, ולענ"ד בזה אין חולק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

היסוד הראשון היוצא מדברי הגר"ח פלאג"י שגם אם נשמע מאחד מהצדדים טענה לשלום בית או טענה שאינה שוללת מציאות בו ניתן לחזור, הרי שיש ביד ביה"ד לשקול את הדבר לא רק על פי טענותיהם של שני הצדדים אלא על פי מבחן מדוקדק של המציאות, ולעיתים להכריע על פי איך שהמציאות משתקפת לבית הדין בפן האובייקטיבי ורשאי ביה"ד לבטל אמירת אחד מבעלי הדין מחמת הטיעון שהמציאות אינה נראית כדבריו. יסוד זה החשוב לענייננו מצטרף ליסוד נוסף שהוסיף הגר"ח, והוא: שעל פי תפיסת בית הדין את המציאות הרי שהוא יכול לפעול מתוך תפיסה זו כנגד אחד מבעלי הדין ולכפותו לתת גט או במציאות שלנו על האשה לקבל גט. ושני יסודות אלו יחדיו חוברים לנקודה חשובה ועקרונית שזועקת איתנה מתוך דבריו של הרב פלאג"י ותכליתו היא שבית הדין הינו בעל דבר במקרה זה, ובית הדין לא יכול להסתכל על המציאות כמות שהיא באדישות ולתת לבית זה להיחרב ולהישאר לעד כחורבת עולם. עניינו של בית הדין במצב זה הופכת להיות אקטיבית ומתערבת ואל מול המגמות הנקמניות של אחד מבעלי הדין או אף שניהם, על בית הדין לעצור מצב זה ולקטוע מציאות זו ע"י כפיית גט.

אמנם כאשר לכפיית גט על הבעל אומר כאן מפורשות שכיון שהדבר שנוי במחלוקת גדולה כאמור, ולענ"ד וכמו שכבר הערתי אף לא אחד התבסס על דברי הגר"ח פלאג"י גרידא בכפיית גט, הרי שבזה לא נאמר את הדברים ולא נעשה שימוש באופן זה, אבל בנידוננו ניתן לעשות שימוש משכיל בדבריו אלו שכן אמנם אין האשה נמצאת בפנינו אבל נראה שכיון הזוג דגן פרוד מזה שנתיים וחצי הרי אף אם היתה האשה עומדת בפנינו ואומרת שהיא רוצה לחזור לבעלה הרי שודאי וודאי בית הדין לא יתן מקום לטענה זו וזאת מכח האומדנא שהניח לנו הגר"ח פלאג"י, כל שכן שהאשה עצמה אמרה שגם היא רוצה להתגרש, ועוד שהבעל עצמו כבר נמצא בקשר זוגי אחר ופנה לאפיקים אחרים. ואמנם נעיר על זה שאין דעת בית הדין נוחה ממצב זה שהבעל שעודנו נשוי על פי ההלכה הולך וקושר קשר עם אשה אחרת, אבל כאשר זו המציאות לא ניתן להתעלם מזה ועל כן ברור איפוא שמציאות הנישואין הזאת חייבת להסתיים בגט ויפה שעה אחת קודם.

עוד יש להעיר שמסגרת זו שאנחנו מכניסים את דבריו אלו של הגר"ח אינן נוגדות שום מציאות הלכתית, שכן אין המדובר בזווג ראשון ואין חדר"ג וכמו שהארכנו לעיל והמדובר הוא בחיוב גט על עוד יש להעיר שמסגרת זו שאנחנו מכניסים את דבריו אלו של הגר"ח אינן נוגדות שום מציאות האשה, אמנם נכון שיש כאן אופן של חיוב בניגוד לרצונה של האשה אבל כאמור בית הדין לא יכול לתת להתנגדות זו לצאת לפועל, מבלי שום סיבה מניחה את הדעת.

לענ"ד דברים הללו של הגר"ח יוצאים מדברי הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה קעו), שם הרמב"ם במילותיו המופלאות מגדיר בקצרה את תפקיד בית הדין, וז"ל:

"והמצוה הקע"ו היא שצונו למנות שופטים ושוטרים שיכריחו לעשות מצוות התורה ויחזירו הנוטים מדרך האמת אליה על כרחם ויצוו לעשות הטוב ויזהירו מן הרע ויעמידו הגדרים על העובר עד שלא יהיו מצות התורה ואזהרותיה צריכות לאמונת כל איש ואיש."

מצינו מדברי הרמב"ם שבית הדין צריך להחזיר את הנוטים מדרך האמת אליה על כרחם ואין בית הדין חיצוני למציאות זו המעוותת, ולא יכול בית הדין לראות מציאות זו ולא להתנגד לה ולעשות הכל על מנת שזו תיפסק.

יסוד זה שעל בית הדין לעשות הכל כדי למנוע מציאות כזו ובית הדין נהפך היות בעל דבר לענ"ד ניתן למצוא בדברי הלבוש (אבן העזר סימן קלד), וז"ל:

"ואף על פי שאין כופין עכשיו שום איש לגרש את אשתו, היינו שאין מטילין עליו חרם שיגרשה, אבל אם רואים ב"ד לפי ראות עיניהם שיש תקנת האשה בדבר, כגון שטוענת מאיס עלי וכה"ג שיראה להם שאין זיווגם עולה יפה, ואף על פי שאין האיש מאותם שכופין להוציא, מכל מקום יכולין הב"ד להטיל חרם ביניהם על כל איש ואשה לגזור באלה חמורה שלא יהיו רשאים לדבר עמו ולישא וליתן עמו ולהרויחו ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקרו בחוליו וחומרות אחרות כפי רצונם, על כל אדם, אם לא יגרש אותו האיש ויתיר את אשתו בגט כשר, שבזה אין כפייה עליו, שאם ירצה לא יגרש וילך למקום אחר במקום אשר לא יבדלו ממנו, והוא לא ילקה בגופו מתוך נידוי זה, ואין עליו שום עונש, כי אין החרם חל עליו אלא עלינו אם לא נתפרד מעליו ואין כאן גט מעושה, גם זה עיין ברי"ק שורש ק"כ."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרי שחידש הלבוש שאם נראה לבית הדין שאין זיווגם עולה יפה בית הדין עושה מיוזמתו הרחקות ר"ת כדי שהבעל יתן גט ויופסק מצב זה של שוקת שבורה מבלי שלום..."

עכ"ל.

בנ"ד בו הצדדים נשואים בזיווג שני, פרודים זמן רב ומבינים כי תם פרק נישואיהם וכל שנותר הוא דיון כספי – ודאי שאין להותירם נשואים על הנייר וברי לכל כי מצוה רבה להפרישם מאיסור ולעשות הכל כדי להפריד בין הדבקים אשר כבר מפורדים מעל 5 שנים ויותר, הן פירוד הלב והן פירוד הגוף ויפה שעה אחת קודם.

חיוב גט מחמת עגינות - רבינו ירוחם :

מפורסמים עד מאד דבריו של רבינו ירוחם במישרים (נתיב כ"ג פרק ח'), ובתי הדין בשנים האחרונות משתמשים רבות בשיטתו לפסוק חיוב בגט לבני זוג - כששני הצדדים מורדים ואינם מעוניינים זה בזו, אך מי מהם מסרב לבצע את נתינת הגט - עם חלוף זמן של י"ב חודש, וזה לשונו שם :

"כתב מורי הרב רבי אברהם בן אשמעאל כי נראה לו שאישה שאמרה: 'לא בעינא ליה, ייתן לי גט וכתובה', והוא אומר: 'אנא נמי לא בעינא לך, אבל איני רוצה ליתן גט' – מסתברא דאין דנין אותה במורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניא, אלא מיהו משהינן לה תריסר ירחי אגיטא דילמא הדרי בהו, לאחר שנה כופין אותו לגרש, והפסידה תוספת וכל מאי דיהיב לה מדיליה, דאדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה."

על דינו זה של רבנו ירוחם הסתמכו בפסקי דין רבניים רבים, ראה לדוגמא בפד"ר חלק י"א (עמודים 89-95), בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו במותב תלתא של הרבנים ח"ג צימבליסט, ע' אזולאי, ש' דיכובסקי שליט"א בענין הקשר שבין העברת רכוש להסכם הגירושין, וכתבו שם וזה לשונו :

"כשהבעל והאישה שניהם מורדים זה בזה, כופין או על כל פנים מחייבים את הבעל לגרשה".

והביאו שם דברי רבנו ירוחם הנ"ל, והוסיפו שם בזה הלשון :

"הואיל וכאמור אף הוא אינו חפץ בשלום בית ואף הוא מורד בה, אם כן מן הדין הוא חייב לגרשה, וכמו שהבאנו מדברי רבנו ירוחם שבכגון זה כופין אותו לגרשה, ואף אם לא נגיע לידי מדה זו של כפייה, מכל מקום יש לחייבו לגרשה, וכל כהאי גוונא כבר פסק הרמ"א (אבן העזר סימן קנ"ד סכ"א בהגה) וזה לשונו 'ובכל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא, אף על גב דאין כופין לגרש מכל מקום כופין אותו ליתן כתובה מיד"

הרי שאף אם לא נכוף לגרש, על כל פנים נוכל לחייבו בגט.

וכן מובא בפסק דין של בית הדין הגדול (תיק מספר 1758, לא פורסם) במותב הדיינים הגאונים: הרב שלמה משה עמאר, הרב שלמה דייכובסקי, הרב עזרא בר שלום, שכתבו כך באישה שמעכבת את הגירושין לשם השגת מטרות ממוניות, וזה לשונו :

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"מן החומר שבתיק עולה שאכן יש מקום לחיוב בגט. שני הצדדים אינם רוצים זה בזה, כפי שקבע בית הדין האזורי, ועל כך לא הוגש ערעור על ידי המשיבה. אף על פי כן מסרבת המשיבה לקבל גט, כדי להבטיח את ביצוע פסק הדין לחלוקת רכוש שנדון בבית המשפט – אם עמדתה לחלוקת הרכוש לא תתקבל שם וכו'. אנו סבורים שאין להשתמש בגט כמנוף להישגים רכושניים, בנושא שנדון בערכאה אחרת. הצדדים אינם חפצים זה בזה, והדין נסב כולו על הרכוש בלבד וכו'."

ועיין עוד בפד"ר י"ג (עמוד 267) שהביאו ראיות לכך שעגון לבדו זוהי עילה מספקת לחיוב גט, והוכיחו כן מראשונים נוספים.

ועוד בפס"ד חיפה הנ"ל הובא בזה"ל:

"...ועיניין עוד במאמרו של הגאון אב"ד תל אביב הרב נחום פרובר שליט"א (פורסם בקובץ "כנס הדיינים תשס"ח", עמוד 114) שם עסק בדינו של רבנו ירוחם ובחיוב גט לבני זוג המורדים ומעגנים זה את זה. גם הוא העלה שם לדינא כי טענת עגון הינה עילה מספקת לחיוב בגט, אף אם הצד המעגן אינו אשם בהפרת שלום הבית. ועוד כהנה וכהנה בפסקי דין רבים.

החידוש בדברי רבינו ירוחם הוא שבמקרה ששני הצדדים אינם רוצים עוד זה בזה, אין צריך לבדוק אחר עילות המרידה של סרבן הגט כדי לכפות עליו להתגרש. יתר על כן, במקרה של רבינו ירוחם אין לראות באחד הצדדים מורד במובן ההלכתי (שפירושו הוא שמורד מחיוביו כלפי הצד שכנגד), שכן איש מהם אינו מורד מחיוביו כלפי הצד שכנגד, שהרי גם הצד שכנגד אינו חפץ בו ואינו רוצה בקיום חובותיו כלפיו. הסיבה לכפייה על הגט במקרה של רבינו ירוחם איננה מחמת אשמה ואף לא מחמת המרידה, אלא מחמת שאין צד רשאי לעגן את משנהו. כך עולה מדברי הפני יהושע בכתובות (דף ס"ד) שפירש כן על פי דברי הרמב"ם, ועוד.

מסקנת הדברים היא, כי לדעת רבים מהפוסקים, 'טענת עגון' לבד היא טענה לחייב את הבעל בגט ולא חיישינן בזה ל'גט מעושה', וקל וחומר בנידוננו דהוה טענה לחייב את האישה לקבל גט, אף במקום דאיכא חרם דרבינו גרשום.

מטעם זה, אין אנו נכנסים עתה לדיון בקביעת ה'אשם' בפירוק הנישואין בנידוננו. אין זה משנה מי "אשם" בקיצן, שהרי הסיבה לחיוב בגט היא מחמת אי היכולת להישאר נשואים על הנייר ושצד אחד מעגן את השני. לפיכך אפילו אם מרידתו של הסרבן בגט החלה רק בעקבות מרידת הצד שכנגד, זה לא ישנה מאומה. די בכך שכעת שניהם מורדים זה בזה כדי לכופו להתגרש, שהרי הסרבן מעגן את הצד שכנגד בלא סיבה. ועיניין בספרו של אב"ד ת"א הגר"ח שאנן זצ"ל 'עיונים במשפט' (אבן העזר סימן כ"ה) שהאריך בטעמים לכפייה זו, וראה עוד במאמרו הנ"ל של הגר"נ פרובר.

אם כן יוצא שבנדוננו שהבעל דורש לתת גט לאשתו והאישה על אף דרישתה לשלום בית התרשם בית הדין כאמור כי טענתה אינה כנה כלל וכלל וכל רצונה לעכב את הגט לחינם מחמת נקמות וכדו', והצדדים דרים בנפרד כבר מעל לשנה, נמצא שיש בהחלט מקום להסתמך על דינו הנ"ל של רבנו ירוחם לחיוב גט נגד הצד שאינו מוכן לגרש או להתגרש.

האם מרידה הוא רק באמירה מפורשת או גם כשניכר על פי מעשיהם

אך עדיין יש לעיין בזה האם ניתן להחיל בנידוננו את דינו של רבינו ירוחם, שהרי הוא דיבר בגוונא ששני הצדדים מורדים זה על זה ואינם מעוניינים זה בזה כאמור לעיל, אך בנידוננו שהאישה אמרה בפנינו מספר פעמים כי היא רוצה שלום בית, אם כן מהיכתי תיתי לקשר זאת לדברי רבינו ירוחם העוסק כששני הצדדים אינם מעוניינים זה בזה? ועל אף שהאישה רמזה בפנינו מספר פעמים כי היא מעוניינת לקבל את כספה ורק לאחר מיכן תתגרש, אולם אפשר שאין היא חוזרת בה מדרישתה לשלום בית אלא שבליט ברירה ומכוח הנסיבות שבעלה עומד איתן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בדעתו לגרשה, היא רוצה לפחות את כספה המגיע לה לדעתה והיא תולה את הדבר במתן הגט.

אם נכונים הדברים, אפשר שאין היא נקראת 'מורדת בבעלה' שהרי היא נגררת לכך רק מחמתו. נמצא אם כן כי במקרה דנן היא לא אמרה מפורשות כי היא איננה מעוניינת בבעלה, ומשכך אין זה דומה למקרהו של רבינו ירוחם ששם מדובר באופן שכל אחד מבני הזוג אומר מפורשות למשנהו 'לא בעינא ליה' וכאמור במקרה שלפנינו רק הבעל אמר כן אך לא האישה.

סברא זו מצאתי בפד"ר בספר 'משפטי שאול' (סימן ל"ה), ערעור בפני בית הדין הגדול, פס"ד מאת הדיינים הגאונים: הרב יוסף שלום אלישיב, הרב שאול ישראל, הרב מרדכי אליהו, שם נאמר:

"הסתמכותו של בא כוח האישה בסיכומו בפני בית הדין האזורי על מה שכתב רבינו ירוחם בענין אישה שאמרה לא בעינא ליה ואף הוא אמר לא בעינא לה, שלאחר יב"ח כופין אותו לגרש, אינה ענין לכאן, שבטענת הבעל שגם אוזכרו בפסה"ד הראשון של בית הדין האזורי לא נאמר אלא שמסכים בדלית ברירה במתן גט, אבל הצעתו לשלום בית בעינה עומדת".

ברם לענ"ד בנידוננו נראה לדחות טענה זו מכל וכל. אין ספק בכך כי רבינו ירוחם לא מתכוון ל'גופם של מילים' אלא למה שמילים אלו מבטאות ומה שעומד מאחוריהן שהרי במהות עסקינן! ביארנו לעיל את טעמו של רבינו ירוחם ש'עיון' הוי עילה לחיוב בגט. מעתה נראה שבכוונתו של רבינו ירוחם לומר שכל אימת ששני הצדדים מורדים זה בזה אם כן יש כאן עיון חמור שההלכה איננה מסכימה עימו, ועל כן חייב המורד לתת או לקבל גט מחמת דין 'כופין על מידת סדום', ובית הדין מצווה שלא לענות את הדין ולהותיר את המצב כמות שהוא.

אנו סבורים כי מטרתה של תקנת רבנו גרשום מאור הגולה היתה לסייע לאישה הרוצה באמת לעמוד על משמרתה בחיזוק וביצור ביתה תוך כדי חיי נישואין תקינים במסגרת 'שלום בית', ולא לעזור לאישה לעכב את הגט ולעשות 'מקצה שיפורים' רכושיים או מתן 'לגיטימציה' ליצר הנקמה כפי התרשמותו במקרה דנן.

מכל הנ"ל עולה ברור שבמקרה שאין לבעל ולאישה כלום מן המשותף, אלא שאחד מהצדדים מעגן את הצד השני מחמת מניעים אפלים, אינו רוצה לחיות עם זולתו ורק מעגנו לחינם או בעילה שאינה מוצדקת, יש מקום להסתמך על דינו הנ"ל של רבינו ירוחם הנזכר לחיוב גט את הצד שאינו מוכן לגרש או להתגרש – גם אם 'טקטית' המסרב לגט עדיין אוהו 'בפיו' (בלבד) את טענת 'שלום הבית'.

עתה שוב נשוב לנידוננו. כאשר נוכחנו לראות בנידון דנן שאין כל קשר רגשי פנימי אמיתי בין האישה ובעלה והיא לא עשתה דבר למען 'שלום בית', ואפילו תיק ל'שלום בית' לא פתחה, וגם לתביעותיו של בעלה היא לא טרחה להופיע בבית הדין, דחתה דיונים, הובאה בצו הבאה פעמיים !!, כל זאת מעיד כאלף עדים ואיכא 'אנן סהדי' שהיא איננה מעוניינת בבעלה כלל, וכל מגמתה רק להרע לו או לחילופין עשיית 'מקצה שיפורים' בתביעת הכתובה. לפיכך אין לנו להתייחס כלל לאמרי פיה אלא למעשיה בשטח. אין לנו ספק כלל כי זו כוונת האישה דנן.

מעשיה בשטח חזקים יותר מ'אלף מילים' של 'שלום בית' טענה שנטענת ללא כיסוי כלל !!! ברור כי לדעת בית הדין כדי לעשות 'שלום בית' אין די בהצהרות ומילים, אלא יש צורך לקום ולעשות דברים העשויים לקדם הצהרה שכזו - דבר שלא נעשה במקרה דנן על ידי האישה. רק להיפך. כך שיש לראות בבקשתיה לשלום בית "מס שפתיים" בלבד.

מעתה נמצא שבפנינו ליכא בעל הדורש גט לעומת אישה הדורשת שלום בית, אלא יש בפנינו שני בני זוג המעוניינים בגירושין והמורדים זה בזה, ובמקרה זה בדיק עוסק רבינו ירוחם.

זאת תורת העולה שאין ספק שבמקרה שלנו יש לחייב את הבעל לגרש את אשתו גם מחמת דינו של רבינו ירוחם ב'מישרים'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולענ"ד נכונים הדברים גם בנ"ד.

בפנינו עיגון הדדי חמור וממושך שעה ששני הצדדים מעוניינים בגירושין ובכך סגי כדי לחייב את האישה בגט.

הצדדים אינם חפצים זב"ז, נמצאים בפירוד ממושך כשכל אחד מביע רגשות כעס תסכול עד כדי שנאה הדדית תוך שהאחד מטיל את קולר האשמה על משנהו.

בנ"ד כל אחד מהצדדים 'מלא טענות כרימון' (בלשון המעטה) על הצד שכנגד, לרבות טענות על אלימות פיזית ומילולית. על אף שבתחילת הדרך האישה עוד טענה כי היא חפצה בשלום בית הרי כיום ברור כי כל חפצה הוא בזכויות כספיות ולא בבעל. ברי כי אין אנו יכולים לצפות מאדם לחיות יחד עם אשתו כאשר החיים כולם מהווים סבל הדדי מתמשך יומיומי וחסר תוחלת.

בעניין זה נזכיר את דבריו המפורסמים של הגר"א אטלס זצ"ל (דבריו פורסמו בשורת הדין כרך ה' עמ' קל"א-קנ"ד) וזו לשונו:

"[...] בתביעות לשלום בית שומה על בית הדין לבדוק ולבחון האם אין בה (בתביעה) משום הערמה ומרמה.

הדרך היחידה לעמוד על כנות התביעה ולדעת האם היא הוגשה בתום לב או אם לא, היא רק בדרך האומדנא, שהרי בתביעות לשלום בית אין בידי בעלי הדין האמצעים והכלים להוכיח ולבסס את תביעותיהם וטענותיהם, שהרי הטענות שביניהם הן בתחום שבינו לבינה.

ולכן הדרך של אומדנא היא הכלי היחיד להגיע לברור התביעות.

על מנת להגיע לאומדנות מוכיחות, חייב בית הדין להיכנס לפני ולפנים של חיי בני הזוג, לשמוע עובדות במכלול מערכת החיים המשותפים, וכיצד התנהלו לפני הגשת התביעות.

אין לבית הדין להתייחס אך ורק לעובדות ולהתנהגות הצדדים כפי שהיא בעת הדיונים כי כבר אמרנו שלתביעה לשלום בית עלולות להיות מגמות פסולות, והכותרת 'שלום בית' יכולה להיות 'מסך עשן' ו'כסות עינים' להסתרת הכוונה האמיתית להפיק תועלת ממונית [...]"

ובנ"ד הגם שבדיונים, ציינה האשה בתחילה את רצונה לשלום בית, יפים הדברים שכתב הגר"א אטלס שם:

"בפני ביה"ד נידונות לעתים קרובות תביעות לשלום בית המוגשות ע"י בני הזוג. הבעיה המרכזית שמעסיקה את בית הדין היא כיצד ניתן לעמוד על טיבם ומהותם, והאם הן כנות ואמיתיות ומוגשות בתום לב או שהן משמשות כסות עינים על מנת להפיק תועלת והנאה ממונית".

"וכאשר אין ביכולת התובע או הנתבע לברר דבריהם, העלה בעל הערוך השולחן שם וכתב אמנם אם הבי"ד רואים שאין ערמה ומרמה בזה אלא שאין ביכולת התובע או הנתבע לברר הדברים אין חשש בזה, דכל עיקר הטעם של הבירור הוא כדי להוציא הדין לאמיתו מפני שיש כמה רמאים, וכיון שמבינים שבזה ליכא רמאות לא הפסיד אחד מהם, נמצינו למדים מדבריו שבמקום שיש לבי"ד חשש של רמאות ואין ביכולת התובע או הנתבע לברר הדברים הפסיד, הדרנא לדינא לענין תביעות לשלום בית בין של האשה ובין של הבעל חייבים ביה"ד להורות לצדדים שעליהם לברר טענותיהם כדי להוציא הדין לאמיתו, כפי שכתב בעל התרומות בשער מ'

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיש להם להביאם במחקר האמת לאיזה דעת נוטה טענתם ותשובתם, עפ"י כלל זה נוהג ביה"ד כאשר הוא רואה שהתביעות לשלום בית הן כנות ואמיתיות והן מוגשות בתום לב באופן שאין בהם משום חשש של ערמה ומרמה, ואז אפי' שאין ביכולתם לברר טענותיהם בי"ד פוסק להם את הדין, אבל כאשר התביעות הללו אינן מוגשות בתום לב ובי"ד רואה שיש בהם משום ערמה ומרמה אין ביה"ד פוסק להם את הדין, יתירה מזו, אפי' אם בי"ד מסופק בתביעת שלום הבית אם יש בה משום ערמה ומרמה, ג"כ אין לבי"ד לפסוק את הדין כמבואר בש"ך הנ"ל".

משכך, בנידונינו דומה כי נמצאים כאן בעצם שני בני זוג המבינים היטב שנישואיהם עלו זה מכבר על שירתון ואין מנוס מגירושין. מעתה עולה כי במצב דברים זה אין החיוב בגט מכוח 'אי סיכוי לשלום בית', אלא מכוח העובדה שבאמת שני הצדדים רוצים וחפצים בגירושין.

וכ"כ בפס"ד חיפה הנ"ל:

"לאור הדברים נראה שבמקרה דנן כו"ע יודו שאפשר לחייב את האישה בגט... ובעצם אין היא חפצה בבעלה אלא מניעים אפלים ויצר הנקמה הם שמובילים אותה. שלום בית אמיתי מחייב שינוי דפוסי התנהגות, מתן כבוד הדדי זה לזה, יצירת מרקם חם ונעים למגורי בני הזוג, והקרבה משותפת של שני הצדדים למען מטרה נשגבה זו. האישה דנן רוצה להחזיק בבעלה כ'בן ערוכה' בלבד. היא לא הביעה כל יחס חיובי כלפיו, לא בכתב ההגנה לא בכתב תביעתה לכתובתה ואף לא בפני בית הדין. לצערנו האישה דנן אפילו לא ניסתה לשלם 'מס השפתיים' לדרישתה זו. לא פתחה תיק לשלום בית וניכר כי כל מעייניה בנושאי הממון, הא ותו לא. האישה הוכיחה במעשיה שאינה מעוניינת בבעל אלא רק להישאר 'נשואה על הנייר'. מאחר ובית הדין התרשם שכבר אין בין הצדדים כל קשר רגשי ואמון הדדי מינימלי, על כן אין מנוס מלחייב את האישה לקבל גטה מיד בעלה. במקרה דנן כו"ע יודו לדבריו של הגר"ח פלאג'י שמצווה וחובה על הבעל והאישה גם יחד להתגרש, ויפה שעה אחת קודם".

וגם בני"ד האישה לא הראתה כל רצון ולא עשתה כל מעשה פוזיטיבי שיכול לאשש את כנות רצונה בשלום בית. גם אם נקבל את טיעוניה של האישה ואת כעסה של האישה על התנהגות הבעל, בגידתו והתנהלותו, אין בכך לעמעם את הרושם הברור כי כל חפצה הוא זכויות כספיות ורכושיות ולא את הבעל.

לא נפתח כל תיק לשלום בית.

לא נשלח פרח, לא נכתב מכתב, עיקר רצונה ודרישתה של האישה הינו בית שלם ולא שלום בית.

'טענת מאיסה עלי' באמתלא מבוררת':

יש לדון האם יש לחייב את האישה בגט גם מחמת דין 'מאיסה עלי'.

וכ"כ בפס"ד הנ"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מקור דין טענת האישה 'מאיס עלי' בסוגיה בכתובות.

וידועה בזה שיטת הרמב"ם (פרק ד' מהלכות אישות הלכה ח') בביאור הסוגיה שם, והעלה שם להלכה לכפיית גט וזה לשונו:

"האישה שמנעה בעלה מתשמיש המטה היא הנקראת מורדת ושואלין אותה מפני מה מרדה, אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי כופין אותו להוציא לשעתו לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוי לה"

להרמב"ם, כל אימת שטוענת האישה טענת 'מאיס עלי' כופין את בעלה לגרשה. וכן סובר הרשב"ם וכפי שהביאו הרא"ש בכתובות (פרק ה' סימן ל"ד).

מאידך, הטור באבן העזר סימן ע"ז כתב שרבנו תם (בתוספות במסכת כתובות סג: בד"ה 'אבל אמרה מאיס עלי') פירש שלעולם אין כופין אותו לגרש [...] וכן היא מסקנת אדוני אבי הרא"ש ז"ל וכפי שכתב הרא"ש בכתובות (פרק ה' סימן ל"ד) וכן בתשובותיו (כלל מ"ג סעיף ו') וזה לשונו:

"אף על פי שרבנו משה כתב דכי אמרה מאיס עלי כופין אותו להוציא, רבינו תם ור"י חולקין עליו, וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא למה נכניס ראשינו בין הרים גדולים לעשות גט מעושה שלא כדין ולהתיר אשת איש ועוד כי בעוונותינו בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה ואיכא למיחש שמא נתנה עיניה באחר וכל המעשה בטענה זו מרבה ממזרים בישראל".

וכן כתב מרן הבית יוסף (שם) שרבים לוחמים על דברי הרמב"ם וסוברים שאין כופין את הבעל לגרש בזה.

וכן העלה המגיד משנה בהלכות אישות שם (פרק י"ד הלכה ח') והביא שם שאין נוהגים כהרמב"ם ואפי' בדיעבד, (אם כפו עליו גט והיא נשאת לאחר, מוציאין אותה מהשני). וכן ידועים דברי הרמ"א בתשובותיו (סימן צ"ו) שדן בעניין כפיית גט בטענת 'מאיס עלי', ולאחר שהביא את מחלוקתם של הרמב"ם ור"ת האם כופין להוציאה, כתב שם וזה לשונו:

"כיון שר"ת והאחרונים נחלקו, מי יכניס ראשו בין ההרים ולא ירצצו את מוחו".

וכן פסק להדיא בשולחן ערוך אבן העזר סימן ע"ז סעיף ב' ובנושאי הכלים שם דלא כהרמב"ם, שכתב שם וזה לשונו:

"האישה שמנעה בעלה מתשמיש, היא הנקראת מורדת ושואלין אותה מפני מה מרדה, אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי [...] אם רצה הבעל לגרשה אין לה כתובה כלל"

ובאמת שמצינו דעות נוספות בראשונים באישה הטוענת 'מאיס עלי'.

דעת רבינו יונה (תלמידי רבינו יונה המובאת בשטמ"ק בכתובות ס"ד:) שאין אנו כופין אותו בשוטים אך כופין אותו מעט בדברים, ואומרים לבעל שיש עליו מצווה לגרש את אשתו ואם לא יגרשנה הוא ייקרא עבריין. אולם לדברי ר"ת אין אומרים לו כן, משום שאינו חייב לגרשה, ורק משיאים לו עצה שיגרשנה.

הן זה ברור כי רוב רבותינו הראשונים סוברים כשיטת ר"ת שאין כופין אותו לגרשה. כן כתב בחידושי בריטב"א לכתובות ס"ג ע"ב, וכן כתב הרא"ה לכתובות ס"ד ע"א, שכתב דבכה"ג "מבקשים על הגט" ולא כתב שמחייבים בגט. וכן כתב בחידושי הרשב"א לכתובות ס"ג ע"ב, וכן משמע משו"ת הרשב"א המיוחסות סימן קל"ה, וכן כתב בשו"ת הרשב"א ח"א אלף קצ"ב, דעיקר הטעם דאין כופין משום דאין האיש מוציא אלא לרצונו, וכן כתב בשו"ת הרשב"א ח"א סימן תקע"ג וח"ה סימן צ"ה, וכן כתב בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג סימן תקמ"ו, וכן כתב בהגהות מרדכי לכתובות סימן ר"צ בשם ספר הישר לר"ת "אלא אם ירצה יעגנה לעולם", ועוד.

הן אמת שישנם הסוברים שחשש 'גט מעושה' איכא לא רק לגבי פסק דין לכפיית גט' אלא גם לגבי פס"ד לחיוב בגט, דהוי ככפייה שלא כדין.

וכן מצאתי (בפד"ר ז' עמ' 204) שהגאון מרן הרב אלישיב זצ"ל, ביאר גם בדעת הרא"ש שלמד שבטענת 'מאיס עלי' לא רק שאין כופין אותו לגט, אלא שאף אין מחייבין לגרש כלל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועיין עוד בשו"ת 'עטרת שלמה' (להגאון הרב שמשון שלמה קרליץ זצ"ל, אב"ד פתח תקוה ח"א סימן ל"ב ס"ק ו', ח') שהוכיח אף מדברי הרמב"ן במסכת כתובות (ס"ג) ומדברי שו"ת ריב"ש סימן ק"ד, דאף הם ס"ל דאין מחייבין לגרש מחמת חשש ליגט מעושה, ולדבריו רוב רובם של הראשונים ס"ל כן.

לכאורה כן משמע קצת מלשון השולחן ערוך בסימן ע"ז סעיף ב', שכתב שם "אם רצה הבעל לגרשה וכו'", ומשמע שזה תלוי ברצונו בלבד, וללא כפיה או חיוב.

ועיין בספר 'משפטי שמואל' להגאון רש"ב ורנר זצ"ל אב"ד תל אביב (מהדו"ת סימן כ"ב אות ד') שכתב שמאחר שנחלקו בדבר רבינו יונה ור"ת, אין לעשות מעשה ולחייבו לגרש משום חשש גט מעושה. ונראה שנתלה באילן גדול ונאחז בדברי מרן החזון איש באבן העזר (סימן צ"ט סק"ב) שכתב שם שאם חייבוהו שלא כדין, חשיב אונס והגט פסול, וכן כתב להדיא (סימן ס"ט סק"א) וזה לשונו:

"אבל אחרי שהוכרע שאין כופין אותו אפילו במילי ולא מחייבין ליה לגרשה"

וכן כתב בשו"ת עונג יום טוב סימן קס"ח עיין שם.

וכבר הקדימם ה'נודע ביהודה' בדבריו (במהדורא תניינא חלק אבן העזר סימן צ') שכתב שם וזה לשונו:

"בהא סלקי ובהא נחתי שחלילה לכוף האיש הזה בשוטים לא בנידוי כלל, ואפילו בדברים לומר לו שאם לא יגרש הוא עבריין גם כן איני מסכים"

הרי להדיא שסבר שאפילו היכא דאיכא 'אמתלא ברורה' נמי אין לחייב בגט.

אם כן מאחר שנחלקו בזה הפוסקים גם לגבי 'חיוב בגט', נמצא דהוי ספק פסול דאורייתא, וקל וחומר לאחר שראינו לרוב רבותינו הראשונים דס"ל הכי. על כן פשיטא שיש להחמיר בזה. וכן כתב בשו"ת בית אפרים אבן העזר סימן קכ"ט להלכה שאין לחייבו לגרש.

אולם יש לציין שגם בזה ישנם הסבורים שכל זה רק כשאין אמתלא ברורה, אך בגוונא שיש אמתלא ברורה ביותר ובית הדין נוכח לראות מדוע יש כאן מאיסה שכזו, יש לחייב בגט.

ובמהר"ם מרוטנבורג המובא ברא"ש חזינן ש'באמתלא ברורה' כופין את הבעל למתן גט אף להסבורים שבמקרה רגיל (כשאין אמתלא ברורה) של טענת 'מאיס עלי' אין כופין. וראה בשו"ת 'ציץ אליעזר' (חלק ד' סימן כ"א) שהביא שיש הסומכים על שיטת המהר"ם מרוטנבורג להלכה.

הלכה למעשה נוהגים לדינא במרבית בתי הדין בארץ, דהיכא דאיכא 'אמתלא מבוררת' שיש לחייבו בגט עם 'הרחקה דר"ת' בעת הצורך, ואכמ"ל.

ברם, ברמ"א בסימן ע"ז שם (סעיף ג') לאחר שהביא את תקנת הגאונים 'בדינא דמתיבתא' כתב שגם ב'אמתלא מבוררת' אין אנו מחייבים אותו גט, וזה לשונו שם:

"ואין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו (גם זה בטור בתשובת מוהר"ם). ואין חילוק בין אם תפסה או לא, אלא בטענת מאיס ואינה נותנת אמתלא מבוררת לדבריה, אבל מכל מקום נותנת אמתלה ואין בזה רמאות, והבית דין ידונו בזה לפי ראות עיניהם".

וליישב מנהג בתי הדין בזה - לחייב גט בטענת 'מאיס עלי באמתלא מבוררת' - עם דברי הרמ"א הנזכר, יעויין בשו"ת 'חוט המשולש' להגאון רבי חיים וואלוז'ין זצ"ל בסימן ב' שהאריך לבאר את דברי הרמ"א, ומדבריו עולה כי לדעת הרמ"א בטענת 'מאיס עלי' ויש אמתלא מבוררת יש חיוב לגט, אלא שחיוב זה גופיה הינו מכוח תקנת הגאונים של 'דינא דמתיבתא' והם תקנו גם כפיה לגט, אלא שבזה הרמ"א והאחרונים לא הולכים בתקנת הכפיה אחרי תקנת הגאונים, אך מכל מקום החיוב בגט שמכוח התקנה הינו קיים ונוהגים על פיו גם אליבא דהרמ"א, עיין שם בדבריו. ויעויין בכל זה במאמרו של הגר"ח איזירר(צ"ל) בשורת הדין (ח"ב עמוד ס"ד ואילך) שהסיק כן לדינא והביא כן בשם ראשונים ואחרונים ואכמ"ל.

הארכנו בעיקרי דין 'מאיס עלי'. אולם כל האמור איננו נוגע לנדוננו לפי שאנו דנים לחייב את האישה בגט לנוכח טענות הבעל עליה שהיא מאוסה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עליו. בזה נראה שכולם יודו שניתן לחייב אותה, כיון שאין כאן חשש כלל של 'גט מעושה' אלא מחמת חרם דרבינו גרשום, ובנידונונו יש להקל בזה טפי וכפי שהעלנו לעיל.

העלנו שיש בהחלט מקום לחייב בגט בטענת 'מאיס' עלי באמתלא מבוררת וכל שכן בנידונונו שמדובר בבעל הטוען על אשתו 'מאיסא עלי' שאין בזה חשש של 'גט מעושה' כלל.

אך עלינו לבדוק האם בנדון דידן מתקיימים תנאים אלו של 'אמתלא המבוררת לעיני בית הדין'. אכן הבאנו לעיל כי על פניו נראה לבית הדין כי טענותיו של הבעל כנות לנוכח התנהגותה כלפיו ויחסה אליו וכפי שפורט לעיל בהרחבה.

ברם, עדיין יש להבהיר מהו גדר "אמתלא מבוררת", דאם נימא שבעינן שהבעל אכן יוכיח בעדים את טענותיו – מה שלא נעשה בנידונונו – אם כן חסר בכירור האמתלא, ומשכך אין אפשרות לחייב את האישה בגט מחמת דין זה.

לכאורה יש מקום לומר שמצינו כעין זה בשו"ע חושן משפט.

בהלכות טוען ונטען בסימן ע"ה סעיף א' פסק השו"ע שהנתבע צריך לברר דבריו בפני בית דין, מהי פשר תביעתו והאם אין זו תביעת סרק או תביעה שמעיקרא ברור שאינה כדוין. ברור הוא ששם אין הכוונה לברר בעדים שהרי זהו בירור תקדימי שבית הדין יוכיח מהי טיבה של התביעה. אם כן אפשר שהוא הדין בעניינינו שבעינן 'אמתלא מבוררת' כדברי הרמ"א שם, אין הכוונה לבירור מקיף בעדים, אלא בירור שיניח את דעת בית הדין באמצעות טענותיו של הבעל גם ללא צירוף הוכחות כעדים וכדומה, ובית הדין יתרשם האם אכן יש כאן 'מאיסות מוחלטת' ובוזה הוי 'אמתלא מבוררת'.

וכן חזינן להדיא בדברי הראשונים בביאורם דין זה של טענת 'מאיס' עלי'.

הרשב"א בתשובה (במיוחסות לרמב"ן סימן קל"ח) כתב שהאומרת מאיס עלי, אינה צריכה לתת טעם ואמתלא לדבריה, מפני מה הוא מאוס בעיניה, לפי שכשם שהדעות במאכל, כך הדעות באנשים ונשים. וזו שאומרת שהוא מאוס בעיניה, ואינה רוצה בו ובכתובתו, שומעין לה, וכן כתב כן גם בחלק א' סימן תקע"ג, עיין שם.

ומפורסמים בזה גם דבריו של התוס' רי"ד בסוגיה שם בכתובות (ס"ד). שכתב לחדש ביתר שאת בהגדרת הדברים שפעמים אישה מואסת בבעל אף על פי שאין שום מום ניכר בו, וזה לשונו שם:

"דכיון דבעלה מאוס בעיניה אנוסה היא בדבר ולא מדעתה עושה כן, ואפילו אישה כשרה אין אומרים להיבעל לשנוא לה, ואף כל פי שאין שום מום ניכר בו, הרבה פעמים אישה מואסת בבעל ואף על פי שאין שום מום ניכר בו, וזה דומה לאדם שאינו יכול לאכול מאכל השנאו לו ונתעב עליו."

מבואר בדבריהם להדיא שהטענת 'מאיס עלי' אינה צריכה לתת טעם לדבריה ולהוכיח טענתה זו. אלא סגי בכך שטוענת טענות בפנינו ובית הדין מתרשם שאכן הצדק עמה ושאותם טענות שהעלתה בפנינו, יש בהם כדי ליצור אצלה טענת מאיסות מוחלטת כנגד בעלה.

ובאמת שמצינו בזה מחלוקת הפוסקים לדינא.

הנה בדין 'אמתלא מבוררת' שטוענת האישה על בעלה ונפסק בזה כתקנת הגאונים שדנים בזה 'דינא דמתיבתא', הביא הרמ"א להלכה (בסימן ע"ז סעיף ג') וזה לשונו:

"ויש אומרים דכל זה באינה נותנת אמתלא וטעם לדבריה למה אומרת 'מאיס עלי', אבל בנותנת אמתלא לדבריה, כגון שאומרת שאינו הולך בדרך ישרה, ומכלה ממונו וכיוצא בזה, אז דיינינן לה כדינא שתקנו הגאונים (טור בשם מוהר"ם מרוטנבורג) ונקרא דינא דמתיבתא [...] ואין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו (גם זה בטור בתשובת מוהר"ם). ואין חילוק בין אם תפסה או לא, אלא בטוענת מאיס ואינה נותנת אמתלא מבוררת לדבריה, אבל מכל מקום נותנת אמתלא ואין בזה רמאות, והבית דין ידונו בזה לפי ראות עיניהם (מהרי"ו סימן כ')."

וביארנו הפוסקים בכוונת דברי המהר"ם והרמ"א כדלהלן:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הב"ח שם (אבן העזר סימן ע"ז) וכן בתשובת 'חוט משולש' (בסימן ב') כתבו דאין צורך שתוכיח האישה את טעם המאיסות לפני בית הדין, ודי בכך שתטען טענת מאיס מטעם הגיוני ואף שאינה יכולה להוכיח כן ואף שהבעל מכחישה. טעם הדבר הוא מחמת שמלכתחילה כל טענת מאיס נאמרה על ידי טענת האישה וללא הוכחה, אלא שאם אין האישה יכולה לנמק טענתה או שטוענת דבר שאינו ברור אם כן יש לחשוש להערמה ואין בה דינא דמתיבתא. ולכן כל אימת שברור לבית הדין שאין כאן 'הערמה' וברור להם שיש כאן 'מאיסות של ממש', סגי בזה להנהיג 'דינא דמתיבתא'.

וכן דעת החלקת מחוקק (שם ס"ק כ"ה) והבית שמואל (שם ס"ק כ"ז) שפירושו אמתלא מבוררת הוא 'בירור באופן שניכר ונראה בעיני בית הדין' שאכן אלו הם פני הדברים.

גם מלשון המאירי בסוגיא שם בכתובות (ס"ג:) חזינן כן שכתב שם וזה לשונו:

"דוקא כשטוענת כך מן הדין, רוצה לומר שאף אנו מכירין בו שהוא ראוי לימאס מחמת רוב פחיתותו והפסד ענייניו, אם במידות אם בשאר דברים מכוערים, והדברים מוכיחים שלא בסיבת נתינת עין באחר הוא. הא כל שטוענת כן מחמת עיקשות וגאוה והסתלסלות - אין שומעין לה".

מוכח אם כן להדיא מדבריו, שכל מטרת הצורך ל'אמתלא ברורה' הוא רק בכדי שאנו בית הדין אכן נשתכנע שאכן אינה רוצה בו מפני 'מאיסות של ממש' ולא מחמת 'עיניה נתנה באחר' וכדומה. לפיכך בגוונא שאכן בית הדין משוכנעים לנוכח טענותיה שהם מסוג הטענות שמצוי שהם יגרמו ל'מאיסות יתר' כלפי הנטען, סגי בזה ואין צריך עדים על הדבר.

ובאמת, שגם במקור הדברים בדברי המהר"ם לא מוזכר דבעי עדים, וזה לשונו שם בהגהות מרדכי (אות ר"צ):

"ודווקא בנותנת אמתלה אמתית למה מורדת עליו".

ועוד שם:

"דלא מקרי אמתלה אלא כשנותנת אמתלה המבוררת לטובי העיר".

מבואר אם כן כפי שמצינו לעיל ברשב"א ובתוס' רי"ד, וכפי שהעלינו שאין צריך להוכיח את הטענות, אלא סגי בכך שבית הדין התרשם מכנות הטענות לעומת גרסת הצד שכנגד, ובית הדין התרשם שלנוכח טענות אלו אכן ישנה 'מאיסות יתר' אצל הטוען כלפי בן הזוג העומד מנגד.

וכן עולה מדברי שו"ת היכל יצחק (אבן העזר א' סימן ב') שכתב שם לבאר שטענת 'מאיס עלי' הוא לא רק ענין של שנאה, אלא בחילה נפשית להיבעל לגוף זה, והוא סוד מסודות הנפש ובזמננו חכמי הרופאים גילו מחלה הידועה בשם מחלת המגע והיינו שמסיבה שאי אפשר להתחקות על טיבה, בן אדם נפשו סולדת מלנגוע בבן אדם ידוע או בחפץ ידוע וזה יש לו מקום באישה נשואה לבעלה, עיין שם.

הרי שכתב שטענת מאיס עלי היא כדבר נפשי של ריחוק תיעוב וסלידה מן הזוג, ושלעיתים לא שייך להתחקות על טיבה. אולם ברור שחובה שבית הדין יתרשם שאכן זהו המצב ממש וכדלעיל.

מאידך, עיין בשו"ת דברי מלכיאל (חלק ג' סימן קמ"ה) שכתב וזה לשונו:

"דבאישה מבואר בפוסקים (בסימן ע"ז) דבעינן טעם מבורר כגון מחמת חולי או שהולך בדרך רע ומאבד מעותיו עיין שם, וגם שיהיה הבירור בעדים עיין שם, אבל לא כהא דנידון דידן שאין הטעם מבורר"

הרי שמסיק לדינא דלא כהראשונים הנ"ל ודלא כפי שהעלנו לעיל.

אולם בפשטות נראה ודאי כפי שהעלנו לעיל וכפי שחזינן בדברי הראשונים שהזכרנו. ועיין עוד בדברי החלקת מחוקק (באבן העזר סימן ע"ז ס"ק כ"ה) וכן בבית שמואל (שם בס"ק כ"ז) שגם הם סבורים כדברנו שאם נראה לבית הדין שכן הוא האמת כדבריה, הרי זה בגדר "אמתלא מבוררת" – גם אם לא הוכיחה את דבריה בעדים – כל עוד מתרשם בית הדין מאמתות הדברים ומיכולתם לגרום למאיסות יתר כלפי בן הזוג.

יש לציין שבמקרה דנן אין לבית הדין כל חשש על הבעל 'שמא עיניו נתן באחרת' וגם האישה לא העלתה בפנינו טענה שכזו. במצב שכזה בודאי שאין הבעל זקוק להוכיח

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אמתלא זו או אחרת כדי לשכנע את בית הדין, שהרי כאמור בית הדין משוכנע שאכן מאיסות גמורה יש כאן על כל השלכותיה, והרי הוא כאנוס לפרוש ממנה. ובעיני בשר ודם נראה שאין סיכוי לשינוי בעמדתו של הבעל, וכפי שהבאנו בזה לעיל את דברי שו"ת 'חוט המשולש' להגר"ח וולאדין.

והנה כתב הט"ז שם באבן העזר (סימן ע"ז סק"ה), שכל אימת שיש בידנו רק 'רגלים לדבר' למאיסות, אין בזה טענה מבוררת כל-כך, עיין שם, כלומר, ש'רגלים לדבר' היו טענה גרועה שאינה בגדר טענה מבוררת.

ברם נראה שאינו סותר כלל למה שהעלנו, ד'רגלים לדבר' היינו כל עוד שאין לבית הדין בהירות יתר למצב של 'מאיס עלי' ואין בטענות שנטענו בפנינו כדי לגרום באופן ברור 'למאיסות' כלפי הצד שכנגד. כוונת הט"ז לומר שבאופן שאין את החשש של 'שמא עיניה נתנה באחר' אין בזה יותר מאשר 'רגלים לדבר', ובזה כתב הט"ז דלא סגי בכך, מה שאין כן היכא שבית הדין בטוח שלנוכח הטענות שנטענו יש בהם לגרום למאיסות יתר, בכחאי גוונא כבר לא הוי רק בגדר של 'רגלים לדבר' אלא הוי ממש 'מאיסות' ברורה ופשוט.

עתה נחזור לנידוננו. לאור טענות הבעל בפנינו על התייחסותה המשפיל של האישה כלפיו, לרבות אלימות מילולית נפשית ופיזית, סגירתו מאחורי מנעול ובריח בביתו והעלמת חפציו האישיים, אישה שאיננה עובדת ויושבת בטילה כל היום, אישה שסירבה לדור עם בעלה מחוץ לבית הוריה, וכפי שהרחבנו לעיל, כל זאת מביא אותנו להתרשמות ברורה שבעל זה 'מאס' באשתו ואינו מסוגל לחיו עמה יותר. על כן נראה בהחלט דהוי טענה מבוררת ולא רק 'רגלים לדבר', ואף על גב שהבעל לא הוכיח בפנינו בעדים את טענותיו על האישה, וכפי שהעלנו לדינא שאין צורך בזה.

מאחר והעלנו בארוכה בס"ד ומצינו במספר פסקי דין וגם בהרכב דנן בחיפה (תיק 1068557/5) שיש לחייב את הבעל לגרש את אשתו הטוענת מאיס עלי באמתלא מבוררת, אם כן ברור וכל שכן בנידוננו כשהבעל הוא הטוען כלפי אשתו 'מאיס עלי' שאינו צריך לברר את האמתלא בעדים, ובפרט כאשר בית הדין התרשם באמיתות טענותיו כנגד אשתו וכדלעיל.

...

מהפוסקים נקטו כן לדינא לחייב האישה בגט בטענת 'מאיס עלי' ב'אמתלא מבוררת'.

והנה בנדון דידן, בית הדין לא שמע במפורש מהבעל את הלשון "מאוסה עלי", אך כיון שמתוכן טענותיו כך עולה ומשתמע מדבריו שהוא מואס באשתו, סגי בזה, וכן הוא לדינא שאין צריך שיאמר כן בפירוש. והוא דבר הלמד מעניינו מדין אישה שטוענת 'מאיס עלי' על בעלה, וכפי שכתב מהר"א ששון בשו"ת תורת אמת (סימן קפ"ו) דהאומרת 'איני רוצה בו', 'שנאתיו', 'אינו נקרא עוד בעלי', הוי כאומרת 'מאיס עלי', עיין שם.

אך מאידך, מצאתי להגר"ח אלגאזי בנתיבות משפט (דף רי"ז ע"ב) אחרי שהביא דברי מהר"א ששון, כתב וזה לשונו:

"לענ"ד נראה דלא פליגי, דהרמב"ם דס"ל דבטענת מאיס עלי כופין אותו לגרש, דקדק וכתב דדוקא באומרת שאינה יכולה להיבעל לו מחמת מאיסותו, דבכהאי גוונא הוא דכופין אותו לגרשה מיד, כמו שכתב בסוף דבריו שאינה כשבוית חרב שתיבעל למי ששנא לה, אולם אם מאסה בו מפני שהוא מכלה ממונה וכיוצא בזה אין טענתה מספקת" עיין שם.

בדבריו משמע כל שלא אמרה שמאוס עליה ואינה יכולה להיבעל לו מחמת מאיסותו, גם לדעת הרמב"ם אין כופין אותו לגרשה.

והנה ראיתי ב'עזר מקודש' באבן העזר שם בסעיף ג' שכתב כן להדיא כדברי מהר"א ששון ודלא כהנתיבות המשפט הנזכר, וזה לשונו שם:

"אודות טענות מאוס עלי רצה אחד להתעקש שהכוונה דוקא כשהוא מאוס עליה בהחלט בגדר מיאוס מה שאין כן אישה שהרחיק בעלה ממנה עם כל מעותיהם למדינה אחרת לרחוק ותפסוהו בדרך, גם היה ערך רבע שנה שפירש ממנה במרד ואחר כך דרו כאחד והיה ביניהם סכסוכים ואחר כך הרחיק כנ"ל וטוענת היא שמתיראת להתערב עמו וכי לעולם ידורו בין אנשים שישמרו מעותיהם ואשר להם שלא יברח עמם ומפיו נשמע שכמו שעשה כנ"ל כשהיה לו ב' ילדות קטנות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כן יעשה גם כשיהיה לו ילדים רבים והיא טוענת לא בעינא גם כתובה. הנה גם שלשון הרמב"ם ז"ל שאינה כשבויה כו' לשנאויה לה וכן הובא בטור ופוסקים ז"ל בשמו, מכל מקום נראה שבאמתלא ברורה כנ"ל הוזה ליה כשנאה כבושה.

ומצאתי בדברי הגר"ח צימבליסט שליט"א בפד"ר חלק ט' (עמוד 183) אחר שהעלה דברים בעניין, כתב לדינא וזה לשונו:

"אולם יש לומר דגם להרמב"ם אין צורך דוקא שתאמר הלשון מאיס עלי, אלא כל שמוכח מתוך דבריה שאינה רוצה בו בשום פנים ויש אמתלה לדבריה שלא משום שנתנה עיניה באתר או בממון הוא שאומרת כן, אלא שבאמת ובתמים היא ממאנת בו, כל זה הוא בכלל מאיס עלי, וכדעת מהר"א ששון שהבאנו. וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם בפרק י"ד מהלכות אישות הנ"ל שכתב שהמורדת היא אינה רוצה וכו', ולכאורה הוי ליה למימר בפשטות שהמורדת אומרת מאיס עלי, מה שאין כן בנידון דידיה, ומשמע שכל שאינה רוצה בו כופין אותו לגרש."

וכן משמע בכנסת הגדולה (דף ק' ע"ב בהגהת הטור ס"ק ל"ה- ל"ז) שכתב כן גבי אישה הטוענת על בעלה שאינה יכולה לסבול חוליו ושטותו דלא הוי מורדת, עיין שם.

ויעויין עוד באוצר הפוסקים כרך כ' (עמ' 206 אות ד') שהאריכו בזה וכן נוהגין לדינא.

סוף דבר. מעבר לאמור שטענת האישה לשלום בית אינה כנה כלל, לאור הדברים שהעלנו יש לחייב את האישה בנידוננו לקבל גט מיד בעלה לנוכח הטענות הקשות כנגדה שהעלה בפנינו, שיש בהם כדי להמאסה בפניו והוי כטענת 'מאיסא עלי' ב'אמתלא ברורה' וכפי שהתרשם בית הדין במהלך הדיונים. עכ"ל.

בנידוננו בני הזוג פרודים הלכה למעשה כבר מינואר 2015.

קיימת הודאת בע"ד על דחיה והיעדר יחסי אישות זמן רב.

גם בפעמים המעטות והספורות שקויימו יחסי אישות בשנים 2014-2016 היו בעיות. הבעל הביע רגשות שנאה כעס ותסכול כלפי רעייתו. (אני פוחד ממנה, מקללת, מאיימת כל הזמן, עשתה הכל להפריד אותי ממשפחתי, ביקשה שלום בית רק בשביל להישאר בדירה שלי, אני רוצה שלא תתקרב אלי יותר, זרקה את משפחתי מהבית, היא חושבת שאני לא יהודי, משקרת עלי במשטרה).

גם האישה מביעה כיום רגשי סלידה וכעס כלפי הבעל ואינה חפצה בו כלל ועיקר. (נתן לי מכות, שלח לי סטירה, כשאני שומעת את האופנוע כולי רועדת, מכה שלו על הקיר במשרד, זרק אותי מהכסא, כל הזמן אומר לי אני יהרוג אותך, אני ישים אותך מתחת האדמה, מקלל את אבא שלי ואת אמא שלי, משתכר בשבתות, זרק אותי על הריצפה, זרק עלי את התמונה של אבא שלי ועוד ועוד).

די להאזין לביטויים הקשים בהם נקט הבעל ביחס לאישה נחש, קרציה, סרטן, קריזיונרית, רעה, שקרנית ועוד כמו גם לקללות (שאינן הכבוד לפורטן) ולביטויים הקשים שהשמיעה האישה כנגד הבעל זבל, שיכור, עצבני... כדי לעמוד על גודל המאיסות המשתקפת.

בית הדין רואה בתמונת המצב המפורטת לעיל - הכוללת מערכת יחסים עכורה המלווה במניעות בחיי אישות, ברגשי כעס וזעמים, באלימות מילולית ופיזית, קללות ואיומים וכדומה - רגליים לדבר למאיסות הדדית וניכר שהעילות שהוזכרו בתביעת הבעל מוצדקות שהרי לא ייתכן לנהל חיים משותפים באווירה שכזו, הן לגרסת האישה והן לגרסת הבעל. הרגשות הנ"ל וחוסר האמון המובהק הקיים ביניהם מעידים כאלף עדים כי חיי הנישואין הגיעו אל קיצם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העולה מכל האמור:

לאור כל הנ"ל ולאחר שהוספתי וקראתי בכל לב את דברי עמיתי שליט"א, עליונים למעלה, אכתוב את הנלע"ד למעשה וצור יצילנו משגיאות.

באשר לתביעת הגירושין-

יש לקבוע כאמור כי על הצדדים אשר נישאו זל"ז כדמו"י בזיווג שני – כאיש ואישה שלא זכו, לדאבון לב - להתגרש זמ"ז, ויפה שעה אחת קודם.

אבהיר כי לענ"ד ברור לכל (דלא כדעת כת"ר ד"ן ב' לעיל) ולא יכול להיות כל חולק על כך שכיום שני הצדדים רוצים מאוד להתגרש. הדברים מפורשים בכתבי ביה"ד ובסיכומי ב"כ הצדדים ואכמ"ל.

אדגיש שוב כי לטעמי ולהבנתי האישה מעולם לא רצתה באמת שלום בית.

דומה כי גם המו"מ טרם ההליכים ובמהלכם היה אך סביב ההיבט הכלכלי/הרכושי והאופן בו תצא האישה מן הנישואין.

אגב, האישה ציינה בין דבריה כי הבת י. !!! היא הסיבה לגט וכלשונה 'כאילו גנבתי את אבא שלה'.

נכון שבתחילת ההליכים 'ביקשה' האישה שלום בית אך מניתוח כל הרקע העובדתי, ההליך המשפטי ומכלול הנסיבות הזוגיות והמשפחתיות נלע"ד כי יש להטיל ספק גדול ביותר בדבר כנותה של האישה עת "אמרה" בתחילת ההליכים כי היא הייתה רוצה שלום בית. אין כל הלימה בין הנטען ובין המריבות, הקטטות, האישומים והטיעונים וכו' כפי הנחזה במציאות החיים.

ההתנהלות הזוגית הבעייתית והטענות הקשות ביותר - שהועלו מצד האישה כנגד הבעל, מחד ומצד הבעל כנגד האישה, מאידך וזאת עוד בתחילת ההליכים, מהדיון הראשון ומשם ואילך "מוסיף והולך" עד הלום - לא עולים בקנה אחד עם אמירה זו.

אמירות לחוד ומעשים לחוד.

לא זו אף זו, נעשו פעולות הופכיות ונאמרו אמירות אשר מרחיקות כל סיכוי לשלום בית. רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם'.

לא למותר לשוב ולציין כי האישה לא עשתה מצידה כל צעד ולא הראתה כל נכונות להחזיר את הבעל לשלום בית, ודו"ק – לשלום בית בביתו שלו.

גם אם נתפוס את גירסת האישה לאירועים, גם אם נגלה את מלא האמפטיה וההבנה לרגשותיה ולתחושותיה של האישה וגם אם נטה אוזן קשבת לרחשי ליבה - לשיטתה - אודות כאבה מעזיבתו, מבוגדנותו ומאלימותו של בעלה כלפיה – במבחן התוצאה הרי אפילו תביעת שלום בית לא הוגשה. לא נשלח מכתב, לא נשלח פרח. דומה אך כי מצב זה בו היא מתגוררת מעל חמש שנים בדירתו, יחד עם מי מילדיה, של הבעל על חשבוננו, נוח לה.

בכל אופן ברור שכיום גם ברמה הדקלרטיבית - האמירות ברורות: תן לי את כל זכויותי ממסגרת הנישואין לרבות כתובה, תוספת כתובה ופיצוי כספי.

כל חפצה של האישה כיום הוא לקבל כתובה ופיצוי משמעותי, כסף, בית, הא ותו לא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכך ביקשה האישה 'אחיה במרינה ויתן לי כתובה'. 'אני לא מקבלת שבן אדם אומר לי קחי כסף ותצאי מהבית, זה פוגע בי'.

וכאן המקום לבחון היכי לידיינו דייני להאי דינא?

והנה,

בהתייחס לתביעת הגירושין של הבעל קיימת תמימות דעים שיש לפסוק חד משמעית כי האישה חייבת לקבל את גיטה.

יוזכר בקציר האומר שוב כי עסקינן בבני זוג בני עדות המזרח היוצאים ביד מרן ובזיווג שני קי"ל לעיקר ד"אם שנאה – שלח", וכבר העלו דבכה"ג לא נוהג בהם חדר"ג.

מעבר לאמור, בנ"ד יש לצרף מספר עילות לחיובה של האישה בגט, כנ"ל באורך.

יש לצרף את חיוב הגט מכח דינו דרבינו ירוחם וכן את הפוסקים המחייבים גט באופן שהבעל טוען "מאיסה עלי" באמתלה מבוררת, וכן יש לצרף כסניף גם את הלכת הגר"ח פאלאג'י לנוכח הפירוד הממושך בין הצדדים (החל מחודש ינואר 2005).

בנ"ד נחה דעתינו כי הצדדים אשר חיו בזמן זמנים טובא - על מי מריבה, הן בינם לבין עצמם והן בינם לבין בני המשפחה המורחבת, כבר עובר לתחילת נישואיהם - שונאים זה את זה ולנוכח כל הקללות, האיומים, המרידות, ההכפשות והבזיונות ההדדיים - לא נותר כל זיק של חיבור ביניהם.

לעניין זה יש לצרף את העדויות בתיק בדבר היותה של האישה "מקללת בעלה" ו"מקללת יולדיו בפניו", "משיאתו שם רע בשכניו" וכן את העדויות והחומרים בדבר המריבות, האיומים התכופים על הבעל והתלונות שהגישה כנגד בעלה.

לשיטת הבעל היו אלו תלונות שווא שפגעו בו מאוד. לשיטת האישה תלונות אלו היו על אירועי אלימות שהיו גם היו, כנגדה.

כך או כך ברור הוא שכל צד מאשים מאוד את משנהו וכל צד סבור כי קולר האשמה תלוי על הצד שכנגד וכל הצדק אך עימו.

קשה מאוד לתאר את התחושה של מי שלשיטתה הופעלה כנגדה אלימות מילולית, פיזית וכו' בחינת "ויגיעו עד שערי מוות", וקשה עד מאוד להיכנס לנעליו של מי שלשיטתו, סולק מביתו בעזות פנים והושפל עד עפר עת הובל למעצר כשהוא אזוק בידיו וברגליו כאחרון הפושעים, כשלשיטתו לא נפל רבב בהתנהלותו ו'הגיעו מים עד נפש' באשר "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת".

ואף אם נחוש לאמר שמדי ספיקא לא נפקא באשר לאמת הצרופה באימות הטיעונים והנסיבות ובשאלת כל הרקע ובחינת כל הגורמים למריבות, לתלונות, לאלימות המילולית והפיזית, לקללות וכו', הרי די בכך בכדי לאצטרופי לכל הנ"ל כבסיס מוצק לרושם אודות מרידה הדדית, שנאה תהומית ומאיסות באמתלה מבוררת, והיות שאין לדיין אלא מה שענינו רואות – ואכן ענינו ראו ולא זר - כי יש בהם להביא לחיוב גט ובוודאי עת עסקינן בזיווג שני, כאמור.

אעיר כי לא מדובר אך בגירסה מול גירסה, כי אם גם בהודאות בעל דין על ההתרחשויות האלימות, כמו גם בעדויות ובחומרים המאששים את הנסיבות ואת האירועים שהביאו למשבר ולנתק הזוגי והמשפחתי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במצב דברים זה נראה לקבוע כי בפנינו בעצם רצון ויוזמה הודית של הצדדים להתגרש, לשלכל אחד טענות על הצד השני יחד עם לכל הפחות רשלנות תורמת של כל אחד מן הצדדים בתרומה מכרעת להבאת הכורת על הקשר הזוגי.

משכך, יש להחיל על הצדדים את דינו של רבינו ירוחם בהיות הצדדים הלכה למעשה מורדים זה בזה.

וכל זאת באשר לחיוב הגט אך באשר לחיוב הכתובה ותוספת הכתובה יש לדון, בהקדים עוד כדלהלן.

באשר לכשרות הכתובה לא מצאנו כל מקום לפקפק בכשרותה שעה שנחתמה כדין ונערכה ע"י המרא דאתרא.

באשר לטענות אודות "כתובה מוגזמת" י"ל שבנידון דנן לנוכח מצבו הכלכלי של הבעל אין זה נחשב כלל כתובה מוגזמת (אף כי עסקינן בזווג שני ויעויין מ"ש הגר"ש דייכובסקי לעיל), ובפרט עת הבעל הסכים בעצמו לתת לאישה את מלא כתובתה טרם ההליכים. ויש עוד לאלוה מילין ואכמ"ל.

ובאשר לעצם חיוב הכתובה והתוספת בנ"ד -

ידועות מחלוקות הראשונים והאחרונים עד פוסקי זמנינו בסוגיא מורכבת זו.

הנה זה ברור כי בטרם נדון בחיוב הבעל בכתובת אשתו ובתוספת כתובתה יש לדון תחילה מיהו האשם בגירושין. זוהי הלכה ברורה שאין הבעל חייב בכתובת אשתו אם וכאשר היא זו שהביאה לסיום מערכת הנישואין וכדברי הגמרא "דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה", וכהוראתם של רבותינו הראשונים רבינו חננאל (דפליג על ר"ת בזה אפילו לגבי מקרים שהוא חייב להוציאה וכמובא בתוס' ביבמות ס"ה: ד"ה "כי הא ודאי כפינן") והרי"ף ביבמות, והכרעת הרא"ש בתשובותיו (כלל מ"ג סימן ה') וכן משמע ברמב"ם (הלכות אישות פרק ט"ו הלכה י') שפסק כדברי הר"ח וכפי שפסק השו"ע באבן העזר סימן קנ"ד סעיף ו' גבי 'הבאה מחמת טענה' וזה לשונו:

"האישה שתובעת גט בטענה שאינה ראויה לבנות ממנו (...) וכופין אותו להוציא, ויתן מנה מאתים, אבל לא תוספת".

ועיין בביאור הגר"א (ס"ק כו) שכתב:

"ויתן מנה וכו'. בתוס' הנ"ל כפר"ח ודלא כר"ת וכמו שפסק לעיל כמה פעמים כפירוש רבינו חננאל, דלאו בכל דברים תנאי כתובה ככתובה, וכמו שכתב הרא"ש בריש פרק אף על פי וכו' וכן כתבו הרי"ף ורא"ש ושאר פוסקים".

אם כן ברירא לן מילתא שכאשר האישה היא זו שתובעת גירושין, היא הפסידה את תוספת כתובתה.

מעתה יש לברר טובא בנידוננו 'בשל מי הסער הזה' שהרי אם נצא מנקודת הנחה כי האישה היא זו שהביאה לגירושין, הרי שהבעל פטור מלשלם את כתובתה ותוספתה, ודינה של תביעה זו להידחות.

אלא שגם לאחר בחינת המציאות העובדתית וסקירת הפסיקה ההלכתית עם בירור השיטות יש להגדיר היטב האם בכלל יש מקום לספק בנ"ד, ואם כן - יש להבחין בין ספק במציאות לעומת ספק בדין (מח' ב"ש- ב"מ), כמו גם לבחון את שאלת חזקת החיוב אל מול המוחזקות -

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מי חשיב מוחזק, האם הבעל בהיותו מוחזק בכסף או האישה בהיותה מוחזקת בשטר הכתובה, האם הוי כאיני יודע אם נתחייבתי או כאיני יודע אם פרעתיך ועוד.

יעויין בזה מ"ש באורך וברוחב, בטוב טעם ודעת בפסקי בד"ר רבים.

יעויין פד"ר חיפה 1065793/3, פד"ר הגדול 1043381/1, 1022324/1, 1053135/3, 1075070/1 ועוד.

מחד ישנם הסוברים שכיון שסיבת חיוב הכתובה הינה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, משום כך היכא שהגירושין הם גם מצידה ולא רק מצד בעלה אין לאישה 'תוספת כתובה', שהרי היא יוצאת מעצמה על פי דרישתה. טעם נוסף כתבו, שהבעל יוכל לטעון 'דאדעתא למישקל ולמיפק לא כתב לה'. כך עולה מפסק דין של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל הובא בפסקי דין רבניים (חלק ח' עמוד 323) שבמקום שהאישה רוצה להתגרש ושני הצדדים מורדים זה בזה מפסידה האישה תוספת כתובה לאלתר על אף שאין לה דין מורדת להפסיד עיקר כתובה, וביסס את פירושו על ביאור ה'נתיבות משפט' לגר"ח אלגאזי בדברי רבנו ירוחם במשרים (נתיב כ"ג הלכה ח'). לדבריו עולה כן גם מדברי החזון איש בהלכות כתובות (סי' ס"ט ס"ק ד'), שבגוונא שהאישה תובעת גירושין ואין לה טענות מספקות לחיוב הבעל בגט והבעל מסכים להתגרש, שאין לאישה תוספת כתובה.

מאידך ישנם הסוברים שבמקרה זה יש לחייב את הבעל בכתובה ובתוספת כתובה, ואין כל ראייה כנגד מדברי רבינו ירוחם והחזו"א.

גם בשורת הדין בכרך י"א (עמ' רמ) כתב הגאון הרב דוד לבנון שליט"א בעניין זה (שהאישה דורשת גירושין והבעל מסכים לכך), ומסיק לדינא שהבעל חייב בכתובה ובתוספתה, והוכיח דבריו מדברי הרא"ש (כלל מג סימן יב). עוד הביא את רבנו ירוחם הנ"ל (נתיב כג חלק ח') שכתב שאם שניהם מורדים זה על זה כופין את הבעל לגרש לאחר י"ב חודש. וכתב שם שמשמע מדבריו שאם בית הדין לא דן את האישה כמורדת להפסידה כתובתה הרי שיש לה תוספת כתובה לשיטה זו, הסברא של 'אדעתא למשקל ולמיפק לא כתב לה' לא נאמרה אלא דווקא במקום שכופים להוציא אבל במקום שאין כפיה והאישה תלויה ברצון בעלה וברצותו מגרש וברצותו מקיים, לא איתמר האי סברא כלל וכלל. כאמור מדברי הגרי"ש אלישיב זצוק"ל חזינן כהשיטה הראשונה שהזכרנו סוברת, שגם במרידה הדדית ובדליכא דין כפייה, נמי אין לחייב את הבעל בתוספת כתובה.

הרי שיש בזה מחלוקת לדינא כיצד יש לנהוג בכהאי גוונא לגבי 'תוספת הכתובה'. כאמור בודאי שזו סיבה נוספת שלא לחייב את הכתובה בנידוננו.

יעויין הדיון בפס"ד חיפה במקרה של ספק לבית הדין, בתיק 1065793/3 :

"...ידועים דברי הטור באבן העזר סימן קי"ח שקבע יסוד גדול שהמודד לגבי חיוב הכתובה איננו מצטמצם רק לגבי זהותו של התובע את הגירושין, אלא בעיקר מיהו זה שהגירושין יצאו הימנו, וזה לשונו:

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה אין לה מן הדין לגבות זולתו וכו' ואם תבע הוא הגירושין אינו יכול לגרשה אלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת".

כוונת דבריו שתביעת הגירושין איננה 'סיבה' אלא 'סימן'. היינו שאין אנו מסתכלים רק על התוצאה המעשית בשטח מי פתח את תיק הגירושין או מי עזב את הבית, אלא על השורש והגורם שמחמתו יצאו הגירושין. אלא שבדרך כלל הצד התובע את הגירושין הוא זה ה'אשם' בפירוד, אך במפורש לא תמיד. ייתכן מקרה שבו האישה פתחה את תיק הגירושין ואף עזבה את הבית, ואף על פי כן לא הפסידה את כתובתה, אם וכאשר בית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדין משוכנע כי הבעל הוא זה שהביא אותה למצב זה והגירושין יצאו ממנו כהגדרת הטור.

עקרון זה עולה גם מדבריו המפורסמים של התשב"ץ (ח"ב סי' ח'):

"עוד שאלת: אישה שבעלה מצער אותה הרבה, עד שמרוב הצער היא מואסת אותו, והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה, והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמרובות, וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים, והיא אינה יכולה לבא לבית דין, מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה, שאם תשאל כתובתה בבית דין שתפסיד אותה. הודיענו מהו הדין בזה.

תשובה: קרוב הדבר בזה שיוציא וייתן כתובה, דקיימא לן לחיים ניתנה ולא לצער."

נמצאנו למדים שהאחראי והיוזם של הליך הפירוד וסיום הקשר, אינו יכול לזכות בהישגים כלכליים בכך ש"אילץ" או "הוביל" את הצד השני להיפרד או לדרוש את הפירוד.

מעשה בנידוננו שהבעל הוא שהגיש את תביעת הגירושין והוא זה שעזב את הבית הרי שלכאורה יש לחייבו בכתובה ובתוספתה, כיון ש'הגירושין יצאו ממנו'.

אך על אף האמור עדיין יש לעיין בזה טובא, דהנה הבעל שטח את טענותיו כמובא באורך לעיל עד כי כשל כח הסבל ועד שלא יכל לשהות עוד עם האישה לאור שלל טרוניותיו אודות חיי צער ותוגה עימה ומעשה ניתן אולי לומר שה'גירושין יצאו ממנה'.

ואם כך יש לכל הפחות ספק מהותי על מי להטיל את האשמה בגירושין על האישה התובעת או על האישה ופסק הדין בתביעת הכתובה יהיה תלוי בתשובה לשאלה זו. האם ניתן להניח שהגירושין יצאו מאת הבעל כטענת האישה, וראיה לדבר שהרי הוא עזב את הבית והוא שהגיש את תביעת הגירושין או שמא נקבל את עמדתו של הבעל שהאישה מיררה את חייו, מרדה בו, קללתו, השפילתו וכו' והיא זו שבעצם הביאה את הכוונה על נישואי הצדדים. וכ"כ שם בטורטו"ד:

והנה קיי"ל מקרא ומסברא שבכל ספק אמרינן דין 'המוציא מחברו עליו הראיה', ואין להוציא מספק מהמוחזק.

אם כן יש לדון בזה בכל ספק שיש לבית הדין בעניין חיוב הכתובה מי נקרא ה'מוחזק'. שאלתינו עתה בגוונא שיש מצב שכזה המורה לכאורה שהאישה מפסדת כתובתה כגון בנידוננו שאין ספק מחד כי היא זו שעזבה את הבית, אולם יש לה אמתלא להצדקת מעשיה בעקבות אותו 'מכתב גירוש', אלא שאמתלא זו איננה מבוררת דיה שהרי הבעל טוען מנגד כי היא זו שבמעשיה הביאה אותו לשלוח את מכתבו האמור ולבקש לסיים את חייהם המשותפים. מעבר לכך. האישה אף הודתה כי הם המשיכו לבלות יחדיו לאחר מיכן, והבעל פנה אליה מספר פעמים לשוב לשלום בית אלא שהוא סרב לכתוב מכתב משפטי רשמי לבטל את קודמו (פרוטוקול הדיון מיום כ"ו בשבט תשע"ז 22.02.17 שורות 185-159) משכך, יש לבית הדין ספק האם 'הגירושין יצאו ממנה' והיא מפסידה את כתובתה או לא.

צדדי הספק הינם כיצד יש להתייחס למקרה זה, האם נימא שהבעל נחשב ל'מוחזק' בממונו, ואם כן כל עוד שלא הוכח מעל לכל ספק האמתלא של האישה, הרי שהיא נחשבת מספק למורדת ומפסידה את כתובתה, ואזי ייקבע כי 'הגירושין ממנה באו' ותפסיד את כתובתה מספק, שהרי היא זו שבאה להוציא ממון מהבעל המוחזק, והמוציא מחברו עליו הראיה. מאידך ייתכן לומר, שהאישה נחשבת 'מוחזקת' לנוכח שטר הכתובה הנמצא תחת ידה בו הבעל התחייב לה, ואיכא 'חוקת החיוב' שיש לבעל ליתן הכתובה לאשתו. וכל שלא הוכח והתברר בפנינו באופן ברור כי 'הגירושין ממנה באו', לא נוכל לפטור את הבעל מחיובו הברור בכתובת אשתו, ומספק בית הדין יחייבו בתשלום הכתובה שהרי כלל נקוט בידינו שאין ספק (פטורו של הבעל) מוציא מידי ודאי (חיובו של הבעל בכתובת אשתו).

מצינו בזה מחלוקת הפוסקים שעיקרה ושורשה עוד בראשונים.

המרדכי ביכמות (בפרק הבא על יבמתו אות נ"ב) כתב שהאישה היא זו המוחזקת בכתובתה. הנידון שם היה בספק מי מבין בני הזוג אשם בכך שלא זכו לפרי בטן. המרדכי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנה דבריו בזה בקידושין (אות נ"ב) ואף שילש דבריו בזה (בהלכות נידה דף א' טור ב') לגבי 'רואה דם מחמת תשמיש' וכתב שם בשם הראב"ה וזה לשונו:

"ועוד מספק לא תפסיד כתובה דקיי"ל כבית שמאי דאמרינן שטר העומד להיגבות כגבוי".

בשו"ת מהרש"ם (חלק ג' סימן שנ"ג) הביא ראשונים נוספים מלבד המרדכי והראב"ה הנ"ל הסוברים כן. הרא"ש (בבבא בתרא פרק ט' סוף סימן ג') מסיק כן לדינא וכן המהר"י קולון (שורש צ"ב), וכן הב"ח באבן העזר (סימן ט') והברכי יוסף (בחור"מ סימן י"ב סעיף ט"ו) הסיקו לדינא כי האישה נחשבת למוחזקת בכתובתה ואיננה מפסידה מספק. וכן כתב הרב "שמש ומגן" (חלק ב' חלק אבן העזר סימן כ"ה וחלק ג' אבן העזר סימן א') ובאוצר הפוסקים (סימן ע"ז עמוד י"ב) ואכמ"ל.

מאידך יודעים דברי הבית שמואל (באבן העזר סימן ט' ס"ק ד') שדחה שיטה זו ותמה עליה שהרי הסוברים ש'שטר העומד להיגבות כגבוי דמי' הם בית שמאי וקיי"ל דהלכה כבית הלל ולא כבית שמאי.

גם בשו"ת מהרי"ט (חלק א' סימן קי"ט) מסיק לדינא דלא כהב"ח, מאחר וקיי"ל כבית הלל ולא כבית שמאי, וזה לשונו שם:

"ודבר פשוט הוא דמאחר דקיי"ל כבית הלל בפרק ארוסה דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי כדתנן מתו בעליהם עד שלא שתו בית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובה דמספיקא לא גביא אף כאן מספיקא לא גביא אלא שראיתי בהגהות אשר"י שכתב שרבינו ברוך מאריך יון כתב דמספיקא לא מפסדא כתובתה, ודבר תימה הוא דבכל דוכתא אמרינן המוציא מחברו עליו הראיה [...] ואפשר לומר שדעת הרב רבינו ברוך ז"ל דהכא כיון דמטענת מחילה קאתי והיורשים אינם יודעים בדידה שמחלה כיון דמספקא ליה לתלמודא דהא הוה ליה כאומר הלוייתי ואיני יודע שפרעתין דקיימא לן בשלהי קמא דחייב לשלם דברי ושמא ברי עדיף כיון שהוא מודה שחייב לה כתובה מקודם אלא שמסתפק במחילתה ולא דמי לסוטה דפליגי בית שמאי ובית הלל דאם איתא שזינתה אין לה כתובה מעיקרא ועוד כיון שנכנסה לבית הסתר תו לא מצי למטען ברי כדכתבו שם התוספות על ענין אחר שהכתוב עשאה לספק כודאי".

הרי שהמהרי"ט מסיק שאף לדעת רבינו ברוך שהאישה נחשבת למוחזקת ומספק איננה מפסידה כתובתה, היינו רק כאשר יש ספק האם האישה מחלה על כתובתה, מה שאין כן היכא שיש ספק בעצם חיוב הכתובה מעיקרא וכגון בסוטה דחיישינן שמא זינתה, דבזה אמרינן שמספק הפסידה את כתובתה ולא אמרינן בזה 'שטר העומד להיגבות כגבוי דמי' דקיי"ל כבית הלל ודלא כבית שמאי.

ובאמת שנחלקו בזה לדינא ה'בית שמואל' וה'בית מאיר'.

הנה פסק הרמ"א (באבן העזר סימן קנ"ד סעיף א') שאישה שידעה במומים גדולים של בעלה קודם שנשאת אינה יכולה לכוף את בעלה לגרשה דאמרינן דסברה וקיבלה.

וכתב עליו ה'בית שמואל' (שם בס"ק ב') דלכמה פוסקים הסוברים שאפילו הייתה יודעת בהם טרם הנישואין, אף על פי כן יכולה עתה לומר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל. לדינא העלה שם הבית שמואל שאפילו לרמ"א הנ"ל הסובר שאין כופין אותו להוציאה דסברה וקיבלה, מכל מקום אם אינה רוצה לדור עמו, רשאית, ולא תיחשב כמורדת בבעלה ולא הפסידה כתובתה. טעם הדבר שיכולה לומר 'קיי"ל' כהני פוסקים שאני יכולה לומר 'סבורה הייתי שאוכל לקבל'.

לאור דבריו שהאישה יכולה לטעון 'קים לי' ולא תיחשב כמורדת נמצא שלדעת הבית שמואל האישה נחשבת למוחזקת בכתובתה ועל כן יכולה היא לומר קיי"ל שאינני מורדת וזכאית לכתובתה.

מאידך, ה'בית מאיר' (שם ס"א) תמה על הבית שמואל וכתב דבעל הוא המוחזק ואם כן הוא זה שיכול לומר 'קיי"ל' ולא האישה.

מעתה בנידוננו יש לנו ספק האם האישה תיחשב כמורדת עקב עזיבתה את הבית וסירובה לחזור לשלום בית ללא תנאים מוקדמים על אף בקשתו של הבעל (בעל פה), ומשכך 'הגירושין ממנה באו' מחד, אך מאידך אפשר ששליחתה של האישה על ידי הבעל מביתו ב'מכתב הגירוש' היא זו המקנה לו את התואר ש'הגירושין ממנו באו' לפי שהתיר את האישה בלית ברירה לעשות מעשה ולעזוב את הבית. ברור כי לכל אחד מהם ישנם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענות המצדיקות את מעשהו ומבקשים לשכנע את בית הדין כי הגירושין יצאו מהצד שכנגד, אך אין הוכחה חד משמעית למי מהצדדים, להוכיח את גרסתו.

לאור מחלוקת הפוסקים מי נקרא 'מוחזק' בעניין הכתובה, הרי שגם בנידוננו לכאורה באנו למחלוקת זו, שלדעת המרדכי, הראבי"ה, הרא"ש המהרי"ק, הב"ח, הבית שמואל, הי"שמש ומגן ועוד, שהאישה נחשבת למוחזקת בשטר הכתובה, הרי שבמקרה דנן נחייב את הבעל בכתובת אשתו, מה שאין כן לדעת המהרי"ט, הבית מאיר, ועוד שהבעל הרי 'מוחזק', אם כן מספק לא נחייב אותו בכתובה.

עכ"ל.

לאור הנ"ל נראה שבנידוננו זה אין מי שיכול לרחוץ בניקיון כפיו ולהאשים רק את הצד שכנגד. אין אנו דנים כרגע על לגיטימיות של מעשה זה או אחר אלא ממי יצאו הגירושין. לאור האמור נראה לקבוע מספק כי האחריות לתוצאת הגירושין מוטלת לפתחם של שני הצדדים גם יחד. שניהם גם יחד תרמו באופיים, בהתנהלותם, בדיבורם ובפעולם עד כדי העמקת הקרע ויצירת נתק בל יאוחה.

בנידון דנן יש כר רחב ומוצק דיו כדי לקבוע שיסודו של הפירוד הוא בסכסוך זוגי ומשפחתי מתמשך שלא 'נבע' מהבגידה - הנטענת - המאוחרת של הבעל אלא ממערכת יחסים בעייתית הדדית ממושכת.

בעניין זה אציין לקטעים רלוונטיים מפס"ד חיפה שכתב בזה"ל:

העלנו עד כה שכאשר האישה תובעת את הגירושין, היא איננה זכאית לקבל מבעלה את תוספת הכתובה, של מנת כן הוא לא התחייב ליתן לה מתנה יקרה זו, אלא מפני חיבת ביאה שהיא מעמידה עצמה בפניו למשך כל חייהם – כל עוד שהוא יהיה זה שיוזם את הפירוד ביניהם, אך לא כשהיא תובעת את גיטה ושמה קץ לחיי הנישואין.

חידוש גדול יותר מצינו בדבריו של ההגהות אושרי.

בהגהות אשרי (כתובות יג, ה) מבואר שלא רק באופן שהיא תובעת גירושין הפסידה את התוספת, אלא אף באופן שהבעל פתח בתביעת גירושין קודם, אך מתברר לביה"ד שהאישה היא זו שהביאתו לידי כך, והיא מרגילה קטטה עד שנאלץ לגרש אותה, אין לה תוספת כתובה כלל, וזה לשונו שם:

"וכן מצאתי בתשובת רב פלטוי גאון וזה לשונו והיכא דארגילו קטטה אם היא מרגלת, כמורדת הוי, ואין לה כלום, ואם היא מרגיל יש לה כל כתובה וכו'."

הרי שבדבריו חזינן, שבבואנו לקבוע אם האישה זכאית לתוספת כתובה או לא, אין אנו שואלים את עצמינו רק את השאלה הטריטוריאלי "מי עזב את הבית" או "מי הוא זה אשר פתח תביעת גירושין ראשונה". השאלה העיקרית שאנו שואלים את עצמנו – "בשל מי נהיה הסער הזה?". מי הוא זה אשר החליט כי חיי הנישואין באו לקיצם, ופעל יזם והניע את התהליכים שהביאו את קשר הנישואין אל סופו.

מדברים אלו עולה כי זכאותה או אי זכאותה של האישה לכתובתה אינה תלויה בשאלה מי עזב את הבית או מי הגיש את תביעת הגירושין – אף שפעמים שהתשובה לשאלה זו יכולה לתת לנו אינדיקציה על זהותו של יוזם הליך הפירוד – אלא מי "הניע" את הליך הגירושין.

עקרון דומה עולה מדברי הטור (אבן העזר סי' קי"ח) שכתב:

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה אין לה מן הדין לגבות זולתו וכו' ואם תבע הוא הגירושין אינו יכול לגרשה אלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת."

לשונו הזהב של הטור אומרת דרשני. הטור יכול היה לחלק בין אם האישה היא זו הגישה את תביעת הגירושין לבין אם הבעל עשה זאת, ומדוע הוסיף מילים נוספות "ויצאו הגירושין ממנה"? אלא כדי ללמדנו בינה ולהסביר לנו את עיקר המודד לחיוב כתובה – מי היא תובעת לבעלה לגרשה "ויצאו הגירושין ממנה". היינו שיתכן שאישה מגישה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תביעת גירושין אך לא היו הגירושין ממנה, כגון שהבעל ירד לחייה עד שנאלצה לתבוע פירוד, באופן זה היא תהא זכאית לכתובה ותוספת. וכן לאידך גיסא, אף אם בעלה הגיש את תביעת הגירושין, אך לביה"ד התברר כי "יצאו הגירושין ממנה", דבכה"ג לא תהיה האישה זכאית לכתובה ולתוספת הכתובה.

ובאמת שיסוד דין זה שהזכרנו – שאין אנו מסתכלים רק על התוצאה המעשית בשטח מי פתח את תיק הגירושין או מי עזב את הבית, אלא על השורש והגורם שמחמתו יצאו הגירושין – מצינו להדיא גם במקרים אחרים.

הנה בשו"ע אבן העזר (סימן קט"ו סעיף ד') פסק לגבי אישה המקללת את בעלה בפניו שהדין הוא שיגרשנה והפסידה כתובתה. ובבאר היטב שם בס"ק י"ד הוסיף וכתב בזה הלשון:

"ודווקא על מגן, אבל אם מכה לה או מצערה הרבה, אין אדם נתפס על צערו ואינה מפסדת כתובתה. מהרא"ם סימן נ"ג."

הרמ"א בסימן קנ"ד סעיף ג' הביא זאת להלכה, ויסוד הדברים מצינו בתשובה (המיוחסות) לרמב"ן בסימן ק"ב, והביאו כבר הבית יוסף באבה"ע בסוף סימן ע"ד, וזה לשונו:

"שנשאל על בעל המכה את אשתו בכל יום עד שהוצרכה לצאת מביתו וללכת לבית אביה, והוא טוען שמקללתו בפניו, והיא מכחישתו. והשיב: אין לבעל להכות ולענות את אשתו, דלחיים ניתנה ולא לצער, ואם טען שהיא מקללתו בית דין חוקרים מהשכנים מי הגורם, ואם הוא מכה ומצער שלא כדין והיא בורחת הדין עמה. זכר לדבר – הגר. ואם מקללתו חינם הדין עמו שהרי מן היוצאות שלא בכתובה היא."

מבואר אם כן שאף על גב דאיירי במקללת את בעלה שהדין הוא שהיא יוצאת שלא בכתובתה, מכל מקום זהו רק כשמקללתו בחינם, אך אם התברר לבית הדין כי הבעל הכה אותה וציערה והוא הגורם לכך, בודאי שלא הפסידה כתובתה, וכפי שביאר הבאר היטב כי אין אדם נתפס על צערו.

שוב חזינן שהמודד בהגדרת הדברים איננו מה ארע בשטח בשורה האחרונה, אלא מהו המניע והגורם לפעולה האחרונה שנעשתה בשטח, ועל בסיס זה בלבד נקבע הדין.

ועייין עוד בפד"ר ח' (עמוד 111) שהדברים הובאו ע"י הרב שאול ישראלי ז"ל גם לגבי דין הוצאת שם רע, שאף אם האישה הוציאה על בעלה שם רע וקיי"ל בזה יוציא ויתן כתובה, מכל מקום כתבו שם שכל זה רק כשלא היה גרמא מהצד השני לכך, אך כאשר הבעל עזב את אשתו לאנחות ולא עמד בחיוביו כלפיה ורק לאחר מיכן היא הוציאה עליו שם רע, כמו שדובר שם, בכה"ג אין ההוצאת שם רע משמשת כעילה וכבסיס לטענת "מאיסה עלי" שהבעל טען כלפיה, ולחייבה בגט או לפוטרו מחיוביו כלפיה, שהרי הוא הוא הגורם ואין אדם נתפס על צערו. והם הם הדברים כדלעיל.

לאור הדברים האמורים מבואר איפוא, ששטר הכתובה איננו ככל שטר חוב רגיל שאין בו תנאי, אלא החיוב תלוי ועומד בתנאי בסיסי שהאישה מחויבת להעמיד את עצמה לבעלה, וכל עוד שהיא לא הפסיקה העמדה זו, הרי שבעלה מחויב ועומד אף בתוספת הכתובה שקיבל על עצמו בעת נישואיו עמה. אכן זוהי מתנה שהבעל מעניק לאישה, אך מתנה מותנית ועומדת כל עוד האישה תמשיך את מחויבותה כלפיו, ולא תחפוץ להפסיק את הנישואין בעודם באיבם.

היינו, שכשם שחיוב עיקר הכתובה נועד לחזק את קשר הנישואין, וכדי שהבעל לא יוכל לפרק את הנישואין בכל עת בנקל, וכמאמר חז"ל "שלא תהא קלה בעיניו להוציאה", כך אף חיוב תוספת הכתובה שהבעל התחייב מעצמו, משיג מטרת דומות. חיוב זה נותן לאישה בטחון שאם הבעל ימאס בחיי הנישואין, הוא יאלץ לתת לה סכום גבוה יותר מהסכום הבסיסי שחייבוהו חז"ל. אולם במידה והאישה היא זו שהחליטה לסיים את פרק הנישואין, ותיזום צעדים "לשכנע" ו"לדחוף" את הבעל שיסכים לרצונה, אזי בודאי שאין לחייב את הבעל בשטר הכתובה או התוספת – אף אם בפועל הוא זה שפתח את תיק הגירושין – משום "דאדעתא למישקל ומיפק לא כתב לה". הבעל מעולם לא התכוון לתת מתנה אם וכאשר מאן דהו יכתיב לו לגרש את אשתו. לפיכך כל עוד והגירושין לא יצאו ממנו, הרי שהוא פטור מליתן לה את תוספת הכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעשה עולה, כי פתיחת תיק לתביעת גירושין בביה"ד או מעשה העזיבה מהבית, איננו משמש כפקטור לקביעת חיוב הכתובה, אלא רק מחמת שהוא ה"סימן" שבגין צד זה יצאו הגירושין והפירוד נעשה מחמתו וביזמתו. כך זה בדרך כלל אך לא תמיד כפי שנתבאר.

הדברים עולים בקנה אחד אף מבחינה לוגית.

ברור שאין לעלות על הדעת שהאישה תחזיק את החבל משני קצותיו, מצד אחד תחליט שמבחינתה תס פרק הנישואין בחייה, ועתה היא בוחרת להיפרד, ומצד שני, תאלץ את הבעל לעשות את "מעשה הפרידה" כדי לדרוש כתובתה ותוספת, כאילו הוא היוזם לפירוד. הדברים אמורים גם לאידך גיסא, כאשר האישה היא זו שתבעה את הגירושין, אך הבעל הוא זה שיזם ואילץ במעשיו את האישה להגיש תביעה זו.

ברור אם כן שהמודד הוא מי מבין הצדדים שיזם והניע את התהליך ובעצם הביא את קשר הנישואין אל קיצו.

עקרון זה עולה גם מדבריו המפורסמים של התשב"ץ (ח"ב סי' ח'):

"עוד שאלת: אישה שבעלה מצער אותה הרבה, עד שמרוב הצער היא מואסת אותו, והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה, והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמרירות, וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים, והיא אינה יכולה לבא לבית דין, מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה, שאם תשאל כתובתה בבית דין שתפסיד אותה. הודיענו מהו הדין בזה.

תשובה: קרוב הדבר בזה שיוציא וייתן כתובה, דקיימא לן לחיים ניתנה ולא לצער."

נמצאנו למדים שהאחראי והיוזם של הליך הפירוד וסיום הקשר, אינו יכול לזכות בהישגים כלכליים בכך ש"אילץ" או "הוביל" את הצד השני להיפרד או לדרוש את הפירוד.

....

בצירוף מספר נתונים מהתיק עולה שהאישה היא זו שהביאה לפירוק הבית.....

בית הדין חייב לציין שבכובעו לקבוע מי הוא היוזם של הפירוד, לא נלך שולל אחר "צעדים טקטיים" אלו ואחרים. אנו עוסקים במהות הפירוד, וביזום של סיום היחסים, ודומה שבמקרה שלפנינו אין ספק כי האישה היא שיזמה את הפירוד.

....

הוא אומר, כי לא המעשה בשטח הוא המודד והקובע בשל מי הסער הזה, אלא מה עומד מאחוריו, ומהו המניע לפירוד הזוגיות.

....

בעניין זה אצטט קטעים רלוונטיים לנ"ד מפסק דין יסודי של הגר"נ גורטלר שליט"א בפס"ד הגדול בתיק 105313/5 ביסוד דינו של רבינו ירוחם דו"ל:

.. רבנו ירוחם (מישרים נתיב כג חלק ח) כתב וזו לשונו:

"וכתב מורי ה"ר אברהם בן אשמעאל כי נראה לו שאשה שאמרה: 'לא בעינא ליה, יתן לי גט וכתובה', והוא אומר: 'אנא נמי לא בעינא לך אבל איני רוצה ליתן גט' – מסתברא דאין דנין אותה במורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניא, אלא מיהו משהינן לה תריסר ירחי אגיטא דילמא הדרי בהו, לאחר שנה כופין אותו לגרש והפסידה תוספת וכל מאי דיהיב לה מדיליה דאדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה."

והנה דברי רבנו ירוחם תמוהים, שמצד אחד אין דנים את האישה למורדת, שהרי יש לה עיקר כתובה, ומאידך גיסא לגבי תוספת כתובה הוא דן את האישה למורדת. ודבריו תמוהים עוד: כיצד קבע שאין תוספת כתובה בלי שהכריזו עליה והתרו בה "שאם לא תפסיקי את מרדך תפסידי כתובתך"?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וידועים דבריו של הגאון הרב אלישיב זצ"ל (בפד"ר חלק ח עמוד 324) שכתב לחלק בין מורדת ד' בעינא ליה ומצערנא ליה, דמפסידה כתובה ותוספת כתובה רק לאחר הכרזות, לבין בעל ואישה שמורדים זה על זה, דהבעל מגרשה ואין לאישה תוספת כתובה. וזו לשונו שם:

"ועל כן נראה לומר דההבדל הוא בזה: במקום שהאישה היא המורדת בבעלה והבעל רוצה באשתו – הרי כל ההכרזות והתראות שנאמרו במורדת, וכל התקנות הללו לא באו אלא ללחץ עליה שתמלך בדעתה ותשוב לחיי שלום עם בעלה, ולכן אם הבעל מגרשה בטרם נגמרו כל הפעולות הללו – חייב לשלם לה כתובה ותוספת כתובה, מה שאין כן במקרה וגם הבעל לא רוצה בה, הרי אין מקום לתקנה זו וממילא קם דינא שמכין שהיא לא רוצה אותו, הרי אדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה תוספת כתובה."

אמנם יש ראשונים שחלקו על רבנו ירוחם: הרמ"ה סובר שגם בשניהם מורדים כל עוד לא הכריזו על האישה שהיא מורדת אינה מפסידה כתובתה, וטעמו דהוא סובר שחז"ל תקנו דרך להפסיד לאישה כתובה, וזה על ידי שמכריזים עליה שאם לא תחזור לשלום בית תפסיד כתובה. ואם הבעל אינו דורש שיכריזו עילה אנו מחשיבים דהוא מוציאה מרצונו, ויש לאישה כתובה. מאידך גיסא רבנו ירוחם סבור שדברי הרמ"ה נכונים רק לעניין עיקר כתובה, אבל לגבי תוספת כתובה, שם יש את הסברה ד'על מנת למישקל ולמיפק לא כתב לה'. וגם על מקרה ששניהם מורדים נאמר דבר זה. ועיין בביאור מחלוקתם של הרמ"ה ורבנו ירוחם בפד"ר (חלק ד עמ' 264, חלק ח עמודים 323–324) וחלק יא עמוד 253 וחלק יד עמוד 27).

והנה בתי הדין נהגו לפסוק במחלוקת זו דהווי ספקא דדינא אם בשניהם מורדים האישה מפסידה תוספת כתובה ומתנות.

ונראה שרבנו ירוחם דיבר במקרים הבאים:

א. כשהצדדים דורשים להתגרש אולם לפי טענות הצדדים בית דין אינו יכול לפסוק לבעל יוציא וייתן כתובה, וכן בית הדין אינו יכול לפסוק שהאישה חייבת להתגרש בלא כתובה.

במקרה כזה בית דין היה צריך לפסוק שהצדדים שהם חייבים לחזור לשלום בית, אולם מחמת ששני הצדדים מסרבים, בית דין אינו יכול לחייבם לחזור לחיות יחד, במקרה כזה בית דין אינו יכול להכריז על הבעל שאם לא תחזור לשלום בית, נפסוק שיהיה דינו יוציא וייתן כתובה. ובית דין גם אינו יכול להכריז על האישה "אם לא תחזרי לשלום בית נפסוק נגדך שדינך תצא בלא כתובה". על מקרה כזה קבע רבנו ירוחם שדינם שהבעל חייב לשלם עיקר כתובה, והוא פטור לשלם תוספת כתובה, ולעיל הבאנו את הסברו של הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצוק"ל.

ב. גם במקרה שהבעל צודק בטענותיו, אלא לפני שמפסידים לאישה כתובתה, צריך להתרות בה תחילה – "אם תמשיכי בדרכך תפסידי כתובתך".

וגם במקרה שהאישה צודקת בטענותיה, אלא שהמקרה הוא שלפני שבית דין פוסק יוציא וייתן כתובה צריך להתרות בבעל תחילה – "אם תמשיך בדרכך נחייב אותך להוציא ולתת כתובה".

גם בזה, אם הצדדים דורשים להתגרש אמר רבנו ירוחם את דינו.

ג. הדין במאסו זה את זה מחמת קטטות ומריבות

יש לדון מה הדין במקרה ששני הצדדים מחמת קטטות ומריבות שהיו ביניהם, מאסו זה בזה ואינם מסוגלים לחזור ולחיות יחד, וכל צד טוען שהצד השני מחמת התנהגותו גרם שהצדדים יצטרכו להתגרש.

תחילה נראה לומר שזה שנהג שלא כדין ומחמת התנהגותו וריבוי הקטטות מצדו גרם לבן הזוג השני שיגיע למצב שהוא מואס בחיי הנישואין, יש לו דין של יוציא וייתן כתובה, דאף אם לא עשה דבר המנוי בין הדברים שנאמר בהם יוציא וייתן כתובה – דינו יוציא וייתן כתובה דהיות שפשע בהתנהגותו במשך זמן רב, דין בעל כזה שיוציא וייתן כתובה, ודין אישה כזו שתצא בלא כתובה. ואפשר ללמוד שדינם כן מהמקרים שנאמר בהם בפרק המדיר "יוציא ויתן כתובה" או "תצא שלא בכתובה".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואם יש מחלוקת בין הצדדים מי הוא זה שעשה מעשים לא ראויים שמחמת מעשיו גרם לצד השני שימאס בחיי הנישואין: נראה לומר שרובנו ירוחם גם אמר את דינו גם על מקרה כזה, שהרי בכל מקרה ששניים רוצים להתגרש כל צד מאשים את הצד השני שהוא גרם לגירושין, ומאחר שרובנו ירוחם קבע את דינו וכתב שאם שני הצדדים דורשים גירושין – דינם שהאישה מקבלת עיקר כתובה ולא תוספת כתובה – גם מקרה זה נכלל בדבריו.

ועוד נראה לומר שמקרה זה נידון כמו שיש ספק לבית דין מי גרם לגירושין, ומאחר ששני הצדדים טוענים ברי שהצד השני אשם, הרי שמספק לא ניתן לחייב ממון.

עתה נדון במקרה ששני הצדדים תובעים גירושין, לאחר סכסוך קשה ביניהם וכל צד טוען שהצד השני הוא המורד, ויש ספק לבית דין מי המורד.

וכן יש לדון מה הדין אם האישה תובעת להתגרש, וטוענת שהבעל הוא רועה זונות, והבעל תובע להתגרש מחמת שטוען שאשתו זנתה. ושני הצדדים מכחישים את טענת הצד השני, ואיש מהם אינו מביא ראיה לדבריו. ובמקרה כזה יש ספק לבית דין מי אומר אמת.

אביא קטע מפסק דין שראיתי שדיינים רגילים להעתיק הדין בעניין זה וארון בדברים: בפד"ר (חלק ג עמודים 143–163) הובא פסק דין מכבוד הדיינים הרה"ג י' מ' בן מנחם, הרה"ג הדס, והרה"ג זולטי שדנו בכעין זה, וזו לשונם:

"[...] ואף שהדין בנדון דידן הוא בתשלום הכתובה והבעל הוא המוחזק בכתובה אם כן מספק שהיא דינה כמורדת אין להוציא ממנו את הכתובה, אמנם כתב בספר נתיבות משפט על רבנו ירוחם ספר מישורים (נתיב כג) גבי פלוגתא דרבוותא אם הבעל יכול לכופה לדור עמו במקומו אם הבעל הוא המוחזק יכול לומר קים לי ולא יפרע לה כתובתה וזו לשונו:

'ואפשר עוד דאפילו לא תפסה, מכל מקום כיוון שהכתובה שחייב לה הוא ודאי והפסד הכתובה הוא ספק אין ספק מוציא מידי ודאי וזה מקצוע גדול הוא וצריך לפנים.'

וכן נראה דעת הבית שמואל (בסימן קנד ס"ק ב) שכתב בפלוגתא דרבוותא במומין גדולים שידעה בהן אם היא יכולה לומר 'סבורה הייתי שאני יכולה לקבל, עכשיו איני יכולה לקבל', שאפילו לרמ"א שפסק אין כופין להוציא, מכל מקום אין דינה כמורדת אם אין רצונה לגור עמו, ויכולה לומר קים לי כהני פוסקים, ועיין בבית מאיר שם שתמה דהלא במורדת דינה לפחות מכתובתה והבעל הוא המוחזק בממון.

אכן דעת הבית שמואל היא כמו שכתב הנתיבות משפט הנ"ל, כיוון שהכתובה שחייב לה הוא ודאי והפסד הכתובה הוא ספק, אין ספק מוציא מידי ודאי ועיין בכנסת הגדולה כללי קים לי (אות מו) ובברכי יוסף (חושן משפט סימן יב סעיף טו).

וגם לדעת הבית מאיר ייתכן לומר שרק בספיקא דדינא אין להוציא מהבעל הכתובה שהוא המוחזק כיוון שהוא טוען טענת ודאי קים לי כדעת הפוסקים שדינה כמורדת והפסידה כתובה, אבל בספק בקביעת העובדא אם היא מורדת או לא בזה גם הבית מאיר מודה שמספק היא לא הפסידה כתובתה, שהרי אין לפנינו טענת ודאי שהיא מורדת, והרי זה כאומר 'הלויטני ואיני יודע שפרעתין' שחייב לשלם ועיין בשו"ת מהרי"ט (חלק א סימן קיט) [...]"

מאחר שאני סבור שהראיה שהביאו מהבית שמואל אינה ראייה לדין הנדון, לכן אבאר דבר זה:

השולחן ערוך (אבן העזר הלכות גטין סימן קנד סעיף א) פסק וזו לשונו:

"אלו שכופין אותם להוציא וליתן כתובה: מי שנולד לו ריה הפה או ריה החוטם, או שחזר להיות מקבץ צואת כלבים או בורסקי, או להיות מחתך נחשת מעיקרו. ואם רצתה תשוב עם בעלה."

וכתב הרמ"א: "ואם ידעה בהן קודם שנשאת – אין כופין להוציא, דסברה וקבלה."

מה שכתב הרמ"א: "ואם ידעה בהן קודם שנשאת, אין כופין להוציא, דסברה וקבלה", הנה זו דעת הרמ"ה דאם ידעה אינה יכולה לומר "סברתי שאוכל לקבל, ואיני יכולה". ברם יש דעה אחרת בראשונים הסוברת שרק כשהתנה עמה, אינה יכולה לחזור בה ולדרוש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיגרשה, אבל אם רק ידעה יכולה לומר "סברתי שאוכל לקבל ואיני יכולה לקבל". והבית שמואל כתב שהאישה יכולה לומר 'קים לי כהני פוסקים' ואינה נחשבת למורדת. והבית מאיר שם כתב שמאחר שהבעל מוחזק ככתובה – יכול הוא לומר 'קים לי' כהרמ"ה.

והנה אם נאמר שכוונת הבית שמואל שאינה מפסידה נכסי צאן ברזל, לא קשה עליו קושיית הבית מאיר. ועוד יש לומר שכוונתו שגם מזונות אינה מפסדת, דהיות שאי אפשר להכריז עליה שהיא מורדת אינה מפסידה מזונותיה. ועוד יש לומר דהבית שמואל סובר שהרמ"א החמיר רק לענין כפייה על הגט, אולם למעשה אין הלכה כהרמ"ה.

עוד פסק השולחן ערוך (שם סעיף ג) וזו לשונו:

"האומר: 'איני זן ואיני מפרנס' – כופין אותו לזון."

ובעניין זה יש ראשונים שפסקו כרב שבעל שאומר איני זן ואיני מפרנס – כופין אותו להוציא, דיכולה לומר "איני רוצה להיות עם אדם שזן אותי בכפייה". וכתב הבית שמואל שאם האישה אינה רוצה לדור עם הבעל מחמת שזנה בכפייה אינה מורדת, דיכולה לומר 'קים לי' כפוסקים דכופין אותו להוציא. והבית מאיר כתב שמאחר שהבעל מוחזק, יכול הוא לומר שהיא מורדת ושיפחתו מכתובתה, ולכאורה במחלוקת זו מבואר שהבית שמואל סובר שכאשר יש ספק אם האישה הפסידה כתובתה היא נחשבת למוחזקת, והבית מאיר סובר שהבעל נחשב למוחזק.

ונראה לי שסברת הבית שמואל, שמאחר שכדי לפחות מכתובתה צריך להתרות בה "דעי לך שאם תמשיכי במרדך יפחתו מכתובתך", וכאן – שהבעל מורד ואינו רוצה לזונה מרצונו, והיא מוכנה להפסיק את מרידתה ברגע שבעלה יזונה כפי הדין – אין בית דין יכול להתרות בה שתפסיק את מרידתה, ממילא אין פוחתין.

גם הבית מאיר רמז לדבר זה, ואביא את דברי הבית מאיר (סימן עז סעיף א) שסובר כסברה שכתבתי לבאר את הבית שמואל:

בסימן ע"ז (סעיף א) דן הבית מאיר במקרה שהבעל אינו זן את אשתו כראוי לה, לפי כבודו וכבודה, ומחמת כן האישה מורדת ואינה רוצה להיות עמו, עד שיזונה כראוי לה, וכתב הבית מאיר שאין לאישה זו דין מורדת, דעביד איניש דינא לנפשיה, ויכולה לכפותו אפילו על ידי מניעת תשמיש כדי שיזונה כדין [כלומר: וממילא אי אפשר להתרות בה שלא תמרוד שהרי רשאית למרוד כדי לכופו לזונה]. והפתחי תשובה (סימן קנד בס"ק ו') הביא את דברי הבית מאיר.

והנה לפי שפירשתי את דברי הבית שמואל אין כל ראיה מדבריו שכאשר יש ספק אם אישה מפסידה כתובה פוסקים שיש לה [גם אם אין הספק ספק אם היא מורדת, המונע את האפשרות להתרות בה], דבפשטות צריך לפסוק 'המוציא מחברו עליו הראיה'.

ועוד: גם אם נאמר שגם אם כוונת הבית שמואל דכאשר יש ספק השקול אם האישה הפסידה כתובתה, יש לפסוק דיש לה כתובה, מחמת שיש לבעל חזקת חיוב, מכל מקום הרי הבית מאיר חולק על הבית שמואל, ומעתה שאלה זו היא מחלוקת הפוסקים ומספק צריך לפסוק 'המוציא מחברו עליו הראיה'.

לעיל דחיתי את הראיות שהביאו מהבית שמואל שכאשר יש ספק אם מגיע לאישה כתובה, דהדין הוא שיש לבעל חזקת חיוב, ומספק בית דין מחייב את הבעל לשלם לאישה כתובה. עתה נבאר מה נראה לי להלכה במקרים כאלו שיש לבית הדין ספק אם האישה הפסידה כתובתה.

מאחר שהדבר מצוי מאוד בתביעות כתובה שיש ספק השקול לבית הדין אם האישה זכאית לכתובה, לכן נאריך בשאלה זו ונלבן דין זה להלכה:

(א) הנה ידוע הדין דאם תובע טוען "אתה חייב לי ממון", והנתבע משיב "איני יודע אם פרעתי" – הנתבע חייב לשלם. ואם הנתבע משיב "נכון שהייתי חייב ממון, אולם איני יודע אם נפטרתי", וטענתו היא באופן דלא הווה ליה למידע אם פרע – בדבר זה נחלקו הראשונים אם הנתבע חייב או פטור.

וטעם המחייבים: היות שיש חזקת חיוב שהנתבע חייב אין הוא יכול להפטר בטענת שמה. וטעמם של הפוטרים דמה שאמרו ש"איני יודע אם נפטרתי" חייב לשלם הוא משום שיש רעותא בטענתו, אבל כאשר נתבע טוען "שמה נפטרתי" באופן שאין רעותא בטענתו [דלא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הווה ליה למידע, וכגון כשלכל העולם יש ספק וכן הדין כשהספק הוא ספק דדינא, ברי ושמא ברי אינו עדיף, ואמרינן 'המוציא מחברו עליו הראיה'.

והנה לכאורה אפשר להביא ראיה מדברי הבית מאיר (אבן העזר סימן קעח) שאם האישה טוענת "ברי שאתה חייב לשלם כתובתי", והבעל טוען "שמא נפטרתי", שבספק השקול אם האישה הפסידה כתובתה אמרינן שהבעל חייב לשלם כתובת האישה, מחמת שיש חזקת חיוב שהבעל חייב לשלם לאישה כתובתה ויש ספק שמא נפטר.

(ב) ברם צריך לברר מה הדין כאשר הבעל טוען טענות ברי שמחמתן הוא פטור לשלם כתובה, והאישה טוענת טענות בברי שהבעל חייב לשלם כתובה ויש ספק השקול לבית הדין, אם האישה הפסידה כתובתה מה הדין.

ונראה שאפשר לברר דין זה מדברי הבית מאיר (אבן העזר סימן קעח סעיף טו) כדי לבאר עניין זה נבאר תחילה כמה הלכות בדיני סוטה.

א. אדם שקינא לאשתו בפני עדים והאישה נסתרה בפני עדים, דינה שצריכה לשתות מי המרים. ואם אינה רוצה לשתות, היא אסורה לבעלה ויוצאת ללא כתובה (סוטה פרק ד משנה ב, גמרא שם דף כד ע"א).

ב. כתוב בפסוק (במדבר ה יב) "איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל" וגו' ודרשו חז"ל שדווקא אישה נשואה שותה, ולא ארוסה. וכתוב במשנה שארוסה אינה שותה ויוצאת ללא כתובה (סוטה פרק ד משנה א, גמרא שם דף כג ע"ב).

ג. כתוב במשנה (סוטה דף כד ע"א) שאדם שקינא לאשתו ונסתרה ולפני ששתתה מת בעלה – בית שמאי אומרים שנוטלת כתובתה, ובית הלל אומרים שאינה נוטלת.

ד. וביארה הגמרא (כה ע"א) שבית שמאי סוברים "שטר העומד לגבות כגבוי דמי", ובית הלל סוברים ש'שטר העומד לגבות' אינו כגבוי.

ה. כתוב בפסוק (במדבר ה יג) "ועד אין בה" ודרשו חז"ל (משנה סוטה דף לא ע"א) שסוטה שותה כאשר אין עד המעיד שנטמאה בזמן שנסתרה, אבל אם יש עד שנטמאה אינה שותה, וכתוב במשנה שיוצאת ללא כתובה.

ו. עוד כתוב במשנה (שם), שאם אחת מהנשים ששונאות אותה (כגון חמותה, ובת חמותה, צרתה, יבתה וכתובתה), מעידה שנטמאה בעת הסתירה, אינה שותה, ויוצאת ונוטלת כתובתה.

והנה הבית מאיר (אבן העזר סוף סימן קעח) דן בדינים אלו וכתב שלכאורה נראה שהטעם שסוטה שמת בעלה וכן סוטה ארוסה שאינן יכולות לשתות דינן הוא שאינן נוטלות כתובתן – משום שסוטה שקינא לה בעלה ונסתרה, יש ספק השקול אם נטמאה, ומספק אינה יכולה להוציא ממון. ברם לפי זה הקשה: מדוע סוטה שנסתרה ואחת מהנשים השונאות אותה מעידה שנטמאה, שדינה שאינה יכולה לשתות והיא אסורה לבעלה מספק, נוטלת כתובתה – הרי יש ספק שמא נטמאה, וצריך להיות הדין שלא תיטול כתובתה מספק.

ועל כן ביאר הבית מאיר שטעם הדינים דלעיל הוא כדלהלן.

א. סוטה שאינה רוצה לשתות, עשאה הכתוב כוודאי טמאה שהיא אסורה לבעלה, ולכן מפסדת כתובתה.

ב. ארוסה אינה שותה ומפסדת כתובתה, משום שהיא ידעה שאינה יכולה לשתות, ונסתרה, היא גרמה להיאסר על בעלה, ולכן מפסדת כתובתה.

ג. אישה שנסתרה, ואחת הנשים ששונאות אותה מעידה שנטמאה בזמן הסתירה, אינה יכולה לשתות ונאסרת על בעלה. אולם אין זה בגרמתה, אלא בגרמת אותן נשים הלכך נוטלת כתובתה – כיוון שיש ספק אם נטמאה, והיות שיש חזקת חיוב שהבעל חייב בכתובתה ואין לו ראיה שהאישה זנתה והפסידה כתובתה, על כן גובה כתובתה.

ד. ואם יש עד אחר שמעיד שנטמאה – בעלה פטור מכתובתה, כיוון שרגליים לדבר שנטמאה, ועל כן בעלה נאמן במקרה זה גם בטענת 'ברי על ידי אחר'. אבל כשאחת הנשים ששונאות אותה מעידה שנטמאה, אינה מפסידה כתובתה, כיוון שהבעל אינו יכול לטעון טענת 'ברי' על פיהן – כן ביאר האחיעזר (חלק א סימן ו אות ח, על פי דברי הבית מאיר ודרכו) דין זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הסוטה שלא שתתה ומת בעלה, אינה יכולה לשתות, ואינה נוטלת כתובתה, שעתה היא באה לגבות את הכתובה מהיתומים, וכלפי היתומים יש ספק אם התחייבו בתשלום הכתובה מעולם, והרי זה איני יודע אם התחייבתי שפטור.

והנה האחיעזר (חלק א סימן ו אות ח) קיבל את דברי הבית מאיר וכתב שהם ביאור נכון לדיני סוטה דלעיל.

ברם דברי הבית מאיר תמוהים, דמאחר שעל אביהם היה חזקת חיוב לשלם את הכתובה, ונכסיו היו משועבדים לשלם את הכתובה, כיצד בטל שעבוד הנכסים כשמת. ועיין בעניין זה באמרי בינה (חושן משפט הלכות טוען ונטען סימן ד דיבור המתחיל "ובספר בית מאיר") ובמאמר "טענין ליתמי" (פורסם בעז"ה ב'בכורי גשן' חלק ג) הארכתי בעניין זה וביארתי דבריו.

ומכל מקום לפי מה שנתבאר לעיל (אות א), במקום שיש ספק לכל העולם אם החייב פרע יש ראשונים הסוברים שהנתבע פטור, ועל כן דינו של הבית מאיר צריך עיון. ויש לומר שבסוטה יש לאישה חזקה שהיא מותרת לבעלה, ויש חזקת חיוב שהבעל התחייב לה כתובה, ומצטרף לזה ה'ברי' שלה, וזה מועיל לעניין לגבות כתובתה, ורק לעניין היתר האישה לבעלה או לזה שנסתרה עמו, התורה אסרתה עד שתשתה. ועיין מה שכתבתי במאמר "סוטה וצרותיה הנופלות לייבום" (גם הוא יפורסם בעז"ה ב'בכורי גשן' חלק ג) בביאור הפירוש השני בתוספות ביבמות דף י"א ע"א דיבור המתחיל "צרת סוטה".

מכל מקום נראה דמה שאמר הבית מאיר שבספק אם הבעל טוען "איני יודע אם נפטרת מתשלום הכתובה" שבספק השקול הבעל חייב לשלם, זה דווקא כאשר הבעל טוען "שמה נפטרת" אבל אם הבעל טוען "ברי לי שנפטרת" אף שהמקרה הוא ספק השקול לכל העולם, מכל מקום הבעל פטור דהמוציא מחברו עליו הראיה. כך עולה גם מדברי האחיעזר שכתב שבספק השקול והבעל טוען "ברי לי שנפטרת" – הבעל פטור לשלם הכתובה, דאמרינן 'המוציא מחברו עליו הראיה'.

העולה מדברינו: בכל מקרה שיש ספק השקול לבית דין אם האישה הפסידה כתובתה – האישה טוענת שלפי דבריה לא הפסידה כתובתה, והבעל מכחישה וטוען שהדברים לא היו כדברי האישה – אמרינן 'המוציא מחברו עליו הראיה' והבעל פטור לשלם לאישה כתובתה.

(ג) ברם, כל הנאמר לעיל נכון רק במקרה שלפנינו שהצדדים מורדים זה על זה וגרים בנפרד, וכל אחד מאשים את הצד האחר במרידה, במקרה זה מעצמו עולה בפנינו הספק מי המורד. וכן במקרה שיש סכסוך קשה בין הצדדים – האישה תובעת להתגרש וטוענת שהבעל הוא 'רועה זונות' והבעל תובע להתגרש מחמת שטוען שאשתו זנתה, ושני הצדדים מכחישים זה את טענת זה, ואיש מהם אינו מביא ראיה לדבריו יש ספק לבית דין מי אומר אמת: כל אחד טוען ואומר שהשני פושע באופן שאינו יכול להחזיק את השני שהוא רשע – במקרה כזה הדין שהם חייבים להתגרש והאישה יוצאת ללא כתובה.

אבל במקרה שהאישה דורשת שלום בית, והבעל טוען שהאישה זנתה – ודאי שהוא טוען נגד החזקה שסתם אישה אינה מזנה תחת בעלה. במקרה כזה אמרינן שהבעל שרוצה להוציא אישה מחזקתה – עליו הראיה שזנתה.

וכן במקרה שהבעל טוען שהאישה מורדת, האישה טוענת "אני רוצה שלום בית", והבעל אינו מביא ראיה שהאישה מורדת – ודאי שבטענות סתם אינו יכול להחזיק שאשתו מורדת.

(ד) במקרה שנראה לדיינים שטענות האישה הם אמת שהבעל התנהג באופן שדינו 'יוציא וייתן כתובה' ויש יותר מ'רגליים לדבר' שטענותיה אמת, אולם אין היא יכולה להוכיח דבריה באופן מוחלט – במקרה כזה ידועים דברי הרא"ש בתשובה (כלל קז סימן ו) וזו לשונו:

"ולכך נתנו חכמים רשות לדיין לפסוק לפי ראות עיניו, במקום שאין הדבר יכול להתברר בראיות ובעדיות, פעמים באומד הדעת, ופעמים כמו שיראה הדיין בלא טעם ובלא ראיה ובלא אומד הדעת, ופעמים על דרך פשרה."

ולכן במקרים כאלו בית דין יכול לעשות פשרה כראות עיניו, ולחייב את הבעל לשלם לאישה חלק מכתובתה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובמסקנת פסק דינו העלה בפרק הנוגע לנ"ד :

במקרה שהצדדים דורשים להתגרש אולם לפי טענות הצדדים בית דין אינו יכול לפסוק לבעל יוציא וייתן כתובה, ובית הדין גם אינו יכול לפסוק שהאישה חייבת להתגרש בלא כתובה. על מקרה כזה קבע רבנו ירוחם שדינם שהבעל חייב לשלם עיקר כתובה, והוא פטור לשלם תוספת כתובה.

במקרה שהבעל צודק בטענותיו, אלא לפני שמפסידים לאישה כתובתה, צריך להתרות בה תחילה "אם תמשיכי בדרכיך תפסידי כתובתך", וכן במקרה שהאישה צודקת בטענותיה, אלא שהמקרה הוא שלפני שבית דין פוסק 'יוציא וייתן כתובה' צריך להתרות בבעל תחילה: "אם תמשיך בדרכך נחייב אותך להוציא ולתת כתובה" – אם שניהם דורשים להתגרש אמר רבנו ירוחם את דינו, שיוציא וייתן רק עיקר כתובה.

במקרה ששני הצדדים מחמת קטטות ומריבות שהיו ביניהם מאסו זה בזה ואינם מסוגלים לחזור ולחיות יחד, וכל צד טוען שהצד השני מחמת התנהגותו גרם שהצדדים יצטרכו להתגרש. נראה שזה שנהג שלא כדין ומחמת התנהגותו וריבוי הקטטות מצדו גרם לבן הזוג השני שיגיע למצב שהוא מאס בחיי הנישואין – יש לו דין של 'יוציא וייתן כתובה' וכן באישה 'תצא בלא כתובה'.

אם יש מחלוקת בין הצדדים מי הוא זה שעשה מעשים לא ראויים שמחמת מעשיו גרם לצד השני שימאס בחיי הנישואין: נראה לומר שרבנו ירוחם אמר את דינו גם על מקרה כזה, שהרי בכל מקרה ששניים רוצים להתגרש כל צד מאשים את הצד השני שהוא גרם לגירושין, ומאחר שרבנו ירוחם קבע את דינו וכתב שאם שני הצדדים דורשים גירושין – דינם שהאישה מקבלת עיקר כתובה ולא תוספת כתובה.

במקרה שנראה לדיינים שטענות האישה הם אמת שהבעל התנהג באופן שדינו 'יוציא וייתן כתובה' ויש יותר מ'רגליים לדבר' שטענותיה אמת, אולם אין היא יכולה להוכיח דבריה באופן מוחלט – בית דין יכול לעשות פשרה כראות עיניו ולחייב את הבעל לשלם לאישה חלק מכתובתה.

ולהלן גם קטעים רלוונטיים מפס"ד של הגר"א לביא שליט"א בתיק 1052580/5 :

"במקרה שבפנינו הבעל עזב את הבית לפני שנתיים ותבע להתגרש עקב מצב קשה של סכסוך בתוך הבית בין בני הזוג ובין חלק מהילדים והאב. לטענת הבעל, הוא יצא מהבית לאחר שהתייעץ עם רב שהורה לו שבנסיבות אלו מן הראוי שיצא מהבית..."

כבר מתחילת הדיונים הפירווד בין הצדדים היה ברור, לא היה מעשי לבחון חזרה לשלום בית, ויש לצדדים טענות הדדיות קשות זה על זה, ובמועד הדיונים בבית הדין בעת שהצדדים כבר היו בפירווד ובנתק מוחלט, היה קשה לברר למפרע מי מהצדדים אשם יותר בכך שהצדדים הגיעו למשבר שאין ממנו מוצא אחר מלבד גירושין..."

על כן בפנינו שני בני זוג שמאסו זה בזה, כל אחד מהסיבות המפורטות בטענותיו, ועלינו לברר כיצד לפסוק בתביעת הגירושין והכתובה....

לכאורה היה מקום לטעון, לאחר שקבענו שחזרתו מתיבעת הגירושין אינה כנה, מאחר שההליך לתביעת הגירושין החל ביוזמת הבעל, ובנוסף הבעל הוא זה שעזב את הדירה ועבר לגור במקום אחר ובכך קבע שהפירווד שביניהם הוא עובדה מוגמרת, בנסיבות אלו ובהיעדר הליך הכרזת מורדת, לכאורה היה מקום לקבוע שהבעל חייב בכתובה ותוספת כתובה במלואה. אך להלן נברר בעז"ה שמאחר שהתברר שהאישה כבר לא רצתה את בעלה, מאסה בו ולא הייתה מעוניינת בחיים משותפים עמו, ולא התברר שמעשים שליליים שלו יצרו את הפירווד והמאיסות, על כן, למרות הנסיבות המתוארות, אין לחייבו בכתובה ותוספת כתובה.

השאלה מה הן הנסיבות לחיוב הבעל בכתובה ובתוספת כתובה עולה תדיר על שלחן בתי הדין, ההגדרה היא מורכבת ורבתה המבוכה בנסיבות בהן שני הצדדים מסכימים להתגרש.

ההגדרה היסודית בדין תוספת כתובה מבוארת בראשונים במסכת כתובות סוף פרק אלמנה ניונת.

במשנה במסכת כתובות דף ק' עמוד ב' נאמר:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“הממאנת השניה והאילונית אין להן כתובה ולא פירות.”

ובגמרא דף קא עמוד א’:

“אמר שמואל ל”ש אלא מנה מאתים, אבל תוספת יש להן. תנ”ה נשים שאמרו חכמים אין להן כתובה, כגון הממאנת וחברותיה אין להן מנה מאתים, אבל תוספת יש להן.”

ובחידושי הרמב”ן עמ”ס כתובות (שם) כתב:

“ופרישו הכא בגמרא אין להן כתובה אבל תוספת יש להן. ופרישו רבינו הגדול והגאונים ז”ל אפילו אילונית, ובודאי גמרא משמע הכי דקאמר שניה וחברותיה, אלא שהדבר תימא כיון דבלא הכיר בה עסקינן היאך יהא לה תוספת מקח טעות עבד, ודעתם רחבה מדעתנו וקבלתם נקבל, שהם אמרו כל שמדעת עצמו מוסיף ולא חשש לשמא תמצא אילונית ועקרה רצה לזווק בנכסיו וכל זמן שתרצה לישב עמו יש לה. אבל בזמן שאינה רוצה בו אף על פי שיוצאה בדין, כגון ששהתה עשר שנים ולא ילדה ובאה מחמת טענה, אף על פי שנוטלת כתובה שמא לא זכה ליבנות ממנה, אין לה תוספת שע”מ לשמשו כתב לה מדעת עצמו כל זמן שתשמשנו בין כדין בין שלא כדין הרי עמדה בתנאה. וכל זמן שתהא רוצה לצאת אין לה, וכן הדין באלמנה, וכל שדינן שאין להם כתובה בין הכיר בהן ובין לא הכיר בהן.”

וכן הר”ן במסכת כתובות, (סוף פרק אלמנה ניוזנת, דף נט: בדפי הרי”ף) כתב:

“מיהו כי אמרינן דיש להן תוספת, דוקא כשמוציאה הוא, אבל אם היא רוצה לצאת, אין לה תוספת, דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה. וכן הדין בשהתה עמו עשר שנים ולא ילדה ורוצה לצאת, ובאה מחמת טענה שאמרה דבעיא חוטרא לידה (יבמות סה:), דאין לה תוספת, כיון שהיא רוצה לצאת ממנו. אבל כל שהיא רוצה לעמוד תחתיו והוא מוציאה, אף על פי שבדין מוציאה, יש לה תוספת.”

וכן בחידושי רבינו קרשקש עמ”ס כתובות (שם) כתב:

“באילונית היה לו לבדוק ומדלא בדק גמר ויהיב ויש לה תוספת. וה”מ כשמוציאה הוא, אבל כל זמן שהיא רוצה לצאת אין לה תוספת שלא כתב לה אלא על מנת לשמשו. וכן הדין בכל הנשים, ואפילו בבאה מחמת טענה, כגון שהתה עמו עשר שנים ולא ילדה ורוצה לצאת משום דבעיא חוטרא לידא דשמא לא זכה ליבנות ממנה, כיון שהיא רוצה לצאת אין לה תוספת. אבל כל שהיא רוצה לשבת תחתיו ואינה מוציאה, אף על פי שבדין מוציאה יש לה תוספת. וכן הדין באלמנה לכהן ממזרת ונתינה לישראל, שכולן אף על פי שלא הכיר בהן יש להן תוספת, כדעת רבותינו הגאונים ז”ל וכן עיקר.”

ובנימוקי יוסף (שם) כתב:

“אין להן כתובה, אמר שמואל לא שאנו כו’ פירוש שאמרו חכמים אין לה כתובה, לאו בלשון אין להם או בלשון תצא תליא מילתא, אלא הכי קאמר נשים שאמרו חכמים שאין להן כתובה מתחילתן שנשאו בטעות או באיסור היינו מנה מאתים אבל תוספת יש להם דכיון שמדעת עצמו הוסיף ולא חשש לטעות ולאיסור רצה לזווק בנכסיו, וכל זמן שתרצה לישב עמו יש לה, אבל בזמן שאינה רוצה בו אף על פי שיוצאה כדין כגון ששהתה י’ שנים ולא ילדה ובאה מחמת טענה אף על פי שנוטלת כתובתה שמא לא זכה ליבנות ממנה אין לה תוספת שע”מ לשמשו כתב לה מדעת עצמו כל זמן שתשמשנו בין כדין בין שלא כדין הרי עמדה בתנאה, וכל זמן שתהא רוצה לצאת אין לה. וכן הדין באלמנה ובכל שדינן שאין להן כתובה בין הכיר בין לא הכיר בהן. ונשים שאמרו חכמים יוצאות וכו’ דהיינו שזנו או שחטאו וצריכין להוציאן מתחת ידי בעליהן אין להן תוספת דקלקלו מעשיהן ולא אדעתא דהכי כתב לה ואין להן שום תנאי מתנאי כתובה. זהו שיטת רבינו אלפסי ז”ל וכל הגאונים והרמב”ן ז”ל ורוב האחרונים ז”ל וכן נראה מן הירושלמי שאפילו מאותן שהכיר בהן מירי.”

דברי הר”ן הובאו בבית שמואל סימן קיז סק”ה, שכתב:

“ועיין בר”ן סוף פרק אלמנה ניוזנת שכתב על מתני’ הממאנת ושניה ואילונית וכו’ יש לה תוספת, דוקא כשהוציאה הוא אבל אם היא רוצה לצאת אין לה תוספת, אבל כשהיא רוצה להיות עמו והוא מוציאה אף על גב דדין מוציאה יש לה תוספת.”

ולתוספת ביאור בשיטת הרמב”ן וסיעתו, מן הראוי להוסיף את דברי הרמב”ן במלחמות במסכת כתובות בסוף פרק רביעי.

המקור בגמ’ לסברא שלא הקנה לה אדעתא למישקל ולמיפק נמצא בסוגיה במסכת כתובות דף נד עמוד א’ בדין “אלמנה שמין מה שעליה”, ומבואר בגמרא הטעם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה, אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה."

וכתב הרי"ף:

"ושמענין מינה דמאן דגריש לאתתיה מדעתא דנפשיה אין שמין לו מה שעליה דלאו איהו בעיא למיפק אלא איהו בעי לאפוקה."

ובאר הרמב"ן במלחמות את דברי הרי"ף:

"אבל מגרש את אשתו כיון שהוא קנאה כדי לעמוד לפניו ועכשיו היא יוצאת בע"כ תימא תנו לי בעלי ואעמוד לפניו, דהא לאו למיפק קיימא ולטבועים הקנה אותם לה, למה זה דומה לנותן מתנה לחבירו ע"מ שישמשנו שמתנתו מתנה כיון שהעכבה אינה שלו, והא נמי מתנה גמורה היא."

הרי שכל עוד שהאישה אומרת "תנו לי בעלי ואעמוד לפניו", אין יסוד לסברת "כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה, אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה". והדברים מתאימים לאמור לעיל שהכל תלוי בשאלה האם האישה מבקשת להישאר עמו או מבקשת להתגרש.

הלכה זו שבגרושה אין שמין נפסקה בשו"ע אה"ע סי' צט ס"א, וכתב החלקת מחוקק סק"ב:

"מדברי המ"מ בפ"ו מה"א שכתב שאם היא יוצאה בע"כ כגון אלו שכופין אותו להוציא ודאי שמין משמע הא אם אין כופין אותו אף שיש לו טענה מ"מ אי בעי לא מפיך לה אין שמין לה הבגדים, וכן משמע פשט לשון הרי"ף והרא"ש דסתם גירושין אינה בלא טענה כמבואר לקמן סי' קי"ט, דאין הלכה כר"ע אלא כב"ה."

ובבית שמואל סק"ב כתב:

"ונראה דאין חילוק בדין זה אפי' בזה"ז דאיכא חר"ג דאין מגרשי' בע"כ מ"מ אף על גב דהי' מרוצה מ"מ אם הוא לא היה רוצה לגרשה אין רצונה להתגרש, תו לא שייך הטעם למשקל ולמיפק לא אקני לה. והמגיד פ"ז מה"א כתב אם היא יוצאה בע"כ כגון אלו שכופין אותם לצאת ודאי שמין וכתב בח"מ דפליג על העיטור ואפשר העיטור איירי אף אם הוא מגרש אותה מ"מ כיון דהיא גרמה שמין והמגיד איירי אפילו כשהוא הגורם כגון שהוא מא' שכופין אותו לגרש והיא מבקש' הגט שמין."

הרי שהב"ש מבאר דאיירי בכהאי גוונא שהאישה אינה רוצה להתגרש, לכן אין את הטעם שעל דעת שתצא ממנו לא הקנה, ולכן די בכך שהבעל מבקש לגרשה, אף "דסתם גירושין אינם בלא טענה", כמ"ש הח"מ.

העולה מדברינו שדברי הראשונים ברור מללו: "כל זמן שהיא רוצה לצאת אין לה תוספת, שלא כתב לה אלא על מנת לשמשו. וכן הדין בכל הנשים", כלשונו של רבינו קרשקש, וכן פשיטא שאר הראשונים, הרמב"ן ה"ן ונימוקי יוסף, סברו שמאחר שזהו הכלל הנכון בכל הנשים הוא הדין באילונית וחייבי לאוין.

והדברים מפורשים ברמב"ם הלכות אישות פרק כד ה"ג שכתב:

"ולמה אין להן עיקר ויש להן תוספת, העיקר שהוא תקנת חכמים כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה הואיל ולא הכיר בה אין לה עיקר אבל התוספת שהוא חייב עצמו בה כל זמן שתוצה ותעמוד לפניו הרי עמדה בתנאי שלה והרי הקנתה לו הנאתה והרי היא עומדת אבל התורה אסרה אותה עליו ומה היא יכולה לעשות לפיכך יש לה תוספת שאין מעשיה הן הגורמין לה להאסר אחר הנישואין אלא אסורה הייתה מקודם."

והוסיף הכסף משנה:

"דוקא אם הוא מוציאה יש לה תוספת, אבל אם היא רוצה לצאת אין לה תוספת, דאדעתא למיפק לא אקני ליה."

וכן בספר צמח צדק חאה"ע סי' קלז הוסיף על דברי הכסף משנה:

"שלא הקנה לה התוספת, אלא על דעת שתהיה עמו ותהיה אשתו."

והנה הרמב"ם בהלכות אישות פרק טו הלכה ח' כתב:

"שהתה עשר שנים ולא ילדה והרי הוא יורה שכבת זרע כחץ חזקת החולי ממנה ותצא שלא בכתובה ויש לה תוספת, לא תהיה זו פחותה מאילונית שלא הכיר בה שיש לה תוספת כמו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיתבאר, ואם אינו יורה כחך חזקת החולי ממנו בלבד וכשיוצא יתן הכתובה כולה עיקר ותוספת.

לעומת זאת מיד לאחר מכן בהלכה י' כתב:

"האישה שבאה לתבוע בעלה לגרשה אחר עשר שנים מפני שלא ילדה והיא אומרת שאינו יורה כחך שומעין לה, אף על פי שאינה מצווה על פריה ורביה צריכה היא לבנים לזקנותה, וכופין אותו להוציא ויתן עיקר כתובה בלבד, שלא כתב לה התוספת על מנת שתצא לרצונה ותטול."

לכאורה היה מקום לבאר שבהלכה י' מאחר שכופין אותו להוציא אין תוספת כתובה מה שאין כן בהלכה ח' שאין כפיית הבעל בגירושין, לכן מקבלת תוספת כתובה. אך בספר זרע אברהם (להג"ר אברהם יצחקי, ראש רבני ירושלים וחברו של הפרי חדש) חלק אה"ע סי' יב, כתב לבאר את דברי הרמב"ם בהלכה ח' שאין הפסד תוספת כתובה רק מפני שהאישה אינה מבקשת להתגרש, וז"ל:

"מה שכתב שיש לה תוספת, מיירי ודאי בענין שהיא רוצה לעמוד לפניו שאינה רוצה להתגרש ממנו. ואף על פי שהיא אומרת שאינו יורה כחך או בחלוקה השניה שנתאמת הדבר אצלינו שהחולי הוא ממנו, עם כל זאת סברה וקבלה על עצמה לסבול צערה ולא תבעה ממנו להתגרש. תדע דבהכי מיירי הרמב"ם שהרי כתב דאף על פי שהחולי ממנה יש לה תוספת כדין אילונית שלא הכיר בה, ותיקשי לך שהרי כתב לקמן דאף על פי שהיא נאמנת במה שהיא טוענת שאינו יורה כחך, תוספת אין לה משום דאדעתא למישקל ולמיפק לא כתב לה, וכ"ש הכא דאתחזק הדבר שהחולי הוא ממנה למה יש לה תוספת אם היא רוצה להתגרש ממנו, נימא דאדעתא למישקל ולמיפק לא כתב לה וכדכתב לקמן, אלא ודאי שהדבר מוכרח מעצמו דהכא מיירי שאין רצונה להתגרש ממנו בין שהחולי ממנו בין שהחולי ממנה, רוצה לעמוד לפניו, ועל שתי החלוקות כתב וכשיוצא יתן עיקר כתובה ותוספת שהרי היא לא תבעה להתגרש אלא הוא מגרשה מעצמו... אבל בכבא שלאחריה מיירי שהיא תבעה מבעלה להתגרש ממנו, וכמו שמפורש להדיא בדברי הרב ז"ל, ולזה כתב שאין לה תוספת מטעמא שלא כתב לה התוספת על מנת שתצא לרצונה ותטול. ודקדק הרב בלשונו לומר שתצא לרצונה ותטול, דמאי לרצונה שכתב, אלא ודאי שכוונתו רצויה לרמוז מ"ש שם שחיוב התוספת הוא מפני שהוא חייב עצמו בתוספת כל זמן שתמצא לעמוד לפניו שהרי הקנתה לו הנאתה. וזו היא שכתב לא שתצא לרצונה ותטול, משמע להדיא דלעיל מיירי שאינה תובעת להתגרש."

העולה מהאמור, הרמב"ם הרמב"ן הר"ן רבינו קרשקש והנימוקי יוסף, לאחר שקבעו שגם לאילונית יש תוספת כתובה למרות שלא הכיר בה, מצאו לנכון לבאר את הגדר היסודי בדין תוספת הכתובה, שזכאות האישה מותנית בכך שהיא רוצה לשבת עמו, וכל שהיא רוצה לעמוד תחתיו והוא מוציאה, אף על פי שבדין מוציאה, יש לה תוספת. מה שאין כן אם היא רוצה לצאת אין לה תוספת, דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה, דאדעתא למיפק לא אקני ליה. וסברא זו עומדת ביסוד חיוב תוספת הכתובה, לרבות כשאין חיוב על הבעל לגרש, שדבר זה כלל לא הוזכר בדבריהם כתנאי לשלילת תוספת הכתובה. ובארו רבותינו הראשונים שגם באילונית נאמרה אותה הלכה הנכונה בכל הנשים. שאם היא מסכימה להישאר עמו והוא מגרשה חייב בתוספת כתובה, אך לא כשהיא תובעת להתגרש. וכן הוא במי שאינו יורה כחך, שגם אם "חזקת החולי ממנה" לא תפסיד תוספת כתובה כל עוד היא מבקשת להישאר עמו. וכשתובעת להתגרש, מאחר שאינה מסכימה להישאר עמו, זו מצד עצמה עילה להפסד תוספת כתובה.

ידועים דבריו של רבינו ירוחם (בספר מישורים נתיב כג ח"ח) המתייחס למקרה ששני בני הזוג אינם רוצים זה בזה.

רבינו ירוחם כתב:

"וכתב מורי הרב רבי אברהם בן אסמעאל כי נראה לו שאישה שאמרה לא בעינא ליה, יתן לי גט וכתובה, והוא אמר אנא נמי לא בעינא לך אבל איני רוצה ליתן גט, מסתברא דאין דנים אותה במורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניא, אלא מיהו משהינן לה תריסר ירחי שתא אגיטא דילמא הדרי בהו, לאחר שנה כופין אותו לגרש, והפסידה תוספת וכל מאי דיהיב לה מדיליה, דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה."

ברור שיטת רבינו ירוחם תסייע בבירור שאלת זכאות האישה לכתובתה בנידון דנן.

בפד"ר כרך ח' עמ' 323-325 בפסק דין מבית הדין הגדול בראשות הגאון ר"ש אלישיב זצ"ל (וכן הועתק לספרו קובץ תשובות ח"ב סי' פז) פרשו בתחילה שהפסד תוספת הכתובה בדינו של רבינו ירוחם נובע מכך שכופין את הבעל לגרש, וכי רק מפני כך הפסידה תוספת כתובה, וזאת על יסוד שיטת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ר"ח שהביאו הרי"ף והתוספות במסכת יבמות סוף פרק ששי. אך בהמשך דבריו חזר בו וקבע שגם בנסיבות שאין חיוב על הבעל לגרש ייתכן שלא יחויב בתוספת הכתובה, ובאר את דברי רבינו ירוחם וכתב:

"במקום שהאישה היא המורדת בבעלה והבעל רוצה באשתו, הרי כל ההכרזות והתראות שנאמרו במורדת, וכל התקנות הללו לא באו אלא ללחוץ עליה שתמלך בדעתה ותשוב לחיי שלום עם בעלה, ולכן אם הבעל מגרשה בטרם נגמרו כל הפעולות הללו חייב לשלם לה כתובה ותוס' כתובה, מה שאין כן במקרה וגם הבעל לא רוצה בה הרי אין מקום לתקנה זו וממילא קם דינא שמכיון שהיא לא רוצה אותו, הרי אדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה תוספת כתובה."

בקובץ תשובות ח"ג סי' קצח מצויה תשובה באותו נידון אך בנוסח מעט שונה, שכפי הנראה נכתבה לאחר מכן (ביום יב חשון, לעומת הנוסח הקודם שנכתב ביום ב' חשון), ובה כתב הגרי"ש אלישיב וצ"ל ביחס לפירוש הראשון שהכל תלוי בכפיית הבעל בגירושין:

"ברם דבר זה לא ניתן לאומרו לא מגמרא ולא מסברא... אילו היה הבסיס להלכה זו הואיל וכופין את הבעל לגרש מוכרח לגרשה הוי ליה להזכירו ועיקר חסר מן הספר. גם מצד הסברא לא נראה כן. דהנה זה נראה פשוט אף לדעת הר"ח בכל אלו שכופין להוציא פטור מלשלם תוספת כתובתה, זה דוקא בבאה מחמת טענה שאינו מסוגל להוליד והיא באה מחמת טענה, או מוכה שחין ובעל פולפוס בזה יכול לטעון אדעתא דהרי כו' אבל במקרה והבעל נעשה רועה זונות ובגלל זה האישה דורשת גט באופן שכופין אותו, על זה האיק שייך לומה בזה אדעתא דהכי לא יהיב לה, הרי בידו להיטיב דרכיו, ואם בידו להתייצב על דרך טוב ולא רוצה לבחור בדרך זו והוא ממשיך באיולתו, כמוהו כמגרש מרצונו ובודאי חייב לתת לה כל המתנות שנתן לה וכמו כן התוספת כתובה. ולפי זה אי אפשר לפרש דמשום האי טעמא מפסידה תוספת כתובתה במורד הואיל וכופין לגרשה, שהרי ברצונו לשוב ממרדו."

לאחרונה התפרסמה חוות דעת מאחד הדיינים, שהעלה כדרך הראשונה שכתב הגאון ר"ש אלישיב וצ"ל, ובמסקנת דבריו כתב:

"סוף דבר, לא מצאנו בדברי הראשונים והפוסקים שתפסיד תוספת כתובה מכח הסברא של אדעתא למשקל ולמיפק לא כתב לה אלא במקום שכופים להוציא אבל במקום שאין כפיה והאישה תלויה ברצון בעלה וברצונו מגרש וברצונו מקיים, לא איתמר האי סברא כלל וכלל. ואילו היה הדין שהפסידה תוספת בכהאי גוונא לא היו שותקים הש"ס, הפוסקים, מסכמי ההלכות והשו"ע מלחדש חידוש מבהיל שכזה, מלבד מה שמפורש בדבריהם להיפך."

לפי דרכו, בכל מקרה שאין עילה אחרת להפסד כתובה ואין פסיקת חיוב או כפיית גירושין יש לחייב תשלום כתובה ותוספת.

אך כבר ראינו ברמב"ם וברמב"ן בסוף פרק אלמנה ניונת וסייעתו שהסברא "דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה", עומדת בשורש חיוב תוספת הכתובה, ומלכתחילה הבעל לא התחייב אלא אם הוא יגרם לפירוק הנישואין, ולא כשהנישואין לא התפרקו בעטיו, שאז אינו חייב בתוספת הכתובה לרבות בנסיבות שאין חיוב הבעל בגירושין.

וכן בחידושי רבי אברהם מן ההר על מסכת יבמות דף סו א באישה הבאה מחמת טענת בעינא חוטר א לידא ומרא לקבורה, שהדין – יוציא וייתן כתובה, כתב:

"וכתב הר"ם פרק ט"ו דדוקא כתובה אית לה אבל תוספת לית לה, שלא כתב לה התוספת על מנת שתצא לרצונה ותטול. וכן כתב הרי"ף דאדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה, עד כאן. ומסתברא דהוא הדין לאשה שאינה רוצה לעמוד תחת בעלה ומצערת אותו עד יגרשנה שאין לה תוספת."

הרי שדבריו תואמים למפורש ברמב"ן וסייעתו.

בהתאם לכך, בהכרח לבאר שמצד עיקר הדין ולולי תקנות שתקנו חז"ל במורדת, בכל גירושין היוצאים כתוצאה ממרידת האישה, בין באומרת "מאיס עלי" ובין באומרת "בעינא ליה ומצערנא ליה", הייתה האישה צריכה להפסיד תוספת כתובה מאחר ש"הגירושין יצאו ממנה", למרות שאין חיוב או כפיית גירושין על בעל. כי מלכתחילה ההתחייבות בתוספת הכתובה אינה במקרה שהאישה מורדת או מואסת בבעלה ובמרידתה מביאה לפירוק הנישואין. וכמ"ש בחזו"א אה"ע סי' סט סק"ד:

"כיון דהיא מואסת בו ודאי היא יודעת דאין לה זכות לתבוע כתובה דאיהי מגרשת לי' לדידי' וכהאי גוונא ראוי שתתן לו כתובה וכדאמר גיטין מ"ט ב'."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אלא שבמורדת קיימת תקנת חכמים ללחוף עליה לחזור בה ממרידתה ולעכב את הגירושין, בכל מורדת לפי הלכותיה. כל עוד שמחמת התקנה הגירושין מעוכבים, הרי שמכוח התקנה בלבד האישה אינה מפסידה כתובתה ותוספת עד שיושלמו התנאים שנקבעו בתקנה.

כך מפורש ברא"ש במסכת כתובות פרק אף על פי בסוף סי' לד.

וכן בחידושי הרא"ה על מסכת כתובות דף סג ב

"ודאי בין במורדת בין באומרת מאיס עלאי שורת הדין הייתה בשתייהן להפסיד כתובתן לאלתר, וכל דכן הוא מהא דמנין לקמן דיוצאות בלא כתובה. אלא דבמורדת דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה... חסו חכמים עליה שלא להפסידה כל כתובתה לאלתר ולפוטרה בלא כלום. ולהטיל שלום ביניהן קנסוה לפחות מכתובתה שבעה דינרין לכל שבת שמא תחזור בה."

וכן בחידושי רבינו קרשקש על מסכת כתובות סג ב כתב:

"כיון דמורדת היא, דודאי שורת הדין הייתה להפסיד לה לזו כתובתה לאלתר טפי מכמה דאמרי לקמן דיוצאות בלא כתובה, אלא משום דאמרה בעי' ליה ומצערנא ליה חסו חכמים עליה שלא להפסידה כתובתה לאלתר וקנסוה מעט מעט כדי לראות אם תחזור בה, והיינו כפיה דידיה שהוא היה רוצה טפי שיפסידוה כל כתובתה לאלתר, כדי שיוכל לגרשה."

וכן בר"ן כתובות על הרי"ף בסוגית מורדת (דף כז ב בדפי הרי"ף) כתב:

"דאי הוי תוספת כמתנה, כי מגרש מתוך מרדה הפסידה לאלתר משום דלא אקנו לה מעיקרא אלא אדעתא למיקם קמיה, אבל השתא דאמרי' דדמי לכתובה, לא מפסדה מיניה לתנא דמתני' אלא בפחיתת שבעה שבעה."

וכתב העיטור אות מ' מרד: "שאין הבעל יכול לומר אתן לה גט מעכשיו ואפסיד לה כתובתה", מכיוון שגם במקרים אלו שהבעל מסכים לתת גט קיימת תקנת חכמים שנועדה ללחוף על האישה לשוב לבעלה, אך דברי העיטור נאמרו רק כשהבעל מבקש לתת גט אך אם תחזור בה יקבלה, אבל לא בנסיבות שבדינו של רבינו ירוחם שהבעל כבר אינו רוצה בה גם אם תחזור ממרידתה, ולכן בנידון של בעל העיטור עדיין קיימת התקנה שנאמרה במורדת.

על כן, גם בדינו של רבינו ירוחם תוך י"ב חודש אינה מפסידה תוספת כתובה מאחר שגם במקרה של מרידת האישה כשהבעל כבר אינו רוצה בה קיימת תקנה להשהות י"ב חודש, לכן אם יגרשנה בתוך פרק זמן זה דינה כמתגרשת שלא ברצונה מכוח התקנה, וזאת מאחר שלפי דרכו גם במקרה זה תקנו המתנת י"ב חודש ובכך למעשה תיקנו לדון שאין הגירושין יוצאים ממנה. אבל מיד לאחר שחלפו י"ב חודש, וכבר אין כל תקנה, הפסד תוספת הכתובה נובע מכך שהגירושין יוצאים ממנה ואדעתא דלמישקל ומיפק לא אקני לה, אך לא מפני חיוב הבעל בגירושין.

וראיה לדברינו מדברי הרמ"א סי' עז סעיף ב' שכתב במורדת דבעינא ליה:

"ואם רוצה לגרשה בתוך י"ב חודש נותן לה צ"ב שלה וכתובתה, אבל לא מה שכתב לה."

וכך היא הגירסא ברמ"א דפוס ראשון, וכן הוא בדרכי משה סק"ח:

"אבל לא מה שכתב לה, מאחר שהיא תובעת ממנו גט."

ולא כתב הרמ"א שהפסד תוספת כתובה נובע מכוח קנס מורדת, שהרי הנידון הוא בתוך י"ב חודש וטרם הושלם ההליך להפסד מלוא הכתובה, אלא רק מפני תביעת הגירושין הפסידה את התוספת, מפני שהגירושין יצאו ממנה.

וכן בספר מקור ברוך (לר"ב קלעי) סי' יז (הביאו באוצה"פ סי' עז ס"ק מט אות ב):

"ואם תאמר שמדין התלמוד שאם היה מגרשה היה נותן מתנות ותוספת אם גירש בתוך שנים עשר חדש. זה ודאי אינו, דאדעתא למיפק לא יהיב לה. והטור לא כתב אלא ואם מגרשה בתוך שנים עשר חדש יש לה כתובה, משמע כתובה דוקא. איברא דלמטה כשגירשה אחר שנים עשר חדש כתב וכשיוצאת לאחר השנה אין לה כתובה ולא תוספת, משמע הא תוך שנים עשר חדש יש לה, מ"מ הדעת נותן דלאו דוקא."

וכן בלבוש הביא מדברי הרמ"א כאמור, וכתב בסי' עז ס"ב:

"ואם רוצה לגרשה תוך י"ב חודש נותן לה צאן ברזל שלה וכתובתה מנה ומאתים אבל לא מה שכתב לה, שלא כתב לה על דעת שתצא ממנו."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובספר בת נעות המרדות (אם במרד פ"ג) בדינה של אומרת "מאיש עלי", שלפי דרכו יש להשהות י"ב חדש, כתב:

"אם הבעל רוצה לנוח ולגרשה מיד בלתי שהיית הגט י"ב חודש עליו לשלם לה כתובתה דהיינו כל מה שהכניסה לו בנדונייתה... וכל תכשיטין שהכניסה עמה בכלל הנדוניה... וכן עיקר כתובתה שהם מנה מאחים, כל אלו תטלם ותזכה בהם, שכל אלה באו מכח של האישה. אבל מה שנתן לה הבעל מדיליה בגדים או תכשיטין שקנה לה מכיסו, וכן תוספת ומתנה שכתב לה הבעל בכתובתה... כל אלו צריכה להחזיר, כי אדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה. באופן שכל דבר שהוא של הבעל לא תטול מהם כלום."

אמנם יש חולקים בזה וסוברים שהמורדת לא הפסידה תוספת כתובה אם מגרשה בתוך י"ב חודש, כן הוא במגיד משנה פי"ד מאישות ה"ח בשיטת הרשב"א, ועיין שם באוצה"פ שהביא כמה ראשונים הסוברים כן וכן בחזו"א סח יט. אך פשיטא שטעמם הוא מאחר שמבואר במסכת כתובות ריש פרק אף על פי שתנאי כתובה ככתובה, ונפקא מינה למורדת, הרי שדין תוספת כתובה כדין כתובה לדיני מורדת, וממילא התקנה היא שלא תפסיד כתובה ותוספת תוך י"ב חודש. ומטעם זה אין את הסברא "דאדעתא למיפק לא יהיב לה". אך מיד לאחר י"ב חודש, גם כשאין מחילה על כתובה, לכולי עלמא קיימת סברא זו, למרות שאין כופין על הגירושין.

וכן מפורש בחידושי הרשב"א בסוגיית מורדת שכתב:

"וכן כתב ר"ח ז"ל שאם רצה הבעל לגרש תוך זמן זה וליטול כתובתה אין שומעין לו וכשיוצאה הפסידה עיקר כתובה ותוספת וכל מה שנתן לה הבעל משלו, שלא כתב ולא נתן לה אלא אדעתא למיפק קמיה אדעתא דלמשקל ולמיפק לא כתב לה."

הרי שביחס לתוספת כתובה, שהעילה לחיובו הוא מפני שכתב לה, הפסידה לאחר י"ב חודש לא מכוח קנס שקנסו מורדת אלא מפני הסברא שלא על דעת כן התחייב בתוספת, למרות שאין חיוב גירושין במאיש עלי לשיטת הרשב"א.

על כן בדינו של רבינו ירוחם, ביחס לעיקר כתובה, מכיוון שאין טעם בהכרזות כשהבעל אינו רוצה בה, לא הפסידה, ואילו ביחס לתוספת, בתוך י"ב חודש אינה מפסידה בהיותה בתוך פרק זמן של תקנת חכמים וכשיטת הרבה ראשונים הסוברים כן, ומסתמא ר"א בן אסמעאל סובר כרבו הרשב"א בהלכה זו, אך לאחר י"ב חודש, שכבר אין כל תקנה, הפסידה תוספת מהסברא דאדעתא דלמיפק לא אקני לה, הקיימת גם כשאין כפייה, כגון כשהבעל אינו מורד בה.

אמנם יש להעיר שלכאורה גם ביחס לעיקר כתובה אין דברי רבו של רבינו ירוחם מוסכמים.

השו"ע בסי' ע"ז ס"ב פסק שבאומרת "מאיש עלי" אינה זכאית לכתובה. ומבאר הבית יעקב שלמרות שהאישה אנוסה בכך שמאסה בו ואין לקונסה, גם כשלא מחלה על כתובתה לא יהיב בעיקר כתובה, וז"ל:

"דמאי טעמא תיקנו רבנן כתובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה... כיון שהיא מורדת ומבקשת גט, ודאי ג"כ שלא שייך הטעם שלא תהא קלה."

וכידוע טעם זה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה מתייחס רק לעיקר כתובה, וכמו שכתב הר"י מגאש במסכת כתובות דף פב:

"מ"ט תקינו לה רבנן כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכא קלה תהא בעיניו להוציאה. ואין ספק שאין דבריהם אלו על עיקר כתובה שהוא הוא שתיקנו לה רבנן, ולא על התוספת."

וכן בשו"ת הר"י מגאש סי' קלט. וכן ברמב"ם בפרק כ"ד מאישות הלכה ג' שכתב:

"העיקר, שהוא תקנת חכמים כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה... אבל התוספת...."

נשוב להלכה זו של הפסד תוספת כתובה על יסוד האומדנא שאדעתא למשקל ולמיפק לא התחייב.

ר"א בן אסמעאל תלמידו של הרשב"א עומד בשיטת הרשב"א וסייעתו שיש המתנת י"ב חודש גם במאיש עלי, אך מרן הב"י בשו"ע סעיף ב', הגם שלא פסק שכופין את הבעל לגירושין במאיש עלי פסק הפסד כתובה לאלתר. וכן הוא לדינא דמתיבתא שפסק הרמ"א בסעיף ג', הגם שאין כפיית גירושין לפי פסק הרמ"א, ועיין בספר יביע אומר חלק ה' אה"ע סי' יג אות ח'.

בעניין הלכה זו של אומרת "מאיש עלי" כתבו החלקת מחוקק סק"ד, הב"ח בדיני מאיש עלי בקצרה אות ה' ועוד אחרונים שהביא אוצה"פ ס"ק טו אות ב', שהאומרת "מאיש עלי" היא תובעת גט בסתם ואינה מזכירה דבר מהכתובה. הרי שבסתמא ובלא מחילה אינה זכאית לכתובה ותוספת כתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בספר שו"ת פרי תבואה סי' מט (שהביא אוצה"פ סי' עז ס"ק יז אות א') הסכים לדעת הח"מ ודחה את דברי ההפלאה שתמה עליו, וכתב:

"ולוי נראה עיקר כדעת הח"מ. שהרי כתב הש"ך בח"מ סי' כ"א ס"ק ג' בראובן ושמעון שנתקשרו בקנס על שידוכין שביניהם בתנאי מפורש שיהי' החתונה בזמן ידוע. ובהגיע הזמן אירע לשמעון אונס שאינו יכול לעשות החתונה באותו הזמן, אע"ג דשמעון פטור מהקנס דאונס רחמנא פטריה, אפילו הכי אין לחייב את ראובן בקנס כשחזור בו מהשידוך ע"י כך, דמ"מ לא נתחייב ראובן בקנס אלא באם יחזור בו הוא מרצונו, אבל כשאין החזרה אלא מחמת שמעון שאינו יכול לקיים תנאו, אף על פי ששמעון אנוס הוא, מ"מ פטור ראובן ממה שנתחייב לשמעון. ואף אנן נימא כן בנידון דידן, הא לא נתחייב הבעל ליתן כתובה לאשתו מחיים בלא גירושין, דכתובה לא ניתנה להיגבות מחיים, אלא באם ירצה הוא לגרשה מרצונו נתחייב ליתן לה כתובה. ומאחר דאין הבעל מגרשה מרצונו ובחירתו רק מחמת שהאישה אינה יכולה לקיים תנאי האישות, אף על פי שהיא אנוסה, פטור הבעל ממה שנתחייב כנגדה, ואפילו לא מחלה האישה כלל פטור הבעל, דבנידון דמיירי בי' הש"ך פטור ראובן אפילו אין שמעון מוחל לו. ולפי זה קשה על הר"ן מה ראה על ככה להקשות על הרמב"ם דמחילת אונס הוא, הא י"ל דפטור הבעל גם בלא מחילת אשתו עפ"י סברת ש"ך הנ"ל... אלא דקושיית הר"ן מתורץ גם זולת זה, די"ל דהרמב"ם ס"ל דגם התוספת שמוסיף הבעל הוא ע"ת אישות, ושאינו ממאנת כדאמרינן בגמ' מכדי ידע דקטנה היא ותמאן ותצא, וע"כ התוספת שנתן לה נתן לה משום חיבת ביאה."

הרי לפי דרכו, אף לשיטת הרמב"ם הפסד תוספת כתובה אינו נובע מכפיית הבעל בגירושין, כפי שהוא לשיטתו בדין מאיס עלי, אלא מהסברא שעל דעת כן לא התחייב (אך עיין מהרלב"ח סי' פ' במה שכתב בשיטת הרמב"ם).

ובספר אבני משפט על אה"ע סי' עז כתב בסק"ד בביאור סברת החלקת מחוקק:

"ואף דאין כופין אותו לגרש, סוברת (האישה) דכל זמן דאגידא גבי' לא יתנו לו אחרת ובעל רחמו יגרשנה, כמו שמוזכרת בתוס' סברא זו, ולכן אין לה כתובה."

הרי לפי דרכם של הסוברים שאין כלל מחילת כתובה באומרת "מאיס עלי", אפ"ה הפסד תוספת כתובה אינו מפני המחילה וגם אינו מפני הקנס שקנסו מורדת, הקיים רק במורדת בעינא ליה ומצערנא ליה לאחר הסדר הקבוע במורדת, אך גם אינו מפני כפיית הגירושין, שאין במאיס עלי. אלא רק מפני שהגירושין יצאו ממנה, שבמעשיה היא גורמת לגירושין, שהבעל יגרשה מדעתו. וגם לשיטת הסוברים שבמאיס עלי היא מוחלת להדיא על הכתובה, היינו שבתנאי זה דינה יהיה כדין "מאיס עלי" שאין בה את הסדר הקבוע במורדת, שהרי תובעת כתובה דינה כאומרת "בעינא ליה" וכו', אך גם לפי דרכם, לאחר שייקבע שדינה כאומרת מאיס עלי גם בלא מחילה הפסד הכתובה נובע ממה שהגירושין יצאו ממנה.

ראיה נוספת שהפסד תוספת כתובה אינו מותנה בחיוב הבעל בגירושין היא מההלכה של אישה המסרבת לעלות לארץ ישראל או לעבור לגור במקום אחר כשהדין מחייבה לעבור עם הבעל, אף שדינה כמורדת, על כל פנים הפסד תוספת כתובה נובע מסברא זו של "אדעתא דלמיקם קמיה" וכו', וכמ"ש הר"ן על הרי"ף בסוף כתובות:

"ובכל מקום שהוא יכול להוציאה אם אינה רוצה לצאת תצא שלא בכתובה ומשמע דאפי' תוספת אין לה דלא כתב לה אלא אדעתא למיקם קמיה בכל מקום שהדין נותן שתלך אחריו."

וכן בחידושי רבינו קרשקש (שם).

וכן בתשב"ץ ח"ג סי' פו כתב:

"אבל באומרת שלא לעלות אינו דין שיתן לה תוספת, שאפילו במקום שאמרו יוציא ויתן כתובה. אם היא תובעת גירושין כגון חוטרא לידא אמרי' דדוקא כתובה נוטלת אבל תוספת דאדעתא למיקם קמיה כתב לה. אדעתא למשקל ומיפק לא כתב לה. כמ"ש הרי"ף ז"ל בפרק הבא על יבמתו, כ"ש בזו שאין לה כתובה מפני סרבנותה שמפסדת תוספת."

הרי שלא מחמת קנס הפסידה מורדת תוספת, אלא מפני הסברא שאדעתא דהכי לא התחייב, כשהגירושין יוצאים ממנה, וכמו שהגדיר זאת התשב"ץ שמפני סרבנותה מפסידה תוספת, שחייבת ללכת אחריו ומסרבת.

כאמור, התשב"ץ קבע שהפסד כתובה במקרה זה הוא ב"כל שכן" מאותו מקרה של כפיית הבעל בגירושין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובתשובת הרשב"ש סי' ב' הוסיף בביאור תשובת אביו וכתב:

"ראיתי בגליוני א"א הרשב"ץ ז"ל שאין לה תוספת לפי שמעשיה גרמו לה. ודבריו נראין אמת, שהרי בספר הזכות כתב הרמב"ן ז"ל דטעמא דיש לה תוספת הוא לפי שהוא הפסיד אנפשיה שהיה לו לבקש ולחפש אם היא אילונית וכיון דלא בדק רצה לזיוק נכסיו, אבל בזו מה היה לו לבדוק ולא עלתה על דעת להתנות עליה דכשם שהוא חייב לעלות כך היא חייבת, על כן לא היה לו להתנות ולא עלתה על דעת שתמרה את פי בעלה, על כן כיון שהיא רוצה להתגרש מעשיה גרמו לה ומאבדת אף התוספת, ואין לה אלא בלאותיה הקיימים."

תשובת מהרש"ך ח"א סי' מה

המהרש"ך חלק א סימן מה [א] שהובא בבאר היטב סי' קיז סק"ה כתב בדין רואה מחמת תשמיש, שלא מתחילת הנישואין, שאינה מפסידה תוספת כתובה, וחלק על חכם אחד שכתב שאינה מקבלת תוספת, ובתוך דבריו כתב:

"גם מה שרצה לצדד, דאפשר לומר שאפילו אם תמצי לומר שחייב לתת לה כתובה, אם דוקא אותה כתובה היא לבד מה שהכניסה לו בנדוניא, ופטור מעיקר כתובה ותוספת, או חייב בעיקר כתובה ופטור מתוספת, לפי שכפי הנראה הדין נוטה שיהא חייב בעיקר הכתובה, שהוא המנה מאתים דחזו לה מדאורייתא, ולא התוספת, לפי שהתוספת הושם לקנס פן יגרשנה שלא מרצונה, ועכשיו שהתורה אסורה לו להשהותה עמו, מה יוסיף ומה יתן וכו'. לא ידעתי מאין ראה אלו הדברים, שהתוספת הושם לקנס פן יגרשנה, שא"כ לא יתחייב בתוספת אחר מותו, ולפי סברתו א"כ אפילו מנה מאתים לא יהיו לה, לפי שתקנת מנה מאתים הוא, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, א"כ מה יעשה זה שהוא מוכרח להוציא, שלא לעבור על ד"ת... שהכל תלוי במה שכתבתי, שכיון שאירע לה קלקול אחר שנשאת, נסתחפה שדהו, ונהי שאסור להשהותה, מכל מקום חייב לפרוע לה כל סכי כתובתה. זהו הנראה לפסוק על פי הטענה הראשונה."

אמנם מהרש"ך כתב: "לא ידעתי מאין ראה אלו הדברים, שהתוספת הושם לקנס פן יגרשנה", אך אין בתשובה זו פירכא לכל האמור לעיל, מאחר ומהרש"ך רק דחה את הטענה שחייב הבעל בתוספת הכתובה הוא מכח קנס, וכי עקב כך בכל מקרה לגופו עלינו לשקול אם יש מקום לקונסו. אלא מהרש"ך באר שחייב זה הינו מדינא מכח התחייבות הבעל בעת הנישואין, והתשלום מיוסד על חובה לפרוע את השטר, אולם אין חיוב במקרה שמלכתחילה לא התחייב עליהן, שאז שלילת התוספת אינה מפני שאין מקום לקנס אלא מאחר ומלכתחילה אין חיוב. וברואה דם מחמת תשמיש אליבא דמהרש"ך אין עילה לקנוס, וגם אין להפסיד לאישה כשהכל מוגדר כנסתחפה שדהו של הבעל. אבל גם מהרש"ך מודה שבאותם מקרים שקיימת סברא של "אדעתא דלמשקל ולמיפק לא אקני", סברא זו מיוסדת על אומדן דעת ביסוד החיוב, ויש ליישם זאת כשהאישה תובעת גירושין מחמת מרדה.

ועיין עוד בחלקת מחוקק סי' קיז סק"ה שלא כתב כמהרש"ך, אלא אם היא תובעת גירושין אינה זכאית לתוספת כתובה אף על פי שאין הכרח שהאשמה בה, ועיין בבית יעקב סי' קיז סעיף א' (ד"ה שם כתובה כולה) שגם כששניהם אנוסים בפירוד, כגון כשהוא חולה ששה חודשים שדינו להוציא וליתן כתובה, עכ"פ ביחס לתוספת הכתובה עדיין קיימת הסברא דאדעתא דלמיפק לא אקני לה, כי העיקר תלוי במה שהאישה רוצה לצאת ממנו, אף שאין עליה אשמה ברצון זה.

ביאור דברי הטור אה"ע סי' קיח

הגדרה נוספת בהלכה זו, מצויה בדברי הטור אבן העזר סי' קיח. שכתב בלשון זו:

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה, אין לה מן הדין לגבות זולתו מה שהיא טוענת ויתברר מסכום נדונייתה. ולא נחוש למה שימצא כתוב ממנה בכתובה... ולא יחוש הבעל לכתוב ולהוסיף על עצמו... לענין שתשאר נשואה עמו ולא תבקש גירושין, בענין כזה אמרו חכמינו ז"ל (כתובות נד) כי כתב לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא למיפק ולמיסב לא כתב לה... ואם תבע הוא הגירושין, אינו יכול לגרשה אלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת."

מבואר בדבריו, שאם הגירושין יצאו ממנו לאחר תבע את הגירושין – "אינו יכול לגרשה, אלא לרצונה, או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת". מה שאין כן אם האישה תבעה גירושין ויצאו הגירושין ממנה, לא תוכל לקבל את הסכום שהבעל התחייב לה כנגד הנדוניא, ולא תוספת כתובה או מתנות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הטור דייק בלשונו וכתב "מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה", דהיינו אין די בתביעת גירושין, אלא בנוסף לכך – "יצאו הגירושין ממנה".

הטור דן בכל מרכיבי הכתובה, וכמו שמפורש בדבריו בסיפא ביחס לחיוב הבעל התובע להתגרש המחויב ב"כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת ומתנת כתובתה", ואף על פי כן ברישא ביחס לאישה "שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה" כתב – "אין לה מן הדין לגבות זולתי מה שהיא טוענת ותברר מסכום נדונייתה, ולא נחוש למה שימצא כתובה ממנה בכתובה", ובזה כתב הטור את הסברא "דאדעתא למיפק ולמיסב לא כתב לה".

הרי דברי הטור ברור מללו שאינה גובה כלום זולתי מה שהתברר כנדוניא. פשיטא שתוספת כתובה בכלל זאת, וכן פשיטא שהלכה זו מתיישבת עם ההלכה בסי' ע"ז מכיוון שאין כאן נידון באישה שחז"ל עיכבו את גירושה בגלל היותה מורדת, אלא באישה שאינה בכלל התקנה.

כמה אחרונים הביאו להלכה את דברי הטור כהלכה פסוקה (ושללו את האפשרות שדברי הטור נקבעו כתקנה שאינה מהדין) – בספר פרי האדמה (להג"ר רפאל מיוחס ז"ל) ח"ג דף לו, בספר חק ומשפט (להג"ר חיים טולידאנו ז"ל) סי' קפה ובספר פני יצחק ח"ב (דף נב:). בספר פני יצחק ובספר חק משפט מבואר שדין תוספת כתובה תלוי בשאלה זו של ההכרעה האם הגירושין יצאו ממנו או ממנה.

דברי הטור טעונים ביאור מהי הגדרת "הגירושין יצאו ממנה" שכתב, ואלו נסיבות מצדיקות קביעה זו. שהרי לעיל ראינו חיוב תוספת כתובה באיילונית שלא הכיר בה, וכן ברמב"ם בהלכות אישות פרק טו הלכה ח' באישה ששהתה עשר שנים ולא ילדה ואין לבעל בעיה שאינו יורה כחץ ונקבע שחזקת החולי ממנה, ואף על פי כן זכאית לתוספת הכתובה, ובהכרח הטעם כמו שביאר בספר זרע אברהם הנזכר לעיל הטעם מאחר שאינה תובעת גירושין, ומבקשת להישאר עמו, למרות שהיא אשמה בבעיה המביאה לגירושין, מאחר שניתן להמשיך בחיים משותפים אין האשמה הופכת לעילה להפסד תוספת הכתובה.

עוד יש לבאר בדברי הטור שהנידון הוא באישה התובעת להתגרש ותביעתה היא המביאה לגירושין, מאחר שכבר אינה רוצה בו. מה שאין כן כשתביעתה לגירושין הוגשה כאילוץ מפני מעשיו השליליים של הבעל, שאינם מאפשרים להמשיך בחיים משותפים.

הדברים מפורשים בטור סי' קנד, שהביא מתשובת אביו הרא"ש בתשובה כלל ח' סי' ז' אודות מי שנשא אישה על אשתו:

"ואם הראשונה תובעת גט צריך לגרשה כיון שאין לו לפרנס שתייהן ויכתוב שטר עליו ככל הכתוב בשטר כתובתה, כתובה ונדוניא ותוספת וכאשר תשיג ידו יפרע."

הרי אף שהאישה היא זו התובעת את הגירושין, לא תפסיד תוספת כתובה. ובתשובת פני יצחק הנזכרת כתב:

"שיכולה לטעון עליו הא פטור אותי בגט ואח"כ תקיים המצוה א"כ ודאי צריך לפרוע כל הכתובה וגם התוספת, כיון דמן הדין מחייבין ליה לגרשה קודם שישא אישה אחרת עליה."

ובשולחן ערוך סי' קנד סעיף ז' פסק להלכה תשובת הרא"ש כלל מב סי' יב, וכתב:

"אם טוענת אין לו גבורת אנשים לבא עליה, ושואלת גט, והוא מכחישה, י"א שהיא נאמנת (ואפי' לא שהתה י' שנים) (טור), וכופין אותו להוציא מיד, ולא יתן לה כתובה. ואם מגרשה מעצמו בלא כפייה, יתן לה כתובה."

וכתב הב"ש ס"ק יט:

"ולא יתן לה כתובה. כיון דהוא מכחישה. ואם הוא מודה צריך ליתן לה הכתובה ותוספת כתובה."

ובס"כ כתב:

"ואם מגרשה מעצמו וכו'. יתן לה כתובה, ולענין תוספת כתובה משמע מתשובת הרא"ש שהביא הטור דצריך ליתן לה כיון דמגרש מעצמו."

הרי שגם כשהאישה תובעת להתגרש, אם הבעל מודה שאין לו ג"א, חייב בתוספת כתובה. ובאר בתשובת זרע אברהם הנזכרת:

"מודה הרא"ש דיש לה תוספת משום דמימר אמרה הרי מסרתי עצמי לך מה בידי לעשות עוד, ודמיה למאי דאמרין בפרק האומנים גבי היכא דשכר חמרים להביא תבואה והלכו ולא מצאו תבואה, פועלים להשקות את השדה והלכו ומצאו שדה כשהיא לחה, דקי"ל דנותן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להם שכרם משלם... היכא דלית לה עונה ודאי דיש לה תוספת דאדעתא דהכי נשאת לו מתחילה ואין לך מקח טעות גדול מזה והרי היא מסרה עצמה ומה בידה לעשות עוד."

ובפד"ר חלק א עמ' 219-221 בפס"ד מהגאון ר"א גולדשמידט זצ"ל, הביא תשובת רב האי גאון שהתבטא בלשון:

"נעשה כמי שאינו מבקש את אשתו, ונותן לה כתובה ותוספת ונדוניא... ומגרשה".

ובהתאם לכך ביאר את תשובת הרא"ש, וכתב:

"הרי שאף שהאישה תובעת את הגירושין... מכיון שהבעל הוא בעצמו שהביא לזה שאין לו לפרנס, על ידי שלקח את השניה, הרי זה כאילו מגרשה ברצון... אולם זהו במקרה שעילת הגירושין נולדה שלא מרצונו של הבעל, חולק הרא"ש על הכלל נעשה, לא אומרים נעשה כאילו הגירושין הם מרצונו – כמי שאינו רוצה באשתו, אבל אם העילה נולדה ברצונו, כגון בנדון הרא"ש, שאין לבעל לפרנס מפני שלקח אישה שניה, או כגון בנדון דידן שברצות הבעל היה נותן מדור ואשתו והנישואין קיימים, וברצותו אינו נותן, מבטל את אחד התנאים היסודיים בחיי נישואין – כלכלת האישה, וחי הנישואין מופרים. הרי באופן כזה אין לחדש הלכה: נעשה כמי שאינו רוצה את אשתו, אלא הבעל, בהנהגתו מרצונו, במציאות אינו רוצה בקיום הנישואין, לא נעשה אלא ממש אינו רוצה את אשתו. ואם כן הרי הגירושין הם מחמתו ולא מחמתה, ולכן מודה גם הרא"ש ופוסק בתשובה הנ"ל שעל הבעל לשלם העיקר והתוספת."

ועיין בספר מטה יוסף (להג"ר יוסף בן חיים משה הלוי נזיר, שהיה אב"ד במצרים ואגפיה, והיה חברו של בעל הפרי חדש) ח"ב חלק אה"ע סי' ה', שכתב שלא די בכך שהאישה תובעת להתגרש והבעל מצידו מזהיר על רצונו בשלום בית, כדי לקבוע שנשללה זכאות האישה לכתובתה, אלא מוטל על בית הדין לרדת לשורשי הסכסוך ולאמוד את דעת הצדדים, האם אכן הצהרתו של הבעל על רצונו בשלום בית הינה הצהרה שיש בה כנות. ולהלן מדברי השואל בתשובה זו:

"על ענין המריבה שנפלה בין איש לאשתו, וכשבא לגרשה דיבר האדון עמו דברי פיוסין והפציר בו בדברים טובים לשים שלום ביניהם, והוא נתן כתף סוררת ולא אבה להתפייס בשום אופן, וגמר בדעתו לגרשה. ואחר כך ברוב הימים חזר בו ובא לפני פלוני ואמר לו שתלך האישה לביתה, ואמרה היא אין כוונתו אלא להרע לי ולהצר לי ולענות אותי, מאחר שכן טוב לי שאתגרש, והוא סירב לגרש אלא רוצה שתחזור לביתו. א"ל אם דעתו רצויה עמה יפייסה בדבר מה, אמר הוא ח"ו לא אפייסה אלא תבוא לביתה ככלבתא. אז אמר האדון אם כוונתך לעשות שלום פייס אותה, ואם אין אתה רוצה בה גרש אותה... אמר ח"ו אני איני רוצה אותה כי כבר שנאתיה ואיני רוצה להחזירה אלא כדי להתנקם ממנה, והלכו להם."

בתוך תשובתו כתב הרב מטה יוסף:

"לענ"ד פשוט דבתר מעיקרא אזלינן שהוא רוצה לגרש, דהא איכא ידים מוכיחות כי עדיין מחזיק ברשעתו שהרי גילה דעתו לומר כי לבו בל עמה ואינו רוצה להחזירה אלא להנקם ממנה. א"כ אומדנא דמוכחא שכל מה שאומר עתה שאינו רוצה לגרש הוא ברשע כדי להפסידה התוספת... ואף דהאידנא לא בקיאינן בשיעור האומדנא, מ"מ באומדנא דמוכחא טובא שאין בה לנטות ימין ושמאל עבדינן עובדא וכמ"ש הרא"ש בתשובה ח"א סי' ט"ז... כיון שמגרש מרצונו, אף שהוא על ידי טענתו שטוענת עליו שאינו יורה כחץ ורוצה להתגרש ממנו, כיון שהוא נדרש לשאלתה ומתרצה לגרשה, חייב ליתן לה התוספת, דהא לא שייך למימר דאדעתא למשקל ולמיפק לא אוסיף לה, שהרי היא אינה יוצאה שהרי לא עשתה לו שום כפיה אלא הוא רוצה לגרש, לכן יתן לה גם התוספת. וכן משמע ממה שכתב הרא"ש בתשובה כלל מ"ג סי' י"ב... אם בלא כפיה נאות לגרשה יתן כתובה כיון דמדעתו מגרשה... וכן כתב הרב בית שמואל סי' קנ"ד... מדברי הרא"ש משמע דכל שרוצה לגרש אף שהיא ג"כ רוצה להתגרש יש לה תוספת... שהרי הוא הגורם בגירושין, והוא נתן אצבע בין שיניו מחמת הקטטה ומריבה עד שהוכרחה לבוא עליו בטענה זו לפני בי"ד שיכפוהו לגרש כדי להינצל ממנו, כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, אינו מן הראוי שיהא חוטא נשכר, ויאכל הלה וחד, ובודאי שחייב ליתן לה תוספת. ובפרט בנידון כזה כי הגדיל לעשות, ובא לפני בית דינו הצדק לגרשה על לא חמס בפיה, והוסיף על חטאתו פשע... דבר על לבו דברי פיוסין שישוב מדרכו הרעה ויעשה שלום עמה, והוא נתן כתף סוררת ולא אבה שמוע לדבריו הנחמדים, וכסיל שנה באיולתו וגמר בדעתו לגרשה. וכראות כי לא יצא מחשבתו לפועל, העלה טינא וחשב מחשבות לשים דמי מלחמה בשלום קטיעא ובפיו מלא לאמר שאינו רוצה לגרשה אלא לענותה תחת ידו ולעשות בה נקמה על לא דבר רע. וכראות האישה עניה סוערה את רוע

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לבבו הוכרחה לגלות מסתורין שבלבכה להודיע את צערה... ואם בעלה היה מפיסה ומדבר על לבה דברי שלום ואמת כדת מה לעשות עם אשת בריתו, אגן סהדי שהיא לא הייתה תובעת להתגרש, והייתה מתרצה לעמוד תחתיו כהלכת גוברין יהודאין. וכיון שכן פשיטא ודאי דאישה זו אין לה דין באה מחמת טענה, שהרי היא אינה רוצה להתגרש אלא הוא המגרש. וא"כ אף את"ל שבאמת חזר בו ואינו רוצה לגרש אלא לשבת עם אשתו בשלום יחדיו בהשקט ובבטחה, אפ"ה כיון שהיא לא תבעה להתגרש אלא מחמת רוע לבבו עמה והיא רואה כי עדיין הוא מחזיק בטומאתו וברשעתו שאינו רוצה להכניע את לבבו ולפייסה ובדבר טוב ישמחנה, ודאי כי הוא נקרא המגרש, שהוא רוצה לגרש ולא היא, ולכן אין להפסידה התוספת. כ"ש שכבר כתבנו דלענ"ד ברור ופשוט שלא חזר בו וככחו אז כחו עתה ועדין הוא רוצה לגרש, אלא בראותו כי היא באה בטענה נתחכם לומר שאינו רוצה לגרש כדי להפסידה התוספת, וא"כ לאו כל כמיניה להפסידה... ועל כיוצא בדברים אלו הולכים הדיינים אחר אומד הדעת כפי אשר יראו כוונת בעל הדין אם לעקל עקלקלות... דכיון שמעשיו מוכיחים כן, ודאי שנדון אותו כדין נותן עיניו לגרשה, ואין להסתפק שמא חזר בו שהרי ניכר מחשבתו מתוך מעשיו הרעים, וא"כ פשיטא לן כביעתא בכוחתא שחייב ליתן לה הכתובה כולה עיקר ותוספת בלי מגרעת שום דבר"

העולה מתשובה זו, שאם תוך כדי סכסוך בין הבעל לאישה ובמהלך מריבה ביקש הבעל מאשתו לצאת מהבית, אם לאחר שהאישה נאלצה לצאת מהבית ותובעת גירושין וכתובה הבעל מודיע בבית הדין על רצונו שהאישה תחזור לשלום בית, הואיל ובית הדין נוכח שליבו אינו עמו, ובקשתו אינה משקפת באופן אמיתי את רצונו, שהרי לא ראה לנכון לפייסה, "ואם בעלה היה מפיסה ומדבר על לבה דברי שלום ואמת כדת מה לעשות עם אשת בריתו, אגן סהדי שהיא לא הייתה תובעת להתגרש, והייתה מתרצה לעמוד תחתיו כהלכת גוברין יהודאין", אין לדון שהגירושין יצאו ממנה, ואינה מפסידה את הכתובה במלואה.

יובהר שאמנם באומרת "מאיס עלי", לרבות כשיש לה אמתלא מבוררת, אינה זכאית לכתובה ותוספת כתובה, אך היינו מפני שהגירושין אינם מחוייבי המציאות, אלא יצאו מתוך החלטה לגיטימית של האישה. מה שאין כן כשהבעל במעשיו קובע מציאות שהגירושין בלתי נמנעים, וכגון הנידון בשתי תשובות הרא"ש נזכרות ובתשובת מטה יוסף.

ביאור תשובת התשב"ץ ח"ב סי' רצב

כתב התשב"ץ חלק ב' סי' רצב:

"תקננו שאם יגרש הבעל ברצונו ושלא ברצונה שיפרע לה כל הכתוב בשטר כתוב עיקר כתובה שהוא מאתים לבתולה ומנה לאלמנה. ומה שנמצא בשטר כתובתה שהכניסה לו נדוניה והתוספת אשר הוסיף לה משלו הכל כפי דין התלמוד. אך אם לא יהי הגירושין ברצונו ושלא ברצונה אין לה תוספת כלל."

ובביאור תקנה זו כתב:

"עוד כתוב בתקנה הנזכר שאם לא יהיו הגירושין ברצונו ושלא ברצונה אין לה תוספת כלל. ופירוש זה שאם היו הגירושין ברצונה כמו ברצונו שהיא תובעת גט. או שלא ברצונו כגון שחייב לגרשה מן הדין מפני מאורעות שלא ברצונו אין לה תוספת כלל. לפי שלא תקנו התוספת בתקנה זו אלא כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. שאינו מן הדין שישאנה בתולה ויגרשנה אח"כ וזה אינו אלא כשהוא מגרשה ברצונו ושלא ברצונה כמו שכתב הרי"ף ז"ל בפרק הבא על יבמתו. וכן הרשב"א ז"ל כתב בתשובה שהתובעת גט מתוך מרד אין לה תוספת, דאדעתא דלמישקל ולמיפק לא כתב לה. ואף על פי שלולי התקנה אם כתב תוספת מעצמו והיו הגירושין ברצון שניהן גובה הכל. כיון שתקנו כן הוי כתנאי שבממון וקיים. ולא כתבו אלא ע"מ כן."

לכאורה דברי התשב"ץ צ"ע, שהרי אם הגירושין ברצונה כמו ברצונו, היינו שהיא תובעת גט כמפורש בדבריו, אם כן מדוע כתב שלולי התקנה אם הגירושין מרצון שניהם גובה הכל. שהרי כשהאישה תובעת גירושין מדינא אינה זכאית לתוספת, וכמו שהביא התשב"ץ מדברי הרשב"א בתשובה.

ובהכרח צריך לומר שהרשב"א בתשובה שהביא התשב"ץ כתב "שהתובעת גט מתוך מרד אין לה תוספת, דאדעתא דלמישקל ולמיפק לא כתב לה", דהיינו שזו תביעה שברקע לתביעה עומדת מרידת האישה בבעל, וגם אם לא תקבל גט תישאר במרידתה זו, ובכך הגירושין יוצאים ממנה. מה שאין כן במש"כ התשב"ץ: "שלולי התקנה אם הגירושין מרצון שניהם גובה הכל", היינו ככהאי גוונא שאין מרידה המביאה לתביעת הגירושין, אלא גם בעת בקשתה להתגרש אין מרידה. וכעין מש"כ מהרלב"ח

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתשובה סי' פ' שאם האישה מבקשת להתגרש מחשש שהבעל ימות ותזקק ליבום או חליצה ותתענג, והבעל מגרשה, אין הפסד כתובה ותוספת כתובה. וכתב:

"כי לו הונח שהאישה בעצמה הייתה המדברת לבעלה ומתחננת לפניו שיגרשנה כדי שלא תשאר זקוקה אין עליה אשם כלל כיון שלא היה בדרך מרד בבעל... כ"ש אסתר זאת שמעולם לא מרדה מתשמיש אדרבא כי מי יודע אם כשהיו שני בריאים איש ואשתו אם הייתה משדלתו בדברים יותר מהנשים הכשרות תחת התפוח, ואם כן פשיטא ופשיטא דלא הפסידה דבר מכתובתה. גם לא הפסידה דבר מכתובתה בשביל שהתחננה לבעלה שיגרשנה בגט."

ויצוין לדברי הגמ' במסכת יבמות דף קטז עמוד א': "היכי דמי קטטה בינו לבינה, אמר רב יהודה אמר שמואל באומרת לבעלה גרשני. כולהו נמי אמרי הכי". על כן פשיטא שאין באמירה של האישה המבקשת גירושין הפסד מכתובתה, ולכן דייק התשב"ץ בלשונו: "שהתובעת גט מתוך מרד אין לה תוספת, דאדעתא דלמישקל ולמיפק לא כתב לה". ובזה גם לולי התקנה הפסידה. אלא שהתקנה מתייחסת לנידון כמו בתשובת מהר"ב"ח, שאין מרידה ברקע לתביעה, לכן לולי התקנה לא הפסידה דבר, ורק מכת התקנה אינה זכאית לתוספת כתובה.

וכן בחידושי רבי אברהם מן ההר על מסכת יבמות דף סו א, הנזכר לעיל, כתב:

"ומסתברא דהוא הדין לאשה שאינה רוצה לעמוד תחת בעלה ומצערת אותו עד יגרשנה שאין לה תוספת."

בהסכמה, אינה זכאית לתוספת כתובה מאחר שהאישה כבר אינה רוצה להמשיך בנישואין עם בעלה, ודי בכך כדי לקבוע שאדעתא דהכי לא מדויק מלשונו שאין לה תוספת בנסיבות "שאינה רוצה לעמוד תחת בעלה", לכן במקרה כזה כשהזוג מגיע לגירושין התחייב לה.

לאור כל זאת העלה הגר"א לביא שליט"א את היסודות הבאים:

בשורש התחייבות הכתובה, הבעל התחייב בתוספת כתובה על דעת שהאישה תמשיך עמו, ואם היא מבקשת להמשיך להיות אשתו, הגם שהיא זו שאשמה בליקוי שהתגלה, כגון איילוניות או שהתה עשר שנים וחזקה החולי ממנה, אף על פי כן כל עוד האישה מבקשת להמשיך עם בעלה ואין הכרח שמעשיה מביאים לפירוק הנישואין, לא תפסיד תוספת כתובה.

לא כן כשהאישה אינה רוצה את בעלה, וזאת מאחר שסברת: "אדעתא דלמשקל ולמיפק לא אקני", היא סברה העומדת ביסוד שלילת הזכאות לתוספת כתובה, באותם מקרים שהאישה תובעת להתגרש ואינה רוצה בבעלה וגם הגירושין יצאו ממנה. לכן אם תובעת גט מחמת מרדה, ובנסיבות שגם אם לא יתן גט האישה אינה חוזרת לשלום בית, אם הבעל גם הוא תובע להתגרש ואינו רוצה שלום בית, אין טעם בהכרזות ולהצטרף ר"א רבו של רבינו ירוחם לא הפסידה עיקר כתובה אלא תוספת, וההפסד אינו נובע מחיוב הגירושין אלא מהטעם שעל דעת כן לא התחייב, והערנו שלפי פסק השו"ע סי' עז ס"ב שבמאס עלי אינה זכאית לא לעיקר ולא לתוספת, הוא הדין בנידון רבו של רבינו ירוחם.

גם במקרה שהאישה אינה תובעת גירושין, אך במעשיה היא מביאה בהכרח לפירוק הנישואין, כגון כשאינה מסכימה לעבור עמו למקום שהדין מחייב, הפסידה מפני "אדעתא דלמשקל ולמיפק לא התחייב".

כשהאישה מצידה הייתה רוצה להמשיך בנישואין עם בעלה, אך מעשיו השליליים הביאו אותה לתבוע גירושין, אם ברור לבית הדין שהוא הגורם לתביעה, אינה מפסידה תוספת כתובה. אך היינו דווקא כשבפי האישה טענה עקרונית "תנו לי בעלי ואעמוד לפניו", כלשון הרמב"ן במלחמות, על כן מאחר שלולי מעשיו השליליים של הבעל האישה נשאת עמו, ואילו מצד הבעל "נעשה כמי שאינו מבקש את אשתו", לכן כבר אין יסוד לסברת "כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה, אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה", ודינו כמגרשה מרצונו ובעל כורחה, וכן כתוב בפד"ר חלק ח' עמ' 278.

אם מתברר לבית הדין שבעקבות הסכסוך הקשה שבין בני הזוג בכל מקרה האישה כבר אינה רוצה בו, ואין הדבר תלוי בתיקון ליקוי כזה או אחר, מאחר ששניהם רוצים להתגרש ושוללים כל אפשרות לחזרה לשלום בית אינה זכאית לתוספת כתובה. וביחס לעיקר כתובה, לדעת ר"א רבו של רבינו ירוחם לא הפסידה, אך נראה שדינה כאומרת מאיס עלי ועפ"י פסיקת השו"ע סי' עז ס"ב אינה זכאית גם לעיקר כתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לכן, בנידון שבפנינו שני הצדדים תובעים להתגרש ושוללים על הסף כל אפשרות לשלום בית, האישה טענה באמצעות ב"כ: "האישה לא ראתה אפשרות לחזור ולאחות את הקרעים. אין שום יכולת לתקן את המצב כפי שהוא כיום". במצב כזה אין נפקא מינה מי הגיש ראשון תביעת גירושין, אלא מאחר ששניהם מעוניינים בגירושין ושוללים שלום בית, וגם מצד האישה בכל מקרה אינה רוצה בו, ואין הדבר תלוי במעשה כזה או אחר מצד הבעל, אלא היא נחרצת מאוד שעליהם להתגרש, ואומרת שלמעשה היא זו שהייתה צריכה לנקוט יוזמה לתבוע את הגירושין. על כן בנידון זה קיימת הסברא שהבעל לא התחייב בתוספת כתובה על דעת שאשתו לא תרצה להמשיך עמו, ואינו דומה לנידון שכתובת מטה יוסף.

יש לציין, שבנידון שבפנינו לא התברר בפנינו שהבעל במעשיו הביא למצב שהפירוד היה בלתי נמנע, הואיל וגם בטרם עזב את הבית הסכסוך כבר היה בעיצומו, ולא עזיבת הבעל את הבית הביאה לרצונה של האישה בגירושין, אלא רצונה בגירושין קדם לעזיבת הבעל את הבית.

לאור האמור אין לחייב הבעל בדמי כתובה, לא עיקר ולא תוספת.

הכרעה:

העולה מכל הנ"ל שבנידון דנן על פי שורת הדין (או על פי עיקר הדין בדעת רבינו ירוחם או עכ"פ מספק בדין המע"ה) האישה איננה זכאית לקבל את תוספת כתובתה.

ועל אף העובדה שהבעל הוא אשר הגיש את תביעת הגירושין ועל אף הנסיבות לפיהן הוא אשר עזב/ סולק מהבית יש לקבוע כי מדובר באשמה הדדית ולא התברר שהבעל במעשיו בלבדית גרם לפירוד והיות שהוברר לביה"ד כי האישה אינה רוצה בבעל - הפסידה את תוספת כתובתה.

על אף כל הנ"ל, לנוכח כל החומר בתיק והכרת הנפשות הפועלות (ב"כ האישה הגדיר את התנהלות הבעל כלפי האישה 'אנושיות'), לרבות הסכמתו המוקדמת של הבעל לשלם לאישה את מלא דמי כתובתה ואף יותר מכך, (יתכן שזה מלמד על רגשות חובה והכרת הטוב כמי שחייב לאישה את מלא כתובתה או שמלמד על אישיותו, כדברי האישה שהוא אדם טוב), ומכח דין פיצוי על פי כח הפשרה של ביה"ד, כמו גם על צד פשר דין שבועה בבית הספק שיכול עוד לעלות בנ"ד בגדרי המוחזקות והמסתעף, (יעויין במה שהובא בתיק 1043381/1, שם נחלקו ביה"ד הגדול במקרה הנדון שם לשלושה ראשים, כשלדעת דייני א': כשהדבר בספק מי גרם את המצב שהביא לגירושין - הרי הבעל מוחזק בממון והאישה מפסידה כתובתה. לדעת דייני ב': כשהדבר בספק מי גרם את המצב שהביא לגירושין - הרי האישה מוחזקת בחיוב הכתובה שהוא חוב ודאי והבעל מספק אינו יכול להפקיע חוב זה ועליו לשלם הכתובה, ולדעת דייני ג': ככל שהיה מדובר בספק מי גרם את המצב שהביא לגירושין, הרי שדעתו הייתה כדיין ב' שחיוב הכתובה נשאר על כנו והבעל במקרה כזה היה חייב לשלם את הכתובה, אלא שלדעת דייני ג' במקרה שברור שהאישה היא זו שגרמה את המצב שהביא לגירושין - הפסידה כתובתה והבעל פטור מתשלום הכתובה), אני מצטרף מחד לדעה שאין לחייב את האישה בתשלום דמי שימוש ראויים על מגוריה בדירת הבעל, (דבזה שפיר י"ל דהיא המוחזקת והמוציא מחבירו עליו הראיה), וסבור עוד שיש לאפשר לה, לנוכח כל הנ"ל, לפנים משורת הדין, להתגורר בדירה עד לראש השנה תשפ"א הבעל"ט, אך מאידך לענ"ד יש לפשר ולהורות על חיובו של הבעל בתשלום מחצית כתובתה של האישה בסך של 500,000 ש"ח, וזאת לאור כל הספק הנ"ל בדינו דרבינו ירוחם, ולאור העובדה שגם אם היינו קובעים ומגדירים את האישה כתביעת הבעל (ולא קבענו זאת) כ"אישה רעה", (שהרי כתובתה מרובה... ואכמ"ל), או כ"מורדת", או כ"משיאתו שם רע בשכניו", או "עוברת על דת מדין" מקללת בעלה ויולדיו", עדיין לא היה פשוט הלכתית להפסידה כתובתה וזאת משום שלא הוברר האשם הגורם, וגם לא קדמה התראה, ומשום שלא הוכח מעל לכל ספק בשל מי הרעה הזאת, ולא התברר כי ידי הבעל נקיות מכל רבב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נוסיף לכך את דבר בגידתו החמורה של הבעל – גם אם זו בגידה מאוחרת לסכסוך ולפירוד הזוגי- יחד עם אשת איש, בעיצומם של ה'נסיונות' כביכול להשיב את שלום הבית עם האישה, כאשר אין בהירות מוחלטת באשר למועד הבגידה, ולא ניתן לקבוע חד משמעית כי לא ידה של הנטענת הייתה במעל.

דין ג

סוף דבר:

הוכרע על פי העולה מרוב הדעות ומכח המיצוע והפשרה, כדלהלן:

- א. ביה"ד מקבל את תביעת הגירושין של הבעל. האישה חייבת לקבל את גיטה. על מזכירות ביה"ד לזמן את הצדדים לסידור גט בהקדם האפשרי.
- ב. הסכם הממון אשר נחתם ע"י הצדדים עובר לנישואין שריר ובריר ואמת ויציב ונכון וקיים.
- ג. על פי שורת הדין לדעת הרוב האישה איננה זכאית לתוספת כתובה.
- ד. לפני משורת הדין האישה תוכל להתגורר בדירת הבעל עד לערב ראש השנה תשפ"א הבעל"ט.
- ה. הבעל ישלם לאישה סך של 500,000 ש"ח בתוך 90 יום ממועד פסק הדין.
- ו. האישה לא תחוייב בדמי שימוש ראויים על שימושה בדירת הבעל.

ניתן לפרסם את פסק הדין לאחר השמטת כל פרט מזהה.

ניתן ביום כ"ד באייר התש"פ (18/05/2020).

הרב שמואל צבי פריד

הרב יצחק רבינוביץ

הרב משה אמסלם – אב"ד